МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Тези доповідей
ІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
12 березня 2020 року

м. Київ, Україна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Тези доповідей
ІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 березня 2020 року

м. Київ, Україна

***Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів*:** тези доповідей ІІ Міжнародної науково-практичної студентської конференції (м. Київ, 12 березня 2020 року) – К.: КЦ «КОМПРИНТ» – 2020. – 367 с.

Науково-редакційна колегія: д.е.н., проф. Давиденко Н.М., к.е.н., доц. Скрипник Г.О.

Відповідальність за достовірність та якість
поданого матеріалу несуть учасники конференції
ті їх наукові керівники

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ **15**

Gigov R.Zh., I.T. Dimitrov 15
SMART CONTRACTS AS RISK MITIGATION TOOL BY USE OF CRYPTOCURRENCIES
Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria

Khomenko V.I., Bohrinovtseva L.M. 17
BLOCKCHAIN-INFRASTRUCTURE AS A WAY FOR SECURING THE INSURANCE MARKET SERVICES
University of the State Fiscal Service of Ukraine

Elijah Kelsey 20
THE DILEMMA OF ENVIRONMENTAL ECONOMICS: PRICING NATURAL RESOURCES
Pennstate University (USA), Ag College

Блажевич А.М., Скрипник Г.О. 23
ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Бондар Д.П., Мрачковська Н.К. 25
РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Главацька А.П., Навроцький Я.Ф. 26
ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Глотова М.А., Навроцький Я.Ф. 29
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Гуренко В.А., Біляк Ю.В. 32
МІСЦЕ І РОЛЬ ФІНАНСІВ КОРПОРАЦІЙ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Десятник Н.О., Коваль О.М. 35
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМСТВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Зазимко О.С., Біляк Ю.В. 37
РИНОК ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Івашко К.С., Долженко І.І. 40
СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ДОХІД» ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

42

Карасюк В.С., Навроцький Я.Ф.
СУЧАСНА ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Колісник В.В., Алескерова Ю.В. 44
МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД
Вінницький національний аграрний університет
Кононко К.Д., Мрачковська Н.К. 47
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кріпак Я.В., Дем'яненко І.В. 49
РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ
Національний університет харчових технологій
Михайлівський Я.С., Мрачковська Н.К. 51
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Наровіцька А.С., Коваль О.М. 53
ПЕРША ЖІНКА ЛАУРЕАТ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ В ОБЛАСТІ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Парасочка П.П., Давиденко Н.М. 55
ФІНАНСОВІ КРИЗИ: ПРИЧИНИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Петренко В.Б., Алескерова Ю.В. 59
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ
Вінницький національний аграрний університет
Побережна В. О., Коваль О.М. 61
ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Пятківський О.О., Біляк Ю.В. 63
ФОНДОВИЙ РИНОК ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОГО РИНКУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Самсон Д.М., Євенко Т.І. 66
ПРОФЕСІЯ ФІНАНСИСТА: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ
ВП НУБіП України Бобровицький коледж економіки та менеджменту
ім. О. Майнової
Синиця О.О., Козій Н.С. 68
ІНФРАСТРУКТУРА ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ
Університету державної фіскальної служби України
Собко Д.В., Муравський О.А. 71
ЛІКВІДНІСТЬ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Табахарник О.Я., Чуницька І.І. 73
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ FINTECH НА ВІТЧИЗНЯНУ БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ
Університету державної фіскальної служби України

Туренок Л.В., Скрипник Г.О. 76
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Шалімова К.В., Сторожук О.В. 79
ВРАХУВАННЯ ВПЛИВУ СПОРТУ ТА СПОРТИВНИХ ПОДІЙ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК В МІЖНАРОДНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ІНДЕКСАХ ТА РЕЙТИНГАХ
Центральноукраїнський національний технічний університет
Яковенко Т.С., Біляк Ю.В. 81
ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА
Національний університет біоресурсів природокористування України
СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ 84
Diskalenko A.S., Oliinyk L.A. 84
BUDGET INTERGOVERNMENTAL RELATIONS IN UKRAINE
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Агоштон Д.І., Гусак Т.О. 87
РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО КРЕДИТУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Волков А.Ю., Мрачковська Н.К. 89
УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ БОРГОМ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів природокористування України
Журило М.В., Негода Ю.В. 91
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Ковалінська Д.О., Файчук О.В. 94
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Колодій О.В., Негода Ю.В. 96
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИТРАЧАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Колотило С.В., Негода Ю.В. 99
ФІНАНСОВА СИСТЕМА ЄС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Коляда К.В., Коваль О.М. 102
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Лопан А.М., Олійник А.С. 105
ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА
Полтавська державна аграрна академія

Маліновський О.В., Кожемяко Є.А. 107
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Малюх В.В., Мрачковська Н.К. 109
СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Нестеров Д.О., Шолойко А.С. 111
РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ВРАХУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Оліфер І.О., Негода Ю.В. 113
ШЛЯХИ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Омельченко В. І., Алескерова Ю.В. 115
ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ В СТРАХОВІЙ КОМПАНІЇ
Вінницький національний аграрний університет
Охріменко О.В., Скрипник Г.О. 118
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Очеретня І.П., Біляк Ю.В. 120
СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ: ПРІОРИТЕТИ, СТРАТЕГІЯ ТА РИЗИКИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Рачок В.О., Алескерова Ю.В. 123
ФІНАНСОВИЙ СТАН СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ
Вінницький національний аграрний університет
Рибак Ю.О., Навроцький Я.Ф. 125
БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Семеног Н.О., Майданюк О.В. 128
РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
ВП НУБіП України «Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової»
Сорока М.Р., Речка К.М. 130
СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Сухий О., Негода Ю.В. 133
ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Тишук І.О., Негода Ю.В. 137
МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Узаков Р.Р., Негода Ю.В. 139
РОЛЬ ІННОВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОГО АГРАРНОГО СЕКТОРУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Фадєєва М.С., Алескерова Ю.В. 141
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ БЮДЖЕТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
Вінницький національний аграрний університет
Храновська Т.С., Чайка Л.В. 143
ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Шевченко Н.О., Євенко Т.І. 146
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СИСТЕМОЮ В УКРАЇНІ
ВП НУБіП України Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім.О.Майнової
Шульженко К.С., Навроцький Я.Ф. 149
ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ САДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

СЕКЦІЯ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА 152
Antonova E.G., Dimitrov I.T. 152
FINANCIAL MECHANISMS FOR SUSTAINED DEVELOPMENT OF SMEs
Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria
Koprinkova-Noncheva N.D., Dimitrova A.M. 154
COMPETITIVE ADVANTAGES AND TERRITORIAL DISTRIBUTION
OF THE DROPSHIPPING MODEL IN SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES
Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria
Arzhanykh I.A., Titenko Z.M. 158
FINANCIAL ACTIVITY OF THE ENTERPRISE
National University of Life and Environmental Sciences
Вербовенко І.В., Біляк Ю.В. 160
ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Вершута Ю.С., Артемчук Л. М. 162
ВИБІР ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Денисюк А.П., Файчук О.В. 164
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Дзюбенко О.Б., Алескерова Ю.В. 166
ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
Вінницький національний аграрний університет

Жулін С.О., Біляк Ю.В. 168
ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Колодяжна В.О., Тітенко З.М. 172
АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Корнієнко А.В., Скрипник Г.О. 174
СУЧАСНИЙ СТАН ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кубрак О.С., Гриліцька А.В. 177
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА
Черкаський державний бізнес-коледж
Лазаренко М. А., Навроцький Я.Ф. 180
ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Максименко Б.Ю., Коваль О.М. 183
ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Максименко Т.Р., Алескерова Ю.В. 185
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСВАХ УКРАЇНИ
Вінницький національний аграрний університет
Максюта К.С., Мрачковська Н.К. 187
ОПТИМІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Мороз В.В., Алескерова Ю.В. 189
ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ
Вінницький національний аграрний університет
Мотрич В.В., Опанасенко І.О., Рубан О.О. 191
ФЕРМЕРСТВО ЯК БІЗНЕС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Мошенець О.О., Біляк Ю.В. 193
ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА У СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Піддубна Л.В., Грицак М.І. 196
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНАХ
ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»
Пінчук М.С., Давиденко Н.М. 199
ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Приймачук М.В, Буряк А.В. 201
ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Пятківська І.О., Тітенко З.М. 203
ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Скакун В.В., Давиденко Н.М. 205
КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сова А.В., Мрачковська Н.К. 207
МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сорокотяга Д.О., Лемішко О.О. 209
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сукач І.П., Тітенко З.М. 211
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Тесленко К.С., Тітенко З.М. 213
ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Холостих К.О., Біляк Ю.В. 215
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Чубанова М.С., Файчук О.В. 218
ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Шевчук Д.В., Муравський О.А. 220
ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ:
ОГЛЯД СУЧАСНОГО СТАНУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Шкуропатська А.І., Скрипник Г.О. 223
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Шнайдер А.В., Тітенко З.М. 227
ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

СЕКЦІЯ 4. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ 229
Olifer D.O., Titenko Z.M. 229
STATE AND PROSPECTS OF LEASING DEVELOPMENT IN UKRAINE
National University of Life and Environmental Sciences

Вихристюк О.Е., Димитрова А.М. 231
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ В ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЦЕПОЧКАХ
Университет „Проф. Асен Златаров“-Бургас, Болгария
Бабич М.А., Біляк Ю.В. 236
КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Бандура Ю.В., Дем'яненко І.В. 239
ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ
Національний університет харчових технологій
Гаркуша-Омельченко К.С., Біляк Ю.В. 242
СУТНІСТЬ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ ТА ЇХ ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Дзюблик А.А., Біляк Ю.В. 244
ДИСПРОПОРЦІЇ В УПРАВЛІННІ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Євтушенко А.С., Муравський О.А. 246
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Ігнатенко І.А., Муравський О.А. 249
ВИТРАТИ БАНКІВ, ЇХ СКЛАД І СТРУКТУРА
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Капран Я.В., Біляк Ю.В. 252
СТРАХОВІ ПОСЛУГИ В МАЙНОВОМУ СЕКТОРІ ПІДПРИЄМСТВА
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Клименко О.А., Біляк Ю.В. 256
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ДО ПОКРАЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кобилинська К.О., Біляк Ю.В. 259
ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кожановський Ю.А., Біляк Ю.В. 261
ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кулікова М.В., Біляк Ю.В. 264
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кульпач Х.М., Мрачковська Н.К. 267
ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Мєєрзон Г.Д., Буряк А.В. 269
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Назаренко В.В., Мрачковська Н.К. 271
МАЙНОВЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Нікітіна В.В., Біляк Ю.В. 273
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Нікітова Л.С., Біляк Ю.В. 275
МОТИВАЦІЙНА ПРИРОДА КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН В АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Охріменко О.В., Біляк Ю.В. 278
ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТИЦІЙ КОРПОРАЦІЙ І ШЛЯХИ ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Пастушенко А.В., Тітенко З.М. 280
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Пінчук А.С., Біляк Ю.В. 283
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ КОРПОРАЦІЇ: СУТЬ ТА ПРИНЦИПИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Погорілий Я.В., Біляк Ю.В. 285
КОНЦЕПЦІЯ СТРАТЕГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО КОНТРОЛІНГУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Салюк Д.О., Буряк А.В. 288
ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сорока А. В., Долженко І.І. 290
РОЗВИТОК КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів та природокористування
Федчик М. В., Кожемяко Є.А. 292
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»
Цесар В.В., Скрипник Г.О. 294
ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ КОРПОРАТИВНОГО РОЗВИТКУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Цицюра В.В., Мрачковська Н.К. 298
УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Яременко В.І., Біляк Ю.В. 300
ОСНОВИ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
СЕКЦІЯ 5. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 303
Вакарчук Михаела, Мокану Наталия 303
ПРИНЦИПЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ
Государственный аграрный университет Молдовы, Молдова
Кэлдаре Константин, Мокану Наталия 305
ОБЩИЕ ПРИНЦИПЫ НАЛОГОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
Государственный аграрный университет Молдовы, Молдова
Барабаш А.О., Долженко І.І. 309
РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Барабаш В.С., Іванова С.М. 312
ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДУ БЮДЖЕТУ М. ІРПІНЬ
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»
Козюк О.В., Навроцький Я.Ф. 316
СУЧАСНА ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кононенко Н.О., Біляк Ю.В. 319
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Корнієнко М.В., Дем'яненко І.В. 323
ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
Національний університет харчових технологій
Малюк О.О., Біляк Ю.В. 325
ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ЇЇ НЕДОЛІКИ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Мацарська С.Г., Долженко І.І. 328
ПРОБЛЕМИ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Морбицер А.Р., Біляк Ю.В. 330
ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Парасочка П.П., Долженко І.І. 334
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПЛАНУ ДІЙ BEPS В УКРАЇНІ ТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ КОНТРОЛЬОВАНИХ ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Поронюк Н.З., Замасло О.Т. 337
РОЛЬ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ У ЗМІЦНЕННІ ФІНАНСОВОЇ БАЗИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
Львський національний університет імені Івана Франка
Скіданова Д.О., Лемішко О.О. 339
ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Ткач Н.М., Березовська Л.О. 342
ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В СФЕРІ БІОЕНЕРГЕТИКИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Троян М.І., Сидорович О.Ю. 344
ПРІОРИТЕТИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ
Тернопільський національний економічний університет
Фурчак Е.А., Біляк Ю.В. 346
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Чепчак Д.Р., Березовська Л.О. 349
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Шмонденко М.В., Березовська Л.О. 351
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ АКЦИЗНИМ ПОДАТКОМ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Gongalo N., Kravchenko A. 353
THE DEVELOPMENT OF MODERN STOCK MARKETS
University of banking management
Люшненко О., Рубанець Д.О. 356
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ
Житомирський агротехнічний коледж
Плахотнюк В. В.,Козій Н.С. 359
ОСОБЛИВОСТІ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
Університет державної фіскальної служби України
Ярова Л.С., Козій Н.С. 362
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
Університет державної фіскальної служби України
Козачишина Д.В., Долженко І.І. 365
ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ 2020 РОКУ
Національний університет біоресурсів і природокористування України

СЕКЦІЯ 1
ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

UDC 658

SMART CONTRACTS AS RISK MITIGATION TOOL BY USE OF CRYPTOCURRENCIES

Gigov R.Zh., PhD student
I.T. Dimitrov, PhD, Professor
Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria

1. The essence of blockchain technology (BCT)

The first application of the BCT is the *Bitcoin* (*BTC*) cryptocurrency, which combines in its structure both the advantages of cryptography and tamper-proof of the information entered. The very concept of digital currency allows online payments to be sent directly from one party to another without the involvement of a financial institution [1]. One of the advantages of the BCT is the possibility of developing the so-called smart contracts (SC), that fulfill a certain business logic by analyzing real-world information. According to some statistical summaries from the World Economic Forum, interest in BCT is growing globally [2]. According to statistical data, nearly thirty countries are developing BCT projects at the time of the survey. In the financial sector, 80% of banks envisage BCT-related initiatives in 2017, with 19 central banks worldwide incl. The Bank of England has commissioned studies on Central Bank Digital Currencies. In addition to statistics, venture capital investments are increasing up to $ 1.4 billion, in the period of 2014-2016. The digital currency created on the basis of the BCT combines the characteristics of fiat money with those of the payment system[2]. From industrial head more than 3000 projects have been developed by consortia and working groups involving nearly 100 corporations. These statistics shape the awareness of the importance of blockchain technology as one of the promising modern technologies. In the financial sector, the benefits of *SC* are being used as a risk

mitigation tool in the use of cryptocurrencies, which are characterized by fluctuations in the exchange rate.

2. Prevention of the risk posed by the volatility of cryptocurrencies through the use of smart contracts

By definition, smart contracts (SC) are defined as, automated-enforceable agreements. One of their important functions is the elusion of intermediaries occupying, a key position in the execution of commercial transactions, incl. banks, customs agents, etc. The infrastructure in question allows the SC to extract information from the real world, such as: exchange rates; air temperature; GDP; evidence of the occurrence of a particular event. The implementation of SC solves one of the main problems related to cryptocurrency volatility through a hedging option. The basic idea of the hedging option is appropriately applied in the context of *BTC*, where non-risk takers - legal entities and individuals - need a certain volume of asset *BTC* disposal. In order to protect themselves from the possible risks associated with the volatile value of *BTC*, business entities have the opportunity to buy or sell cryptocurrency on the crypto exchange, and pay 1% for each transaction. The hedging option provides a different approach. Instead of constantly trading *BTC* on crypto exchange, "Company A" creates an account in the financial derivatives market and concludes a contract for difference (CFD) without margin. In this CFD, "Company A" opened a *short position* in *BTC* worth $ 100,000. Thus, if the value of Bitcoin decreases by 10%, "Company A" will lose $ 10,000 from its Bitcoin value but earn $ 10,000 in CFD. Because, money does not come out of nowhere; on the other side of the contract is a speculator, betting that the price of *BTC* will go up, and if this event happens, "Company A" would benefit from a *BTC* increase and lose in CFD and the speculator would win in CFD. In view of this hypothesis, "Company A" has the potential to eliminate the risk. In the *Blockchain* network, all of these combinations are made possible by programming in smart contract that can independently perform the aforementioned hedging mechanism. It is important to note that a smart contract should receive information from reliable sources such as the "*European Central Bank"*.

CONCLUSION

In conclusion, despite the societal sentiment associated with widespread cryptocurrency fluctuations, the BCT has the potential to apply the available financial instruments to streamline the costs incurred by financial intermediation.

References

1. Nakamoto, S. (2008) “Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System.” (Accessed 29 October 2018) https://bitcoin.org/bitcoin.pdf.

2. McWaters, RJ “The Future of Financial Infrastructure: An Ambitious Look at How Blockchain Can Reshape Financial Services.” World Economic Forum (2016) (accessed 29 October 2018) https://www.weforum.org/reports/the- future-of-financial-infrastructure-an-ambitious-look-at-how-blockchain-can-reshape-financial-services

3. Tasca, P. “The Dual Nature of Bitcoin as a Payment Network and Money.” SUERF Conference Proceedings 2016/1“Cash on Trial” (2016) http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2805003.

UDK 368.3

BLOCKCHAIN-INFRASTRUCTURE AS A WAY FOR SECURING THE INSURANCE MARKET SERVICES

Khomenko V.I., student
Bohrinovtseva L.M., PhD in Economics, Associate Professor
University of the State Fiscal Service of Ukraine

Blockchain technology is increasingly used in the financial services market every day. The creation of cryptocurrency, financial security, crypto-coding databases are forms of blockchain activity that already operate in the banking and securities markets.

But extremely important is the introduction of blockchain technology in the insurance market, which is risky and subject to insurance fraud.

This topic was studied by such national and foreign scientists as O. Maskovoz, A. Zhmurkevich, N. Tretiak, O. Klesov, F. Lamberti, C. Demartitini, J. Zhao, S. Liang, A. Kon and others. However, despite the popularity of this technology, this topic is not sufficiently disclosed among national scientists and requires further disclosure.

Blockchain technology, a growing list of records called blocks, and encrypted with cryptographic keys, is actively distributed in foreign practice of providing insurance services. According to a study run by IBM Institute for Business Value entitled «Insurance 2020: Innovations outside of Old Models», conclusions were drawn about the low inclination of this industry to innovations [1].

Blockchain technology is one example of such innovations, the use of which allows to reduce time expenditures on implementation of individual business processes of the insurer, reduce the risk of insurance and financial transactions, and ensure a high degree of trust between partners in conditions of maximum transparency. Now this technology is a database for faster exchange of information with a high degree of protection, which is why it is used by interested financial institutions.

In the insurance market, you can reduce the level of insurance fraud by creating the blockchain infrastructure (fig. 1).

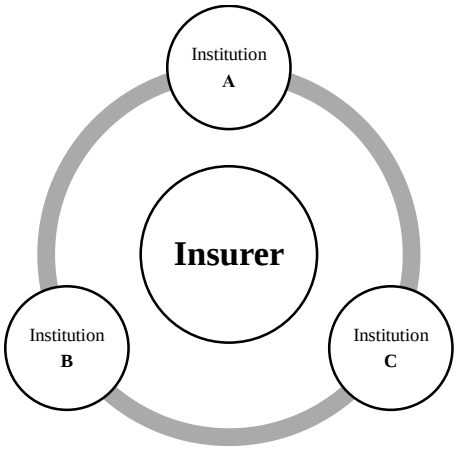

Fig. 1. Blockchain-Infrastructure of the insurance market

Source: developed by the author.

The operation of this infrastructure can be carried out in any type of insurance. For example, we will use the above-mentioned infrastructure to insure civil liability of land transport owners (or «obligatory motor third party liability»).

In this type of insurance will take part: the insurer; the insured (institution A); beneficiary (institution B); insurance intermediaries (institution C).

Upon the occurrence of an insured event in accordance with the terms of the agreement on insurance of civil liability of owners of land transport, this blockchain-infrastructure will provide: maintenance of the register of issued insurance policies,

which will make it impossible to conclude two contracts for one insurance object; increase the level of cybersecurity of the insurer by checking the data received (transmitted), which is a guarantee of reliability (authenticity) of sources of their origin and prevention of interception of information at an intermediate stage; obtaining certificates and other documents confirming the fact of the occurrence of an insured event from the competent authorities (police authorities, medical institutions, etc.) and companies providing various assistive services; strict control over the assessment and reimbursement of losses incurred in the event of an insured event; payment of benefits to the beneficiaries regarding the insurance contract in accordance with the clearly regulated amount of the loss and without additional commission expenses; the possibility of placing temporarily free funds in the cryptocurrency.

The insurance innovative business model requires the insurance company to innovate insurance products with the principle of payment per use, which will provide customers with paperless service, will offer new distribution channels. Standard distribution channels (agents, call centers, specialized products, sales and services) will be smoothly supplanted by innovative (direct Internet channel, mobile and smartphones, purchases through digital aggregators) [2].

The difficulty in the practical implementation of the blockchain technology is that it involves a change in the management paradigm and the transition from a hierarchical model to a flat one, in which decisions are made decentralized, and the whole process is transparent to its participants. Obviously, this entails the need for rethinking business processes, approaches to managing and protecting information of insurance service providers [3].

With this in mind, it can be argued that the introduction of blockchain infrastructure can provide the insurance industry with more security and controllability. However, this infrastructure requires significant investments to ensure its proper functioning, and the practical experience of its application, for the gradual replacement of the old model of insurance services.

References

1. Insurance 2020: Innovation beyond the old models. [Electronic resource]. – Access mode: http:// www935.ibm.com/services/us/gbs/thoughtleadership/

2. Poplavsky O.O/ Cryptocurrency as an object of economic analysis in insurance companies. // Visnyk ZHDTU, Series: Economic Sciences, 2016. – № 4 (78). – P. 178 -184.

3. Bitcoin та Blockchain: what it is and how it works in Ukraine and in the world. [Electronic resource]. – Access mode: http://versii.if.ua/novunu/bitcoin-ta-blockchain-shhotse-take-yak-pratsyuye-v-ukrayini-ta-sviti/

UDC УДК 330.15 (477)

THE DILEMMA OF ENVIRONMENTAL ECONOMICS: PRICING NATURAL RESOURCES

Elijah Kelsey
undergraduate (student)
Pennstate University (USA), Ag College

Among the central tenets of economics is the notion that everything has a price. After all, how can people make rational decisions without an objective standard to judge by? By assuming a price for every product and service, economists can easily quantify economic decisions, explaining human behavior as a result of internal cost-benefit analyses. This provides a simple and easy-to-understand model; however, not all values can be easily determined, especially when markets are imperfect or altogether absent. The field of environmental economics particularly suffers from this dilemma, as many natural resources are virtually impossible to price in a conventional sense. What can economists and developers do to compensate for these difficulties? Can natural resources like clean air or fresh water be integrated into conventional economic models, or is environmental economics ultimately an oxymoron composed of two incompatible disciplines?

According to classical economic theory, markets regulate themselves by constantly seeking an equilibrium between supply and demand. In much the same way, individuals make decisions by balancing cost and benefit; they continue to pursue an

activity until marginal cost equals marginal benefit. Of course, this is complicated by the fact that not everything has an obvious monetary value. It's easy to compare prices in a store and decide which option is best in order to minimize cost; however, some benefits and costs are much more difficult to measure. Take, for instance, the value of an unpolluted river. How much is it worth before pollution, and how much damage does pollution cause? These questions are critical for making decisions about the environment, but their answers are elusive and often controversial.

In theory, people have some internal measure of utility for a given service or product. For instance, let's say I'm deciding between two coats, one priced at $50 and the other at $75. If I choose to buy the more expensive coat, then it must offer more utility to me; I did a mental cost-benefit analysis and decided that the additional benefits of that coat outweighed the additional cost. An economist could compare the prices of the two coats and presume that the $75 coat offered at least $25 more benefit to me than the $50 coat. The difficulty here is that our internal measures of benefit and cost cannot always be translated into some measurable, comparable unit - especially for goods and services which do not have conventional markets. Many natural resources do not have clear markets and thus cannot be compared in the same way; their value is not immediately apparent, since nobody pays for access to clean air in the same way that I can pay for a coat. However, there are several ways to deduce that mental value and assign an economic value to a resource which lacks a conventional price.

One such method is stated preference surveying. In this method, economists select a representative sample of the public and ask them how much money they would accept in exchange for the damage or destruction of a given resource. This determines their willingness to accept (WTA), which can be used to determine the overall value of the resource for that sample of the population. However, there are several issues with this approach. For one, people might not know how much they truly value the resource, or may not be able to give a specific answer; all responses would be approximate, far from a scientifically-determined fact. As well, there is no accountability to this approach; people can easily overstate the value of the resource and provide figures far

in excess of the resource's actual value. This may be especially prevalent in situations where the survey is involved in public decision-making which may lead to compensation for affected citizens; these citizens have a motivation to overstate the value of the resource in the hopes of receiving more compensation.

Another approach is revealed-preference methodology. Since citizens may not know exactly how much they value the resource, or may be dishonest with researchers, it's often safer to uncover their preferences by more impartial means. This can be done by observing behavior and purchases related to natural resources.

One method relies on travel costs. For instance, if we wanted to discover the value of an unpolluted beach, we could find two beaches that are nearly identical, with the same climate and facilities, except that one beach is polluted and the other is not. We can then study the habits of tourists; how much further will they travel to visit the unpolluted beach, rather than the polluted one? That distance can be converted into monetary value in the form of time and travel costs, which therefore reveals the cost of pollution, in much the same way that the difference in cost between the $50 and $75 coat revealed the additional benefit that the more expensive coat offered.

Yet another revealed-preference method follows the same principle, but compares environmental amenities by examining housing prices. By comparing two identical houses located in similar areas, but with different exposure to pollution, we can attribute any difference in price between the two houses entirely to that extra exposure to pollution. This likewise reveals the cost of additional pollution.

Unfortunately, revealed-preference methodology is imperfect as well. While it works well in theory, in actual practice it can be very difficult to find suitable examples to compare. There are always many variables to consider, and it's virtually impossible to eliminate any confounding variables that could skew the prices of the example. This makes it impossible to determine with absolute certainty the value of a given benefit or cost. Ultimately, there is no perfect way to find the value of environmental resources. However, these methods can estimate value well enough to guide policy decisions and aid economists in their work, so they are worthy of careful study and implementation.

References

1. Harris, J. M., & Roach, B. (2018). Environmental and Natural Resource Economics: A Contemporary Approach. New York, NY: Routledge.

УДК 336.153.2:336.14

ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Блажевич А.М., студентка
Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фіскальна політика держави є однією зі основних складових фінансової політики. Податкова політика завжди відігравала важливу роль в процесі державного регулювання ринкової економіки. Саме вона впливає на інтенсивність інвестицій, формує умови для їх здійснення [1].

Проводячи податкову політику, її суб'єкти можуть впливати на економічні інтереси платників податків, створювати такі умови їх господарювання, які найбільш вигідні як для самих платників податків, так і для економіки в цілому. Вплив податків на економіку відбувається не прямо, а опосередковано. Причому вплив проявляється з деяким запізненням, оскільки здійснюється через участь держави в розподілі і перерозподілі ВВП.

За допомогою податкового регулювання держава створює необхідні умови для прискорення накопичення капіталу в найбільш перспективних з точки зору науково-технічного прогресу галузях, а також в малорентабельних, але соціально необхідних сферах виробництва.

Світова практика виробила і використовує безліч форм податків, що розрізняються за об'єктами оподаткування, джерел сплати, формам справляння. Це дозволяє в більшій мірі охоплювати все різноманіття видів доходів платників податків, певним чином впливати на різні сторони їх господарської діяльності та

одночасно знижувати негативний вплив податкового процесу за рахунок перерозподілу податків [2].

За допомогою податкового механізму можна впливати на:

- розвиток виробництва через такі заходи, як зменшення загальної кількості податків, зниження податкового тягаря, диференціація ставок податків;

- зростання інвестиційної активності через зниження податкового тягаря, звільнення від податків прибутку і капіталів, спрямованих на розвиток виробництва, наукомістких технологій;

- зростання доходів населення через виведення з-під оподаткування прожиткового мінімуму, згладжування поляризації доходів населення.

Всі ці складові можуть привести до економічного підйому, забезпечивши одночасно і зростання бюджетних доходів за рахунок збільшення податкової бази. Досягнення поставлених орієнтирів доходів бюджетів всіх рівнів, в свою чергу, може ініціювати зазначені складові економічного зростання держави.

Наприклад, за рахунок збільшення бюджетних коштів можливо:

- виділити субсидії і дотації на розвиток виробничих потужностей і оновлення виробничої бази в пріоритетних галузях економіки;

- збільшити частку державних інвестицій в сфері матеріального і нематеріального виробництва поряд з приватними інвестиціями;

- домогтися більш значного виділення коштів в соціальну сферу, що дозволяє здійснити інвестиції в людський капітал.

Таким чином, всі зазначені особливості можуть свідчити про те, що система оподаткування являє один з факторів, що системно впливають на інвестиційну активність.

Список використаних джерел

1. Бобоев М, Кашин В. Податкова політика на сучасному етапі // Питання економіки, 2002. – № 7. – С. 54.

2. Податки і оподаткування: навч. посібник / під ред. А. Ю. Козак, Е. Г. Князєвої і ін. Єкатеринбург: вид-во Урал, 2005. – 278 с.

УДК 338.583

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Бондар Д.П., студентка
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Становлення фінансового ринку України є необхідною передумовою розвитку усіх секторів економіки держави. На даному етапі розбудови ринкової економіки фінансовий ринок є осередком господарського механізму. Значна роль у розвитку економічних процесів у суспільстві відіграють небанківські кредитні установи, пенсійні фонди, кредитний ринок та фінансові установи, котрі слугують потужним джерелом інвестицій. По суті, економічною діяльністю суспільства можливо керувати шляхом впливу на фінансовий ринок [1].

В економічній літературі не існує єдиної концепції щодо розкриття змісту самого поняття «фінансовий ринок» (табл.1).

Таблиця 1

Сучасні підходи до визначення поняття «фінансовий ринок»

№ п/п	Автор	Визначення
1	Г. Бєлоглазова	Розглядає фінансовий ринок з позиції поділу його на внутрішні та зовнішні ринки і визначає як сукупність національних і міжнародних фінансових ринків, що забезпечують акумулювання та перерозподіл фінансових ресурсів через систему банківських та інших фінансово-кредитних установ для забезпечення процесу відтворення у світовому масштабі
2	В. Опарін	Фінансовий ринок – це сукупність обмінно-перерозподільних відносин, пов’язаних з процесами купівлі-продажу фінансових ресурсів, необхідних для здійснення виробничої та фінансової діяльності»
3	Н. Орлова	Фінансовий ринок – це елемент механізму циклічного розвитку господарської системи, що взаємодіє з іншими елементами виробничої структури та забезпечує динамічний розвиток усіх галузей народного господарства

Джерело:[2]

Фінансовий ринок – особлива сфера фінансової системи, складова її інфраструктури, де здійснюється рух тимчасово вільного капіталу, формуються і функціонують перерозподільні відносини, пов'язані з процесами купівлі-продажу вільних фінансових ресурсів, їх трансформація в позиковий та інвестиційний капітал через фінансово-кредитні інститути на основі попиту та пропозиції, формується ціна на різноманітні фінансові інструменти [2].

Отже, фінансовий ринок є важливим фундаментом для розвитку зростання і стабільності ринкової економіки. Недосконаліть та неузгодженість теперішнього законодавства – одна з серйозних проблем розвитку фінансового ринку в цілому.

Список використаних джерел

1. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС, 2000. – 416 с.

2. Фінансовий ринок та інвестиційні процеси в Україні: чи є можливість зростання? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://protocol.ua/ua/finansoviy_rinok_ta_investitsiyni_protsesi_v_ukraini_chi_e_moglivist_zrostannya/.

3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua//

УДК 338.5.01

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Главацька А.П., студентка
Навроцький Я.Ф., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Проблема інфляції займає визначне місце в економічній науці, адже її показники та соціально-економічні наслідки важливі в оцінці економічної безпеки країни і світового господарства. Інфляція знищує всі результати праці, затримує довгострокові інвестиції та економічне зростання, затримує заощадження юридичних і фізичних осіб. Високий показник інфляції викликає

втечу за кордон національного капіталу, руйнує грошову систему, послаблює національну валюту, унеможливлює фінансування державного бюджету. Інфляція провокує перерозподіл національного багатства, але саме від бідніших верств населення до багатших, у такий спосіб посилюючи його соціальну нерівність.

Метою статті є дослідження проблем та специфіки інфляційних процесів в економіці України. Зробити аналіз динаміки інфляцій та знайти способи її викорінення.

Політика будь-якої країни перш за все повинна бути спрямована на забезпечення стабільності та добробуту життя населення. В основу такої політики має бути покладено жорстке контролювання рівня інфляційних процесів у державі. Інфляція – одна з головних проблем сучасної економіки. Також інфляція перетинається з такими проблемами як безробіття, матеріальне і духовне благополуччя, зайнятість населення. Цікавою особливістю інфляції є те, що вона охоплює всі сфери життя. Кожна країна світу тією чи іншою мірою страждає чи страждала від інфляції. Україна не є винятком [2].

Сучасна інфляція спричиняється під впливом не тільки грошових, але й негрошових факторів і носить хронічний характер.

Їй властива низка характерних особливостей:

- раніше інфляція носила локальний характер, а зараз – всеосяжний;
- раніше вона охоплювала певний період, тобто мала періодичний характер, а зараз є «хронічною» [1].

Інфляція в Україні зумовлена такими причинами:

- невиважена первинна емісія, диспропорційність у структурі економіки;
- залежність вітчизняних виробників від імпорту;
- неефективність безготівкової системи розрахунку, від’ємне сальдо зовнішньої торгівлі;
- зростання цін на імпортні товари та послуги, необґрунтоване встановлення валютного курсу;
- втрата зацікавленості у продуктивності праці;

- суттєве скорочення інвестицій;
- надмірне розширення тіньового сектору економіки;
- використання неринкових форм розрахунків, зокрема бартеру [3].

Отримати високий рівень довіри уряд зможе тільки тоді, коли запропонує визначені, здійснені і такі, що можна перевірити, антиінфляційні заходи, які дають реальні позитивні результати. Для подолання інфляції потрібно змінити національну валюту – гривню. Також основним елементом антиінфляційної політики має стати обмеження монополізму у всіх секторах, а найбільше в енергетичній сфері. Необхідно вжити заходів щодо відношення темпів підвищення рівня життя населення з дійсними можливостями економіки. Потрібно провести індексацію основних видів фіксованих доходів населення, також слід звернути увагу на подолання фактів зростання безробіття. Важливою складовою антиінфляційної стратегії є впорядкування державних фінансів, передусім скорочення бюджетного дефіциту. Потрібно вжити ефективних заходів для поліпшення умов ведення бізнесу, тобто одночасно сприяючи перерозподілу частину коштів населення від споживчого ринку на підприємницькі напрями і розширенню пропозиції товарів і послуг на ринку.

Список використаних джерел

1. Геєць В. Цінова конкуренція чи цінова стабільність: дуалізм політики економічного зростання [Текст] // Економіка і прогнозування / В. Геєць. – 2010. – № 4. – С. 9 – 31.

2. Марцин В. С. Деякі підходи до регулювання інфляційних процесів на сучасному етапі розвитку економіки / В. С. Марцин // Економіка розвитку № 1 (65). – 2013. – С. 42 – 48.

3. Кравченко С. Інфляції в ринковій економіці й антиінфляційна політика держави / С. Кравченко //Економіка. Фінанси. Право. – 2011. – № 8. – С. 8–11.

4. Безкровний А.В. Розвиток інфляційного процесу в Україні // Економіка АПК. – 2009. – №1. – с.77-79

5. Финансовый портал Минфин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://index.minfin.com.ua/index/infl/

УДК 336.71

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Глотова М.А., студентка
Навроцький Я.Ф., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Спостерігаючи за банківським сектором України і за його функціональністю можна сказати, що він перебуває у складному становищі. На сьогоднішній день, Національним банком України запропонована низка програм та реформ спрямованих на оздоровлення банківської системи. Але вони призвели до значного зменшення кількості банків та суттєво вплинули на діяльність системних та найбільш важливих із них. Ці явища у банківській системі України викликають необхідність детального вивчення та аналізу сучасного стану банківської системи України і пошуку шляхів її зміцнення та уникнення кризових ситуацій у майбутньому.

Перед тим як почати дослідження сучасного стану банківської системи України, необхідно зосередити увагу на її місці у функціонуванні економіки країни та спрямованості на ефективне економічне зростання. На мою думку, необхідно згадати, що банківська система є однією з ключових сфер фінансової системи та економіки країни в цілому. Саме через банківську систему працює механізм розподілу фінансових ресурсів та грошових коштів, здійснюється їх мобілізація та залучення в економіку країни. Також, однією з важливих функцій банківської системи є кредитування реального сектору економіки та забезпечення її фінансової стабільності. Зміцнення довіри фізичних осіб та суб’єктів господарювання до банків через зростання вкладів їх тимчасово вільних коштів на депозити дозволить через кредитування банками задовольнити у фінансових ресурсах ті підприємства, що активно розвивають своє виробництво.

Спостерігаючи за сучасним станом банківської системи України, можна відзначити, що саме політична та військова нестабільність, значна інфляція досить негативно вплинули як на банківський сектор в цілому, так і на деякі показники їх діяльності зокрема.

Однак, є ще один важливий фактор, який характеризує сучасний стан банківської системи – постійний, не завжди виправданий, вплив НБУ у її функціонування. Важко правильно оцінити політику «оздоровлення» банківської системи, яку проводить її головний регулятор. З одного боку, ліквідація неплатоспроможних банків та банків, що порушують українське законодавство має позитивно вплинути на прозорість банківської системи в цілому. З іншого, надмірне зменшення учасників банківського сектору може довести до погіршення конкурентного середовища та умов надання банківських послуг. Крім того, ліквідація банків призводить до значних фінансових втрат їх вкладників, що призводить до втрати довіри до вітчизняної банківської системи.

Для вирішення вище зазначених проблем необхідно запровадити систему заходів, які б не лише покращили стан банківської системи, а і сформували б позитивні умови для розвитку як банківської системи, так і економіки країни. На мою думку, було б доцільно застосувати наступні заходи для стабілізації банківської системи України:

– стабілізація банківської системи через посилення контролю за доцільністю рефінансування банків та обґрунтуванням його обсягів;

– посилення фінансової дисципліни та особливий нагляд за банківськими операціями, що пов’язані з коштами Державного та місцевих бюджетів;

– повернення довіри вкладників та інвесторів через відшкодування вкладів у проблемних банках за рахунок ФГВ, а також посилення відповідальності власників та керівників банків за проведення операцій з пов’язаними особами.

В табл. 1 наведені сукупні відомості по банківській системі України в цілому (деякі сумарні показники українських комерційних банках, включаючи ті, що перебувають у державній власності).

Таблиця 1

Показники банківської системи України, млрд. грн.

Показники	Роки							
	2008	2011	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість банків, шт	175	176	180	163	117	96	82	77
Надані кредити, всього	485368	755030	901402	1006358	1009768	1005923	1042798	1118618
В т.ч кредити суб'єктам господарювання	276148	508288	698777	802582	830632	847092	870302	919054
кредити фізичним особам	153633	186540	167773	179040	175711	157385	170938	196634
строкові кошти суб'єктів господарювання	54189	55276	104722	102527	96679	102469	108214	110359
строкові кошти фізичних осіб	125625	206630	350779	319121	294155	319551	325411	327615

Як бачимо, не звертаючи уваги на всі кризові явища, які зачепили і банківську систему України, на мою думку, комерційні банки зберегли свій потенціал як фінансових посередників в національній економіці. Активи банків протягом 2008 – 2019 роки зростали, проте це було зумовлено не природнім зростанням, а стало наслідком інфляційних процесів в економіці України.

У зобов’язаннях банків, доволі-таки збільшується частка внутрішніх ресурсів населення й бізнесу. Але внутрішні джерела створення ресурсів – короткострокові, що збільшує ризик ліквідності. Аби його зменшити, банкам було необхідно більшою мірою диференціювати відсоткові ставки за короткими та довгими депозитами. Я вважаю, що саме на сучасному етапі в економіці України проявляються позитивні тенденції до економічного зростання, темпи та стійкість якого залежать перш за все від здатності банківської системи забезпечувати суб’єктів господарювання необхідними кредитними ресурсами. Також спостерігається налагодження роботи банківського сектору.

Таким чином, здійснюючи мобілізацію та розміщення грошових ресурсів на фінансовому ринку України, комерційні банки, які являються головними інституційними учасниками, виконують головну роль у процесі його функціонування.

Список використаних джерел

1. Маслєнніков В.В. Зарубіжні банківські системи / В.В. Маслєнніков. – К.: Економіка, фінанси, право. – 2010. – №10. – С. 15-20.

2. Вовчак О.Д. Напрями стабілізації роботи банків в умовах кризових явищ / О.Д. Вовчак, О.М. Крамаренко // Фінансовий простір. – 2014. – №4(16). – С. 27-31.

3. Показники діяльності банків. Мінфін: веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/2019-01/

УДК 336.226.12(477)

МІСЦЕ І РОЛЬ ФІНАНСІВ КОРПОРАЦІЙ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Гуренко В.А., магістр
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Поняття "корпоративне управління" широко використовується у західній економічній літературі і досить швидко запроваджується в Україні. Це пояснюється поширеністю корпоративної власності, необхідністю управління нею і стрімким розвитком корпоративного сектору економіки в Україні. Корпоративний сектор в Україні представлений переважно акціонерними товариствами.

Західні корпорації пройшли складний шлях розвитку акціонерної власності, удосконалення методів управління фінансами, формування структури капіталу та його інвестування. Протягом тривалого періоду створювалося правове поле, на якому функціонують корпорації, формувалися основи державного регулювання, що має на меті стимулювання ринкових відносин загалом та їх найважливішого агента, яким є корпорація [1].

В Україні формування ринкових відносин набуло незворотного характеру, що вимагає глибокого вивчення корпоративних фінансів. Особливий інтерес становлять питання корпоративного управління загалом й управління фінансами

зокрема. Фінанси є історичною категорією. Вони виникли ще за часів рабовласницького суспільства в умовах товарно грошових відносин під впливом розвитку функцій та потреб держави. У свою чергу, з виділенням державної скарбниці та повним відокремленням її від власності монарха (цей процес, зокрема, чітко простежується на прикладі історії Великої Британії) виникають такі поняття, як "державні фінанси", "державний бюджет", "державний кредит".

Існування фінансів нерозривно пов'язане з товарно-грошовими відносинами, розвиток яких зумовлений суспільним розподілом праці, наявністю різних форм власності та основаних на них організаційно – правових формах господарської, у тому числі підприємницької, діяльності, зовнішньоекономічними зв'язками тощо. За економічною природою фінанси є грошовими відносинами, проте вони відрізняються від грошей як за своїм змістом, так і за виконуваними ними функціями [3].

Саме фінанси пов'язані з розподілом та перерозподілом внутрішнього валового продукту (ВВП) та національного доходу, що виражаються у грошовій формі [2].

Фінанси є багатостороннім і складним явищем, що характеризується різними істотними ознаками, має певні якості й форми прояву. Фінанси — це особлива сфера економічних відносин. Їх зміст, характер використання, закономірності розвитку визначаються соціально-економічними відносинами, що привалюють у державі, природою та функціями держави. Фінанси — це вартісна категорія, яка органічно пов'язана з рухом вартості в її грошовій формі, з утворенням та використанням різних грошових фондів (державного бюджету, місцевих бюджетів, соціальних фондів), з грошовими відносинами, що існують між державою та приватним господарством. Характеризуючи фінанси, слід виходити з таких ключових елементів, як фінансові відносини та фінансова діяльність. Фінансові відносини відображають рух вартості від одного суб'єкта до іншого. Вони характеризують розподільчі, перерозподільчі та обмінні процеси і матеріально проявляються у грошових потоках. У свою чергу,

фінансова діяльність проявляється у формуванні доходів та здійсненні витрат певним суб'єктом.

Об'єктом фінансової діяльності є фінанси, які не слід ототожнювати з грошима, що є значно вужчим поняттям. Сфери функціонування грошей і фінансів перетинаються в певному сегменті; вони взаємопов'язані і взаємозалежні, але не тотожні. Фактично гроші виступають інструментом фінансових відносин. Фінанси — це грошові відносини, що виникають у процесі розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту і частини національного багатства у зв'язку з формуванням грошових доходів і нагромаджень у суб'єктів господарювання та держави і використанням їх на розширене відтворення, матеріальне стимулювання працюючих, задоволення соціальних та інших потреб суспільства [4].

Сучасна наука про фінанси визначає, яким способом люди управляють витрачанням і надходженням дефіцитних грошових ресурсів протягом певного періоду. Практичний підхід зближує корпоративні і державні фінанси в тому плані, що і корпорація, і держава стикаються з тими самими проблемами: як вишукати, і сформувати фінансові фонди, що завжди обмежені, і як ефективно їх використати. Однак є принципова відмінність державних фінансів від фінансів корпорації. Державний фінансовий фонд формується через вилучення частини ВВП, створеного переважно поза сферою державного господарства, корпорація ж бере участь у створенні ВВП. Капітал, необхідний корпорації, залучають через емісію акцій і облігацій, а також використовують внутрішні джерела.

Список використаних джерел

1. Патута О.С. Вплив структури капіталу на фінансову стійкість підприємства / О.С. Патута, К.Є. Пришко // Економіка та суспільство. – 2016. – № 2. – С. 323–327.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

3. Damodaran on-line: Home Page [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar.

4. Зимовець В.В. Деформована фінансова модель ведення бізнесу в Україні: інституційний / В.В. Зимовець // Корпоративні фінанси: проблеми та

перспективи інноваційного розвитку: зб. матеріалів І Всеукр. наук.-практ. конференції. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/zvit_ks/22_06_2016

УДК 336.6

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМСТВ

Десятник Н.О., студентка
Коваль О.М., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Важливою складовою конкурентоспроможності національної економіки є підприємництво. Його розвиток значною мірою залежить від зовнішнього середовища, в якому за останні роки відбулися такі суттєві зрушення : індивідуальна споживацька поведінка, яка проявляється у диференціації попиту; розвиток нових технологій, в першу чергу інформаційних і комунікаційних; глобалізація конкуренції тощо.

Доступність значної кількості різноманітних товарів, зростання освітнього і культурного рівня, динамізм життя, підвищення інформованості знаходять відображення в різниці життєвих укладів і культури. Це в свою чергу приводить до суттєвої диференціації попиту, скорочує життєвий цикл товарів, змушує придавати виробам велику індивідуальність і скорочувати обсяги виробництва однотипних товарів. Диференційовані вимоги споживачів примушують бізнес шукати нові підходи до спеціалізації, концентрації і кооперації виробництва.

Прогрес інформатизації суспільства і висока ефективність сучасних технологій дають широкий простір для її застосування не тільки великими, але і середніми і малими підприємствами.

Домінуюча тенденція - загострення конкуренції в глобальному масштабі. Характерним трендом сучасності стає інтернаціоналізація ринків всезростаючої

кількості товарів і послуг. При цьому на інтернаціональних ринках діють не тільки гігантські корпорації, але і середні і навіть малі компанії. Ключовими факторами успіху в конкурентній боротьбі стають детальне вивчення особливих запитів споживачів і специфіки різних регіонів господарювання, скорочення часу на розробку і просування товару на ринок

Основними тенденціями розвитку підприємництва в Україні є: територіальне розповсюдження підприємництва, зростання кількості юридичних осіб та індивідуальних підприємців; зрощення капіталу вітчизняних і зарубіжних підприємців; інтенсивний розвиток комерційного підприємництва при незначному розвитку виробничого підприємництва; розширення сфери послуг [1].

При цьому невід'ємними складовими сучасного підприємництва є малий та середній бізнес. Частка обсягу реалізованої продукції малими підприємствами у загальному обсязі реалізованої продукції . Проте, у порівнянні з розвинутими країнами рівень підприємницької діяльності є недостатнім та потребує суттєвого покращення. Потенціал підприємництва не може реалізуватися повною мірою в Україні через несприятливе економічне та правове середовище щодо ведення підприємницької діяльності.

Одним з основних гальмуючих факторів розвитку підприємництва є недостатність у підприємців коштів для розвитку власної справи та високі відсоткові ставки за користування банківськими кредитами. Не результативними виявилися регіональні програми підтримки малого бізнесу. Не відповідає сучасним вимогам інфраструктура, яка характеризується нерівномірним розташуванням та функції якої зводяться до обслуговування підприємницької діяльності. Потребує активізації участь громадськості в прийнятті управлінських рішень стосовно покращення бізнес-середовища. Цілеспрямованої державної політики потребує розвиток державно-приватного партнерства в Україні. Лише комплексний підхід до вирішення окреслених проблем дозволить досягти найкращих результатів.

Список використаних джерел

1. Чорна О.М., Мацнаєва О.О. Концептуальні підходи до розвитку фінансів суб'єктів господарювання в Україні. // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – №3 – С.26-32.

УДК 336.67

РИНОК ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Зазимко О.С., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Значення лізингу у світовій економіці постійно зростає, змінюючи форми проведення лізингових операцій та розширюючи сфери застосування. Найчастіше переваги від такого ефективного механізму фінансування як лізинг, використовують для активізації інноваційного зростання різних галузей економіки, оновлення основних фондів підприємств та припливу інвестицій у виробництво. Через низку невирішених проблем, які мають різних характер та причини виникнення, лізинг не займав належного місця у вітчизняній економіці. І переважно від цього потерпає малий та середній бізнес.

Проблеми лізингової діяльності, тісно переплетені із загальноекономічними проблемами України, проте мають дещо інше забарвлення і вплив на ринок лізингу. Ці проблеми виникли не сьогодні і одразу, вони поступово нагромаджувалися, ускладнювалися, породжували інші проблеми та обмежували можливості для діяльності вітчизняних лізингових компаній.

Провівши ретроспективне дослідження та проаналізувавши сучасний стан ринку лізингу в Україні, ми визначили основні проблеми, що гальмують розвиток лізингу і негативно впливають на економічні процеси в державі. Ці проблеми сформувалися на трьох рівнях: мегарівень, макрорівень, мікрорівень.

Мегарівень включає проблеми у сфері міжнародних відносин України. Основним джерелом цих проблем, на нашу думку, є: спадок, який отримала Україна від СРСР – статус пострадянської держави із всіма негативними для економіки наслідками, визначними серед них є недовіра до України та неприйняття її до світової спільноти. Проте, невизначеність і постійні зміни пріоритетних напрямів розвитку держави (європейські, російські) також відіграли важливу роль і створили їй імідж нестабільного фінансового партнера на міжнародному ринку.

Макрорівень об'єднує проблеми національно-державного значення, які стримують розвиток різних галузей економіки, негативно впливають на ринкові відносини в державі. Ці проблеми також беруть свій початок ще від радянських часів.

Мікрорівень – пов'язаний із проблемами, з якими стикаються організації, що надають лізингові послуги та господарські одиниці, що використовують чи мають намір скористатися послугами компаній, що надають лізингові послуги. Причинами виникнення проблем мікрорівня є тривалий перехід українських підприємств від державної до приватної власності, адміністративно-командних до ринкових відносин, від бартерних до грошових розрахунків, від безконкурентних умов до конкуренції, від неграмотності населення щодо ринкової економіки до її поступового розуміння тощо.

Кваліфікаційні проблеми – виникають через недостатність кваліфікованих спеціалістів у сфері лізингу, що спричинена відсутністю у навчальних закладах освітніх професійних програм підготовки фахівців з питань лізингу, дисциплін з лізингу, навчально-методичною незабезпеченістю навчального процесу, а також з браком досвіду роботи у лізинговій сфері. Ці причини стримують розвиток і впливають на якість обслуговування клієнтів. Споживчі проблеми – пов'язані із низьким рівнем обізнаності серед представників малого та середнього бізнесу стосовно переваг та специфіки лізингу і впливають на формування попиту на ринку лізингу [1].

Управлінські проблеми – пов’язані із недостатнім рівнем менеджменту вітчизняних лізингових компаній, що призводить до: неефективного використання фінансових ресурсів; недостатнього вивчення ринку лізингу (конкурентів, постачальників, виробників, споживачів), його коливань та потреб; неефективної оцінки ризиків лізингової діяльності; відсутнього чи неефективного поточного моніторингу; неефективні підходи у підборі та управлінні персоналом тощо.

Фінансові проблеми виникають через недостатню фінансову стійкість лізингодавців, що спричинена формуванням неефективної стратегії фінансування лізингової діяльності (чи її відсутністю) та підвищеною ризикованістю лізингової діяльності, зокрема ризику несплати лізингових платежів та ризику неповернення предмета лізингу, через неврегульованість в українському законодавстві процедури повернення предмета лізингу лізингодавцю внаслідок неплатоспроможності лізингоотримувача [2].

Проблеми лізингової діяльності залежно від рівня виникнення повинні вирішувати в уповноваженому органі чи установі. На нашу думку, подальші дослідження лізингової діяльності доцільно спрямувати у таких напрямах: визначення основних ризиків лізингової діяльності та розроблення системи управління ризиками; проведення дослідження ринку лізингу шляхом анкетування; запровадження та адаптація новітніх форм лізингу у сучасних умовах в Україні; дослідження закордонного досвіду діяльності світових лізингових компаній на інших суб’єктів, що надають лізингові послуги; створення скорингових програм для адекватного та швидкого оцінювання потенційних лізингоотримувачів тощо.

Список використаних джерел

1. Щодо ризиків тінізації лізингових операцій в Україні. Аналітична записка: Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/1161/#_ftn1

2. Левченко В. П. Розвиток фінансового лізингу України в розрізі спільного європейського ринку / В. П. Левченко // Збірник наукових праць

Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 2. – С. 174 – 182.

УДК 657:330.34.01

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ДОХІД» ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ

Івашко К.С., студентка
Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів та природокористування

Основною метою діяльності будь-якої підприємницької структури є одержання прибутку, що безпосередньо залежить від величини доходу. Отже, доходи підприємства незалежно від галузі діяльності, форми власності та інших факторів набувають особливо важливого значення.

Підґрунтям економічного підходу щодо визначення цього поняття є термін «виручка», тобто обсяг продажу вироблених підприємством товарів (робіт, послуг). Досить часто цей термін ототожнюється з поняттям «дохід підприємства». Прикладом спрощеного підходу є таке визначення: «Як економічна категорія дохід (виручка) є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг» [1, с. 524]. Ототожнення доходу підприємства тільки з виручкою від реалізації продукції практично виключає з нього такі елементи, як орендна плата, роялті, дивіденди та проценти за фінансовими інвестиціями у цінні папери. Отже, поняття «дохід підприємства» слід розглядати ширше, ніж тільки як виручку від реалізації товарів (робіт, послуг)».

Бухгалтерський підхід до категорії «дохід» переважно базується на понятті економічної вигоди. Такий зміст визначено в Міжнародному стандарті фінансової звітності 18 «Дохід» де зазначено, що: «Дохід – це валове надходження економічних вигод протягом певного періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб’єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу» [2,

с. 539]. Майже тотожно дає визначення поняттю і Національний стандарт бухгалтерського обліку – П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» інтерпретуючи його наступним чином: «Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання власного капіталу за рахунок внесків учасників (власників) за звітний період» [3, с. 25]. Проте визначення доходу в національному стандарті бухгалтерського обліку як збільшення економічних вигод у формі «надходження активів або зменшення зобов'язань» піддається критиці науковців як не зовсім коректне. Очевидно слід погодитися із зауваженням, що «не кожне збільшення активів та зменшення зобов'язань характеризує момент отримання доходу. Про отримання доходу свідчить оплата рахунку, пред'явленого підприємством покупцеві його продукції (товарів, робіт, послуг). Стосовно зобов'язань підприємства, то при їх безпосередньому погашенні ніякого зростання капіталу насправді не відбувається. До зростання капіталу призводить не погашення зобов'язань, а відмова кредитора від своїх прав, тобто тоді, коли активи отримані підприємством на безоплатній основі» [4, с. 458].

Проведений аналіз дозволяє визначити найважливіші характеристики категорії доходу: дохід підприємства становить економічний результат його господарської діяльності за певний період часу; 2) формування доходу характеризує процес отримання підприємством конкретних економічних вигод, спрямованих на збільшення власного капіталу; 3) дохід підприємства є результатом використання ним економічних ресурсів; 4) рівень доходу підприємства формується з урахуванням конкретного рівня конкурентних переваг, що базуються на його інноваційній активності.

Список використаних джерел

1.Бухгалтерський фінансовий облік; за ред. Ф. Ф. Бутинця [7-е вид.]. Житомир: Рута, 2006. – 832 с.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) «Дохід». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025

3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99

4. Економіка підприємства: підручник; за заг. ред. Н. М. Ушакової. К.: Київський нац. торг.-економ. ун-т, 2005. – 569 с.

УДК 336.02

СУЧАСНА ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Карасюк В.С., студентка
Навроцький Я.Ф., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Протягом усього періоду становлення та формування незалежності України податкова система змінювалася у способах та принципах оподаткування.

Як і в будь-якій країні, податкова система прямо впливає на найважливіші показники економіки, її нестабільність взаємопов’язана з нестійкістю розвитку економіки України. Система оподаткування у країнах з розвиненою ринковою економікою є основним джерелом для фінансування суспільних потреб та тією частиною, що формує бюджети всіх рівнів та державну скарбницю.

На жаль, протягом тривалого процесу перетворення економіки нашої країни, податкова система так і не досягла достатньо дієвого рівня, який відповідає світовим стандартам. Українська система оподаткування має багато суперечностей та неузгодженостей, не сприяє для ефективного розвитку суспільства (оскільки податки є фінансовою формою відносин між економічними суб’єктами та державним апаратом). В даному випадку, виникає гостра потреба у проведенні реформ у сфері системи оподаткування та пошук кращих перспектив її розвитку.

Податкова система, яка діє в Україні має досить велике навантаження на суб’єктів господарювання, що уповільнює процес утворення ринкових відносин,

обмежує діяльність підприємців та господарств, змушує населення приховувати свої доходи. Основними проблемами функціонуючої податкової системи є [1]:

– надмірна фіскальна спрямованість податкової системи;

– відсутність правильно побудованого підґрунтя податкових відносин;

– можливість ухилення від сплати податків;

– скорочення податкових надходжень, що сприяє розширенню тіньового сектора економіки.

На сучасному етапі завданнями державного регулювання є вплив на дію ринкового механізму, формування пріоритетів та завдань, розробка засобів впливу на соціально – економічні процеси. Існують економічні методи, які підштовхують суб'єктів економіки до такого вибору, який би відповідав визначеним цілям держави. При цьому найбільш ефективними є фінансові важелі, серед яких податки – основна ланка, яка впливає на інші (державну скарбницю, ціни, грошову масу в обігу, державні позики) [2].

А. Сміт, один із основоположників податкової теорії, сформулював чотири принципи оподаткування, на яких і базується організація податкової системи [3]:

1. Податки повинні рівномірно розподілятися між джерелами доходів, а кожен окремий податок повинен однаково припадати на те джерело, на яке він спрямований;

2. Час сплати, спосіб сплати і розмір податку повинні бути чітко визначені;

3. Податок повинен стягуватись у такій формі і таким способом, які найбільш зручні для платника;

4. Податок повинен стягуватись таким чином, щоб на його вилучення витрачалось якомога менше грошей зверх того, що надходить до Державного казначейства.

Приведення системи оподаткування у відповідність до вимог теперішнього етапу розвитку України допоможе подолати наслідки кризових ситуацій через зміни в державному регулюванні податкової системи, реформуванні структури податків, збільшенні дохідної та податкової бази бюджетів, розвитку інфраструктури, створення її комерційних основ. Для створення оптимальної

системи оподаткування необхідно керуватися такими основними принципами, як соціальна справедливість, рівнонапруженість, економічна ефективність, стабільність, гнучкість.

Таким чином, проаналізувавши стан сучасної системи оподаткування України, можна сказати, що вона має ряд недоліків. Проте, від того наскільки раціонально буде діяти податкова система щодо регулювання відносин між підприємствами та державою при сплаті податків, залежить розвиток економіки країни. Для цього потрібно сприяти та намагатися пов'язати інтереси держави з інтересами підприємництва, удосконалювати контроль за дотриманням вимог чинного законодавства.

Список використаних джерел

1. Артеменко Ю.А., Вертелецька Я.Ю. Проблеми реформування податкової системи України / Ю.А. Артеменко // Економіка і регіон. – 2012. – № 2(17). – С. 119-121.

2. Василевська Г.В. Податкова політика у регулюванні економічного зростання / Г.В. Василевська // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 39-43.

3. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А.Смит; [пер. с анг.; предисл. В. С. Афанасьева]. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с. – Антология экономической мысли.

УДК 369.067.2

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Колісник В.В., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

Діяльність закладів охорони здоров'я має значну соціальну значимість, тобто вона пов'язана з потребами першочергової соціальної направленості, що обумовлює необхідність підтримки системи охорони здоров'я з боку суспільства. На превеликий жаль, до теперішнього часу більшість запропонованих проектів експерименту по перебудові економіки охорони здоров'я, по створенню системи обов'язкового державного соціального

медичного страхування, мають направлення лише на отримання ефекту шляхом перерозподілу та використання ресурсів, що наявні в цій галузі. Основне завдання - залучення значних додаткових фінансових позабюджетних ресурсів на охорону здоров'я в цих проектах не вирішується.

Нагромаджений багаторічний світовий досвід у галузі медичного страхування свідчить про високу ефективність різних моделей та систем медичного страхування та страхування здоров'я. До теперішнього часу визначаються три основні види фінансування охорони здоров'я: державне, через обов'язкове та добровільне медичне страхування та змішана форма. Треба зауважити, що ці види у відокремленому вигляді практично не використовуються ні в одній державі, але в деяких державах вони займають домінуюче положення. Так, наприклад, в Англії, Ірландії, Шотландії, Італії та Данії домінує державна система фінансування. В таких країнах як Німеччина, Франція, Австрія, Бельгія, Нідерланди, Швеція та Японія домінує система обов'язкового медичного страхування, в той час, як у США має перевагу змішана форма фінансування медичної допомоги, де біля 90% американців користуються послугами приватних страхових компаній.

Однією з перших країн, де було запроваджено медичне страхування, являється Німеччина. Система медичного страхування створена в Німеччині ще в 1881 році. У Франції медичне страхування було введено в 1910 році спочатку у вигляді фондів взаємодопомоги, а починаючи з 1928 року ці фонди, були перетворені в страхові компанії. В теперішній час у Франції існує єдина ієрархія страхових кас, діє вертикальна система медичного страхування: могутня страхова організація - Національна страхова організація (національна каса страхування найманих робітників), яка знаходиться під контролем Міністерства соціального забезпечення та праці й обіймає собою 78% населення, має 129 місцевих відділень, кожне з яких відповідає за страхування в окремому регіоні і не конкурує між собою. Місцеві відділення мають певну автономію, але, в цілому, підлягають адміністративному контролю з центру (de Pouvourville et all. 1985).

У Великобританії використовується система бюджетного фінансування охорони здоров'я, що обумовлює його державний характер із великою ступінню централізації управління. Закон про страхування, що прийнятий у 1912 році ввів принцип обов'язковості, та охопив у коло обов'язкового медичного страхування третю частину населення Англії, Шотландії та Ірландії, практично всіх осіб, працюючих та службовців по договору найму за невеликим винятком.

Таким чином, підбиваючи підсумок короткого огляду різних програм і систем медичного страхування в різних країнах, що знаходяться в різних частинах світу, потрібно констатувати, що у всіх країнах використовуються ті чи інші форми й види медичного страхування як добровільного так і обов'язкового і лише такі економічно розвинуті країни як Великобританія, Швеція Канада, Австралія можуть дозволити собі мати державну систему фінансування охорони здоров'я, але навіть в цих економічно розвинутих країнах присутні системи медичного страхування.

Отже, виходячи з вищенаведеного огляду можливо зробити лише один висновок, що альтернативи медичному страхуванню не має. Медичне страхування - це єдиний шлях виходу охорони здоров'я України з глибокої економічної й соціальної кризи.

Список використаних джерел

1. Нонко В. Іноземний досвід медичного страхування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://forinsurer.com/public/02/12/12/155

УДК 336.1

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Кононко К.Д., студентка
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансова система України є історично сформованою, складною та багатогранною економічною категорією. Вона виникла з появою держави і нерозривно пов'язана з її функціонуванням. За допомогою фінансової системи держава накопичує і використовує фінансові ресурси на виконання своїх функцій. Від ефективно функціонуючої фінансової системи країни залежить фінансове забезпечення різних сфер суспільного життя.

Фінансові відносини у країні, маючи різноманітні форми прояву, у сукупності утворюють цілісну фінансову систему, кожна ланка якої є носієм певних властивих їй фінансових відносин, що реалізуються у створенні та використанні відповідних грошових фондів. Усі ланки фінансової системи відображають державний устрій країни, характеризують ступінь розвиненості її грошових, кредитних, валютних та інших відносин [1].

Таблиця 1

Структура фінансової системи України

Фінансова система України			
Сфери	Централізовані фінанси	Децентралізовані фінанси	Фінансова інфраструктура
Ланки	Державний бюджет	Фінанси підприємств і установ недержавної форми власності	Фінансовий ринок
	Місцеві бюджети		
	Державні позабюджетні цільові фонди	Фінанси домогосподарств	Система органів управління фінансами
	Державний кредит		
	Фінанси державних і муніципальних підприємств		

Джерело: [1]

Ефективність функціонування фінансової системи залежить від: налагодженості фінансових відносин у суспільстві, які визначаються насамперед вибором ефективної для конкретної країни фінансової моделі; дієвості

фінансово-кредитного механізму; чіткості фінансового законодавства; організації управління фінансовою системою [2].

На розвиток фінансової системи впливає низка факторів, які потрібно враховувати з метою недопущення кризових явищ. У цьому зв'язку необхідно налагоджувати та вдосконалювати механізми реалізації фіскальної, грошової і кредитної політик з метою забезпечення належного функціонування вітчизняної фінансово-кредитної системи.

Серед основних проблем фінансової системи України слід назвати також неефективну систему державного регулювання, що унеможливлює сталість її розвитку.

Важливою умовою зростання ефективності функціонування фінансової системи України у контексті глобалізаційних процесів є досягнення стійкості національної грошової одиниці, що стає можливим при позитивному сальдо між доходами та витратами країни на зовнішньому ринку. Створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці, є необхідною магістральною передумовою для розбудови повноцінного ринкового конкурентного середовища згідно із стандартами Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.С. Особливості формування архітектоніки фінансової системи/ О.С. Бондаренко, Л.С. Селіверстова, І.П. Адаменко // Бізнес Інформ. 2017. – №10. – С. 301-305.

2. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SD%20Project_Ukraine_version%203-2-1.pdf.

УДК 330.1

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Кріпак Я.В., студент
Дем'яненко І.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет харчових технологій

Організаційна фінансова інфраструктура представляє собою сукупність відповідних управлінських структур, що забезпечують функціонування фінансів, як в окремих сегментах фінансової системи так і поза нею. У свою чергу, вона включає три складові: управлінську, інституціональну і обслуговуючу. Управлінська фінансова інфраструктура є сукупністю управлінських органів, що являють собою фіскальний сектор, а також фінансових служб галузевих міністерств і відомств, підприємств, організацій і установ – не фінансовий сектор. Інституціональна фінансова інфраструктура – це сукупність фінансових інституцій, які функціонують на фінансовому ринку і ринку фінансових послуг, виконуючи функції по мобілізації, переміщенню та інвестуванню ресурсів, що являють собою фінансовий сектор. Обслуговуюча фінансова інфраструктура включає тих суб'єктів (неекономічних агентів), які виконують функції організаційних посередників на фінансовому ринку (біржі, брокерські, дилерські контори та інші) та допоміжні функції на ринку цінних паперів (регістратори, депозитарії, клірингові центри та інші), а також тих суб'єктів, які не будучи фінансовими по роду діяльності, надають послуги різним суб'єктам у сфері фінансової діяльності (аудиторські і консалтингові фірми, інформаційні, рейтингові, аналітичні агентства, ріелтерські контори, бюро кредитних історій та інші) [1].

Активне проникнення цифрових технологій у наше життя не оминуло і сферу аудиту як складової фінансової інфраструктури. Це породило певні потреби, що призведуть до появи у найближчому майбутньому фахівців з нових спеціальностей. Фінансовий аудит потребує спеціалістів з впровадження новацій та управління даними, пошуку оптимальних можливостей використання

цифрових інструментів для трансформації компанії так званих цифрових плеймейкерів (the digital playmaker). Розвиток аудиторської діяльності значною мірою залежить від формування довіри до бізнесу та інтеграції між організаційними підрозділами для збільшення ефективності діяльності. Виконанню даних завдань сприяли б адвокати із надання впевненості (the assurance advocate), що забезпечать надійне керівництво суспільно відповідальними організаціями в таких сферах, як аудит, управління ризиками та комплаєнс. Архітектоніка організаційних змін є ще одним актуальним напрямом розвитку, що потребує спеціалістів з трансформації бізнесу (the business transformer). Саме вони визначатимуть стратегію діяльності компанії, впроваджуватимуть технологічні новації чи розвиватимуть такі напрями, як консультування та трансформація бізнесу тим самим забезпечуватимуть розвиток суспільно відповідальної компанії в майбутньому. Надзвичайно важливою в аудиторських фірмах, особливо з погляду управління компанією буде спеціальність навігатора даних (the data navigator). До їх функцій можна віднести розвиток можливостей фірми для накопичення даних та використання новітніх аналітичних інструментів для генерації успішних ідей. Підтримка накопичення великого масиву інформації та відповідна її обробка дозволить використовувати якісно нову інформацію для підготовки аналізу перспектив, на основі чого будуть ухвалюватися рішення.

Управління ефективністю аудиторської фірми у майбутньому стане неможливим без появи новаторів у сфері сталого розвитку (the sustainability trailblazer) до функціональних обов’язків яких відноситиметься визначення критеріїв, відповідно до яких фіксуватимуться, оцінюватимуться та підсумовуватимуться результати діяльності. Вони працюватимуть для зміцнення цінностей бізнесу, його прозорості та корисності для зовнішнього світу шляхом трансформації управлінської звітності та її адаптація до потреб світових ринків капіталу, покращення процесу розкриття інформації та посилення інтересу всіх зацікавлених сторін до бізнесу.

Список використаних джерел

1. Теорія фінансі: підруч. / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник та ін. за заг. ред. В. М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: ЦУЛ, 2010. – 576 с.

УДК 336.14

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Михайлівський Я.С., студент
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансова політика відіграє важливу роль у функціонуванні держави. Вона здійснює вплив на розвиток продуктивних сил, покращення добробуту населення, підвищення обороноздатності країни.

Фінансову політику можна охарактеризувати як діяльність органів державної влади з управління фінансовою системою, метою якої є вплив на процес розширеного відтворення та задоволення потреб суспільства. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки вона повинна бути гнучкою та коригуватися у відповідь на зміни зовнішніх та внутрішніх факторів.

Фінансова політика держави — це заходи держави щодо мобілізації фінансових ресурсів, їх розподілу та використання на базі фінансового законодавства для реалізації соціально-економічних цілей розвитку суспільства [1].

Вона реалізується за двома напрямами: регламентування фінансових відносин у суспільстві та здійснення поточної фінансової діяльності. Оцінка реалізації фінансової політики України говорить про її суперечливість, неоднозначність та низьку результативність. Це пов’язано з об’єктивними і суб’єктивними факторами впливу.

Ефективне функціонування фінансової системи держави залежить від налагодженості фінансових відносин у суспільстві, а також від дієвості

фінансового механізму, за допомогою якого реалізується фінансова політика держави.

Головними проблемами фінансової політики є забезпечення динаміки зростання, конкурентоспроможності економіки України, утвердження оновленої моделі фінансового розвитку. Саме такий шлях дасть змогу Україні зберегти й найефективніше використовувати наявний науково-технічний потенціал для здійснення структурних змін та зайняти належне місце у світовому просторі.

Основними напрямами фінансової політики сучасного періоду в Україні вважаються:

– забезпечення соціального захисту населення;

– ефективна співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями;

– вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності для зміцнення конкурентоспроможності України на світовому ринку;

– проведення адміністративної та пенсійної реформ.

Недоліками сучасної економічної та фінансової політики України є повільність проведення економічних реформ, відсутність результатів внутрішніх соціально-економічних трансформацій, високий рівень корупції. Подолати перешкоди можливо завдяки економічному зростанню, яке базуватиметься на розширенні насамперед інвестиційного попиту, зміцненні конкурентоспроможності української економіки, підвищенні ефективності використання виробничих ресурсів та науково-технологічного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Василик О.Д. Теорія фінансів: підручник. –Київ: НІОС, 2001. – 416 с.

2. Основні напрямки бюджетної політики на 2019 – 2020 роки: аналітична довідка. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://feao.org.ua/news/budgetresolution2019/

3. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020». Схвалена Указом Президента України №5/2015 від 12.01.2015р. //Урядовий кур'єр. – 2015. – 24 січня.

2. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 608 с

3.Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): монографія. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2002. – 396 с.

УДК 001 (092)

ПЕРША ЖІНКА ЛАУРЕАТ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ В ОБЛАСТІ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

Наровіцька А.С., студент
Коваль О.М., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У 2009 році Остром Е. стала першою жінкою, що отримала престижну Нобелівську премію в області економічних наук. Шведська королівська академія наук нагородила Остром "за аналіз економічного управління", заявивши, що її робота продемонструвала, як загальна власність може успішно управлятися групами людей. Е. Остром і О. Уильямсон нагороджені за дослідження, які винесли на передній план наукової уваги і показують, як загальними ресурсами (лісами, рибними запасами, родовищами нафти або пасовищними землями) можуть успішно управляти і використати їх люди, а не уряди або приватні компанії. Роботи Остром в цій області ставлять під сумнів загальноприйняті представлення, показавши, що управління загальними ресурсами може бути успішно реалізоване без державного регулювання і приватизації [1].

Елінор Остром засновник Блумінгтонской школи – автор понад 270 актуальних наукових праць, серед яких найбільш відома: «Управління суспільством: еволюція інститутів колективних дій». Проте премію Е. Остром дістала «за досягнення в галузі управління колективною власністю». Вона заперечує спільну думку, що колективна власність погано управляється і, таким чином, повинна бути або регульована владою, або приватизована. Елінор Остром – професор політичних наук Індіанського університету, фахівець із проблем

спільної власності, політології, суспільних відносин у галузі екології і з соціально-екологічних відносин.

В її ранніх роботах підкреслюється роль суспільного вибору на рішення, що впливають на виробництво суспільних благ і послуг (наприклад, дослідження поліцентризму поліцейських функцій в районах Сент-Луїса). Пізніші роботи були зосереджені на тому, як люди взаємодіють з екосистемами для підтримки довгострокових і стійких ресурсів врожаю. Загальний пул ресурсів включає в себе ліси, рибні запаси, родовища нафти, пасовища і зрошувальні системи. У своїх дослідженнях з управління пасовищ місцевими жителями в Африці і управління зрошувальними системами в селищах Західного Непалу розглядала як суспільство розробляє різні інституційні механізми управління природними ресурсами і в деяких випадках уникає колапсу екосистем, хоча деякі механізми не змогли запобігти вичерпання ресурсу, помічає багатофакторний характер взаємодії людини і екосистеми, і виступає проти будь-яких «панацеї» для окремих соціально-екологічних проблем в системі.

В своїх роботах Остром Е. звертає увагу на принципи проектування управління. Вона ідентифікує вісім принципів проектування управління стабільними місцевими колективними ресурсами:

– чітко визначити межі (чітке визначення змісту загальної кількості ресурсів і ефективне недопущення зовнішнього права на ресурс);

– визначити правила з приводу присвоєння й надання загальних ресурсів, адаптованих до місцевих умов;

– виробити колективний вибір механізмів, що беруть участь в процесі прийняття рішень та які дозволяють більшості ресурсів присвоюватися;

– виробляти ефективний моніторинг з боку спостерігачів, які є частиною або підзвітні які привласнили;

– градувати шкали санкцій для порушують правила спільноти на присвоєння;

– виробити механізми вирішення конфліктів, які є дешевими і легкими для доступу;

– самовизначаються співтовариство повинно бути визнано вищестоячими органами влади;

– у разі великої кількості загальних ресурсів організувати в формі декількох шарів вбудовані організації з невеликим місцевим кількістю загальних ресурсів на базовому рівні.

Ці принципи можуть бути злегка змінені і розширені, щоб включити ряд додаткових змінних, які можуть впливати на успішність самоорганізуються управління, в тому числі на ефективне спілкування, внутрішнє довіру і взаємність, і на характер ресурсної системи в цілому.

Остром застерегла від створення єдиного урядової установи на глобальному рівні для створення колективних дій, які координують роботу проти руйнування навколишнього середовища. Почасти, це пов'язано з їх складністю, і частково для різноманітності задіяних суб'єктів. Її пропозиція полягала в застосуванні поліцентричного підходу, де ключові управлінські рішення повинні прийматися як можна ближче до місця подій і самими учасниками, наскільки це можливо.

Список використаних джерел

1. Вергелес Т. Лауреати Нобелівської премії з економіки 2009: черговий тріумф інституціоналізму // Вісник Тернопільського національного економічного університет. – 2010. – № 1 – С.117-124

УДК 339.747

ФІНАНСОВІ КРИЗИ: ПРИЧИНИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Парасочка П.П., магістр
Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор
Національний університет біоресурсів і природокористування

Дослідження циклічного характеру економіки, виявлення особливостей динаміки зростання на різних етапах економічного циклу постійно перебувають у центрі уваги економістів і політиків, адже залежно від якості тих чи інших

оцінок та ступеня їх відповідності реальній економічній ситуації визначається ґрунтовність стратегічних рішень на макро- та мікрорівні.

Фінансова криза — це різке погіршення стану фінансового ринку внаслідок реалізації накопичених ризиків під впливом внутрішніх і зовнішніх економічних та політичних чинників, що спричиняє порушення його функціонування, зниження цінових показників, погіршення ліквідності й якості фінансових інструментів, банкрутство учасників.

Фінансова криза — це будь-яка різноманітна ситуація, коли деякі фінансові активи раптом втрачають значну частину їх номінальної вартості. У XIX і на початку XX століття багато фінансових криз було пов'язано з банківською кризою. Інші ситуації, які часто називаються фінансовими кризами, включають в себе різке зменшення вартості активів на фондовому ринку та розрив так званих «фінансових бульбашок», валютних криз та дефолтів [1].

Таблиця 1

Наукові підходи щодо трактування сутності поняття “фінансова криза" та причини їх виникнення [2]

Представники та їхні теорії	***Сутнісне розуміння кризи***	***Причини кризи***
1	*2*	*3*
Д. Рікардо	Розглядав кризи як необов’язковий елемент економічного циклу, явище, яке може виникати на окремих ринках	Несправедливий розподіл багатства
А. Маршалл	Криза - циклічне явище, що зароджується у сфері грошового обігу	Не контрольоване кредитування, проблема довіри між кредитором і позичальником
М.Туган-Барановский	Криза є необов'язковою фазою циклу, у деяких випадках фаза промислового підйому може перейти поступово у фазу промислового застою, без кризи.	Помилковий розподіл національного виробництва, обмеженість продуктивних сил і непропорційний розвиток галузей, диспропорції між рухом заощаджень та інвестицій у виробничих галузях
М. Кобщратьєв - теорія економічних циклів розвитку	Криза - невід’ємна складова економічного циклу	Якісні зрушення, спричинені науково-технічною революцією, розвитком кібернетики, електроніки та впровадженням стратегічного планування економіки

Продовження табл. 1

1	*2*	*3*
Н. Хоутрі, І.Фішер, М.Фрідман - монетарна теорія	Криза як складова економічного циклу	Розширення та згортання банківського кредитування, коливання попиту і пропозиції грошей на ринку
Й. Шумпетер, Е. Хансен, П. Семюелсон - інноваційна теорія	Криза як складова економічного циклу, є творчим руйнуванням заради розвитку	Науково-технічна революція, нововведення, відкриття та їхній переривчастий характер
Дж. Кейнс, А. Пігу — психологічні теорії	Криза складова економічного циклу, своєрідна форма забезпечення поступального розвитку економіки в умовах ринкових відносин. Криза - це несподівана різка зміна тенденції до підвищення тенденціями до зниження	Психологічні чинники, настрої (песимістичні чи оптимістичні), які формують економічну поведінку суб'єктів ринку. Психологічний закон споживання, відповідно до якого люди зі зростанням доходів збільшують споживання, але ще в більшій пропорції зростає та частка прибутку, що вони зберігають
С. Кузнец	Визначив 20-ти річний період коливання швидкого і повільного технічного розвитку, населення (іммігрантів) і національного доходу	Демографічні коливання, старіння основних фондів (будинків, споруд)

За тривалістю економічні цикли поділяють на [3]:

- короткі (малі), цикли Д. Кітчина пов'язані з відновленням рівноваги на споживчому ринку, їхні коливання ділової активності тривають 2-3 роки;
- середні цикли К. Жугляра пов'язані зі зміною попиту на засоби виробництва. Матеріальною основою періодичності середніх циклів є необхідність оновлення основного капіталу, їхні коливання ділової активності тривають 8-10 років, причини цієї циклічності виходять зі сфери кредитного обігу;
- відтворювальні цикли (будівельні, інфраструктурні) С. Кузнеца тривалістю 15-20 років, які виникають у зв'язку з періодичною зміною основних фондів і житла, коливанням цін на нерухомість, рухом іммігрантів, оновленням інфраструктури;

➢ довгі хвилі М. Кондратьєва – цикли передбачають структурні реформування економіки, якісні зміни у всій економічній системі, їхнє коливання ділової активності триває 48-55 років. Матеріальною основою великого циклу є зміна базових технологій і поколінь машин, оновлення об'єктів інфраструктури.

Отже, криза як економічне поняття — це глибокий розлад економічної системи, спосіб тимчасового вирішення суперечностей. Кризи мають різні циклічності: від коротких 2-3 роки, до довгих циклів протяжністю 48-55 років. При цьому менші цикли йдуть паралельно водночас з більшими циклами. Основними причинами криз виділяють: неконтрольоване кредитування, демографічні коливання, еміграційні процеси, диспропорції в розвитку галузей, глобалізаційні процеси (при взаємопов'язаній світовій економіці розвиток одних країн випереджує розвиток інших, як наслідок виникає дисбаланс).

Список використаних джерел

1. Любота Я.О., Лопатін О.К. Прогнозування фінансових криз на основі методів нелінійної динаміки / Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» – К.: НТУУ «КПІ», 2018. – С.10.

2. Мельник А.Ф., Еволюція вчень сутності світової економічної кризи / Тернопільський національний економічний університет – Тернопіль: Вісник ТНЕУ, 2011. – № 5-2

3. Конотопов М.В. Економічна історія світу. Європа. / 2-ге вид. – М. – 2006. – С. 636.

УДК 336

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Петренко В.Б., студентка
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

Фінансові потоки є важливим поняттям сучасної економічної науки та практики. Однак, не зважаючи на поширеність його застосування у фінансовій практиці, в сучасній науковій літературі простежується незначна кількість досліджень, присвячених аналізу сутності та особливостей формування фінансових потоків, їх переміщенню та класифікації, проблемам їх комплексного управління та функціонування у фінансово-економічному просторі [1].

Фінансовий потік - це рух обсягу фінансових ресурсів певного суб'єкта господарювання, який здійснюється спільно з відповідними його грошовими (еквівалентні фінансові потоки) або негрошовими (нееквівалентні фінансові потоки) потоками, але обов'язково з урахуванням чинника часу, який позначається на ліквідності зазначених фінансових ресурсів. Фінансовий потік є безперервним у часі процесом, який доцільно розглядати в конкретно взятому інтервалі. Зокрема, із закінченням цього інтервалу він не зникає, а переходить з однієї категорії в іншу, змінює напрямок руху.

На нашу думку, доцільним є твердження , що фінансовий потік не можна ототожнювати з грошовим. Насамперед, це відмінність випливає з наведеного вище визначення і полягає в тому, що грошовий потік може бути виражений лише в еквівалентній, тобто грошовій або товарній формі, в той час, як фінансові потоки бувають ще й у нееквівалентної формі, тобто у формі дотацій, субсидій, а також під час взаємних розрахунків у формі векселів у бюджетній сфері [2].

Як свідчить критичний аналіз наукових джерел, зміст фінансового потоку різними науковцями розкривається в трьох основних підходах:

- фінансовий потік по поняттю і властивостями прирівнюється до грошового потоку;

- фінансовий потік являє собою переміщення фінансових ресурсів у грошовій та негрошовій формах;
- фінансовий потік являє собою результат здійснення господарських операцій, яке виражається у формуванні зміни прибутку / збитку [3].

За визначенням науковців до головних зовнішніх чинників, що негативно впливали на стан страхових компаній і, відповідно їх фінансові потоки, належать:

– спад кон'юнктури в економіці;

– зменшення купівельної спроможності населення і підприємницького сектору, вважаючи те, що страхова послуга є послугою пасивного попиту;

– помітний рівень інфляції із відповідно значними інфляційними очікуваннями;

– нестабільність страхового, фінансового законодавства.

Впродовж останніх років склалася несприятлива кон'юнктура на ринку страхових послуг. Українські страхові компанії в даний час не є ключовими гравцями на фінансовому ринку. Проте, фінансова криза жовтня 2014 р. впливає і на їх діяльність до нині, змушує переоцінити прогнози зростання страхового ринку на найближчі два-три роки, бізнес-плани будувати з урахуванням скорочення збору страхової премії, а також викличе необхідність оптимізувати і скорочувати свої витрати.

Список використаних джерел

1. Алескерова Ю.В. Управління капіталом страхових компаній / Ю.В. Алескерова, О.М. Сідак / Інфраструктура ринку. – 2018. – Вип. 18. – С. 300-306.

2. Азаренкова Г.М. Фінансові потоки економічних агентів: методологія та організація управління: автореферат дис. доктора ек. наук. 08.00.08 / Азаренкова Г.М. – Суми, 2007. – 36 с.

3. Майборода О.В. Управління фінансовими потоками підприємства: дис. канд. екон. наук: 08.04.01. О.В. Майборода . Суми, 2006. – 244 с.

УДК 347.73

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Побережна В. О., студентка
Коваль О.М., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Формування злагодженої та ефективно функціонуючої фінансової системи — відповідальне і складне завдання, вирішення якого потребує багато часу. Фінансова система України знаходиться на етапі становлення і вдосконалення [1].

Найважливішими проблемами її розвитку є:

– зміцнення фінансів суб'єктів господарювання з метою посилення мотивацій до ефективної роботи, інвестиційної діяльності;

– відлагодження фінансового механізму діяльності бюджетних установ, пошук нових джерел фінансових ресурсів в умовах дефіциту бюджетних коштів;

– реформа бюджетної системи, практична реалізація всіх положень Закону України "Про бюджетну систему України";

– економне витрачання бюджетних коштів, посилення контролю за їх цільовим використанням;

– реформа системи оподаткування в напрямку послаблення податкового тиску;

– зменшення кількості і розмірів відрахувань у державні цільові фонди, відокремлення їх від бюджету;

– раціональне використання коштів, залучених з допомогою державного кредиту, зміцнення довіри до державних цінних паперів.

Функціонування фінансової системи завжди пов’язане з наявністю та необхідністю вирішення протиріч між окремими суб’єктами і пов’язано із виконанням ряду завдань. Завдання фінансової системи обумовлюються функціями фінансів.

У контексті реалізації відтворювальної функції фінансів вона забезпечує: а) мобілізацію та оптимальне розміщення фінансових ресурсів; б) способи переміщення фінансових ресурсів у часі і просторі; в) забезпечення ліквідності та управління ризиками; г) формування інформаційної підтримки. З метою реалізації розподільчої функції фінансів на фінансову систему покладаються такі завдання: а) алокація ресурсів між приватним і державним секторами; б) забезпечення справедливого розподілу доходів у суспільстві; в) здійснення перерозподілу доходів з метою усунення дисбалансів, викликаних недоліками ринкових механізмів; г) формування системи форм і методів, інструментів та важелів фінансового впливу на темпи й пропорції соціально-економічного розвитку. Забезпечення виконання контрольної функції досягається шляхом: а) формування інформаційної бази; б) створення відповідної сукупності органів фінансового контролю [2].

Засади розбудови і функціонування фінансової системи визначаються насамперед типом фінансової моделі суспільства, яка обумовлюється моделлю розвитку економіки країни, виходячи з її економічної доктрини. Наразі українській державі вкрай важливо визначитися зі стратегічною метою: яку модель – американську, західноєвропейську чи скандинавську вона бере за основу розвитку суспільства? На нашу думку, найбільш прийнятною для фінансової системи нашої держави є західноєвропейська модель. Фактично вона і формується в Україні, однак відбувається це спонтанно. Необхідно надати цьому процесу цілеспрямованого характеру. Впроваджуючи європейські політичні, гуманітарні, культурні та інші стандарти, нашій державі потрібно дотримуватися і фінансових орієнтирів євроінтеграції.

Список використаних джерел

1. Шапошнікова Е. Н. / Менеджер – науковий журнал. Вісник Донецької держ. акад. Управління – 2009 – №4

2. Цибань Л., Зотова Л. Фінансова система України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1438

УДК 351:336.7

ФОНДОВИЙ РИНОК ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Пятківський О.О., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фондовий ринок є багатоаспектною соціально-економічною системою, на основі якої функціонує ринкова економіка в цілому. Він сприяє акумулюванню капіталу для інвестицій у виробничу й соціальну сфери, структурній перебудові економіки, позитивній динаміці соціальної структури суспільства, підвищенню достатку кожної людини шляхом володіння й вільного розпорядження цінними паперами, психологічній готовності населення до ринкових відносин. Ринок цінних паперів, або, як його часто називають, фондовий ринок – це частина фінансового ринку (поряд з валютним ринком, ринком позичкового капіталу і ринком золота), на якому відбувається торгівля таким специфічним товаром, як цінні папери. Цінні папери – це особливий товар, що торгується на ринку і відбиває майнові відносини. Цінні папери можна продавати, купувати, дарувати, обмінювати, закладати, передавати, зберігати, передавати у спадок.

Цінні папери виконують деякі функції грошей, у багатьох випадках вони, наприклад, виступають як засіб платежу і розрахунків. Але, на відміну від грошей, вони не можуть виступати загальним еквівалентом. Якщо споживчу вартість звичайного товару пов’язано з його речовою або матеріальної природою, то споживча вартість цінного паперу не має матеріальної основи, а залежить від взаємин між власником цінних паперів та особою, яка зобов’язана за ними. Мірою їхньої споживчої вартості виступає якість цінного паперу.

Якість цінного паперу залежить від таких характеристик: – ліквідність (ступінь втілення його права на перехід від одного власника до іншого); – прибутковість (ступінь втілення його права на отримання доходу власником); – ризик (невизначеність, пов’язана зі здійсненням прав, котрі надає цінний папір).

Ліквідність цінних паперів – це ефективність, дієвість; платоспроможність; здатність позичальника забезпечити своєчасне виконання боргових зобов'язань; здатність ринку поглинати цінні папери, міра продажу їх за того рівня цін, що існує, без істотної зміни. Прибутковість цінних паперів – це відношення річного доходу за цінним папером до його ринкової ціни; норма прибутку, одержуваного власником цінного паперу. Ризик цінного паперу – небезпека виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, доходу або майна, грошових коштів, інших ресурсів у зв'язку з непередбаченою зміною умов економічної діяльності, несприятливими обставинами. Вимірюється частотою, імовірністю виникнення того чи іншого рівня втрат. Цінній папір має такі види вартості [1]: 1) номінальна вартість – фіксований дохід, принесений цінним папером; номінальна вартість, позначена на грошах або цінних паперах – акціях, облігаціях; 2) ринкова вартість – курс цінних паперів, що складається під впливом пропозиції та попиту на фондовому ринку, де продаються і купуються цінні папери.

Завдяки купівлі-продажу цінних паперів відбувається перетікання інвестиційних ресурсів: тимчасово вільні капітали перетікають до тих галузей і виробництв, продукція яких користується підвищеним попитом.

Ринковій економіці властивий безперервний процес перетікання одного виду капіталу в інший. У зв'язку з цим здається важливою проблема взаємозв'язку ринків, або, інакше кажучи, впливу різних сегментів ринку на ринок цінних паперів і навпаки. Взаємозв'язок ринків буває безпосередній і опосередкований. Прямий зв'язок ринку цінних паперів з товарним ринком проявляється у процесі сек'юритизації, коли гроші переходять зі своїх традиційних форм (готівки, депозитів, заощаджень) у цінні папери. Або коли одні форми цінних паперів переходять в інші, що є більш доступними для ширшого кола інвесторів.

Опосередкований взаємозв'язок виражається завдяки специфічним особливостям цінних паперів як товару [1]. Тобто під впливом змін ринкової

ситуації курс цінних паперів істотно змінюється в бік як зниження, так і підвищення номінальної вартості.

Усі зміни прибутковості від операцій з іншими фінансовими активами, негативні або позитивні, що відбуваються на інших фінансових ринках, відразу ж відбиваються на ринку цінних паперів. Найпотужніше вплив на ринок цінних паперів чинять зміни валютних курсів, рівень інфляції, відсоткових ставок. До числа фундаментальних економічних чинників, що впливають на фондовий ринок, належать дефіцит торговельного і платіжного балансів, динаміка ВНП, показники зайнятості та безробіття, а також політичні чинники, що впливають на настрої та очікування учасників ринку, що відбивається на рівні цін, активності учасників ринку [2].

Виходить, що цінні папери як фіктивний капітал, будучи ринковим елементом, мають самостійну динаміку, зумовлену безперервними коливаннями курсів паперів. Постійно змінювана кон'юнктура ринку є запорукою діяльності професійних учасників, і саме ці курсові тренди залучають інвесторів, які забезпечують стале функціонування ринкових механізмів.

Особливо відзначимо, що важливе завдання фінансового ринку, зокрема фондового – забезпечити переливання капіталу від фінансово надлишкових секторів в економіці до тих сфер діяльності, де відчувається нестача фінансових коштів.

Список використаних джерел

1. Мацелюх Н. П. Ринок цінних паперів та необхідність його збалансованого розвитку в сучасних умовах / Н. П. Мацелюх // Бізнес Інформ, 2015. – № 11. – С. 299-305.

2. Версаль Н. Боргові цінні папери у фондуванні супернаціональних інститутів/ Н. Версаль // Банківська справа, 2014. – № 1/2. – С. 26-40.

УДК 336

ПРОФЕСІЯ ФІНАНСИСТА: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Самсон Д.М., студентка
ВП НУБіП України Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової
Євенко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансистами з давніх часів називали людей, які володіли значними сумами грошових коштів, знали як отримати прибуток. Однак, першими згадки про фінансову діяльність було знайдено в археологічних розкопках ранніх міських цивілізацій Близького Сходу. Ті, хто займався фінансами, були серед найбагатших людей суспільства [2].

Фінансист – одна з затребуваних професій на ринку праці, входить до топ-5 за рівнем заробітної плати в Україні. Понад 250 тисяч українців працюють у сфері фінансів, а їхній дохід, за даними Держкомстату, приблизно у два рази вищий від середнього по країні. Усього за декілька років зарплати фінансистів зросли удвічі.

Фінансовий директор, комерційний директор, начальник фінансового відділу, начальник відділення банку, страховий агент, інвестиційний менеджер, власник бізнесу, керівник підприємства, керівник фіскальних, фінансових та казначейських органів – це далеко не повний перелік посад, які може займати фінансист.

Гроші, фінансові потоки, валютний ринок, валюта, капітал, облігації… Такі актуальні сьогодні слова, але ж іноді нам зовсім незрозумілі. Проте вони є звичними для людей, які на «ти» з усім, що пов’язано з грошима – фінансистів. Фінансист – це особа, яка розпоряджається фінансовими ресурсами підприємства.

Професійна діяльність у сфері фінансового менеджменту є дуже перспективною з позиції кар’єри. За даними американського журналу «Money

Magazine», протягом десяти наступних років попит на фахівців з фінансового консалтингу зросте майже на 26% [3].

Незважаючи на те, що професійна діяльність фінансистів і фінансових менеджерів активно затребувана вітчизняним ринком праці у Класифікаторі професій України безпосередньо професія фінансиста відсутня [1], водночас систематизація професій економічного напряму дозволила виокремити ті види професійних робіт, які можуть виконувати фахівці з фінансів (рис.1).

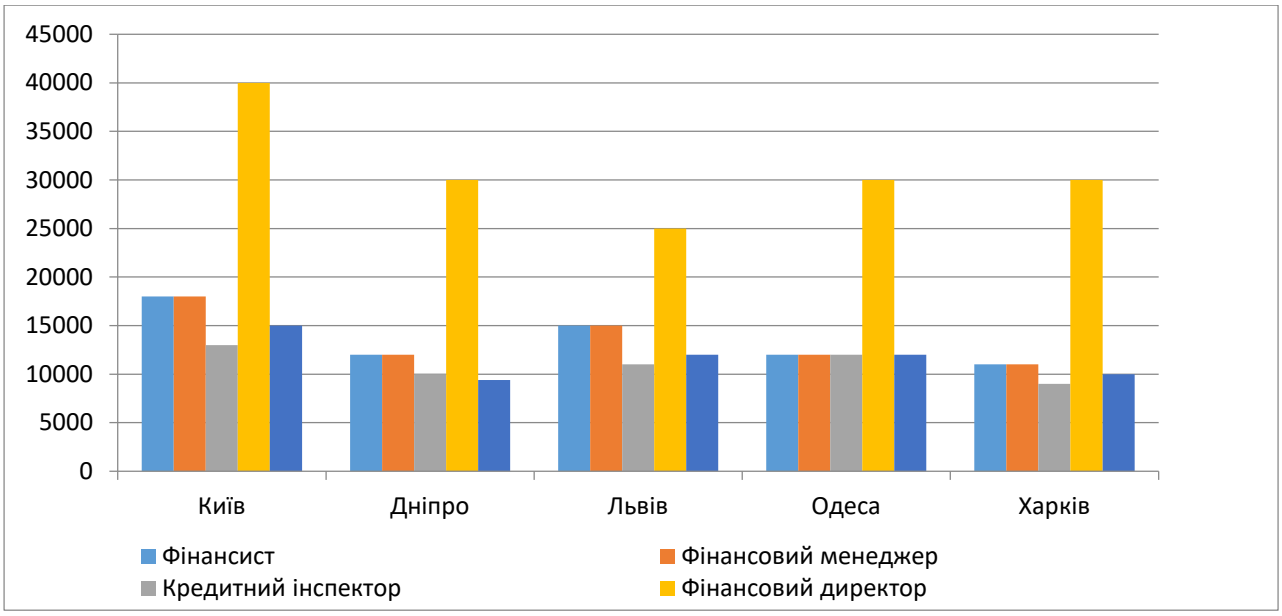

Рис. 1. Середньомісячні зарплати працівників фінансової сфери в містах України, грн.

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Існує дві сторони працевлаштування фінансиста сьогодні. З висновків власного дослідження компанії World Staff, директор Мірошніченко Олександр вважає: «Через велику конкуренцію, кар'єру тут зробити важко. Тому, мати інтерес і хист до цієї сфери варто лише якщо це ваше справжнє покликання, яке підкріплене хорошою освітою. Окрім цього, вже досить багато було підготовлено спеціалістів, які вже сьогодні не можуть знайти хорошу роботу, а отже для новачків тим паче місць не буде». Оцінив перспективність професії у 2 бали з 10-ти можливих.

Отже, можна сказати, що професія досить перспективна та має багато спектрів та плюсів щодо працевлаштування. Однак, без практики, досвіду, навчання і головне бажання, нам ці вершини здаватимуться недосяжними.

Список використаних джерел

1. Класифікатор професій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gobnatali.com/prof_codes.php.

2. Кремень В.М. Особливості професійної діяльності фахівців з фінансів [Текст] / В.М. Кремень // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2011. – Вип.31. – С. 145-156.

3.Статистика зарплат. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.work.ua/stat/

УДК 336.7

ІНФРАСТРУКТУРА ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Синиця О.О., студентка
Козій Н.С., кандидат економічних наук, доцент
Університету державної фіскальної служби України

На сучасному етапі розвитку економіки України все більшого значення набуває наявність ефективно організованого фінансового ринку, здатного забезпечити потреби економіки в інвестиціях шляхом акумуляції тимчасово вільних фінансових ресурсів. Зважаючи на процес автоматизації та розвитку техніки, особливої уваги потребує саме розвиток цифрових технологій у діяльності фінансових ринків та економіки в цілому.

Цифрова економіка створює нові продукти, формує нові потреби, а швидкість і обсяг отримання інформації збільшуються з кожним днем. Всі ці процеси відкривають значні можливості для створення і розвитку бізнесу, заснованого на нових технологічних рішеннях або бізнес-моделях, які не застосовувалися раніше [1].

У дослідженні даного питання можна виокремити роботи таких вітчизняних вчених, як С.С. Альпакова, О.А. Джусова, М.І. Карліна, Рекуненко І.І. та ін. Безумовно, становлення інфраструктури фінансового ринку — це, перш за все, економічний процес, що відбувається протягом певного періоду часу,

який має особливий економічний зміст, свої тенденції і закономірності, які виражаються в існуванні стійких зв'язків становлення інфраструктурних елементів та видів діяльності [2].

Варто також визначити, що являє собою цифрова економіка – це тип економіки, де ключовими факторами та засобами виробництва є цифрові дані та мережеві транзакції, а також їх використання як ресурсу, що дає змогу істотно збільшити ефективність та продуктивність діяльності та цінність для отриманих продуктів та послуг.

Основна мета цифровізації полягає у досягненні цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні. Такий приріст є можливим лише тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, які стосуються цифровізації, будуть інтегровані, зокрема, в національні, регіональні, галузеві стратегії і програми розвитку [3].

У зв’язку із входженням в цифрову епоху за останні роки в лексику дослідників і практиків фінансового ринку увійшло безліч нових понять: «фінансовий інжиніринг» (financial engineering), «фінансові інновації» (financial innovation), «Фінтех» (FinTech), що стало свідченням бурхливого розвитку нових фінансових інструментів і технологій біржової торгівлі, а також істотної технологізації процесу надання класичних банківських та інших фінансових послуг [4, с.45].

Важливою складовою інфраструктури фінансового ринку в умовах цифрової економіки є так звані «віртуальні банки». Вони спочатку з’явилися в Європі і США, а потім почали розповсюджуватися в інших країнах. Більшість науковців визначають термін «віртуальний банк» як віртуальну організацію, яка генерує економічну вартість.

Найбільш активно інноваційні засоби цифровізації намагаються впровадити банки та страхові компанії. Це обумовлено їх прагненням відповідати сучасним вимогам клієнтів та, в результаті, забезпечувати нарощування активів і постійний розвиток. Банки останніми роками активно

займаються вдосконалення внутрішніх процесів у частині підвищення ефективності процесу інкасації простроченої дебіторської заборгованості, уникаючи будь-яких негативних впливів на відносини з клієнтами.

Важливим для успішної реалізації засобів цифровізації на фінансовому ринку є виконання таких завдань, як: забезпечення інтегрування цифрових технологій до інституційної структури фінансового ринку та постійний моніторинг нових ідей; формування в системі інституційного регулювання фінансового ринку аналітичного потенціалу даних, який дозволить здійснювати моніторинг та діагностувати характер фінансових операцій; стандартизація цифрового обліку на фінансовому ринку та формування відповідної інформації для прийняття фінансових рішень.

Формування розвиненої цифровізованої інфраструктури для фінансового ринку повинно бути пов'язане з пошуком правильного сценарія, свого набору способів і елементів механізму реалізації стратегічних і тактичних завдань розвитку ринку в цілому. При цьому розвиток інфраструктури фінансового ринку має спиратися на накопичені знання наукового пошуку в процесі розвитку даної інфраструктури з урахуванням національних особливостей.

Позитивні тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України можливі за рахунок виконання цілого комплексу заходів і завдань, пріоритетне місце серед яких належить апробуванню цифрових технологій і платформ фінансовими інститутами. Покращення тенденцій розвитку фінансового ринку в умовах розвитку цифрової економіки визначають необхідність розробки та реалізації комплексу заходів щодо впровадження спеціалізованого нормативно-правового регулювання діяльності фінансових ринків.

Список використаних джерел

1. Джусов О.А. Альпаков С.С. Цифрова економіка: структурні зрушення на міжнародному ринку капіталу – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/322644079 .

2. Рекуненко І. І. Методологічні засади дослідження процесів становлення та розвитку інфраструктури фінансового ринку україни / І. І.Рекуненко,. // економіка та держава. – 2014. – №1. – с. 10–13.

3. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки // Кабінет Міністрів України. – 2018. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/print .

4. Карлін М.І. Управління державними фінансами: [навч. посібн.] / М.І. Карлін, О.В. Борисюк. – Луцьк: ПП Іванюк, 2013. – 273 с.

УДК 336.71

ЛІКВІДНІСТЬ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Собко Д.В., студентка
Муравський О.А., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ліквідність та платоспроможність комерційних банків є одними із основних показників фінансової стійкості підприємств. Ці показники вказують на достатність власних коштів банку, що забезпечать інтереси вкладників та кредиторів.

Термін «ліквідність» (від лат. Liquidus - рідкий, текучий) буквально означає легкість продажу, реалізації, перетворення матеріальних цінностей у грошові кошти [1, 4].

У світовій практиці банківської діяльності ліквідність розглядають як запас, або потік. Ліквідність як запас – це рівень можливості банку щодо виконання своїх зобов’язань перед клієнтами та кредиторами на необхідний їм момент часу через трансформацію дохідних активів у грошові кошти [2].

Ліквідність як потік – це можливість банку здійснювати трансформацію дохідних активів у високоліквідні, залучати грошові кошти на грошовому ринку. Ця категорія відображає стан ліквідності в майбутньому.

Поняття «ліквідність» та «платоспроможність» тісно пов'язані. Платоспроможність – це здатність юридичної чи фізичної особи своєчасно та повністю виконувати свої платіжні зобов'язання.

Задля забезпечення комерційному банку високий рівень фінансової стабільності, стійкості і надійності ліквідність являється першим пунктом, а платоспроможність – другим.

Тобто, ліквідність можна розглядати як необхідну та обов'язкову умову платоспроможності, контроль за виконанням якої бере на себе не тільки сама юридична чи фізична особа, а й певний орган зовнішнього контролю і нагляду.

Світовий банк та НБУ розглядають платоспроможність банку в контексті достатності його власного капіталу, який гарантує виконання зобов'язань, взятих на себе банком. Відповідно, банк вважається неплатоспроможним тільки тоді, коли власний капітал має знак «мінус» [3].

Платоспроможність залежить від таких чинників як:

- розмір капіталу;
- спеціалізація та диверсифікація банківських послуг;
- загального рівня ризиковості діяльності;
- співвідношення власних і залучених коштів.

В Україні управління ліквідністю банків здійснює НБУ. Управління здійснюється в процесі регулювання функціонування грошово-кредитного ринку на підставі законодавчо визначених механізмів та інструментів.

Отже, банківська ліквідність відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонуванні фінансової системи країни. Ліквідність та платоспроможність є умовами для стійкого розвитку банку та довіри клієнтів до цього банку.

Список використаних джерел

1. Банківські операції: підручник / за ред. В. І. Міщенка, Н. Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.

2. Іващук О. Концептуальні підходи до ліквідності банку як об'єкту фінансового управління // Галицький економічний вісник. – 2010. - №2 (27).- С.163-169.

3. Рябініна Л. Ліквідність та платоспроможність комерційного банку, їх взаємозв'язок та відмінності // Банківська справа , 2009. – №6. – с.72-80.

4. Словник довідник з фінансового ринку для підготовки фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» / О.А. Муравський // Миронівка: ПрАТ «Миронівська друкарня», 2017. – 868 с.

УДК 336.7

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ FINTECH НА ВІТЧИЗНЯНУ БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ

Табахарник О.Я., студентка
Чуницька І.І., кандидат економічних наук, доцент
Університет державної фіскальної служби України

Фінансові та технологічні інновації справляють істотний вплив на поліпшення і розвиток банківської системи. Розвиток інформаційних технологій спонукає банківські установи самостійно шукати та застосовувати інноваційні підходи у своїй діяльності, щоб залишатися конкурентоспроможними, оскільки все більше і більше компаній використовують високоінноваційні технології, пропонують більш привабливі фінансові послуги з меншими витратами для клієнтів або нові платіжні інструменти. У всьому світі FinTech набирає обертів та й інтерес до проектів цієї сфери зростає, що зумовлює необхідність поглиблення теоретичних засад розробки та реалізації таких інновацій.

Вагомий внесок у дослідження особливостей впровадження та реалізації FinTech у фінансовій та банківській сферах здійснили такі науковці, як А. Мазаракі [1], А. Омаріні [2], Г. Поченчук, М. Тарасюк [3], Н. Морозко, Н. Андерсон [4] , Р. Браун та інші. Ґрунтовні дослідження в галузі FinTech проводять, компанія Ernst & Young та Європейська асоціація фінансового управління EFMA. Проте залишається не в повній мірі досліджений вплив FinTech на банківську систему.

FinTech – це інноваційні технології, що використовуються фінансовими інститутами, органами державного управління, торговельними організаціями для задоволення потреб споживачів фінансових, адміністративних послуг та товарів в умовах розвитку економіки споживання [1].

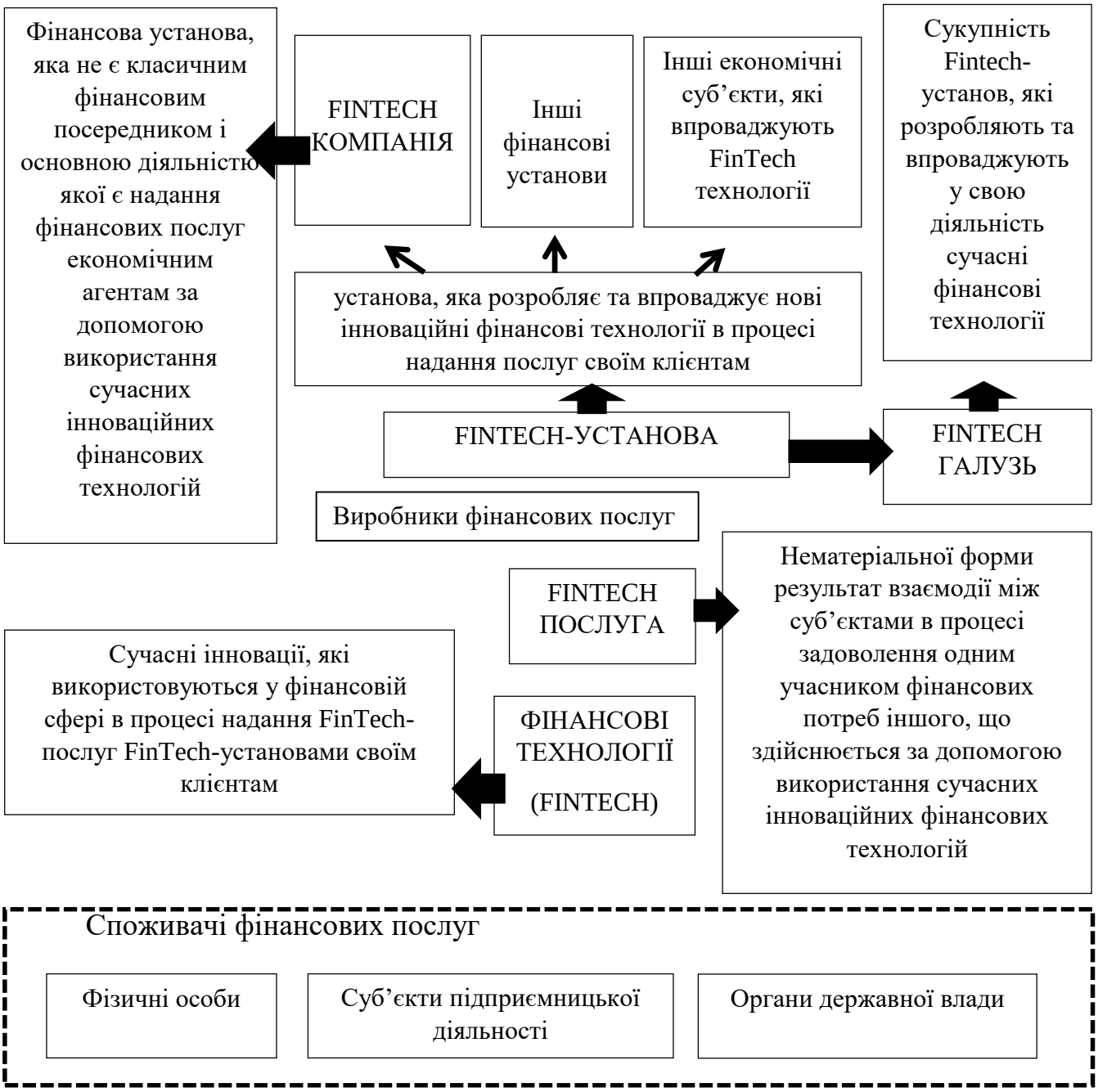

Рис.1. Схема поєднання базових категорій FinTech

Джерело: складено автором на основі [3,4]

Для визначення впливу FinTech на банківську систему під цим поняттям слід розуміти галузь, що включає технології для банківських та корпоративних

фінансів, ринків капіталу, фінансової аналітики, платежів та управління персональними фінансами, крім того, додатково включає приватні інвестиції та приватні венчурні інвестиції [2]. Для того, щоб оцінити потенційні вигоди та ризики, пов'язані з FinTech для економіки, доцільно визначити категорії FinTech.

В Україні поки цей сегмент знаходиться ще на початковому етапі, однак, стимулюючи розвиток безготівкової економіки, варто не забути про безпеку фінансових платежів. Існує думка, що FinTech може витіснити банки з фінансового ринку, зважаючи на те, що фінансові ресурси є більш ефективними та прогресивними, при цьому менш витратними

Перебудова та вдосконалення традиційної банківської моделі через використання можливостей FinTech є вагомим фактором підвищення рівня конкурентоспроможності банків через підвищення зручності в самообслуговуванні клієнтів, зниження вартості банківських послуг, зменшення часових витрат циклу їх виготовлення та реалізації та підвищення продуктивності діяльності банківських працівників. Це дозволить розширити джерела отримання доходів та забезпечити стабільність розвитку банків. Поява нових гравців, що впливають на зміну ринку банківських послуг, а також динамічний розвиток цифрових технологій вимагає також зміни моделі регулювання банківської галузі, що має забезпечити ефективність взаємодії та підвищить рівень державного управління.

Список використаних джерел

1. Мазаракі А., Волосович С. Fintech у системі суспільних трансформацій // Вісник КНТЕУ, 2018. – № 2. – С. 5-16.

2. Omarini A. Banks and Fintechs: How to Develop a Digital Open Banking Apporoach for Bak’s Future. [Electronic resource]. – Access mode: https://ideas.repec.org/a/ibn/ibrjnl/v11y2018i9p23-36.html.

3. Тарасюк М. В., Кощєєв О. О. Інновації в глобальній цифровій сфері: оцінка трансформацій. Актуальні проблеми міжнародних відносин, 2017. – № 131. – С. 94-110.

4. Anderson H. How Artificial Intelligence And Machine Learning Impact The Insurance Industry. [Electronic resource]. – Access mode: http://www.digitalistmag.com/digitaleconomy/2017/06/14/artificialintelligencemachine-learning-impact-insurance-industry-05143397.

УДК 65.012.8

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Туренок Л.В., студентка
Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансову безпеку підприємства в науковій літературі розглядають як складову економічної безпеки. Фінансова безпека підприємства це складне поняття, тому точки зору щодо її сутності розходяться.

Так, Горячева К. вважає: «фінансова безпека – це такий фінансовий стан, що характеризується, по-перше, збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, які використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до зовнішніх та внутрішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів, цілей та задач достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати розвиток усієї фінансової системи» [1].

На думку Папехіна Р.С. «сутність фінансової безпеки підприємства полягає в здатності підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей загальної корпоративної стратегії, в умовах невизначеного і конкурентного середовища» [3].

З точки зору Кузенко Т.Б., Прохорової В.В. та Сабліної Н.В. «фінансова безпека може бути визначена як стан найбільш ефективного використання інформаційних, фінансових показників, ліквідності та платоспроможності, рентабельності капіталу, що знаходиться в межах своїх граничних значень» [2].

Забезпечення фінансової безпеки підприємства є важливим чинником його стабільного функціонування. Розглянемо основні задачі фінансової безпеки на підприємстві:

- забезпечувати стійкий розвиток підприємства;
- забезпечувати стійкість грошових розрахунків і основних фінансово-економічних параметрів;

• нейтралізувати негативні дії фінансових і банківських криз і навмисних дій конкурентів, тіньових структур на розвиток підприємства;

• запобігати агентським конфліктам між акціонерами, менеджерами і кредиторами з приводу розподілу, використання і контролю за грошовими потоками підприємства;

• найбільш оптимально для підприємства залучати і використовувати різні джерела фінансування;

• запобігати злочинам і адміністративним правопорушенням у фінансових правовідносинах.

Дані задачі повинні вирішувати акціонери і менеджери підприємства в цілях забезпечення ефективного функціонування не лише елементів фінансової системи, але і всіх взаємозв'язаних з нею складових управління підприємством.

Фінансова безпека – важлива складова економічної безпеки підприємства, забезпеченню якої повинна приділятися особлива увага на підприємстві. Для цього необхідне вирішення наступних завдань:

1. Ідентифікація небезпек і загроз підприємству;

2. Визначення індикаторів фінансової безпеки підприємства;

3. Розробка системи моніторингу фінансової безпеки;

4. Розробка заходів, направлених на забезпечення фінансової безпеки підприємства, як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді;

5. Контроль за виконанням заходів;

6. Аналіз виконання заходів, їх оцінка, коректування;

7. Ідентифікація небезпек і загроз підприємству і коректування індикаторів залежно від зміни стану зовнішнього середовища, цілей і завдань підприємства [4].

Можна зазначити, що фінансова безпека – визначає граничний стан фінансової стійкості, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії, характеризується здатністю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам. Для оцінки фінансової безпеки запропоновані індикатори фінансової безпеки, головними з яких є показники зміни вартості підприємства.

Як система, що включає конкретні характеристики фінансових інструментів, які відображають до певної міри характер відносин власності, у свою чергу, сукупність відносин власності і характеристик фінансових інструментів формує рух капіталів, їх розподіл в рамках грошової і кредитно-фінансової політики, що реалізовується.

Отже, для забезпечення фінансової безпеки та попередження ризиків, на підприємстві повинна існувати система органів управління фінансовою безпекою, що мають проводити діагностування стану підприємства, прогнозувати можливі загрози та проводити низку заходів по забезпеченню стабільності системи фінансової, зокрема, та економічної безпеки підприємства в цілому.

Список використаних джерел

1. Горячева К.С. Финансовая безопасность предприятия, сущность и место в системе экономической безопасности // Экономист. – 2003. – № 8. – С.65-67.

2. Кузенко Т.Б., Прохорова В.В., Саблина Н.В. Управление финансовой безопасностью на предприятии // Бизнес Информ, 2008. – № 12 (1) – С. 27-29.

3. Гукова А.В., Аникина И.Д. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности // Образование и общество. – 2006. – №3. – С. 98-102

4. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах фінансової кризи // Финансовые рынки и ценные бумаги, 2009. – № 16. – С. 22-28

УДК 796.011:330.101.54

ВРАХУВАННЯ ВПЛИВУ СПОРТУ ТА СПОРТИВНИХ ПОДІЙ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК В МІЖНАРОДНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ІНДЕКСАХ ТА РЕЙТИНГАХ

Шалімова К.В., слухач
Кіровоградська Мала академія наук учнівської молоді
Сторожук О.В., кандидат економічних наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет

Значне розповсюдження в соціально-економічний сфері, де необхідною є кількісна інтерпретація багатомірного явища, отримали індекси, зокрема для оцінки таких складних понять, як: «якість життя», «соціальний розвиток», «щастя», «людський потенціал», «ведення бізнесу», «конкуренто-спроможність». Для здійснення міжкраїнних порівнянь розрахунками таких багатомірних індексів займаються світові організації: Світовий банк, ООН, ОЕСР тощо. Аналіз складових таких індексів, як: Індекс людського розвитку (Human Development Index), Індекс кращого життя (Better Life Index), Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), Індекс соціального прогресу (Social Progress Index), дозволив зробити висновок, що, незважаючи на те, що в них широко використовуються показники, пов’язані зі здоров’ям, стандартами життя, людськими потребами, в жодному з міжнародних індексів, які стосуються рівня розвитку країни, суспільства та їх громадян не використовуються окремі показники, які б характеризували рівень розвитку спорту.

Є міжнародний проект, в рамках якого розраховуються індекси, безпосередньо пов’язані зі спортом. Компанія Sportcal, працюючи з широким колом зацікавлених сторін та експертів у всьому світі, через свій проект Global Sports Impact (GSI), розробила методологію для вимірювання цілісного впливу подій і стандартів, щоб охопити вплив від спортивних подій та зробити всебічний й інформативний аналіз спортивної індустрії. Зокрема, пропонуються такі індекси: GSI National Index (GSI-N), GSI Cities Index (GSI-C), GSI Events

Index (GSI-E). Рейтинг GSI подій (GSI-E) розраховується, використовуючи дані останніх подій, а індекси GSI країн і міст (GSI-N, GSI-C) потім обчислюється шляхом підсумовування рейтингів GSI-E всіх подій, які держава/місто приймає або буде приймати в майбутньому. Результати оцінювання 2019 року охоплювали 83 види спорту, 730 подій, 641 місто, 90 країн.

В Україні відсутні комплексні рейтингові оцінювання спорту та його впливу. Міністерством молоді та спорту України визначаються рейтинги лише з олімпійських та неолімпійських видів спорту відповідно до розробленого ним положення, в тому числі і за регіонами, розподіленими на три групи [2], але вони не дають комплексного уявлення про стан розвитку спорту в цілому в регіонах. Державною службою статистики України здійснюється розрахунок Інтегральної оцінки регіонального людського розвитку [1] за показниками, узагальненими за шістьма блоками: Блок 1 «Відтворення населення»; Блок 2 «Соціальне становище»; Блок 3 «Комфортне життя»; Блок 4 «Добробут»; Блок 5 «Гідна праця»; Блок 6 «Освіта». Але в жодному з блоків інформація про розвиток спорту або хоча б спортивної інфраструктури не представлена.

Доцільно розробляти рейтингові методики оцінки розвитку спорту в цілому та всіх його видів, груп та напрямів зокрема в регіонах та містах України. Перспективною є розробка методики оцінки впливу спортивних заходів на розвиток регіонів (наприклад, таких, які вже є традиційними для Кіровоградської області та м. Кропивницького – «Здорове місто – здорова нація»).

Список використаних джерел

1. Регіональний людський розвиток. Статистичний збірник / Державна служба статистики. Київ, 2018. – 72 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_rlr2017_pdf.pdf

2. Рейтинг з видів спорту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dsmsu.gov.ua/index/ua/category/415

УДК 658.15

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Яковенко Т.С., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних ринкових умовах діяльності підприємств дедалі актуальнішим стає стратегічне спрямування шляхів його розвитку та забезпечення економічного зростання у довгостроковій перспективі. Сьогодні підприємствам вкрай важливо вчасно й адекватно реагувати на зовнішні чинники ринкового середовища, такі як фінансова криза, коригування податкового законодавства, нестабільна політична ситуація у країні, зміна тарифів щодо експортно-імпортних операцій, різке коливання курсу валют та ін. Висока конкурентоспроможність, платоспроможність, фінансова стабільність і рентабельність підприємства може бути забезпечена за рахунок грамотного ведення фінансової політики, що, своєю чергою, передбачає управління активами та пасивами, інвестиціями, витратами, оборотними коштами, прибутком. Взаємопов’язаність таких складників і продукує фінансову стратегію підприємства як підґрунтя в управлінні підприємством загалом.

Трансформаційні процеси, що відбуваються у вітчизняних підприємствах, багато в чому пов’язані з фінансами. Аналіз грошових потоків, пошук ефективних джерел фінансування, вигідних інвестиційних рішень, розробка облікової і податкової політики – усе це виходить на перші місця в діяльності сучасних підприємств. Особливо важливим є розробка фінансової стратегії для забезпечення стійкого розвитку підприємств в сучасних умовах, що обумовлює необхідність серйозного аналізу проблем і вироблення практичних рекомендацій у цій сфері діяльності [3].

Актуальність розроблення фінансової стратегії підприємства зумовлена тим, що фінансові ресурси є джерелом формування інших видів ресурсів (матеріальних, трудових, інвестиційних тощо), що може лімітувати масштаби діяльності підприємства.

Фінансова стратегія підприємства являє собою складну багатофакторну орієнтовану модель дій і заходів, необхідних для досягнення постановлених перспективних цілей у загальній концепції розвитку щодо формування і використання фінансово-ресурсного потенціалу підприємства.

Економічна сутність фінансової стратегії обумовлена фінансовими взаємовідносинами підприємства з економічними суб'єктами і державними органами. Практично мова йде про розробку базової фінансової концепції підприємства, пов'язаної з ефективним управлінням грошовим обігом, формуванням коштів у визначених пропорціях, використанням фінансових ресурсів за цільовим призначенням. Місце і роль фінансової стратегії неоднозначно оцінюється в економічній літературі. Найчастіше фінансова стратегія підприємства як інструмент регулювання використовується разом з інвестиційною стратегією, так як йдеться про перспективність і часовий крок інвестиційних рішень та їх тісний зв'язок з фінансовими процесами [1]. Окремі дослідники трактують фінансову стратегію як частину фінансового менеджменту, з чим можна погодитися [2].

Однак, на нашу думку, доцільно розглядати фінансову стратегію як органічний елемент фінансово-бюджетного регулювання підприємства:

– у методологічному плані сутність і механізм формування фінансової стратегії підприємства необхідно аналізувати як одну з проблем фінансових відносин, фінансової оцінки реалізації стратегічних цілей підприємства;

– у схемі економічного регулювання фінансову стратегію необхідно розглядати як компонент загальної стратегії підприємства на ряду з товарним, інвестиційним, маркетинговим і іншими видами стратегічних рішень.

Разом з тим фінансова стратегія є базовою стратегією, оскільки забезпечує (за допомогою фінансових інструментів, методів фінансового менеджменту тощо) реалізацію інших базових стратегій, а саме – конкурентної, інноваційної. Це вимагає дослідження взаємозв'язку фінансової стратегії з зазначеними вище стратегіями.

На нашу думку, модель фінансової стратегії має включати наступні взаємозалежні блоки: мету і завдання; рівні реалізації; зовнішні і внутрішні фактори формування; інструменти і методи реалізації; результативність. Модель фінансової стратегії підприємства показує, через систему яких інструментів (програми, проекти, реструктуризація, глобалізація, диверсифікація тощо) і методів (моделювання, планування, аналіз, прогнозування тощо) вона реалізується. Таким чином, практичне використання фінансового планування на підприємстві дасть змогу керівництву одержувати оперативну інформацію про стан фінансів підприємства, напрямків використання коштів, що значно підвищить ефективність прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Портер М.Е. Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів: Пер. З англ. – К.: Основи, 1998. – 392 с.

2. Савчук В.П. Стратегии и технологии управления финансами предприятия / В.П. Савчук // Корпоративный менеджмент. – 2017. – № 5. – С. 23-37.

3. Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: монографія / А.Г. Семенов, О.О. Єропутова, Т.В. Перекрест та ін. – Запоріжжя: КПУ, 2012. – 188 с.

СЕКЦІЯ 2
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

UDC 336.13

BUDGET INTERGOVERNMENTAL RELATIONS IN UKRAINE

Diskalenko A.S., student
Oliinyk L.A., Ph.D in Economic, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Budget intergovernmental regulation plays a significant role in the formation of budget policy and the creation of the budget process. The necessary requirement for the implementation of the European Charter of local self-government, which Ukraine ratified in 1997, is to provide local self-government bodies with appropriate financial resources, the amount of which must correspond to the functions that are assigned to the local government [1].

In modern conditions of concentration of financial resources at the state level with a constant deficit of local budgets, the role of the main balancing tool is performed by inter-budget transfers.

The purpose of budget intergovernmental regulation is to redistribute financial resources between budgets in order to ensure that the authority to implement expenditures assigned by legislative acts to the respective budgets corresponds to the financial resources that should ensure their implementation.

Budget intergovernmental relations are financial relations in the system of redistribution of financial resources between the state and territorial communities regarding the possibility of exercising the powers of state authorities and local self-government bodies, aimed at continuous development of the state and its regions in economic and social terms, provided for by the Constitution of Ukraine and laws of Ukraine.

The purpose of the settlement of these relations is to ensure compliance between the powers to implement expenditures that are assigned to budgets by legislative acts and the budget resources that must ensure the implementation of these powers.

Local self-government bodies and local Executive authorities perform certain functions and tasks that determine the expenditures of local budgets.

Budget intergovernmental transfers are funds that are transferred from one budget to another, free of charge and irrevocably.

In Ukraine, starting from 2015, a new system of budget intergovernmental relations began to function (with the adoption of the law of 28.12.2014 "On amendments to the Budget code of Ukraine regarding the reform of inter-budgetary relations" No. 79-VIII) [2]. According to the new law, the balancing system has been replaced by a system of budget alignment. The new system of budget intergovernmental relations is based on a fundamentally new mechanism for horizontal alignment of the tax capacity of territories.

Budget intergovernmental transfers are divided into: basic grant; reverse grant; subventions (funds to be used for a specific purpose); additional grants. The main difference between the new equalization system is the abolition of the equalization grant (withdrawal) and the introduction of the basic (reverse) subsidy, as well as educational and medical subventions (since 2015).

The share of inter-budget transfers in the structure of local budget revenues in 2019 was 48.4 %, which indicates that local budgets are not sufficiently independent. Most of the transfers received from the state budget allocated for the socio-cultural sphere [3].

Since the subsidy takes the largest share in the structure of interbudgetary transfers in Ukraine, will consider the extent of their use in the regions at the beginning of 2020, which is shown in Pic. 1.

Most of all used subventions as of 01.02.2020 local authorities of the Dnipropetrovsk region, Kyiv, Kharkiv and Odessa regions.

In 2019, inter-budget transfers from the State budget to local budgets included 46 different grants and subventions. From The General Fund: subventions-36; grants-

4; from a Special Fund: subventions - 6. In 2020, 28 different grants and subventions are planned in the State budget [3].

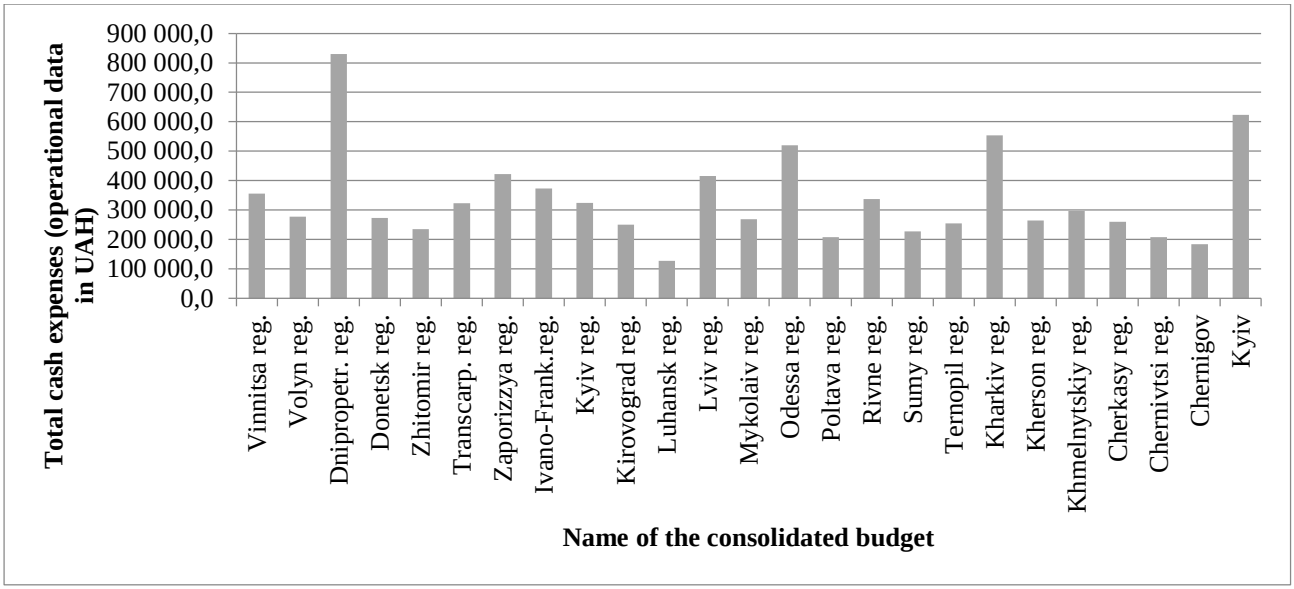

Pic.1. Information on the use by local budgets of subventions received from the state budget as of 01.02.2020 [3]

In order to ensure a balanced economic, scientific, technical and social development of the territories, financial resources are allocated annually from the state budget to local budget revenues in the form of inter-budget transfers, which increase the responsibility of local authorities for the economic development of the territory in the direction of its growth and contribute to the growth of local budget revenues.

Budget intergovernmental transfers play a crucial role in increasing the amount of funding for social programs, ensuring financial stability and strengthening its impact on the socio-economic development of territories and balancing local budgets.

References

1. European Charter of local self-government of 15.10.1985 [Internet site].Mode of access:https://zakon.rada.gov.ua/laws.

2. Law "on amendments to the Budget code of Ukraine on the reform of inter-budgetary relations" No.79-VIII of 28.12.2014.

3. State Treasury service of Ukraine [Internet site]. Mode of access: https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/2020-7.

УДК 336.27

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО КРЕДИТУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ

Агоштон Д.І., студентка
Гусак Т.О., викладач
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»

Державний кредит є органічною складовою частиною фінансово-кредитного механізму державного управління економікою та важливим елементом фінансової політики держави. Представляючи собою одну з форм мобілізації фінансових ресурсів, державний кредит відіграє двояку роль. По-перше, по відношенню до державного боргу він орієнтований на формування додаткових коштів з метою фінансування основних функцій держави, по-друге по відношенню до державного кредитування він спрямований на розподіл наявних грошових коштів для фінансування окремих напрямків державної діяльності [1].

Державний кредит являє собою доволі специфічну ланку державних фінансів. Він не має ні окремого фінансового фонду (кошти, що мобілізуються за його допомогою, проходять, як правило, через бюджет), ні обособленого органу управління. Разом з тим він характеризує особливу форму фінансових відносин держави і тому виділяється в окрему ланку. Державний кредит за своєю економічною сутністю – це сукупність економічних відносин між державою в особі органів влади й управління, з одного боку, і фізичними та юридичними особами – з іншого, за яких держава є позичальником, кредитором і гарантом. Основна класична форма кредитних відносин, коли держава виступає позичальником коштів. Будучи кредитором, держава за рахунок коштів бюджету надає на платній основі за умови обов’язкового повернення кредити юридичним і фізичним особам. Обсяг таких операцій значно менший, ніж за попередньої форми [2].

У тих випадках, коли держава бере на себе відповідальність за погашення позик або виконання інших зобов'язань, взятих на себе фізичними чи юридичними особами, вона є гарантом (умовний державний кредит). Оскільки державні гарантії, як правило, розповсюджуються на недостатньо надійних позичальників, то вони призводять до зростання витрат із централізованих грошових фондів. У сфері міжнародних економічних відносин держава може виступати як у ролі позичальника, так і кредитора [1].

Призначення державного кредиту виявляється насамперед у тому, що він є засобом мобілізації державою додаткових фінансових ресурсів. У випадку дефіцитності державного бюджету додатково мобілізовані фінансові ресурси використовуються на покриття різниці між бюджетними видатками і доходами. У разі позитивного бюджетного сальдо мобілізовані за допомогою державного кредиту кошти використовуються безпосередньо для фінансування економічних і соціальних програм. Це означає, що державний кредит, будучи засобом збільшення фінансових можливостей держави, може стати важливим чинником прискорення соціально-економічного розвитку держави. Державний кредит виконує дві функції: регулюючу і фіскальну. Регулююча функція полягає в тому, що держава вступаючи в кредитні відносини, впливає на стан грошового обігу, рівень ставок на ринку грошей і капіталів, на виробництво і зайнятість. Тобто, за допомогою державного кредиту держава може проводити ту чи іншу фінансову політику. Через фіскальну функцію кредиту здійснюється формування централізованих грошових фондів держави за рахунок рівномірного розподілу оподаткування у часі.

Отже, державний кредит відіграє важливу роль у фінансовому забезпеченні економіки України, адже він є складовою державних фінансів, джерелом покриття дефіциту державного бюджету, способом розміщення державних заощаджень, та одним з елементів формування цільових грошових фондів.

Список використаних джерел

1. Ковальчук С.В. Фінанси: навч. посіб./ С.В. Ковальчук. – Л.: Новий Світ, 2018. – 568 с.

2. Лютий І.В. Державний кредит у фінансовій політиці України // Банківська справа. – 2017. – № 2. – С. 41-50.

УДК 336.27

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ БОРГОМ УКРАЇНИ

Волков А.Ю., студент
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний Університет біоресурсів і природокористування України

В Україні зростання зовнішнього державного боргу спостерігається протягом тривалого періоду і визначається високими валютними ризиками, мінливою ситуацією з рефінансуванням боргів попередніх років, а також тиском боргових виплат на державні фінанси.

Зовнішній державний борг – це заборгованість за кредитами, залученими з іноземних джерел. Він виступає у вигляді зовнішніх фінансових зобов'язань держави перед нерезидентами. Зовнішні запозичення держава здійснює відповідно до бюджетного процесу, згідно якого законом про державний бюджет встановлюється граничний розмір державного боргу [1].

Таблиця 1

Зовнішній борг України і номінальний ВВП за 2014 – 2018рр.

№ п/п	Роки	Зовнішній державний борг, млрд. дол. США	ВВП, млрд. дол. США	Відношення зовнішнього боргу до ВВП, %
1	2014	38,8	131,8	26,3
2	2015	43,4	90,6	46,9
3	2016	45,6	93,3	45,8
4	2017	49,0	99,3	46,9
5	2018	50,5	122,7	41,2

Джерело: [2]

Система управління зовнішнім боргом передбачає використання стандартних показників заборгованості: відношення розміру боргу до ВВП;

відношення загальної суми платежів з обслуговування боргу до експорту та державних доходів; коефіцієнт обслуговування боргу.

Порівняємо динаміку зовнішнього державного боргу і валового внутрішнього продукту України протягом 2014 – 2018 років (табл. 1).

За 2014–2017 роки цей показник зріс 46,9 %, а у 2018 році скоротився до 41,2 %. Основною причиною падіння ВВП в Україні з 2014 – 2018 років є втрата частини території країни в процесі військової агресії Російською Федерацією, де знаходилась значна кількість підприємств. У структурі державного боргу, зовнішній борг має значні переваги (рис.1).

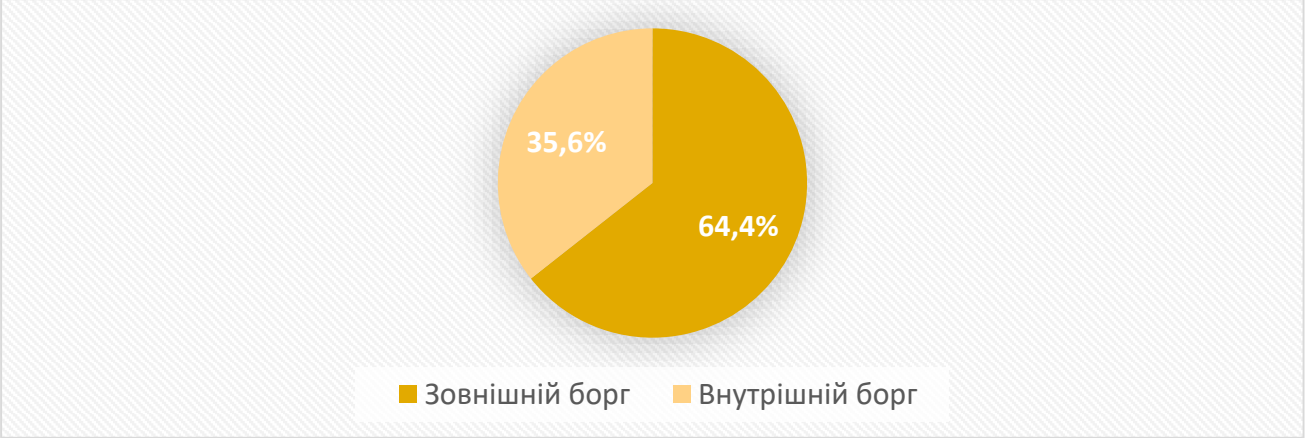

Рис. 1. Структура державного боргу за 2018 р. [2]

Станом на 31.12.2018 р. складав 64,2 % від усього державного та гарантованого державою боргу. Отже, частка зовнішнього боргу України складає дві третини всього боргу держави. Загалом за останні п’ять років найбільші темпи зростання зовнішнього державного боргу спостерігалися у 2014 році (117,6 %) та 2015 році (70%).

Отже, для зменшення зовнішнього боргу в Україні велике значення має вдосконалення механізмів залучення позик Міжнародних фінансових організацій.

Список використаних джерел

1. Власюк О.С., Шемаєва Л.Г., Лондар Л.П. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансової безпеки. – К.: НІСД, 2016. – 50с.

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// www.minfin.gov.ua.

УДК 336(477)

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВИ

Журило М.В., студентка

Негода Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Формування та використання фінансових ресурсів держави є невід'ємною частиною сучасних фінансових та соціально-економічних взаємин у суспільстві.

Всі економічні суб'єкти в Україні гостро відчувають дефіцит фінансових ресурсів. Тому постає питання дослідження процесу формування фінансових ресурсів держави та знаходження шляхів їх раціоналізації.

Існує багато визначень сутності фінансових ресурсів, однак найбільш глибинним на нашу думку, є підхід, згідно якого фінансові ресурси – це фонди грошових засобів, що формуються державою, суб'єктами господарювання і населенням та перебувають у їх розпорядженні; характеризують фінансовий стан економіки і водночас є джерелом її розвитку; формуються за рахунок різних видів грошових доходів, надходжень і відрахувань; використовуються на розширене відтворення, матеріальне стимулювання, задоволення соціальних та інших потреб суспільства. Водночас також доцільно обґрунтувати сутність фінансових ресурсів держави [1]. Отже фінансові ресурси держави – це система суспільних відносин, що пов'язані із формуванням, розподілом та використанням централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів з метою виконання завдань і функцій держави.

Фінансові ресурси накопичуються на таких рівнях економічної системи:

– на мікрорівні, тобто у межах домашніх господарств. Джерелом їх формування можуть бути як ресурси сфери державних фінансів, так і ресурси підприємств. Тобто вони накопичуються як в результаті створення валового внутрішнього продукту, так і в результаті його перерозподілу. На цьому рівні фінансові ресурси мають вигляд накопичень, депозитів у банківську систему;

– на мезорівні, у суб'єктів підприємницької діяльності, і є безпосереднім результатом розподілу новоствореного валового внутрішнього продукту. Фінансові ресурси цього рівня мають вигляд фондів та капіталу підприємств;

– на макрорівні вони є наслідком розподілу, перерозподілу та централізації валового внутрішнього продукту і мають форму бюджетних та позабюджетних фондів фінансових ресурсів [2].

Фінансові ресурси держави охоплюють ресурси всіх секторів економіки. У кожному секторі вони розподілені за рівнями управління, проте держава розпоряджається не всіма ресурсами. У її віданні перебувають ресурси бюджетної системи, різних спеціальних фондів, а також державних підприємств, фінансових організацій та установ.

Перелік окремих джерел формування фінансових ресурсів держави представлено на рис. 1.

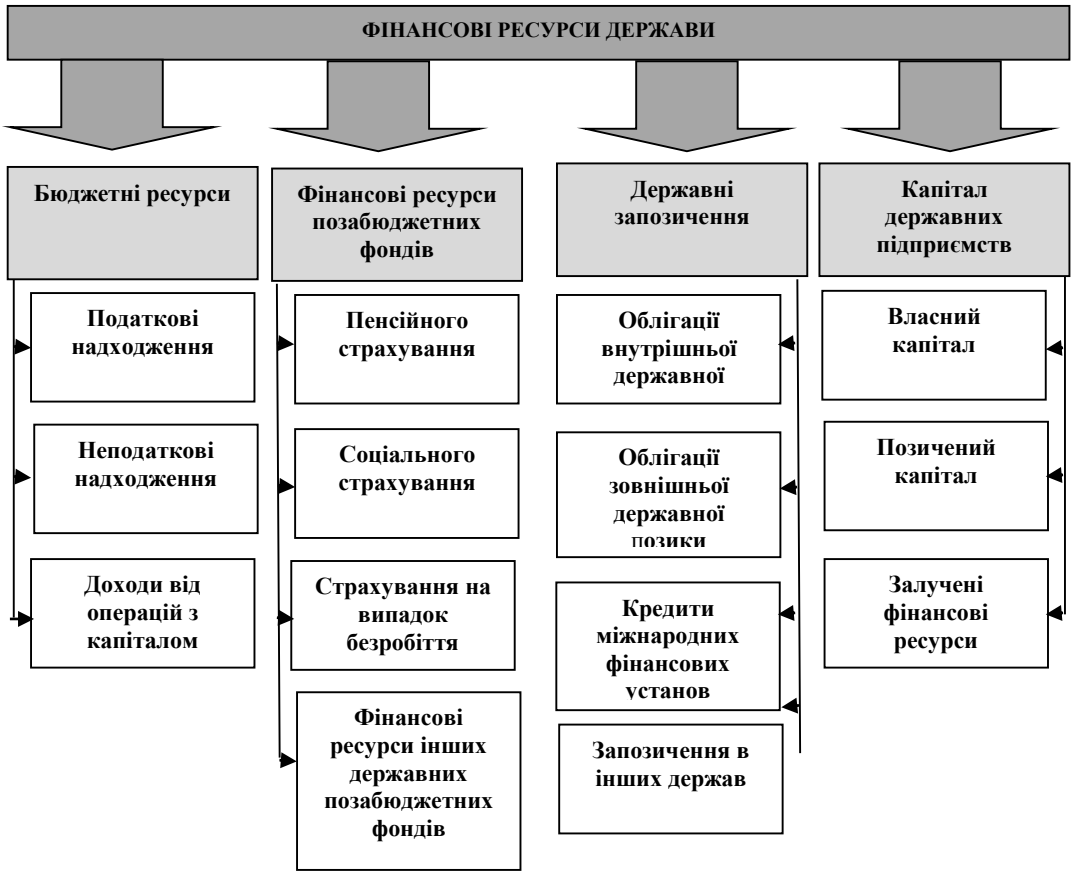

Рис.1. Джерела формування фінансових ресурсів держави

Джерело: сформовано автором за даними [3]

Треба враховувати те, що необґрунтовано висока частка централізації фінансових ресурсів призводить до негативних наслідків, оскільки централізовано важко здійснити їхній раціональний розподіл і забезпечити ефективне використання. Зниження частки централізації фінансових ресурсів зависокої питомої ваги державної власності на засоби виробництва призводить до безгосподарності та деформації у їхньому розподілі та використанні. Держава певною мірою перерозподіляє доходи населення. Якщо вона надмірно втручається у цей процес, то це підриває стимули до праці. Водночас значне зниження такого впливу стримує розвиток освіти, науки, соціального забезпечення [4].

Для підвищення ефективності бюджетної політики в Україні необхідно вжити такі заходи: якісно поліпшити нормативно-правову базу щодо бюджетного процесу в Україні; вдосконалити систему бюджетного планування; провести чітке розмежування видатків державного і місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації; удосконалити систему оцінки ефективності використання бюджетних коштів; скоротити прихований дефіцит державного бюджету України.

Список використаних джерел

1. Стойко О. Я., Дема Д, І. Фінанси. За ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2014. – С. 432.

2. Василик О. Д. Теорія фінансів: підруч. / О.Д. Василик. – К.: НІОС, 2000. – С. 75-85.

3. Воробйов Ю. М., Ворошило В. В. Фінанси домашніх господарств у фінансовій системі держави: монографія. Сімферополь: ВД “АРІАЛ”. – 2013. – 232 с.

4. Долінська Р. Г. Державні фінанси: навч. посібник для студентів інженерно-економічних спеціальностей, слухачів післявузівської системи навчання, аспірантів і спеціалістів. Харків: НТУ “ХПІ”, 2002. – 232 с.

УДК 351.82

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Ковалінська Д.О., студентка
Файчук О.В., кандидат економічних наук, доцент
Національного університету біоресурсів і природокористування України

Державні фінанси – це регульовані у визначеному правовому полі потоки коштів, які циркулюють у національній економіці держави через створювану на макрорівні систему централізованих грошових фондів, забезпечуючи її вплив на економічний та соціальний розвиток країни через взаємозв'язок державних фінансових ресурсів з формуванням, розподілом, перерозподілом ВВП, національного доходу і національного багатства [1]. У цьому зв'язку стабільність і доцільність використання фінансових ресурсів держави сприятиме створенню відповідного макроекономічного осередку для розвитку підприємницької діяльності та зростанню інвестицій. Це забезпечить гарантовану стійкість у механізмі суспільного захисту населення. Державні фінанси є ключовим об'єктом державного управління національною економікою й належних державних інституцій по всьому світу. Поштовхом для динамічного розвитку економіки України є побудова результативної та об'єктивної системи державних фінансів. Відомо, що неподільність системи управління державними фінансами це – постійно нелегкий та незвичайний процес, а досягнення найліпшого ефекту від управлінської діяльності допустиме тільки при використанні доцільного й ефективного механізму управління державними фінансами. Зі свого боку система керування державними фінансами – це штучно побудована складна структура, призначена для звершення поставлених цілей. Вона має чітко визначені об'єкти та суб'єкти державного управління, завдання, функції, сукупність правових норм, методів, засобів, інструментів державного впливу на об'єкт управління [2]. Ця тема є дуже актуальною, оскільки вивчення стану, розуміння проблем та пошук перспективних шляхів відносно поліпшення системи управління державними фінансами допомагає побудові ефективної

фінансової політики держави, спрямованої на соціально-економічне зростання й покращення життя населення. Суб'єктами управління державними фінансами являються держава (в особі органів стратегічного та оперативного управління), фінансові служби державних підприємств, організацій, установ – є загальноприйнятою думкою. Визначальна мета суб'єктів управління полягає в забезпеченні організованості діяльності окремих сфер і осередків фінансових взаємовідносин, що досягається шляхом чіткого поділу функціональних повноважень між ними. Об'єктами управління в даній області є фінансові відносини, які пов'язані з створенням та використанням централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів в усіх ланках системи державних фінансів країни [2].

Вивчення проблем з приводу управління державними фінансами України є актуальним у зв'язку з загостреним дисбалансом, який відстежується досить довгий час в країні. Державні фінанси є основою економічного розвитку країни та сталого функціонування. Також збалансована система державних фінансів та доцільне використання фінансових ресурсів забезпечать економічну стійкість країни.

Можна зробити висновок, що управління державними фінансами має наступні проблемні питання:

1. Світова економічна криза призвела до того, що за минулі роки погіршились економічні показники господарства, знизились реальні доходи громадян і відбулось обмеження внутрішнього ринку, що в свою чергу призвело до зменшення доходів Державного бюджету України та бюджетного дефіциту.

2. Зростання державного боргу та платежів з обслуговування створює додатковий тиск на видаткову частину бюджету.

3. Недисциплінованість державної бюджетної системи.

4. Нераціональність використання державних коштів.

5. Надмірна централізація бюджетної системи.

Отже з наміром збалансувати державні фінанси України необхідно щоб платежі у бюджет накопичувалися не на численних рахунках міністерств або

відомств, а прямо надходили у бюджет. Як результат отримаємо економію часу та праці.

Для ефективного і раціонального використання коштів потрібно збільшити відповідальність за некомпетентні рішення і невідповідне планування бюджетних коштів. Крім того потрібно знизити і обмежити тиск на бізнес та на місцеві бюджети [3].

Список використаних джерел

1. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.

2. Форкун І.В. Управління державними фінансами в контексті реалізації стратегії економічного зростання / І.В. Форкун // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 7. – С. 56-60.

3. Проблеми управління державними фінансами України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ela.kpi.ua:8080/bitstream/ 123456789/20256/1/Part_126_Barash.pdf

УДК 336.14:338.43

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИТРАЧАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ

Колодій О.В., магістр
Негода Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В сучасних умовах важливим є наукове обґрунтування доцільності та оптимальних обсягів бюджетного фінансування пріоритетних галузей економіки, що обумовлено невисокою ефективністю бюджетної політики у цій сфері та погіршує перспективи економічного розвитку. Однією з найвагоміших галузей економіки України є аграрний сектор, який потребує виваженої аграрної політики та формування ефективних механізмів державної підтримки. В системі державного регулювання державна підтримка сільськогосподарського виробництва визначається як сукупність інструментів і форм економічного

впливу на розвиток сільського господарства та його стимулювання з метою формування й забезпечення організаційних і економічних умов ефективного функціонування та забезпечення конкурентоспроможності всіх категорій господарств, створення можливостей для розвитку сільських територій і досягнення продовольчої безпеки. Досягнення цієї мети значною мірою реалізується через бюджетну підтримку сільськогосподарського виробництва [1].

Рівень соціально-економічного розвитку країни, фінансові можливості держави, добробут громадян, безперечно, залежить від якості розробки та ефективності бюджетної політики держави. Вперше український бюджет створений на середньострокову перспективу на основі бюджетної резолюції 2018-2020 років. Це трирічний план формування бюджету, і кошти у ньому розподіляються не між галузями і не від утримання, а орієнтуються на фінансування реальних програм і надання послуг. Пріоритетами Державного бюджету 2019 року визначили: зростання національної економіки та підвищення доходів населення, посилення обороноздатності країни, підтримку аграрного сектору та будівництва доріг, децентралізацію та енергоефективність, розвиток людського капіталу: освіти, науки, медицини.

Для наглядності ефективності бюджетної політики України було проаналізовано головний індикатор економіки країни – валовий внутрішній продукт за 2019 рік. Зростання реального ВВП у ІІІ кварталі 2019 року порівняно з ІІІ кварталом 2018 року – на 4,1%, при інфляції – на рівні 4,1%. Номінальний ВВП – 1105520 млрд грн; індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року) зменшився на 5,7%; індекс цін виробників (грудень до грудня попереднього року) зменшився на 11,6%; рівень безробіття населення віком 15-70 років – 8,4%, що є меншим на 0,7% ніж у грудні 2018 року. Доходи бюджету – 998,28 млрд грн (на 70,1 млрд грн (7,1%) більше порівняно із бюджетом 2018), видатки – 1072,9 млрд грн (на 87 млрд грн (9,2%) більше порівняно із 2018). Найбільший вплив (більше 30%) на зростання даного показника мають такі

сфери, як: міжбюджетні трансферти [2]. У таблиці 1 наведені видатки бюджету в аграрний сектор за 3 останні роки.

Таблиця 1

Видатки бюджету в аграрний сектор України

Роки	Видатки (млн. грн.)
2017	9039,4
2018	5726,9
2019	12341,6

За даними таблиці 1 можна побачити, що спостерігається суперечлива тенденція фінансування аграрного сектору, а обсяг державної фінансової підтримки галузі є недостатніми і не враховує реальних потреб розвитку аграрного сектору, хоча бачимо вагоме збільшення фінансування агросфери у 2019 році.

У схваленому на засіданні Уряду 14 вересня 2018 року проекті Державного бюджету України №741 на 2019 рік вперше враховано макропоказники економічного і соціального розвитку України у перспективі - на 2018–2020 роки, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 411 [2]. Для того щоби бюджетна політика держави була ефективною, потрібно [2]:

– оптимізувати функціонування системи управління державними фінансами;

– чітко регламентувати законодавчо процес акумуляції й руху фінансових потоків, забезпечення їх прозорості для суспільства;

– досягти надійності прогнозу основних макроекономічних показників, на основі яких формуються дохідна й видаткова чистини державного бюджету – обсягів і темпів зростання ВВП, темпів інфляції, валютного курсу;

– створити систему управління державним боргом, яка дала б змогу оптимізувати співвідношення фінансування процентних і непроцентних витрат;

– освоїти сучасні методи оцінки раціональності бюджетних асигнувань;

– впровадити індикатори результативності витрат державних коштів, що орієнтовані на досягнення позитивного кінцевого результату та

стимулюватимуть органи влади різних рівнів і бюджетні організації до економного використання бюджетних коштів.

У ринкових умовах бюджет є основним інструментом державного регулювання соціально-економічних процесів. Надходження до бюджету безпосередньо залежать від стану виробництва. У свою чергу можливість забезпечувати соціальний захист населення залежить від стану надходжень до бюджету. Бюджетна політика має особливо важливе значення у вирішенні завдань подолання кризи.

Список використаних джерел

1. Управління державними доходами і видатками: навч. посіб. [Б.С. Малиняк, В.С. Толуб'як, В.П. Горин, В.В. Письменний]; за ред. Б.С. Малиняка. – Тернопіль: Астон, 2015. – 154 с.

2. Проект Постанови про Основні напрями бюджетної політики на 2018 – 2020 роки [Електронний ресурс] // 6591 від 15.06.2017 – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62047

УДК 339.92(477:4)

ФІНАНСОВА СИСТЕМА ЄС:ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ *УКРАЇНИ*

Колотило С.В., магістр
Негода Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

На даний момент Україна активно розвивається в напрямку інтеграції до ЄС, а тому не останню роль приділяє розвитку власної фінансової системи. Саме тому, дослідження розвитку більш успішного наддержавного формування, такого як ЄС є дуже корисним для розуміння та планування розвитку України в майбутньому.

Створення та розвиток ЄС від самого початку його заснування передбачали формування більш тісних економічних взаємин як між окремими країнами, так і

спільного економічного простору в цілому, що логічно вело до розбудови цілісної системи поліструктурних фінансових зв'язків між корпораціями держав учасниць, а також їхньої кооперації з малим та середнім бізнесом. Як наслідок такої конвергентної активності європейської економіки держави – члени ЄС уже на зламі тисячоліть мали доволі вражаючий показник взаємної торгівлі, що перевищував 60% зовнішньоторговельного обороту кожної з країн. Основним показником економічної ефективносі ЄС буде рівень ВВП, що рахується сумою ВВП країн-учасників (табл. 1).

Таблиця 1

ВВП ЄС за 2015-2018 роки, млрд. євро

Рік	ВВП ЄС	Німеччина	Велика Британія	Франція	Італія
2015	14,8	3,03	2,61	2,2	1,65
2016	14,9	3,13	2,41	2,23	1,69
2017	15,3	3,24	2,33	2,3	1,73
2018	15,8	3,34	2,39	2,35	1,76
Приріст,%	6,76	10,23	-8,43	6,82	6,67

Джерело: складено автором за [1]

За даними євростату у 2018 році ВВП Європейського Союзу зріс до 15,8 млрд євро. Для порівняння, в 2016 році союзний ВВП становив 14,9 млрд євро.

Більше половини ВВП Євросоюзу створюють економіки чотирьох країн: Німеччини, Франції і Великобританії та Італії. Так, ФРН з 3,3 млрд євро в минулому році виявилася найсильнішою економікою в ЄС (21,3% союзного ВВП). Незважаючи на те, що роль економіки Великобританії зменшилася, їй вдалося посісти друге місце з 15,2% від загального ВВП Євросоюзу. Економіка Франції і Італії виробила 14,9% та 11,2% союзного ВВП.

Аналітикам добре відомо, що поточні показники конкурентоспроможності національної економіки далеко не завжди відображають ті позитивні чи негативні зміни, що мали місце в креативній сфері людської діяльності в межах певної держави. Це передбачає врахування цілої низки додаткових факторів, що включають стан та якість освіти, середню тривалість життя, доступність медичних послуг тощо. Значною мірою задовольняє відтепер уже новим

аналітичним вимогам так званий Індекс людського розвитку (HDI), який щорічно розраховують експерти ООН.

Таблиця 2

Індекс людського розвитку країн ЄС у глобальному рейтингу

Країна	Індекс HDI	Рейтинг		Країна	Індекс HDI	Рейтинг	
		в ЄС	у світі			в ЄС	у світі
Данія	0,923	1	4	Чехія	0,870	15	28
Нідерланди	0,922	2	5	Греція	0,865	16	29
Німеччина	0,916	3-4	6	Естонія	0,856	17	30
Ірландія	0,916	3-4	6	Кіпр	0,850	18	32
Швеція	0,907	5-6	14	Словаччина	0,844	19	35
Великобританія	0,907	5-6	14	Польща	0,843	20	36
Люксембург	0,892	7	19	Литва	0,839	21-22	37
Бельгія	0,890	8	21	Мальта	0,839	21-22	37
Франція	0,888	9	22	Португалія	0,830	23	43
Австрія	0,885	10	23	Угорщина	0,828	24	44
Фінляндія	0,883	11	24	Латвія	0,819	25	46
Словенія	0,880	12	25	Хорватія	0,818	26	47
Іспанія	0,876	13	26	Румунія	0,793	27	52
Італія	0,873	14	27	Болгарія	0,782	28	59

Джерело: складено за [2]

Як видно з таблиці 2, країни ЄС мають одні з найвищих показників і у світі. Україна займає 88 місце в світі з показником 0,751. Аналізуючи показники країн-учасників Євросоюзу, можна сказати, що Україна досить сильно відстає не тільки в економічному розвитку, але й в соціальному спрямуванні розвитку держави.

Отже, необхідно виділити внутрішні чинники, що гальмують рух України до ЄС: по-перше, це повільність у проведенні економічних реформ, відсутність помітних результатів внутрішніх соціально-економічних трансформацій; по-друге, тривогу викликає рівень корупції та економічної злочинності; по-третє, відсутність консенсусу стосовно європейського вибору серед населення; по-четверте, явний дефіцит досвідчених фахівців з євроінтеграції, насамперед серед політичної еліти і державних службовців України; по-п’яте, величезний розрив у рівнях економічного розвитку України і європейських країн; по-шосте, значна відмінність рівня життя населення; по-сьоме, невідповідність правових систем [3].

Список використаних джерел

1. GDP and main components (output, expenditure and income) [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu.

2. Human Development Index, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //www.weforum. org / agenda / 2018

3. Кваша О. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах / О. В. Кваша, А. В. Синякова. 2019. С. 112–117.

УДК 336.1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Коляда К.В., студентка
Коваль О.М., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Державні фінанси мають стратегічне значення для регулювання реального сектору економіки та фінансової сфери, забезпечення розвитку регіонів, підтримки підприємницької діяльності, а їх потенціал є підґрунтям для соціального розвитку [1].

Протягом останніх років в Україні спостерігалося загострення фінансових ризиків, що відображають недоотримання запланованого рівня доходів, недовиконання видатків, перевищення обсягу витрат над доходами, накопичення державних боргових зобов’язань, зростання виплат за процентними платежами, посилення тиску державного боргу на видаткову частину державного бюджету, недисциплінованість державної бюджетної системи та нераціональність використання державних коштів.

На нинішньому етапі розвитку ринкової економіки України великого значення набуває підвищення ефективності системи управління державними фінансами, зокрема, потрібен пошук нових підходів до поліпшення її функціонування. Для досягнення високої ефективності важелів стимулювання економічного розвитку край необхідна глибока модернізація системи державних

фінансів, зміцнення відповідних інституцій та знищення будь яких умов для корупції.

Шляхи удосконалення системи управління державними фінансами: розвиток інформаційної інфраструктури формування та реалізації узгодженої державної фінансово-бюджетної та макроекономічної політики; якісне обґрунтування рішень шляхом суттєвого поліпшення технологічного рівня інформаційних засобів підтримки та координації дій усіх учасників бюджетного процесу; посилення його прозорості та керованості шляхом переведення на інформаційні технології та адаптивне автоматизоване управління; активізація й поглиблення взаємодії державних органів-учасників бюджетного процесу шляхом забезпечення оперативного обміну електронними документами; удосконалення моніторингу проходження та виконання документів на різних рівнях; забезпечення розподілу обробки даних та передачі проміжних пакетів оперативної інформації з нижчих рівнів розпорядників коштів до центрального апарату для подальшої обробки та консолідації інформації; досягнення більшої оперативності й точності отримання інформації, зведення її в єдине сховище даних; автоматизація процесу прийняття рішень шляхом упровадження сучасних інтелектуальних технологій; пришвидшення фінансового обігу та скорочення часу прийняття рішень з питань реалізації бюджетної політики держави; налагодження взаємодії учасників бюджетного процесу та його контролерів; автоматизація процесів створення аналітичної звітності з бюджетних питань шляхом упровадження інструментальних засобів, орієнтованих на кінцевих користувачів; сприяння підвищенню частки інтелектуальної праці та змістовної роботи й зниження трудових витрат на рутинні операції; створення умов для зменшення обсягів та обігу паперових документів.

Розвиток системи управління державними фінансами потребує: удосконалення роботи центральних органів виконавчої влади; – посилення співпраці Кабінету Міністрів України з Верховною Радою України, громадськістю, суб’єктами господарювання; поглиблення діалогу між державою та суспільством через спрощення доступу громадян до інформації з питань

бюджету; посилення відповідальності держави перед бізнесом у рамках реалізації державної податкової політики в частині забезпечення своєчасного відшкодування податку на додану вартість; підвищення прозорості бюджетних відносин, що передбачає запровадження системи зовнішнього незалежного аудиту бюджетних доходів згідно з міжнародними стандартами; створення дієвого механізму надання державної допомоги суб'єктам господарювання та регулювання цим процесом; розвиток і вдосконалення системи державних закупівель, насамперед через приведення законодавства в цій сфері у відповідність із міжнародними стандартами [2].

Ключовими пріоритетами на шляху вдосконалення функціонування системи управління державними фінансами є: дотримання жорстких бюджетних обмежень; ефективне використання коштів; запровадження середньострокового бюджетного планування; раціоналізацію та впорядковування системи соціальних видатків; зменшення масштабу використання бюджетних інструментів підтримки економічної діяльності на користь податкових; посилення фіскальної забезпеченості місцевих бюджетів; чітке визначення цілей та напрямів використання ресурсів дефіцитного фінансування [3].

Таким чином, у результаті дослідження проблем і напрямів удосконалення системи управління державними фінансами було встановлено, що для її якісного формування необхідний комплексний підхід, орієнтований на застосування наявних і новітніх фінансових механізмів й інструментарію, набутих світовою практикою. Система управління державними фінансами має відповідати сучасним вимогам та включати такі базові принципи, як прозорість діяльності, стабільність і довгострокова стійкість бюджету, ефективна й справедлива система міжбюджетних відносин, консолідація бюджету та бюджетного процесу, бюджетування, орієнтоване на результат.

Список використаних джерел

1. Державні фінанси України /Василик О.Д., Павлюк К.В.: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.

2. Про схвалення Концепції розвитку системи управління державними фінансами: розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2012 № 633-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// zakon5.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-%D1%80.

3. Щодо пріоритетів реформування системи державних фінансів України в середньостроковій перспективі: аналітична записка /Молдован О.О. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. niss.gov.ua/articles/1439.

УДК 347.336:338.43

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Лопан А.М., магістр
Олійник А.С., кандидат економічних наук, старший викладач
Полтавська державна аграрна академія

Державна фінансова підтримка виробництва сільськогосподарської продукції є важливою складовою системи управління аграрних підприємств, яка забезпечує ефективність виробничої діяльності та регулює рівень її конкурентоздатності.

Специфіка державної підтримки полягає перш за все у застосуванні обсягів прямої бюджетної підтримки та наданні суттєвих податкових преференцій, які є ключовою складовою системи держпідтримки галузей сільського господарства [2, с. 219].

Результативність державної підтримки впливає на прибутковість аграрного підприємства, обсяги та структуру виробництва, господарські, міжгосподарські та міжгалузеві відносини, створення чітких, стабільних економічних, соціальних, екологічних та правових умов для існування та подальшого розвитку, задоволення потреб споживачів за помірними цінами.

Однак, можуть не розраховувати на державну допомогу аграрні підприємства:

- які мають заборгованість зі сплати податків та зборів;

− яких визнано банкрутами (порушено справу про банкрутство);

− які перебувають у стадії ліквідації;

− у яких раніше було виявлено факти незаконного одержання та/або нецільового використання бюджетних коштів [1].

Відповідно досліджень доцільно отримані інвестиції сконцентрувати на:

− впровадження новітніх технологій у виробництво;

− придбання сучасного обладнання, оновлення технічного парку;

− реалізацію інвестиційних проектів для купівлі сільськогосподарської техніки (тракторів, комбайнів, сівалок, автомобілів тощо), будівництво та реконструкцію молочних ферм;

− спрямування деяких інвестицій на удосконалення виробничої та технологічної інфраструктури, першочергово приміщень для зберігання продукції;

− купівлю комп'ютерної техніки;

− залучення господарств до телекомунікацій, обчислювальних та інформаційних ресурсів;

− спрямування деяких інвестицій на участь в ярмарках, аукціонах, виставках, семінарах, конференціях та інших заходах;

−впровадження зеленого туризму та агротуризму.

Отже, державна підтримка охоплює цілий спектр економічних заходів, функцій та дій за ринкових умов. Вона здійснюється з урахуванням позицій саморегулювання та держави. Беручи до уваги інтереси сільськогосподарських виробників, держави та споживачів. Для держави важливо забезпечити стабільність ринкової кон'юнктури при попиті.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1102-2004-%D0%BF.

2. Тулуш Л. Д., Радченко О. Д. Державна фінансова підтримка галузі тваринництва в умовах реформування спец режимів оподаткування. //Збірник

наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Сер. Економічні науки. 2016. – Вип. 24. –Ч.3. – С. 219-229.

УДК 005:336.1

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Маліновський О.В., студент
Кожемяко Є.А., викладач
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»

Стан державних фінансів та тенденції їх розвитку належать до ключових чинників економічного зростання будь-якої країни. Збалансована система державних фінансів та ефективне управління бюджетними ресурсами забезпечують формування сприятливого макроекономічного середовища для активізації підприємницької діяльності, збільшення інвестицій, належного соціального захисту населення. Водночас дисбаланси та проблеми в системі державних фінансів, особливо коли вони сягають критичного рівня, здатні продукувати економічні загрози національного масштабу. Зрозуміло, що розрив між доходами та видатками бюджету, неефективне й нецільове використання бюджетних ресурсів посилюють тиск на стабільність національної валюти, обумовлюють недофінансування видатків бюджету, погіршення системи соціального забезпечення та активне нарощування державного боргу, що закладає економічні проблеми для наступних поколінь. Усе зазначене наразі переживає Україна, система державних фінансів якої опинилася в кризовому стані.

Для країн із перехідною економікою актуальними стають питання розвитку державних фінансів, адже вони повинні розв’язувати проблеми формування ринкової економіки, фінансово забезпечувати проведення реформ майже в усіх сферах діяльності. Використання ресурсів, накопичених у секторі державних фінансів, сприяє забезпеченню стабільності розвитку країни в

економічній, соціальній, політичній та інших сферах, підтримки цінової й валютної стабільності [1].

Останні роки пріоритетами бюджетної політики були спрямовані на соціальні видатки. Уряд спочатку визначав рівень видатків, потім визначався обсяг необхідних доходів. За таких умов виникали певні проблеми для державної політики, тому що політичні чинники змушують уряд щороку збільшувати видатки, відповідно, щорічно зростав і план збору доходів, який став у меншій мірі ґрунтуватися на економічних можливостях держави.

На наш погляд, у сфері державних фінансів, головними пріоритетами мають стати наступні: розвиток підприємницької діяльності шляхом зниження податкового тиску шляхом створення фіскального простору, який стимулюватиме підприємства здійснювати активну інвестиційну політику; реформування системи оподаткування в напрямі посилення соціальної справедливості; підвищення ефективності використання бюджетних коштів, раціоналізація і упорядкування видатків соціального спрямування; пріоритетним інноваційним напрямами реформування державних фінансів є запровадження стратегічного державного планування розвитку державних фінансів та створення умов для стабілізації фінансової діяльності державних фінансових і нефінансових корпорацій; підвищити ефективність управління державним боргом в Україні.

В Україні значний час триває реформа державних фінансів. Виконання окремих важливих завдань мало формальний характер, низку завдань так і не було реалізовано попри закінчення термінів, відведених на їх виконання. При цьому якість реалізації багатьох завдань була низькою, що нівелювало їх позитивний ефект. На нашу думку, нова стратегія реформ має базуватися на ідентифікації ключових проблем системи державних фінансів. Пріоритети реформи державних фінансів окреслюють її найважливіші напрями, а конкретні заходи дадуть змогу зменшити негативні наслідки [2].

Список використаних джерел

1. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ: Т.1: Стабілізація державних фінансів у контексті стратегії реформ. – 2011. – 1016с.

2. Елєрс Ґерд. Стратегії реформ у сфері державних фінансів. Національні програми та міжнародні вимоги (МВФ, ЄС, Світовий банк) / Ґерд Елєрс // Фінанси України. – 2014. – № 7. – С. 7-16 .

УДК 364.35

СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Малюх В.В., студент
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Пенсійна система є важливою соціальною складовою суспільства та держави. Але на сьогодні вона не влаштовує українців. Абсолютній більшості з 11,3 млн пенсіонерів не подобається низький рівень виплат, які вони отримують (середня пенсія на 1 липня 2019 року становила 3600 грн, мінімальна — 1564 грн). Тих, хто працює чи ще навчається, лякає перспектива залишитися з мізерною пенсією, оскільки домінуючою тенденцією є невпинне щорічне її зменшення відносно зарплати (за розрахунками, до рівня 25% у 2030-му).

Роботодавцям не дуже хочеться сплачувати пенсійні внески, що збільшують навантаження на бізнес. А працівники погоджуються на отримання зарплати в конвертах, адже не сподіваються, що соціальні відрахування в повному обсязі суттєво вплинуть на їхні майбутні пенсії. Державу не задовольняє високий рівень видатків ПФ і трансфертів із бюджету для виплати пенсій [2].

Діюча пенсійна система – це солідарна система, де працююче населення сплачує внески до пенсійного фонду на утримання нинішніх пенсіонерів, при цьому маючи надію, що їх будуть утримувати наступні покоління. Постійно

зменшується чисельність працівників, практично зрівнявшись із чисельністю пенсіонерів, а згідно з прогнозами до 2030-го може впасти ще на 15%.

Відповідно до чинного законодавства пенсійна система України з 2004 року, є не лише солідарною, а трирівневою, але реально діють лише перший (солідарна пенсійна система) і частково третій (недержавне пенсійне забезпечення) рівні. Накопичувальну систему загальнообов'язкового пенсійного страхування (другий рівень), що мала запрацювати ще 2007-го, досі не запроваджено. За період здійснення пенсійної реформи (1998–2019) в Україні так і не було сформовано всіх інституційних складових цілісної трирівневої пенсійної системи. Але, недержавні пенсійні фонди починають активізувати свою діяльність, що дозволяє вже робити хоч і невеликі, але постійні виплати (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка пенсійних виплат недержавних пенсійних фондів

Показник	Період			Приріст 30.06.2019/ 30.06.2018, %
	30.06.2017	30.06.2018	30.06.2019	
Одноразові пенсійні виплати, млн. грн	524,7	526,3	570,5	8,4
Пенсійні виплати на визначений строк, млн. грн.	160,5	227,1	308,1	35,7
Всього, млн. грн.	685,2	753,4	878,6	16,6

Джерело: [3]

Отже, настав час зміни всієї пенсійної моделі, тобто переходу від однорівневої солідарної системи до моделі пенсійного забезпечення на основі трьох рівноправних рівнів [2]. У запропонованій системі людина стає відповідальною за своє майбутнє пенсійне забезпечення, а держава гарантує його мінімальний рівень і дбає про соціальний захист громадян поважного віку.

Список використаних джерел

1.Закон України „Про недержавне пенсійне забезпечення" від 09.07.2003 №1057-IV

1. Женчак О. В. Розвиток пенсійного забезпечення та його вплив на економіку України на основі європейського досвіду /О. В. Женчак // Наука молода. – 2012. – № 9. – С. 97 – 101.

3. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.06.2019/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_II_kv%202019.pdf

УДК 368.914

РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНІ НА ОСНОВІ ВРАХУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Нестеров Д.О., студент
Шолойко А.С., кандидат економічних наук, доцент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У XIX столітті на території сучасної України промислові компанії використовували додаткові пенсійні виплати для стимулювання своїх робітників. Зокрема у 1858 році існували ощадні та пенсійні каси приватних залізниць. Ці каси спеціалізувались на виплаті невеликих пенсій скаліченим працівникам за рахунок коштів, сформованих з відрахувань від заробітної плати працівників і внесків роботодавців [1].

З огляду на зазначене вважаємо за доцільне звернути увагу на роль недержавних пенсійних фондів, зокрема через призму міжнародного досвіду. Так, наприклад, у 1999 році у Польщі був великий дефіцит у пенсійній системі, подібний до того, що спостерігається нині в Україні. Польща фактично у терміновому порядку здійснила реформу, яка передбачала негайне введення накопичувальної пенсійної системи. Тоді таку жорстку реформацію багато фахівців не сприйняли, але час показав, що це був досить вдалий крок, який запобіг розгортанню «чорної діри» солідарної пенсійної системи, яка всмоктує в себе найбільшу кількість дотацій з боку державного бюджету, яка до цього часу існує в Україні [2]. Того ж року в Польщі була українська делегація з метою ознайомлення з даною реформою на предмет перейняття досвіду.

Однак, якщо Україна не змогла зважитися на крок, який зробила Польща, то ще складніше зважитися на реформу, яка відбувалася в Чилі ще задовго до

Польщі. Адже Чилі дуже радикально вдалося перебудувати пенсійну систему, повністю відокремивши її від держави і переклавши відповідальність на недержавні пенсійні фонди.

Але при запровадженні зарубіжного досвіду слід враховувати ситуацію в Україні, де відокремити пенсійну систему від держави, на нашу думку, неможливо. Справа в тому, що громадяни, які здійснювали вклади за солідарним пенсійним страхуванням все життя, не зможуть перелаштуватись на новий лад і механізм, за яким виплата пенсій буде перекладена з державного пенсійного фонду на недержавні. Також варто зауважити, що в Чилі в часи такого реформування діяла військова диктатура Піночета, а за умов диктатури здійснити такий перехід набагато легше, ніж під час демократичної системи, коли президент, парламент, уряд та інші державні структури намагаються відстояти власні інтереси. Варто сподіватися лише на те, що держава таки зможе ввести в повноцінну дію другий рівень пенсійної системи.

Отже, перейняття чилійського досвіду, на нашу думку, є малоймовірним. Можливо лише розвинути недержавні пенсійні фонди до належного рівня для додаткового пенсійного забезпечення, яке існує в багатьох розвинутих країнах. Україні варто було б піти шляхом Польщі та вводити в дію другий рівень пенсійної системи.

Список використаних джерел

1. Науменкова С. В., Міщенко С. В. Ринок фінансових послуг. Київ: Знання, 2010. – 532 с.

2. Wiktorow A. Polski system emerytalny pozmianieustrojowej (1989-2014). Teoria i praktyka ubezpieczeń. 2014. – № 6. – P. 4-12.

УДК 330(477)

ШЛЯХИ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Оліфер І.О., студент
Негода Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Проблема тіньової економіки у всьому світі є однією з найбільш болючих для економічної системи більшості країн. Тіньові доходи, переміщення прибутку, скриті від податкових органів фінансові потоки призводять до зниження податкової бази та, як результат, до зростання податкового навантаження для платників податків. Виникає дисбаланс в податковому навантаженні, що призводить до втрати конкурентоспроможності чесних платників податків, та стимулює уходити в тінь. Тому, дослідження функціонування тіньового сектору України, виявлення напряму боротьби з ним основуючись на досвіді інших країн є важливим науковим-практичним завданням.

Існування тіньового сектору економіки – комплексна проблема, вона має не тільки економічні, але й політекономічні, соціальні та навіть психологічні причини. Світовий досвід та багато досліджень дають змогу побачити, що боротьба з тіньовою економікою повинна відбуватись по декількох напрямах. Любе зосередження на одному із напрямів (наприклад, зосередження на контролі) може призвести, навпаки, до росту тіньового сектору[1].

Для виводу економіки з тіні необхідно визначити основні причини цього процесу (табл. 1).

Ці причини не можуть бути уникненні послідовно – вони пов’язані між собою. Наприклад, занадто висок податкове адміністративне навантаження створює стимул для корупції, зловживання владою, системи відтоків, змушувати платника податків підкуповувати перевіряючого інспектора.

Таблиця 1

Причини тіньової економіки

Автор	***Причини тіньової економіки***
І.Ю. Приварнікова, К.В. Степанюк [2]	Криза фінансової системи; високі ставки і складний механізм розрахунку податків; установлення пільгових умов функціонування окремим суб'єктам господарювання; прагнення підприємців одержати надприбутки за рахунок ухилення від органів державного управління; взаємозв'язок бізнесу з кримінальними структурами.
З.С. Варналій [3]	Відсутність сформованої інституційної бази економічної політики; незбалансованість державної регуляторної політики; недосконаліть бюджетної політики; деформація структури зайнятості; зловживання монопольним (панівним) становищем цінового характеру; корупція.
В.К. Васенко, В.В. Гребінник [3]	Стихійний характер розвитку ринкової економіки: нерівномірність розвитку різних сфер, структур економіки та регіонів, інфляційні процеси тощо. Тіньовий складник економіки посилюється, коли держава не може створювати сприятливі умови для функціонування підприємництва.
Д.О. Харко [4, с.355]	Надмірне податкове навантаження та нерівномірне його розподілення на платників податків, низький рівень податкової дисципліни, значна кількість пільг, яка зменшує кількість платників податків; надмірне регулювання підприємницької діяльності.
Л.С. Гринів, М.В. Кічурчак [2, с.182]	Нестабільність податкового законодавства; високий податковий тиск і нерівномірність податкового навантаження на суб'єктів господарювання; низький рівень податкової дисципліни; корупція в державних органах та органах місцевого самоврядування; недостатньо прозора процедура приватизації державного майна.

В умовах відсутності незалежного суду та захисту прав власності платник податків у сперечанні з цими органами заздалегідь знаходиться у програшній ситуації. Замість того щоб звертатись до суду та діяти у правовому полі, економічний агент схиляється до іншого шляху – «домовитися на місці».

Існує два напрями для легітимізації тіньового сектору – посилення покарання за рахунок збільшення вірогідності використання каральних мір, та стимулювання добровільного виходу з тіні. Ці підходи рідко використовуються окремо. Часто використовується комбінація посилюючих та стимулюючих мір.

Зниження рівня тіньового сектору в Україні у більшій мірі буде залежати від вирішення Українських інституційних проблем, серед яких низький рівень довіри людей до дій уряду, недостатній рівень захисту прав і свобод.

Підвищення рівня фінансової та податкової обізнаності населення, формування зв’язку між сплатою податків та якістю державних послуг, це може стати основою для формування суспільства платників податків.

Реальна боротьба з корупцією могла б значною мірою підвищити рівень довіри населення до дій правління та налагодити продуктивний діалог між суспільством та урядом, що, в свою чергу сформувало би правильну основу для реалізації мір щодо зниження тіньового сектору.

Список використаних джерел

1. Friedman E., Johnson S., Kaufmann D., Zoido-Lobatón P. Dodging the grabbing hand: the determinants of unofficial activity in 69 countries. *Journal of Public Economics*. 2000. Vol. 76 № 4 .P. 459-493.

2. Приварникова І. Ю. Тіньова економіка України: причини, обсяги та шляхи їх зменшення // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2010. 163-167 с.

3. Варналій З. С. Шляхи детінізації економіки та її особливості. Банківська справа, 2007. 56-66 с.

4. Харко Д. О. Правова природа тіньової економіки: поняття, причини та напрями детінізації: юридична серія. Львів: Вісник Львівського університету, 2011. 351-357 с.

УДК 338.03:336.131/.132(075.8)

ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ В СТРАХОВІЙ КОМПАНІЇ

Омельченко В. І., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

Фінансове управління є найважливішою складовою частиною менеджменту взагалі. Для управління характерна наявність суб'єкта і об'єкта управління, а також принципів, форм і методів управління. У свою чергу страхова компанія як об'єкт управління теж є системою, що складається з взаємозв'язаних елементів. При цьому дуже важливо розуміти, що ці елементи зумовлюють один одного і впливають один на одного. Помилка багатьох топ-

менеджерів українських страхових компаній полягає в нерозумінні цього об'єктивного факту. У зв'язку з цим допускається інша помилка - пошук універсального управлінського інструменту, своєрідного «еліксиру життя», здатного вирішити всі проблеми страхових компаній. Звідси і захоплення черговими новими теоріями або концепціями управління, які, як обіцяють, спрацюють на все сто. Насправді успіх в менеджменті полягає не у використанні універсального засобу, а в вмілої комбінації різноманітних інструментів менеджменту стосовно своєї компанії, яка може перебувати на різних стадіях розвитку, має свої особливості і свою культуру.

Виходячи з аналізу комплексних проблем і стадій розвитку страхових організацій як систем, можна зробити висновок про те, що компанією потрібно управляти системно. Щоб успішно використовувати ці кошти, топ-менеджери повинні знати їх і вміти творчо застосовувати для управління своєю компанією, яка істотно відрізняється від інших. Концепція системного менеджменту передбачає: оволодінні багатством інструментарію управління; знання кожної стадії розвитку конкретного страховика, її особливостей і «хвороб зростання»; творче застосування інструментарію відповідно до особливостей організації; створення своєї парадигми менеджменту.

Фінансове управління є важливою підсистемою системного менеджменту, має свої цілі, завдання, функції, а також інструменти і форми. В силу того, що страхові компанії є комерційними підприємствами, фінансовий менеджмент має визначальне значення для їх ефективної діяльності. Взаємозв'язок стратегії компанії і фінансового управління.

Фінансове управління має стратегічний і тактичний аспекти, які випливають із загальної стратегії розвитку компанії і інтересів різних груп осіб. При цьому ми розуміємо, що основний стратегічний інтерес акціонерів компанії полягає в зростанні її вартості. Саме на це і спрямована стратегічне управління.

Сукупність цілей фінансового управління та інструментів їх реалізації, логічно пов'язаних між собою, і буде складати фінансову модель страхової компанії. Питання ефективності моделі фінансового управління полягає в

умілому підборі різних інструментів і налагодженні взаємозв'язків між ними. При цьому очевидно, що для кожної окремо взятої компанії ця комбінація буде залежати від цілого ряду чинників, таких, як: мети страхової компанії; вік і розмір компанії; рівень підготовленості менеджменту і персоналу; рівень розвитку інформаційних технологій; наявність або відсутність системи стратегічного управління і ін. Мистецтво менеджменту страхової компанії полягає в обліку цих чинників, доборі фінансових «пазлів» і їх творчої інкапсуляції в систему фінансового управління, характерну саме для цієї організації. Специфіка фінансового управління полягає в тому, що воно реалізується через систему вимірних фінансових показників, які висловлюються в національній або іншій валюті. Такими найважливішими фінансовими показниками для страхової компанії є обсяг страхової премії, операційний результат, неопераційні витрати, фінансовий результат, вартість страхової компанії. У цьому сенсі фінансове управління є більш конкретним в порівнянні, наприклад, з менеджментом в сфері людських ресурсів, де застосовуються якісні показники, які не завжди можна виміряти фінансово.

Список використаних джерел

1. Алескерова Ю., Сідак О. Управління капіталом страхових компаній. Інфраструктура ринку, 2018. – Вип. 18. – С. 300–306.

2. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2007. – 328с.

УДК 336.13:657

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Охріменко О.В., студентка
Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Тема управління державними фінансами, як ніколи є актуальною для нашої національної економіки. Сучасний стан бюджету є дуже нерівномірним та нестабільним. Аналіз фінансового обороту коштів в державному бюджеті допоможе нам визначити проблеми нормального функціонування бюджету та виявити певні інструменти для вирішення цих проблем.

Як нам відомо, економічний розвиток та міцність країни напряму залежать від держаного фінансування. Щоб детальніше проаналізувати стан державного бюджету, нам потрібно розглянути його структуру за останні роки.

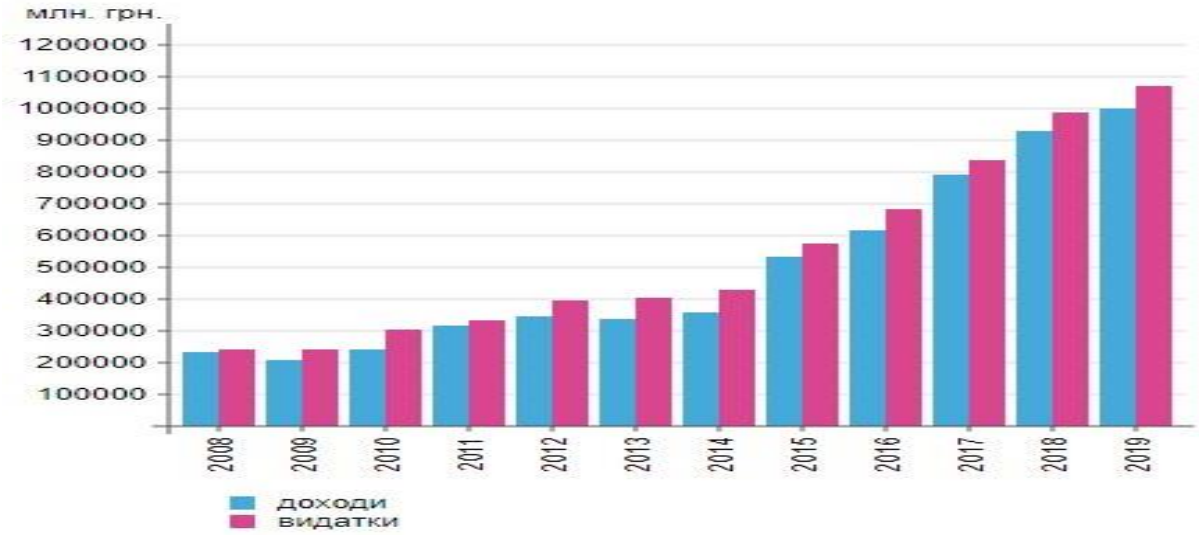

Рис.1 Динаміка доходів та видатків державного бюджету [1]

З наведених статистичних даних ми можемо спостерігати, що за всі роки видатки є суттєво вищими від доходів. За даними Міністерства фінансів, впродовж 2008-2019 років щорічний дефіцит в середньому становив 54,7 млрд грн. (табл. 1).

На нашу думку, найголовнішими проблеми управління державними фінансами є:

- надмірна централізація фінансів;

- світова криза, яка стала причиною того, що зменшились доходи громадян, погіршились економічні показники держави, зменшення внутрішнього і зовнішнього ринків. Як наслідок – дефіцит бюджету;

- нераціональність використання коштів;

- високе податкове навантаження, внаслідок чого збільшується відсоток тіньової економіки та виведення капіталу за межі держави;

- низьке регулювання державної системи.

Таблиця 1

Виконання державного бюджету України з 2008 по 2019 рр. (млн.грн.)

Роки	Доходи	Видатки	Кредитування	Сальдо
2008	231686,3	241454,5	2732,5	-12500,7
2009	209700,3	242437,2	2780,3	-35517,2
2010	240615,2	303588,7	1292,0	-64265,5
2011	314616,9	333459,5	4715,0	-23557,6
2012	346054,0	395681,5	3817,7	-53445,2
2013	339180,3	403403,2	484,7	-64707,6
2014	357084,2	430217,8	4919,3	-78052,8
2015	534694,8	576911,4	2950,9	-45167,5
2016	616274,8	684743,4	1661,6	-70130,2
2017	793265,0	839243,7	1870,9	-47849,6
2018	928108,3	985842,0	1514,3	-59247,9
2019	998278,9	1072891,5	3437,0	-78049,5

**Джерело [1]*

Таким чином, у результаті дослідження системи управління державними фінансами було встановлено, що для її якісного формування необхідний комплексний підхід, орієнтований на застосування наявних і новітніх фінансових механізмів й інструментарію, набутих світовою практикою. Система управління державними фінансами має відповідати сучасним вимогам та включати такі базові принципи, як прозорість діяльності, стабільність і довгострокова стійкість бюджету, ефективна й справедлива система міжбюджетних відносин, консолідація бюджету та бюджетного процесу, бюджетування, орієнтоване на результат.

Отже, покращання стану системи управління державними фінансами в Україні передбачає здійснення таких першочергових завдань: дотримання стратегій і планів центральних органів виконавчої влади, бюджетних цільових програм; широке впровадження новітніх технологій із застосуванням сучасних підходів та методів реалізації поставлених цілей та завдань; упровадження інтегрованої інформаційної системи фінансового менеджменту.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minfin.gov. ua

УДК 336.1

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ: ПРІОРИТЕТИ, СТРАТЕГІЯ ТА РИЗИКИ

Очеретня І.П., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Проведення комплексної реформи регіонального управління та місцевого самоврядування, підвищення рівня фінансової незалежності й автономності місцевих бюджетів, зміцнення економічного потенціалу держави, забезпечення стабільного, цільового й ефективного розподілу бюджетних коштів для реалізації соціальних та економічних програм, здійснення заходів щодо досягнення макрофінансової стабільності з метою стимулювання економічного розвитку держави в цілому та її регіонів зокрема є головними завданнями, які нині стоять перед урядом України. Економіка України на сьогодні переживає надзвичайно складний період і потребує термінових ефективних перетворень. Стан і тенденції розвитку державних фінансів, центральною ланкою котрих є державний бюджет, належать до ключових чинників економічного зростання як розвинутих країн, так і країн, що розвиваються [1]. Потреба в ефективному управлінні бюджетними ресурсами, створенні державної стратегії соціально-

економічного розвитку з урахуванням національних і регіональних інтересів, збалансованій системі державних фінансів створюють умови для системних перетворень у країні та дають поштовх до досягнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, її розвитку та модернізації шляхом протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам, оновлення виробничого потенціалу та інвестицій в науково-технічні розробки. Водночас на цьому шляху стоять суттєві перешкоди, пов'язані з наслідками економічної кризи, значним занепадом виробничої сфери, загрозливо високим рівнем державного боргу, макрофінансовою нестабільністю, яка загостюється внаслідок військового конфлікту на сході України. Питання реформування державних фінансів з метою зміцнення та розвитку держави завжди було актуальним, як для світових країн-лідерів, так і для всіх інших держав. Саме тому на сьогодні відомо безліч досліджень, що йому присвячені, серед яких можна виділити роботи В. Федосова, Т. Затонацької, О. Молдована, А. Даниленка, В. Зимовця та ін. Проте окреслене питання потребує подальшого вивчення, адже існує необхідність розробки нової стратегії реформування системи державних фінансів, яка б врахувала сучасну макроекономічну ситуацію в державі та дала б відповідь на нагальні питання, вирішила б сучасні проблеми.

Стан державних фінансів і тенденції їх розвитку належать до ключових чинників економічного зростання та розвитку будь-якої країни. Збалансована система державних фінансів та ефективне управління бюджетними ресурсами забезпечують формування сприятливого макроекономічного середовища для активізації підприємницької діяльності, збільшення інвестицій, належного соціального захисту населення [2]. У той же час негаразди в системі державних фінансів негативно позначаються на макроекономічній ситуації у країні. Відсутність збалансованості між доходами та видатками бюджету, нераціональна структура бюджетних ресурсів на їх нецільове використання збільшують тиск на стабільність національної валюти, призводять до недофінансування видатків бюджету, зниження рівня життя громадян і провокують нарощування державного боргу, що зводить нанівець спроби

досягнення макроекономічної і макрофінансової стабільності у країні, не говорячи про досягнення нею конкурентоспроможної позиції на міжнародному рівні. Сучасні реалії функціонування державних фінансів України свідчать про загострення кризового стану, що зумовлено як накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами, так і наслідками політичної нестабільності. Забезпечення стійкого довгострокового розвитку країни нерозривно пов'язано з усуненням загрозливих параметрів боргового навантаження, підвищенням рівня та ефективності витрачання бюджетних коштів, зменшенням рівня тінізації економіки, реальним скороченням податкового навантаження на суб'єкти господарювання та вдосконаленням системи адміністрування податків, узгодженням цілей та орієнтирів фіскальної і монетарної політики задля стабілізації національної економіки. Нині проблема побудови ефективно діючої системи державних фінансів надзвичайно актуальна в умовах циклічних коливань економіки, спаду виробничого потенціалу, зниження рівня життя суспільства та погіршення конкурентоспроможності нашої держави. Важливим з цього приводу, як на нашу думку, є створення умов для соціально-економічного розвитку нашої держави. У цьому аспекті важливого значення набуває визначення пріоритетних напрямків реформування системи державних фінансів. З огляду на вказані негаразди, першочерговими проблемами, вирішення яких має стати основою реформування системи державних фінансів у середньостроковій перспективі, є:

1) низький рівень розвитку економіки;
2) деструктивна боргова політика;
3) високий рівень інфляційних коливань;
4) надмірна централізація бюджетної системи;
5) неефективна структура бюджетних видатків.

Стабільне фінансове становище держави є передумовою її економічного зростання та досягнення високого рівня життя її громадян.

Таким чином, можна дійти висновків, що сучасний стан державних фінансів свідчить про необхідність створення додаткових умов для відновлення

конкурентоспроможності нашої держави та забезпечення її розвитку. Неспроможність української економіки досягти макроекономічної та макрофінансової стабільності можна пояснити багатьма факторами, серед яких і надмірна централізація бюджетної системи, і неефективна структура видатків бюджету, і деструктивна боргова політика, і непередбачувані інфляційні коливання, і, як наслідок, низький рівень життя громадян. Однак, враховуючи наявні проблеми, головною метою при досягненні стабільності національної економіки має стати створення умов для поступового відновлення і модернізації виробництва шляхом відновлення фінансової спроможності мікрорівня, змін у фіскальній і монетарній політиці, які мають бути узгодженими в довгостроковій перспективі, сприяти досягненню сталого економічного зростання при низькому рівні безробіття за довгострокової цінової стабільності та зовнішньої стійкості.

Список використаних джерел

1. Молдован О. О. Новий етап реформи системи державних фінансів України: ключові пріоритети та завдання / О. О. Молдован // Фінанси України. – 2014. – № 8. – С. 57–69.

Квач Я. П. Проблеми та перспективи реформування державних фінансів в Україні / Я. П. Квач // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2015. – № 1. – С. 112–1

УДК 658.14

ФІНАНСОВИЙ СТАН СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Рачок В.О., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

Фінансовий стан страхової організації – це характеристика її конкурентоспроможності в сфері страхової діяльності, а отже, і ефективності. використання вкладеного власного капіталу. Джерелом інформації при проведенні фінансового аналізу є відповідним чином підготовлена бухгалтерська звітність, що характеризує кінцеві результати діяльності

страховика. Головної аналітичної завданням є оцінка фінансового стану та фінансових результатів діяльності страхової компанії. Фінансове становище страхової організації розкривається за допомогою інтерпретації показників активів, зобов'язань і капіталу, а фінансові результати - через показники доходів, витрат і прибутку. Таким чином, джерелом інформації для оцінки фінансового стану страхової організації служить в першу чергу звіт про фінансове становище (бухгалтерський баланс), а для оцінки фінансових результатів використовуються дані звіту про сукупний дохід (звіт про фінансові результати).

Управління фінансовими ресурсами дозволяє своєчасно реагувати на зміни зовнішньої середи та внутрішнього стану страховика, забезпечуючи стабільність, платоспроможність та фінансову стійкість страхової компанії. Управління процесом досягнення фінансової стійкості страховика багато в чому залежить від якості та повноти інформації щодо його фінансового стану, яка втілюється у певних показниках. Показник платоспроможності страхової компанії, безперечно, відіграє ключову роль в оцінці її фінансового стану. Але на підставі цього одного показника неможливо достовірно оцінити фінансовий стан страховика, його фінансову стійкість. Потрібна розгорнута картина, яка може змалювати лише низка відповідних показників[2]. Система цих показників має бути достатньо повною, не перевантаженою, дієвою, мінімальною. Система показників при цьому має бути необхідною та достатньою. Побудова системи показників фінансової стійкості вітчизняних страховиків у нашій країні тільки-но почалася. Цей процес перебуває під значним впливом досвіду країн із розвиненими страховими ринками, де подібні показники використовуються вже десятки років. останнім часом з’явилося достатньо публікацій із викладенням зарубіжного досвіду, описанням окремих показників та методів їх обчислення. На базі закордонного досвіду створюються системи показників, використовувані для рейтингових оцінок страхових компаній. Але у зв’язку із тим, що в різних країнах одні й ті ж самі показники досить часто використовуються під неоднаковими назвами, а також у зв’язку із особливими/ труднощами, пов’язаними із перекладом, в практиці вітчизняного страхового ринку

використовувати зарубіжні підходи іноді досить проблематично.

Дослідивши фінансовий стан страхової компанії можна зробити такі висновки, що компанія має такі фактори, які впливають на рейтинг фінансової стабільності: швидкий розвиток компанії дозволяє їй залишатись одним із лідерів страхового ринку країни; компанія стабільно зберігає значний запас у забезпеченні необхідного рівня платоспроможності; фінансові можливості, що зростають, дозволяють компанії залишати на власному утриманні більше ризиків, що особливо важливо в умовах жорсткого ринку перестрахування; зберігається тенденція росту власного капіталу, що позитивно позначається на фінансовій стабільності компанії; спостерігається збільшення обсягів страхових резервів поряд з покращенням їх якості; на компанію значно не вплинула ринкова тенденція до скорочення обсягів автострахування, що була викликана замороженням програм споживчого кредитування низкою українських банків.

Список використаних джерел

1. Алескерова Ю., Сідак О. Управління капіталом страхових компаній. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 18. С. 300–306.

2. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2007. – 328с.

УДК 336.565.1

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Рибак Ю.О., студент
Навроцький Я.Ф., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Утримання стабільності та сприятливого економічного становища в Україні вимагає достатнього рівня забезпечення продовольством громадян, яке не можливе без державної підтримки аграрного сектору в сьогоднішніх конкурентних умовах світового ринкового середовища.

Спонукання результативності та зростання конкурентоздатності аграрного сектору і розвиток соціального становища українського села – головна мета державної фінансової підтримки [1]. Кошти держави необхідні для підтримування перебігу розширеного відтворення виробництва, для спину інфляції та захисту інтересів споживача сільськогосподарської продукції [2]. Основні положення державного фінансування сільськогосподарського сектору визначенні в Законах України «Про державну підтримку сільського господарства України», та інших [3].

На сьогодні, розглядаючи дане питання про фінансування державою сільського господарства у реальному часі, потрібно сказати, що воно може бути прямим, умовно прямим та непрямим. Перша форма бюджетної підтримки – пряма,яка забезпечує надання субсидій і матеріально-технічних ресурсів, представлення субсидій на компенсацію частини втрат товаровиробників та на витрати капітального характеру, страхування урожаю сільськогосподарських культур, лізинг та інше. Умовна-пряма форма направлена на зміцнення виробничого потенціалу, використовуючи опосередковані форми для забезпечення сприятливих економічних умов функціонування сільськогосподарського сектору. Бюджетна підтримка непрямої форми заключається у регулюванні виробничого ринку через введення закупівель аграрної продукції для державних потреб та захисті економічних інтересів товаровиробників при зовнішньоекономічній діяльності в середовищі АПК.

Провівши аналіз розвитку фінансової підтримки сільського господарського комплексу України протягом 2012-2018 рр. одразу помітно нерівномірність бюджетного фінансування відповідних заходів у цій сфері. Зокрема було зафіксовано і низхідну, і висхідну тенденції. Так, із 2012 по 2015 р. було зниження фінансового забезпечення АПК державою з 8,0 до 2,2 млрд грн. У період з 2016 по 2017 рік обсяг фінансування поступово зростав на 0.1 млрд грн., а потім суттєво збільшувався досягнувши точки у 11,8 млрд грн. у 2018 р. Такі зміни обумовлюються зростанням економіки протягом останніх років, а саме збільшення бюджетного ресурсу, що з одного боку – підвищення

значущості АПК у контексті задоволення позитивного платіжного підсумку країни, інакше кажучи мінімізації його негативного сальдо – з іншого.

Щодо фінансування державою АПК у 2019 році передбачає виконання наступних її програм. Із загального фонду державного бюджету Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» (зі змінами) Міністерством аграрної політики та продовольства передбачені видатки в обсязі 12341643,0 тис. грн, із них за програмами підтримки розвитку АПК — 5909,0 млн грн, у тому числі: фінансова підтримка розвитку фермерських господарств — 800,0 млн грн; державна підтримка розвитку, закладання молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними — 400,0 млн грн. [4].

У порівнянні окремих країн світу за розміром державної підтримки сільського господарства можна простежити, щонайвищий рівень державної фінансової підтримки із розрахунку на 1 га ріллі в країнах ЄС та Туреччині, що становить, відповідно, 931,7 і 839,2 дол. У США цей показник сягає близько 492,4 дол. [4].

Уряд повинен звернути увагу на дану ситуацію та розробити ефективний механізм регулювання обсягів фінансової підтримки вітчизняних виробників аграрної продукції з метою гарантування їм конкурентну першість серед закордонних фермерів, які мають вищий рівень.

Отже, у результаті проведеного дослідження агропромислового комплексу України, у тому числі його бюджетного фінансування, можемо виділити характерні проблеми і запропонувати шляхи їх вирішення: 1. Недостатнє фінансування проведення науково-технічних робіт з інноваційної діяльності в агропромисловому комплексі, для якого на етапі розвитку ринкової економіки необхідна модернізація виробництва. Головним регулятором і джерелом фінансування повинна бути держава, оскільки вона виконує свої функції для забезпечення ефективного розвитку промисловості. 2. Недостатнє стимулювання інноваційної діяльності. Україна має величезний потенціал у сфері агропромислового комплексу: кліматичні умови і родючість ґрунтів дають їй можливість назвати сільське господарство однією із ключових видів

діяльності, тому зацікавленими в його інвестуванні має бути не тільки держава, а й самі відповідні галузеві підприємства. Можна також виділити проблему повільного темпу економічного зростання сільського підприємництва, зокрема фермерських господарств. Для України може стати ефективним такий інструмент фіскального стимулювання, як інвестиційний податковий кредит. Для результативного розвитку АПК в Україні та підвищення рівня його конкурентоздатності потрібно вдосконалити та збалансувати процес бюджетного фінансування сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Крупський В.С. Можливості державної фінансової підтримки сільського господарства в Україні під час економічної кризи / В.С. Крупський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.11. – С. 184-188.

2. Державна казначейська служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.treasury.gov.ua/ua

3. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15

4. «Агробізнес сьогодні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agro-business.com.ua

УДК 336.131

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Семеног Н.О., студентка
Майданюк О.В., викладач ВП НУБіП України «Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової»

Стан державних фінансів і тенденції їх розвитку належать до ключових чинників економічного зростання будь-якої країни. Збалансована система державних фінансів і ефективне управління бюджетними ресурсами забезпечують формування сприятливого макроекономічного середовища для

активізації підприємницької діяльності, збільшення інвестицій, належного соціального захисту населення тощо. [3]

Сучасні реалії функціонування державних фінансів України свідчать про загострення кризового стану, що зумовлено як накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами, так і наслідками політичної нестабільності.

Розвитку державних фінансів України присвячено праці таких відомих вітчизняних науковців: С.С. Гасанова, Т.І. Єфименко, В. П. Кудряшова, І. О. Луніної, О.О. Молдован, Л.Л. Тарангул, І. Я. Чугунова та ін. На думку більшості з них, вітчизняна система державних фінансів потребує глибинних реформ, які сприятимуть започаткуванню низки позитивних тенденцій у цій сфері [1].

В умовах ринкової економіки завдяки державним фінансам здійснюється державне регулювання та фінансування програм, які спрямовані на підтримку конкурентоспроможності бізнесу, забезпечення стандартів життєдіяльності громадян, проведення реформ оновлення економічної системи загалом [2].

Усвідомлюючи нагальність і необхідність оздоровлення системи державних фінансів, побудови ефективної податкової системи та формування дієвих механізмів перерозподілу фінансових ресурсів в економіці Уряд України розпочав масштабні реформи державних фінансів схваливши Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки. Стратегією визначено основні напрями розвитку системи управління державними фінансами, зокрема, дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі, підвищення ефективності розподілу ресурсів на рівні формування державної політики, міжбюджетні відносини та фіскальна децентралізація, забезпечення ефективного виконання бюджету, підвищення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами. При цьому створюються умови для стійкого економічного зростання держави та забезпечення макроекономічної стабільності, підвищення якості надання державних послуг та ефективності державних інвестицій, а також здійснення реформ в інших сферах [4].

У загальному підсумку маємо констатувати, що проведені реформи системи державних фінансів повинні розглядатися лише як перший етап реформ, а тому вони мають бути продовжені та поглиблені.

Список використаних джерел

1. Кудряшов В.П. Державні фінанси в період проведення реформ / В.П. Кудряшов // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 41–57.

2. Молдован О.О. Стратегія реформування системи державних фінансів України: завдання, пріоритети, механізми: аналіт. доп. / О. О. Молдован. – Київ: НІСД, 2014. – 48 с.

3. Луніна І. О. Проблеми й перспективи розвитку системи державних фінансів в Україні / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 3–12

4. Урядовий портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://www.kmu.gov.ua/npas/249797370

УДК 336.13

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Сорока М.Р., студентка
Речка К.М., кандидат економічних наук, доцент
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

Останнім часом в Україні зростають негативні процеси в економічній, соціально-культурній, екологічній сферах, погіршуються відносини між регіонами та центрами. Триває занепад виробництва, меншає інвестиційна діяльність, зростання безробіття. Криза у фінансовій сфері викликана не тільки помилками в економіці, але й послабленням державного управління, недіючою управлінською технологією . Важливий внесок у досліджені питань управління державними фінансами та процесів внесли такі вчені як: Л. Віннер, Ж. Еллюль, У. Карпен, Г. Лачестаре, М. Марітані, Б. Мильнер, Н. Стефанов і Н. Такарані. Мета даного дослідження - аналіз стану, проблем управління сучасними державними фінансами України, обґрунтування й рекомендації щодо

впровадження чи удосконалення перспективних механізмів автоматизованої фінансової системи в Україні.

Державні фінанси – це регульовані у визначеному правовому полі потоки коштів, які циркулюють у національній економіці через створювану на макрорівні систему централізованих грошових фондів, забезпечують вплив держави на економічний та соціальний розвиток країни через взаємозв'язок державних фінансових ресурсів з формуванням, розподілом, перерозподілом ВВП, національного доходу і національного багатства [1].

У 2019 видатки перевищують доходи і дефіцит державного бюджету країни зростає. За даними Державної служби, дефіцит державного бюджету з 2014 року збільшився у 3 рази. На 2019 рік доходи становлять 23.9 млрд грн, видатки 13.5млрд грн, а дефіцит державного бюджету 46.6 млрд грн. Велике навантаження на державні фінанси було пов'язане з необхідністю обслуговування державного боргу, підвищення обороноздатності країни, компенсації населенню підвищення тарифів на енергоносії, допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України [2]. В загальному вигляді управлінський вплив суб'єктів на об'єкти управління зводиться до дії - кругообіг грошей, що охоплює його авансування, використання у виробництві, реалізацію зробленого продукту і повернення грошей до початкової формі; ресурси і їх джерела у вигляді валютних фондів, що застосовуються для забезпечення безперебійного функціонування і становлення виробництва, соціально-культурної сфери; грошові фінансові відносини, що утворюються між підприємствами і муніципальними установами та іншими структурами.

Поділяючи позицію переважної більшості дослідників про те, що головною проблемою управління державними фінансами в Україні є їх неефективне використання, варто виділити головні риси проблеми. А саме - придбання потрібних товарно-матеріальних цінностей за максимальними розцінками, які значно перевищували діючі в регіоні на схожі товари; придбання товарно-матеріальних цінностей, які не мають можливості бути застосовані на заплановані цілі через придбання їх у чисельності, яка перевищує потреби і

нормативні запаси; придбання морально і фізично застарілих цінностей або таких, які мають давні строки застосування; відсутність сертифіката якості або документації по їх використанню; аванс необхідних товарів, власне викликали дебіторську заборгованість на тривалий термін (зазвичай більше 3 місяців); серйозні капітальні інвестиції в програми і проекти, які не реалізовані і тимчасово зупинені внаслідок втрати актуальності або відсутності фінансування; непропорційне фінансування взаємопов'язаних витрат, від яких залежить надання належних послуг.

Підсумовуючи вищевикладене варто зазначити, що поліпшення системи управління державними фінансами вважається актуальною і нагальною проблемою в сучасних умовах інформатизації та системної організації інформаційних джерел.

До головних завдань, вирішення яких зобов'язане забезпечити автоматизованість інформаційної системи управління державними фінансами, доцільно віднести:

1. забезпечення в установленому порядку доступу уповноважених суб'єктів системи управління державними фінансами України, до всього інформаційного простору;

2. складання формування вичерпної інформаційної бази про підсумки виконаних управлінських рішень відносно державних фінансів в розрізі їх суб'єктів і об'єктів;

3. забезпечення своєчасного формування звітності про виконання доручень суб'єктами управління державними фінансами Президента України, Прем'єр-міністра України та Верховної Ради України.

Вищезазначений перелік завдань носить рекомендаційний характер. Але слід наголосити, що процес введення в українську практику управління державними фінансами України шляхом автоматизованої інформаційної системи, може допомогти внести вірні корективи, задля усунення вище зазначених проблем і сприятиме фінансовому підйому країни у всіх секторах національної економіки.

Список використаних джерел

1. Словник фінансово-правових термінів [Електронний ресурс] / за заг. ред. д ю.н., проф. Л. К. Воронової. – 2-е вид., перероб. і доповн. – К.: Алерта, 2011. – 171с.

2. Бараш А. Ю. Проблеми управління державними фінансами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ela.kpi.ua:8080/bitstream /123456789/20256/1/Part_126_Barash.pdf

УДК 336.025.2

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ

Сухий О.В., магістр
Негода Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Економічний розвиток України та зростання добробуту суспільства повною мірою залежить від здатності держави ефективно управляти своїми матеріальними й фінансовими ресурсами. Забезпечення їх раціонального використання та досягнення економії бюджетних коштів потребує створення дієвої системи державного фінансового контролю. Основним завданням, якого є забезпечення ефективності, законності, фінансової дисципліни і раціональності у ході формування, розподілу та використання активів, які належать державі.

Сутність державного фінансового контролю відображається в його функціях, методах та прийомах, що використовуються органами влади всіх рівнів. Таким чином, перед державою постає важлива науково-прикладна проблема щодо створення дієвої та чітко структурованої системи державного фінансового контролю, обґрунтування стратегії її розвитку, формування методологічних та методичних основ функціонування її вищого органу, удосконалення форм і методів здійснення контрольно-аналітичних дій, спрямованих на підвищення ефективності використання державних ресурсів.

В Україні органами державного контролю є Рахункова палата України та Державна аудиторська служба України, які забезпечують законність та ефективність використання фінансових ресурсів загалом, включаючи соціальний розвиток. Кожна з цих структур виконавчої влади робить свій внесок у розвиток інституту державного контролю. Згідно зі ст. 2 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [1] головним завданням органу державного фінансового контролю є здійснення державного фінансового контролю за використанням та збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів та майна, станом та достовірністю бухгалтерського обліку й фінансової звітності в міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах та суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують кошти з бюджетів усіх рівнів.

У 2014–2018 рр. Рахунковою палатою України виявлено чимало порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету (рис. 1).

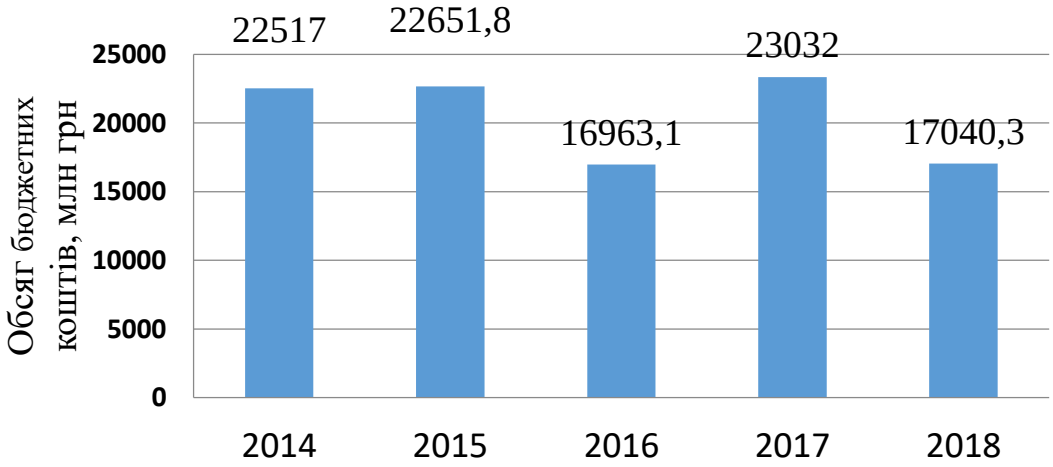

Рис. 1. Обсяги виявлених порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету

Джерело: складено автором за джерелом [3]

Як бачимо, найбільший показник склав у 2017 році – 23 млрд 32 млн гривень. Основними порушеннями та недоліками були недосконаліть законодавства, що дає можливість господарюючим суб'єктам застосовувати схеми мінімізації платежів до бюджету; неналежний контроль органів Державної фіскальної служби; недоплати до бюджету за результатами фінансово-господарської діяльності.

Державна аудиторська служба України здійснює контроль за станом втрат фінансових та матеріальних ресурсів, які недоотримали місцеві бюджети України (табл. 1).

Таблиця 1

Відшкодування виявлених втрат фінансових та матеріальних ресурсів місцевих бюджетів України

Основні показники роботи	2017	2018	2019
Виявлено порушень щодо недоотримання фінансових ресурсів, млн. грн.	642,9	955,0	536,7
Забезпечено надходження фінансових ресурсів, млн. грн.	225,2	286,0	239,7
Рівень надходження фінансових ресурсів, %	35,0	29,9	44,6
Виявлено фінансових порушень, що привели до незаконних, нецільових витрат та недостач, млн. грн	1 638,3	1 288,5	1187,0
Відшкодовано незаконних та нецільових витрат, недостач, млн. грн.	562,8	674,3	710,7
Рівень відшкодування, %	34,4	52,4	60

Джерело: складено автором за джерелом [2]

Державна аудиторська служба України здійснює контроль за станом втрат фінансових та матеріальних ресурсів, які недоотримали місцеві бюджети України (табл. 1).

Згідно зі звітними даними Державної аудиторської служби України виявлені фінансові порушення, пов'язані з недоотриманням фінансових ресурсів, за 2017–2019 рр. знижувались (крім 2018 р.,) Основними причинами є низька якість інституту внутрішнього контролю, безвідповідальність з боку

багатьох розпорядників бюджетних коштів та керівників підприємств, установ та організацій.

Ефективним показником діяльності органів аудиторської служби є рівень відшкодування, який показує відсоток повернених коштів до місцевих бюджетів України. Так, рівень відшкодування недоотримання фінансових ресурсів й від незаконних, нецільових витрат та недостач збільшився, що свідчить про виконання законних вимог органів державного фінансового контролю.

Незважаючи на суттєві позитивні зрушення в роботі підрозділів децентралізованого інспектування, які відбулись впродовж останніх років, в цілому відомчий контроль залишається мало результативним і не у повній мірі забезпечує законність та ефективність у процесі формування, використання і відчуження державних активів.

Тому, з огляду на вище зазначене, потрібно реформувати державний фінансовий контроль в таких напрямах: створення єдиної правової системи, формування нових та удосконалення діючих процедур контролю, створення сучасної інформаційно-комунікаційної інфраструктури та покращення матеріально-технічного і фінансового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 р. № 2939-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-12

2. Звіти про результати роботи Державної аудиторської служби України, її міжрегіональних територіальних органів та управлінь в областях за 2017–2019 рр. // Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/132210

3. Звіти Рахункової палати України за 2014–2018 рр. // Офіційний сайт Рахункової палати України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826

УДК 336.14:352:35.072.1

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Тишук І.О., магістр
Негода Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Місцеві бюджети є однією з важливих складових фінансової системи держави. Головним стратегічним завданням модернізації системи державного управління та територіальної організації влади, є формування ефективного місцевого самоврядування, створення комфортних умов для проживання громадян, надання їм високоякісних та доступних публічних послуг. Досягнення зазначених цілей неможливе без належного рівня економічного розвитку відповідних територій**,** їх фінансового забезпечення і достатніх джерел для наповнення місцевих бюджетів [1].

Одним з найбільших та найвпливовіших напрямків ефективності функціонування об'єднаних територіальних громад є фінансовий аспект, оскільки він забезпечує формування дохідної бази та подальший розподіл видатків місцевого бюджету. Також основою для розвитку громади є розвинена інфраструктура, наявність робочих місць та трудових ресурсів, та співпраця з суб'єктами підприємницької діяльності.

Внаслідок реформи децентралізації перед органами місцевого самоврядування постали нові завдання щодо збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, пошуку резервів їх наповнення, покращення ефективності адміністрування податків і зборів (рис. 1). Об'єднані громади показують високі і динамічні темпи приросту власних доходів. У видатковій частині місцевих бюджетів кошти спрямовуються потреби громади, відбувається оптимізація структури бюджетних видатків, скорочення управлінського апарату та запобігання нераціонального витрачання коштів бюджету.

Рис.1. Динаміка доходів та видатків місцевого бюджету України у 2015-2019 роках, млрд грн [2]

Власні доходи місцевих бюджетів в останні п’ять років коливається в межах від 45-47% загальних доходів місцевих бюджетів. У 2019 році до доходів місцевих бюджетів надійшло 519,6 млрд грн, з яких 244,4 млрд грн – власні доходи, а 275,2 млрд грн – передані з держбюджету.

Завдяки децентралізації громадські послуги можна організувати і надавати таким чином, щоб вони відповідали уподобанням місцевих жителів, тобто забезпечували підвищення місцевої ефективності або якості розподілу наявних ресурсів між напрямками їх використання. Поряд із цим, децентралізація супроводжується і підвищенням продуктивності та функціонування бюджетної системи, забезпечуючи підзвітність місцевої влади своєму населенню і скорочуючи число інстанцій, у яких доводиться погоджувати рішення, оскільки більше повноважень надається місцевим органам влади, які краще знають місцеву специфіку і місцеві потреби [3].

Наявність достатніх ресурсів, а саме дохідної бази, у місцевих бюджетах є гарантом того, що територіальна громада зможе ефективно функціонувати, забезпечувати робочими місцями місцевих громадян, надавати якісні послуги своїм жителям, реалізовувати соціальні та інфраструктурні проекти, створювати умови для розвитку підприємництва, залучення інвестиційного капіталу, розробляти програми місцевого розвитку та фінансувати інші заходи для всебічного покращення умов проживання жителів громади.

Список використаних джерел

1. Децентралізація в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://decentralization.gov.ua/

2. Сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.treasury.gov.ua/ua

3. Сумська Т. Децентралізація бюджетної системи як організаційна основа системи місцевого самоврядування. *Журнал європейської економіки.* - 2015. - Т. 14, № 1. - С. 59-71.

УДК 330.341.1:338.432(477)

РОЛЬ ІННОВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОГО АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Узаков Р.Р., магістр

Негода Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Розвиток аграрного сектору є визначальним у розвитку економіки України. Перспективи розвитку аграрного сектору залежать від інфраструктури аграрного ринку, оперативності і ефективності вирішення досконалості логістики зберігання, повної адаптації української продукції до умов міжнародного ринку, припинення використання застарілого обладнання, а також відповідності вимогам щодо якості та безпечності сировини та харчових продуктів.

Вагомий внесок у розвиток сучасної Україні робить сільське господарство, формуючи 14% валової доданої вартості та біля 40% валютних надходжень від експорту. У ньому використовується основних засобів вартістю понад 100 млрд грн, господарюючі суб'єкти користуються 19,8 млн га сільськогосподарських угідь [1].

Своєчасне введення інновацій в аграрному секторі стане вирішальним етапом усебічно підготовленого й дієвого інноваційного процесу на основі підвищення врожайності через хімізацію, нові технології внесення добрив, нові сорти сільськогосподарських культур, породи тварин. Та можливе при реалізації

на малих за розміром господарствах і завдяки всебічному узгодженні дій науки, суб'єктів господарювання та освіти [2].

Важливими перспективами інноваційного розвитку є інтелектуальна праця, що знаходиться в прямо пропорційній залежності від соціального розвитку, та природні ресурси, кількість і якість яких є похідною величиною від екологічного розвитку країни. Співвідношення між витратами на інновації, що забезпечують розвиток аграрного сектору, і витратами, спрямованими на здійснення соціальних та екологічних інновацій має відповідати максимальному економічному ефекту та гарантуватиме фінансове забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку галузі [2].

Доцільним є виділення основних характеристик сучасного етапу інноваційного процесу в сільськогосподарських підприємствах (рис. 1.2).

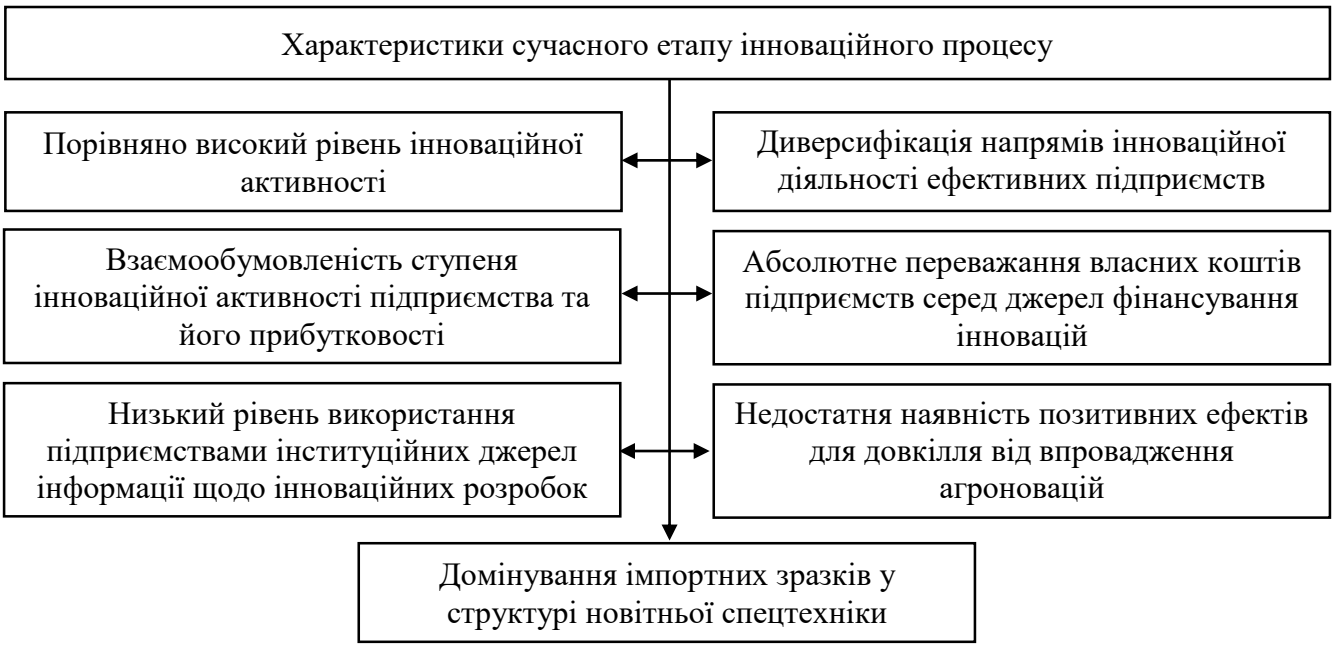

Рис. 1. Основні характеристики сучасного етапу інноваційного процесу в сільськогосподарських підприємствах

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Важливе значення для визначення інноваційного потенціалу розвитку аграрного сектору має вивчення фактичного стану існуючої соціально-економічної ситуації в межах окремих сільських територіальних громад, регіонах та державі в цілому. Також потребує удосконалення система державної

підтримки інновацій у сільському господарстві та інших сферах економічної діяльності на селі.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http:/ /ukrstat.gov.ua

2. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / За заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. – К., 2015. – 336 с.

3. Щуревич Л. М. Інноваційні перспективи в розвитку аграрного сектору в Україні. Інвестиції: практика та досвід. – 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2018/22.pdf.

УДК 336.1:352

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ БЮДЖЕТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Фадєєва М.С., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

Управління фінансами бюджетної організації – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин бюджетної організації, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають надходження, наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів спеціального і загального фонду.

Визначення вартості ресурсів є необхідним для належного функціонування та ефективного управління фінансами бюджетних установ, оскільки бюджетні ресурси є досить обмеженими. У той же час необхідно оцінити можливі джерела покриття витрат бюджетних установ. Для визначення показників доходів та витрат проводяться аналітичні розрахунки, які узагальнені у плановому документі. Цей документ представляє собою дозвіл, яким бюджетній установі надається право отримувати та розпоряджатися коштами, які будуть виділені їй із бюджету або ж будуть отримані нею внаслідок надання певних послуг. Для проведення своєї діяльності та виконання поставлених перед ним завдань та

функцій кожен суб'єкт державного сектору готує свій фінансовий план. Такий план складається кожного року до початку бюджетного періоду.

Основний фінансовий документ, згідно з яким здійснюється діяльність бюджетної установи – кошторис.

Кошторис бюджетної організації - це основний плановий фінансовий документ, відповідно до якого бюджетна організація отримує доходи та здійснює видатки бюджетних коштів на затверджений період (календарний рік). Саме через кошторис доходів та видатків пов'язується обліково - аналітична система Казначейства, головних розпорядників бюджетних коштів та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня. Бюджетні установи мають право здійснювати видатки лише у відповідності до затверджених у кошторисі сум за відповідними напрямами використання. Таким чином реалізується принцип цільового використання бюджетних коштів. Складання кошторису здійснюється відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» зі змінами та доповненнями.

Кошторис бюджетних організацій є основним фінансовим документом, який дозволяє суб'єктам господарювання отримувати доходи та здійснювати витрати, визначати напрямок використання коштів державного сектору його функцій та цілей відповідно до бюджетних асигнувань та є основним при управління фінансами бюджетних організацій.

Тільки у разі наявності затверджених кошторисів і планів асигнувань бюджетні кошти виділяються бюджетним установам. Установи мають право брати бюджетні зобов'язання на витрачання бюджетних коштів тільки на цілі та в межах, установлених затвердженими кошторисами, планами надання кредитів із загального фонду бюджету, планами спеціального фонду планами асигнувань загального фонду бюджету.

Список використаних джерел

1. Сазонова С. В. Управління фінансами бюджетних установ в сучасних умовах господарювання / С. В. Сазонова, В. М. Гельман // Матеріали IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 23 - 25 травня 2013 року «Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку». – М. Київ, Ч.1. – 2013. – С. 60–62.
2. Постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» зі змінами та доповненнями.

УДК 631.16

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Храновська Т.С., студент
Чайка Л.В., викладач
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

Державний борг України почав формуватися з перших років існування України як незалежної держави, які характеризувалися як політичною так і економічною нестабільністю: гіперінфляція та дефіцит товарів; стрімке зростання валютного курсу та високий рівень безробіття тощо. Це був період, коли руйнувалися старі економічні зв'язки та надто повільно створювалися нові. Подолавши гіперінфляцію та більш-менш стабілізувавши економічну ситуацію в країні, уряд у 1996 р. провів грошову реформу і ввів в обіг національну грошову одиницю – гривню.

На кінець 1996 р. Державний борг України був нарівні 20,4 млрд. грн., що дорівнювало 11,2 млрд. дол. США. Державний зовнішній борг – 16,7 млрд. грн. у тричі перевищував Державний внутрішній борг – 3,7 млрд. [3].

Державний борг – загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення. Державний борг виникає через нестачу в державі коштів, необхідних для виконання її функцій, тому держава

змушена мобілізувати додаткові кошти для покриття своїх видатків. Отже, між бюджетним дефіцитом і державним боргом існує пряма залежність.

Державний борг традиційно поділяють на:

✓ зовнішній державний борг – заборгованість держави іншим країнам, міжнародним економічним організаціям та іншим особам;

✓ внутрішній державний борг – заборгованість держави власникам державних цінних паперів та іншим кредиторам.

За період 2010-2019 рр. державний та гарантований державою борг зріс майже в 5 разів у гривневому еквіваленті (432,2 млрд. грн.. – у 2010 р. і 1998,3 млрд. грн. – у 2019 р.) (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Показники Державного та гарантованого державою боргу України з 2010 по 2019 рр. (млн. грн.)

Роки	Загальний борг	% (+,-)	Зовнішній борг	Внутрішній борг
2010	432 235,4		276 745,6	155 489,8
2011	473 121,6	9.5%	299 413,9	173 707,7
2012	515 510,6	9.0%	308 999,8	206 510,7
2013	584 114,1	13.3%	300 025,4	284 088,7
2014	1 100 564,0	88.4%	611 697,1	488 866,9
2015	1 572 180,2	42.9%	1 042 719,6	529 460,6
2016	1 929 758,7	22.7%	1 240 028,7	689 730,0
2017	2 141 674,4	11.0%	1 374 995,5	766 678,9
2018	2 168 627,1	1.3%	1 397 217,8	771 409,3
2019	1 998 275,4	-7.9%	1 159 221,6	839 053,8

Показники свідчать про тенденцію щорічного зростання державного та гарантованого державою боргу, за винятком 2018 року де загальний борг збільшився лише на 1,3% та 2019 рік, де відбулося зменшення державного боргу на 7,9%.

Власне державний борг виникає внаслідок фінансових запозичень держави, договорів і угод про надання кредитів та позик, пролонгації та реструктуризації боргових зобов'язань минулих років. Сукупність боргових зобов'язань держави містить також гарантований державою борг, що виникає внаслідок прийнятих на

себе державою гарантій за зобов'язаннями третіх осіб, або прийняті на себе державою зобов'язання третіх осіб.

Повністю структуру державного та гарантованого державою боргу за даними Міністерства фінансів України станом на 31.12.2019 р. наведено у таблиці 2 [2].

Таблиця 2

Структура державного та гарантованого державою боргу України (млн. грн.)

Структура	Зовнішній		Внутрішній		Усього	
державний борг	931 874,0	46,6%	829 495,1	41,5%	1 761 369,1	88,1%
гарантований борг	227 347,6	11,4%	9 558,7	0,5%	236 906,3	11,9%
сукупний	1 159 221,6	58,0%	839 053,8	42,0%	1 998 275,4	100,0%

За даними Міністерства фінансів України у 2019 році на обслуговування та погашення державного боргу було витрачено 464 млрд. грн., що відображено в таблиці 3 [2].

У 2019 році на обслуговування та погашення державного боргу було спрямовано 119,2 млрд грн та 345,2 млрд грн відповідно. Згідно з законом України «Про державний бюджет на 2019 рік» витратити на обслуговування боргу планувалися у розмірі 123,6 млрд. грн., на погашення – 272,2 млрд. грн.

Таблиця 3

Показники обслуговування та погашення державного боргу в 2019 році (млрд. грн.)

2019 рік	Планові показники	Фактичні показники	%
Обслуговування державного боргу	123,6	119,2	96,4
Погашення державного боргу	272,2	345,2	126,8
Усього	395,8	464,4	117,3

Витрати на обслуговування боргу були нижчими він планових на 3,6% завдяки зміцненню гривні та зниженню ставок дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики.

За оперативними даними, державний борг на кінець 2019 року становив у гривневому еквіваленті 1,764 трлн. грн, а у доларовому $74,5 млрд. і скоротився по відношенню до ВВП близько до 45% на кінець 2019 року [2].

Зокрема, у державному бюджеті на 2020 рік передбачено обсяг державного боргу в гривневому еквіваленті в розмірі 2 045,1 млрд. грн. (45,3% прогнозного ВВП). Обсяг платежів із погашення державного боргу на 2020 рік прогнозується у сумі 282,1 млрд. грн, в тому числі погашення державного зовнішнього боргу – 120,3 млрд грн, державного внутрішнього боргу – 161,9 млрд грн. На платежі з обслуговування державного боргу на 2020 рік передбачено 141,5 млрд грн. [1].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 14.11.2019р. № 294-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/

2. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/

3. Черничко Т.В., Черничко С.Ф. Структура державного боргу України / Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів. – 2014. – Вип. 24.2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2014/24_2/310_Czer.pdf

УДК 33.336

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СИСТЕМОЮ В УКРАЇНІ

Шевченко Н.О., студент
ВП НУБіП України Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім.О.Майнової
Євенко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Україна поступово інтегрується до міжнародних фінансових ринків і наслідки глобалізаційних процесів стають дедалі відчутнішими для української фінансової системи. Позитивний чи негативний вектор змін від глобалізації залежить від рівня розвитку національної економічної та фінансової систем країни.

Принцип побудови фінансової системи України - фіскальний федералізм. Цей принцип передбачає здійснення чіткого розмежування функцій управління між різними рівнями фінансової системи. Управління фінансовою системою можна розділити на 3 рівні: стратегічне управління, оперативне управління, поточне управління. Стратегічне управління. здійснює : Апарат Президента України, Верховна рада України та Кабінет Міністрів України. За оперативне управління відповідають Міністерство фінансів, яке керується законами України, Указами Президента, Декретами Кабінету Міністрів України та нормативними актами. Поточне управління здійснюється регіональними фінансовими органами. Робота фінансової системи здійснюється в тісному зв'язку із діяльністю Національного Банку України [3,с.65].

Управління фінансовою системою України здійснюється через фінансову політику.

Фінансова система України визначена як взаємопов'язане поєднання в економічно-правовому просторі об'єктивного процесу розподілу вартості ВВП і суб'єктивного процесу впливу на нього політики держави [5, с.15].

Концепція розбудови фінансової системи України ґрунтується на засадах: переосмислення економічної суті процесів формування та напрямків спрямування фінансових ресурсів країни в умовах ринкової економіки; включення до її складу сукупності елементів, які пов'язані з проведенням законодавчо забезпеченої фінансової політики держави [1, с. 16].

Основним завданням органів управління фінансовою системою є забезпечення злагодженості у функціонуванні окремих сфер і ланок фінансових відносин.

Центральне місце в управлінні фінансами в Україні посідає Міністерство фінансів. Саме на нього покладені завдання загального керівництва всією фінансовою системою країни.

Розмежування повноважень і функцій між органами Міністерства фінансів здійснюється за регіональним принципом.

Державна казначейська служба України створена з метою забезпечення повного і своєчасного виконання Державного бюджету.

Державна податкова служба України - центральний орган виконавчої влади у сфері податків в Україні, що був створений у 2019 році шляхом поділу Державної фіскальної служби.

Рахункова палата України створена з метою здійснення позавідомчого контролю за складанням і виконанням бюджету держави, аналізу бюджетної політики держави, контролю у сфері державного кредиту.

Аудиторська палата України організовує незалежний фінансовий контроль.

Національний банк України є основною фінансовою інституцією у сфері грошового ринку. Саме він здійснює емісію грошей, регулює грошовий обіг у країні, проводить реєстрацію комерційних банків і видає ліцензії на окремі види банківських операцій. Національний банк здійснює нагляд за діяльністю комерційних банків за допомогою встановлення економічних нормативів і розмірів обов'язкових резервів [2, с. 32-34].

Фінансова система здійснює вплив на формування та розподіл заощаджень, інвестиційних ресурсів. Покращення інвестиційного клімату країни потребує досягнення макроекономічної рівноваги, здійснення структурних перетворень економіки, підвищення якісного рівня інституційної складової суспільного розвитку, подальшого вдосконалення бюджетно-податкової та грошово-економічної системи, посилення дієвості державного фінансового регулювання [4, с. 5-18].

Список використаних джерел

1. Карпінський Б. Збалансування фінансової системи країни // Економіка. Фінанси. Право. - 2002. - № 10. - С. 16-18

2. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України // Вісник Національного банку України. - 1997. - № 11. - С. 32-34

3. Суганяка М. Місце і роль державного Ощадного банку у фінансовій системі України // Фінанси України. - 2001. - № 5. - С. 122-126

4. Чугунов І.Я. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки/ І.Я. Чугунов, М.Д. Пасічний // Вісник КНТЕУ. 2016. № 5. С. 5–18.

5. Шокун В. Про питання вдосконалення фінансової системи України // Фінанси України. - 2007. - № 6. - С. 14-25

УДК 336.142.5: 338.434

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ САДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Шульженко К.С., студентка
Навроцький Я.Ф., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Україна відома у світі, як один з провідних виробників та експортерів агропродовольчої продукції. Значну частину продовольчого балансу нашої країни складає продукція галузі садівництва. Однак ефективність виробництва плодових культур в країні за останні роки значно знизилась. Сучасний стан садівництва в Україні характеризується надто низьким рівнем продуктивності насаджень. Так, площа насаджень у плодоносному віці за останнє десятиліття скоротилася у 3 рази [1, с.13].

Потенційно плодоягідне виробництво України в стані забезпечити як внутрішні потреби, так і виробляти садівничу продукцію на експорт. Але сучасний рівень виробництва плодів і ягід в Україні дуже низький у порівнянні із країнами розвинутого садівництва, не дивлячись на досить сприятливі умови для його розвитку [2, с.74]. Одними з головний проблем є слабка технологічна оснащеність, дефіцит техніки для механізованого збирання врожаю, сортування і калібрування продукції, тривалого зберігання та переробки плодів і ягід. Усе це призводить до нестачі продукції на вітчизняному ринку, оскільки якість продукції не відповідає сучасним вимогам світового ринку, і її конкурентоспроможність слабка. Тому постала проблема про допомогу розвитку галузі в боку держави. Адже важливість галузі передусім полягає в тому, що тут виробляються виключно продукти харчування, які насичені цінними білками, амінокислотами та вітамінами і до цього всього, ще й мають лікувальні властивості.

Однією з головних проблем в промисловому садівництві країни є проблема інвестицій. Першочергове вкладення інвестицій необхідне у таких напрямах, як впровадження прогресивних технологій вирощування плодів і ягід, переробки та зберігання плодово-ягідної продукції, реконструкція переробних підприємств, розвиток інфраструктури ринку плодоягідної продукції [3, с.55]. В умовах сучасної економічної кризи галузь потребує цільового кредитування (терміном не менше ніж на 5 років), збільшення бюджетних асигнувань розвиток садівництва, виноградарства і хмелярства.

Виходячи з цього у 2018 році Урядом було суттєво збільшено державну підтримку садівництва та передбачено 300 млн. грн. у Державному бюджеті – 2018 за програмою «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними». В липні 2019 року відбулося засідання комісії Мінагрополітики за цією ж програмою результатами якого схвалено розподіл коштів на суму 119,8 млн. грн. для компенсації витрат 112 суб'єктам господарювання. У бюджеті-2020 теж закладено кошти на державну підтримку розвитку садівництва і ягідництва на суму 400 млн. грн [4]. Бюджетні кошти надаються суб'єктам господарювання, які займаються виноградарством, садівництвом і хмелярством **,**незалежно від їх організаційно-правової форми та форми за такими напрямами як, проведення робіт із закладення насаджень та догляду за ними до вступу у плодоношення ; придбання садивного матеріалу плодово-ягідних культур, винограду та хмелю ; будівництво холодильників із регульованим газовим середовищем та ємністю від 500 т для зберігання столових сортів винограду та плодів власного виробництва; придбання механізмів та техніки**.** Вже за 2019 рік в Україні було закладено майже 4 тис га нових насаджень, з яких: фундук – 1039 га волоський горіх – 861 га, яблуня – 608 га, лохина – 518 га а, з загальний обсяг експорту плодоягідної продукції склав майже 100 тис. тон на суму 154 млн. дол. США. Визначальними експортними позиціями України є свіжі яблука, груші, сливи, чорниця та лохина, малина, перероблена плодоягідна продукція (переважно заморожені ягоди). Ще одним товаром, що в значній кількості експортується з України, є волоський

горіх (у шкаралупі та без неї). Україна є п’ятим найбільшим світовим виробником даних горіхів, і на неї припадає близько 4-5% світового виробництва в різні роки. Основними експортерами плодів і ягід з України за останні роки є Франція, Туреччина, Польща, Білорусія, Греція, Німеччина та Нідерланди Отже, це свідчить про те, що за належного фінансування, садівнича галузь може бути надзвичайно функціональною та прибутковою. І якщо держава приділятиме достатньо уваги і створить нормальні умови для розвитку галузі, то Україна зможе вийти на світовий ринок, як провідний експортер плодово-ягідних культур.

Список використаних джерел

1. Ульянченко О.В. Ефективність використання ресурсного потенціалу садівництва та перспективи розвитку галузі // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва: Сер. Економічні науки, 2015. – № 4. – С. 12-20

2. Бурляй О.Л., Коваленко О.С., Підопригора О. В. Конкурентоспроможність продукції садівництва України в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів //Збірник наукових праць уманського національного університету садівництва, 2016. – Вип. № 89. – Ч. 2. – С. 73-91.

3. Барабаш Л. О. Сучасні тенденції та проблеми функціонування галузі садівництва // Вісник Сумського національного аграрного університету: Сер. Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 5 (64). – С. 53-57.

4. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14 листопада 2019 р. № 294-IX. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20

СЕКЦІЯ 3
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

UDC 658

FINANCIAL MECHANISMS FOR SUSTAINED DEVELOPMENT OF SMEs

Antonova E.G., PhD student
I.T. Dimitrov, PhD, Professor
Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgaria

Introduction. The issue of monetary changes in economic exchange, which in practice requires the establishment of a working mechanism by the structural and process organization of managing an entity's emerging financial liabilities and settling past ones, is particularly acute for SMEs. The financial relations of the enterprise are a reflection of the other processes in the company - production, logistics and other non-financial, which is why the concept of "financilization" emerges, which shows that they are characterized by their price. On the one hand, financing the activity of SMEs extends their market positioning and competitiveness capabilities, but on the other hand puts the company in a situation of uncertainty and compels it to take risks in certain parameters, which requires rational evaluation and controlling - debt repayment to the lenders , changes in the price of financial assets, inflation, stock market conditions, macroeconomic conditions, etc. are just some of the factors that can put a unit of economy in a position and crisis and even out of the market.

Relevance and role of SME's finances. Finance is the basic category needed to make sense of the other components of economic analysis and the goal is to maximize their utility, the so called money-in-the-utility-functions, as well as directing financial results (benefits) such as income and profit in a specific desired direction. The nature and importance of finance has been extensively examined in the scientific literature. The importance of financial management is a critical issue for SMEs, which, in addition to their staff size, sales revenue and book value, are also distinguished by different business motives, both in comparison with big business and with each other.

For example, Morrissey & Pittaway [1] examine the behavior of SMEs in the UK and argue that they should not be considered in a uniform manner.

The financial side of an enterprise needs adequate, sound management based on professional management, although this is not a common occurrence for SMEs where the owner is the manager of everything. In the structure of the carrying amount of an entity, any change in an account has a significant effect on the rest. The flow of fresh money, the degree of liquidity (the solvency and the ability of the company to repay its liabilities), as well as the efficiency with which it transforms one type of asset into another, are key indicators of the success of the enterprise. The ability to provide reserve and the degree of renovation (investment and innovation projects) demonstrate the degree of implementation of efficient, rational and adequate production processes.

Financial methods and tools for SMEs. SME finance management requires an analysis of the current status and target structure of the organization and the size of available and required assets, their means of acquiring by attracting capital, the ratio of equity to attracted capital, the cost of acquiring assets, and managing of working capital to ensure sustainable development. According to Petrov [2] “Investing is any action related to investing the insured capital in various assets in order to achieve the strategic financial goals of the enterprise. Successful investment activity is the most important prerequisite for maximizing the well-being of its owners. "Advanced progress in the field of navigation, information & communication technologies expands opportunities and poses challenges to the possibilities, the goals and the forms of the company’s financial strategies. Present-day companies could hardly succeed without implementing the broad range of such methods and tools into their business on a daily basis. Proper management require establishment of methodical approach for the selection of the appropriate solutions aimed by respective instruments – goal-, analytical-, assessment-oriented; controlling.

Conclusion

In summary, SMEs form a discreet group of business units with specific features what turns them into very sensitive structures to all range of variances in their macro- and microsphere. SMEs require permanent update on management assessment of their

financial parameters and a set of flexible strategies. Participation in industry organizations, expert groups, support centers, etc. gives SMEs the opportunity to become familiar with management support mechanisms and procedures, participate in the preparation of macroeconomic action plans, structure their financial system and more.

References

1. Petrov, G., Osnovi na finansite na firmata, Trakya-M, 2000, 13-27.
2. Morrisey, B., and Pittaway, L., 2004, A study of procurement behavior in small firms, Journal of Small Business and Enterprise Development, Vol.11, No2, 254-262.

UDC 658

COMPETITIVE ADVANTAGES AND TERRITORIAL DISTRIBUTION OF THE DROPSHIPPING MODEL IN SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES

Koprinkova-Noncheva N.D., PhD student
Dimitrova A.M., PhD, Chief Assistant
Prof. Asen Zlatarov University – Burgas, Bulgria

Introduction. Faced with the challenges of modern technology and the implementation of innovation based on the methodology and trends of various disciplines - economics, logistics, marketing, statistics, business planning and entrepreneurship, modern business organizations are emerging in markets where the current issue of using artificial intelligence, virtual and augmented reality in the context of implementing new technologies in the management process.

Research and development of algorithms for processing large volumes of data and interpreting their meaning are especially relevant. The application of this so-called technological learning is most often used to predict customer specific needs, identify product quality problems, automate customized targeting of digital ads, and more [1].

Over the last few years, and in particular since 2016, a new business model has been developed that is based on this technological advancement and uses different methods, methods and channels for selling goods, products and services - management,

marketing, logistics, digital marketing, online marketing, virtual and augmented reality, internet technologies and more. The business model is known in developed markets under the name of dropshipping, which literally means direct delivery. Dropshipping is a kind of entrepreneurial method, suitable for start-up's, as well as for expanding an existing business to small and medium-sized enterprises.

Traditional logistics information flows play an important role, first and foremost, for the consumer, information on the status of the order, availability of goods, delivery times, delivery documents, etc., which are necessary elements for the user of the logistics service. Second, from a supply chain management perspective, having complete and credible information makes it possible to reduce the need for supplies and manpower by reducing demand uncertainty. Finally, third, information increases the flexibility of the logistics system in terms of how, where and when we can use the resource to gain competitive advantage [2].

It is the modern form of management of information flows in logistics - dropshipping is a simplified business model, through which the supply and marketing of various goods and products is realized, without the need for their physical possession of a storage warehouse. By implementing the model, it is not even necessary to deliver the products to the customers. Based on the flexibility and embedded innovation on which the process is based, from an organizational point of view, the trader (or the so-called "dropship") is in close cooperation with the supplier (the "dropship"), who manufactures or stores products, performs packaging, function and sends them to the customer directly on behalf of the merchant with the merchant's data on the packaging. Entrepreneurs sell goods without having to hold stocks. The product manufacturer creates, packages and ships the product to the end customer, which creates a prerequisite for the business model to require minimal cost [3].

In turn, all marketers use a variety of channels for business model development - platforms such as Amazon, Ebay, social networks (Facebook, Instagram), online stores, ads, mobile applications, websites and more. Marketing management, advertising, online optimization play an important role in managing this process.

With its high flexibility and standardization, information technology in the form of the Internet leads to a reduction in the coordination costs of economic operations. This dependency has been proven before the massive advent of the Internet and will lead to an increase in the proportion of economic activity coordinated through the market and at the same time to a decrease in economic activities coordinated through hierarchy or corporate links [4]. Dropshipping is a preferred, competitive form of business partnership that is not always tied to contractual relationships. The advantages are that there is no need for inventory, since the order and the sale are performed in real time between customer, seller, supplier and manufacturer. The use of specialized software makes the model easy to manage, which automatically monitors the product stock as well as automatically adjusts the price levels. Unlike many other activities, the entrepreneurial dropshipping model can be realized with minimal capital investment, thanks to the external resources used. The globalization of the model allows for the conditional removal of the boundaries between individual markets and trade freely with a variety of products specific to different parts of the world and with consumers from all over the world.

Through the implementation of dropshipping, an entire business model can be built without large-scale investments being necessary. Even when a business is growing, its costs will be inversely proportional to traditional business expenses [5].

The question arises where is the most widespread and the best working dropshipping. The model's functioning in different markets is unevenly distributed. First, as a leader, we can define the US in the face of the largest economy where the e-commerce industry is the most mature. This is where the main platforms that are used for direct delivery trading are created - Amazon, Ebay, Etsy and others. As a negative effect of the widespread drop-in in the US, we can identify the high saturation of the market, which creates prerequisites for the development of increased competition, which in effect entails an increase in advertising costs for all merchants participating in the network. According to official data released by one of the largest and used dropship directories - Oberlo, which has integrated databases with vendors looking for dealers, the so-called joint cooperation dropships, the list of markets in which the

model is integrated is diverse - North America, Europe, Australia, Asia, and the languages used are English, French, German, Italian, Dutch, Spanish, as well as over 700 languages spoken in India.

The place of the Scandinavian countries in terms of drop-off trade is crucial. These are sparsely populated countries, with Norway, Sweden and Denmark among the top eleven GDP per capita countries, according to the Economic Stability Report [6].

In addition to the classic form of dropshipping model involving producer (supplier), trader (dropshipping), customer countries, their main purpose is to trade or satisfy a need for a particular product or commodity, we are also seeing some modifications related to implementation of the strategy in different areas. Let's look at the real estate industry, for example. The development of the real estate market allows buying or selling through various channels - from standard ads, through the search for suitable property directly from the builder, real estate buying sites, to ads through social networks. The dropshipping model can easily fit into these types of deals as well. Increasingly, consumers are buying property for investment purposes, that is, with a speculative motive to make a profit. The real estate is bought from the features of a visualized project, and when the building is completely finished, the property is accordingly sold for a much higher price. This is another example of dropshipping, as there is an investor between the builder and the end buyer, who is in the position of dropshipper or in other words, a trader.

Conclusion

One of the modern variants of the entrepreneurial process is related to starting a small and medium-sized business based on a direct delivery model. The application of this form of business relationship is especially relevant in the context of the use of information technology, innovation, as a way of promoting business and last but not least - the low capital costs.

References

1. HBR's, The Definitive Management Ideas of the Year from Harvard Business Review, 2019. – 72 p.

2. Myrotina, L., Sergeeva, V., Fundamentals of Logistics, Moscow 2002, 55
3. Nicole Martins Ferreira, How to dropship, 16 Dropshipping Tips for New Entrepreneurs You Need to Know, 03/19/2019, https://www.oberlo.com/blog/16-dropshipping-tips
4. Malone, T., Yates, J., Benjamin, R., Electronic Markets and Electronic Hierarchies, ACM Communications, No. 6. – 1987
5. Threlfall, D., Dropshipping 101, How to Start, Run and Grow an Ecommerce Business Without Inventory, Oberlo, 2019
6. Report for Selected Countries and Subjects, World Economic Outlook Database, Table WEO report, 2018

UDC 330.5

FINANCIAL ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Arzhanykh I.A., student
Titenko Z.M., Ph.D in Economics, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences

Financial activity is a system of forms and methods used to financially support the functioning of enterprises and achieve their goals, that is, practical financial work that ensures the life of the enterprise, improving its results.

The main objectives of financial activities include: maximizing profits, increasing profitability and sustainability; fulfillment of financial obligations to economic entities, the budget and banks; mobilization of financial resources to the extent necessary to finance industrial and social development, as well as increase of own capital.

Financial activities are carried out at the expense of the following areas:

1) financial forecasting and planning;

2) analysis and control of production and economic activity;

3) prompt, current financial and economic work.

Financial forecasting and planning is one of the most important areas of financial work of an enterprise. This stage of financial work determines the overall need for cash to ensure optimal production and economic activity and the ability to obtain projected funds.

Under market conditions, the company independently determines the direction and amount of profit that remains at its disposal after taxes. The purpose of drawing up a financial plan is to determine financial resources, capital and reserves on the basis of forecasting the magnitude of financial indicators: own working capital, depreciation, profit, tax.

Revenue planning is necessary to develop a plan for product revenue, to determine the amount of planned payments to the budget. The reality of the main source of income and the amount of planned profit also depend to a large extent on the validity and correctness of the revenue calculation.

Analysis and control of the financial activity of the enterprise - the process of studying, comparing, detecting, fixing problems of content and reflecting in accounting business transactions and taking measures to solve them, eliminate violations, prevent further. The analysis materials are used in the process of financial planning and forecasting [1].

The enterprise should develop a system of indicators, with the help of which it would be able to assess with sufficient accuracy the current and strategic capabilities of the enterprise. The analytical work of the company includes: analysis of financial results and profitability and analysis of the financial condition of the enterprise.

Current and operational financial work at the enterprise is directed to practical implementation of financial support of business activity, constant maintenance of solvency at the proper level.

Therefore, the role of financial management lies in the scientific validity of the process of managing the financial activity of the enterprise. This scientific basis of financial management makes it possible to work out sources of financial information, on the basis of which it is possible to develop ways of making optimal management decisions in the sphere of finance.

References

1. Azarenkova G.M. Business Finance: Educ. tool. / G.M. Azarenkova, T.M. Zhuravel, R.M. Mikhailenko - K .: Knowledge-Press, 2009. - 299 p.

2. Nepochenko O.O. Business finance: textbook / O.O. Nechochenko, N.Yu. Melnychuk - K.: “Center for Educational Literature”, 2013. - 504 p.

УДК 336.64

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Вербовенко І.В., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Незважаючи на значну кількість праць, присвячених проблемам оцінки та управління фінансовою стійкістю підприємств, практично відсутні розробки щодо формування цілісного процесу управління нею в сучасних умовах, що поглиблює актуалізацію дослідження в цьому напрямку. На сучасному етапі в економічній літературі не визначено єдиного підходу до трактування сутності поняття «фінансова стійкість», а навпаки їх існує багато, хоча найчастіше вони доповнюють або дублюють один одного [1].

На основі дослідження та узагальнення різних методичних підходів щодо оцінювання фінансової стійкості підприємств нами виокремлено чотири з них, які ми визначили найфундаментальнішими:

1) визначення рівня забезпеченості запасів у складі оборотних активів підприємства джерелами їх формування (цим узагальнюючим показником є надлишок або нестача джерел фінансування для формування запасів, який визначають як різницю між величиною джерел покриття та величиною запасів);

2) обчислення певної кількості коефіцієнтів і на основі дослідження їх в динаміці та порівняння з нормативними значеннями вироблення певних висновків щодо фінансового стану підприємства (в якості основних визначено індикаторами оперативної стійкості коефіцієнти ліквідності, індикаторами середньострокової стійкості коефіцієнти оборотності (ділової активності), а індикаторами довгострокової стійкості підприємства – коефіцієнти рентабельності. Зниження фінансової стійкості підприємства досліджується за допомогою агрегатних оцінок ймовірності банкрутства.);

3) застосування одного інтегрованого показника, який складається з декількох найбільш вагомих коефіцієнтів, визначення певних меж його значення

для ідентифікації фінансової стійкості та фінансового стану підприємства (вироблення таких показників є результатом досліджень можливості здійснення комплексної оцінки фінансового стану за допомогою багатофакторного дискримінантного аналізу);

4) побудова розгорнутих уніфікованих аналітичних фінансових таблиць на базі бухгалтерської, фінансової та податкової звітності, формат яких дозволяє возз'єднати ці форми задля проведення розгорнутого аналізу, який, в свою чергу, дозволить говорити про конкретні показники за весь період, а не про напрями розвитку підприємства станом на звітні дати. Фінансову стійкість суб'єктів господарювання слід розглядати як комплексну категорію, що відображає здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розвиток діяльності при збережені кредито- та платоспроможності [2] .

Ознаками фінансової стійкості є: досягнення поставлених розмірів прибутку і рентабельності; оптимальний розподіл прибутку, що залишається в розпорядженні трудового колективу; ліквідність балансу; наявність власних оборотних коштів не нижче планового розміру; раціональне використання основних засобів, скорочення невстановленого устаткування, незавершеного будівництва; раціональне використання власних і позикових засобів, оптимальне розміщення їх на стадіях кругообігу; недопущення вкладень оборотних коштів у наднормативні запаси і витрати, відволікання на незаплановані цілі; платіжна дисципліна підприємства.

Забезпечення фінансової стійкості підприємства у довгостроковій перспективі досягається головним чином за допомогою фінансового планування, яке визначає найважливіші показники, пропорції та темпи розширеного відтворення, та є основною формою реалізації головних цілей підприємства. Підприємство також повинно володіти міцною структурою капіталу, уміти організовувати його рух таким чином, щоб забезпечити перевищення доходів над затратами з метою збереження платоспроможності і створенню належних умов для виробництва [3].

Отже, спроможність підприємства вчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, переносити непередбачені потрясіння і підтримувати свою ліквідність в умовах стратегічної спрямованості свідчить про його стійкий фінансовий стан.

Список використаних джерел

1. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2004. – 654 с.

2. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.

3. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.

УДК 657:004

ВИБІР ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вершута Ю.С., студент
Артемчук Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

На даний час, на ринку програмного забезпечення бухгалтерського обліку з'явилися численні програми різних виробників. Усі вони засновані на єдиному підході до вирішення завдань бухгалтерського обліку, а саме: на підставі даних первинних документів скласти записи про господарські операції, обчислити обороти та залишки на бухгалтерських рахунках та скласти фінансову та іншу звітність.

Для того, щоб не помилитись у виборі програми, необхідно зробити порівняльний аналіз програм, які є на ринку. Першим кроком для порівняння можливостей наявних програмних продуктів є проведення їхньої класифікації. Це дуже важливий етап в організації комп'ютеризованого обліку: тільки після поділу програмного забезпечення на групи за певними критеріями можна формулювати вимоги до програм і порівнювати їхні функціональні можливості [1].

Одна з найбільш поширених в Україні бухгалтерських програм, це 1С:Підприємство. Ця програма призначена для автоматизації бухгалтерського й податкового обліку, включно з підготовкою обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, які здійснюють будь-які види комерційної діяльності: оптову й роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю, надання послуг, виробництво тощо. Бухгалтерський і податковий облік ведеться відповідно до чинного законодавства України.

До складу програми включений план рахунків бухгалтерського обліку, що відповідає Наказу Міністерства Фінансів України "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку й Інструкції про його використання" Склад рахунків, організація аналітичного, валютного, кількісного обліку на рахунках відповідають вимогам законодавства щодо ведення бухгалтерського обліку і відображення даних у звітності. За необхідності користувачі можуть самостійно створювати додаткові субрахунки й розрізи аналітичного обліку [2].

В даній програмі автоматизовано ведеться: Облік товарно-матеріальних цінностей; Складський облік; Облік торговельних операцій; Облік комісійної торгівлі; Облік операцій із тарою; Облік банківських і касових операцій; Облік розрахунків із контрагентами; Облік основних засобів, нематеріальних і малоцінних активів; Облік основного й допоміжного виробництва; Облік напівфабрикатів; Облік непрямих витрат; Кадровий облік; Облік заробітної плати.

В програмі підтримуються такі схеми оподаткування: податок на прибуток і податок на додану вартість; податок на прибуток без податку на додану вартість; єдиний податок і податок на додану вартість; єдиний податок без податку на додану вартість; єдиний податок для суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб.

До складу програми входить набір звітів Довідки-розрахунки, що відображають розрахунки, пов'язані з проведенням регламентних операцій, пов'язаних із закриттям місяця: розподіл непрямих витрат, переоцінка валютних

коштів, списання витрат майбутніх періодів, визначення фінансових результатів і інші.

Програма формує обов'язкові (регламентовані) звіти, призначені для подання власникам організації й контролюючим державним органам, включно з формами бухгалтерської звітності, податкові декларації, звіти для органів статистики й державних фондів.

Список використаних джерел

1. Огляд програмного забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://econa .at.ua/Vypusk_6/vlasyuk.pdf

2. Програма 1С:Підприємство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.netsoft.com.ua/1C-Predpriyatiye-8-opisaniye-osnovnyye-kharakteristiki-ukr.html

УДК 336

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Денисюк А.П., студентка
Файчук О.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінанси суб'єктів господарювання посідають важливе місце в житті суспільства. Розглядаючи специфіку фінансової діяльності як один з видів господарської діяльності, фінанси підприємств рівняти з поняттям "кошти", що є значно вужчим поняттям. З економічної точки зору фінанси суб'єктів господарювання є суспільними відносинами з приводу фінансових активів у сфері господарювання, а з матеріальної – безпосередньо фінансові активи.

Фінансова система України характеризується специфічними формами та методами фінансових відносин, які мають відповідне законодавче та організаційне забезпечення [1].

Фінанси суб’єктів господарювання – це система грошових відносин, що тісно пов’язані з рухом грошових потоків, розподілом, використанням доходів і грошових фондів господарюючих суб’єктів у процесі відтворення.

Обов’язковими передумовами ефективного фінансування суб’єктів господарської діяльності є: різноманітність форм власності, свобода підприємництва та самостійність у прийнятті рішень, вільне ринкове ціноутворення та конкуренція, самофінансування підприємництва, обмеження та регламентація державного втручання у діяльність господарюючих суб’єктів, правове забезпечення правил економічної поведінки всіх суб’єктів підприємницької діяльності [2].

Для більшості країн Європи характерним є розвиток малих та середніх підприємств, які забезпечуються великими підприємствами або фінансуванням держави чи групи держав. На жаль, Україна ще не може належати до числа цих держав Європи, адже в більшості ми маємо компанії з величезним капіталом, що в більшості отримали його напівлегальним способом; малі підприємства, що “виживають” без підтримки держави або інших підприємств або неправильно розподіляють наявний в них ресурс для свого розвитку, неправильно вкладаючи його через необізнаність або спекуляції [3].

Для того, щоб уникнути нераціонального використання наявних ресурсів підприємства повинні весь час навчати своїх робітників правильному розподілу фінансів, розвиваючи їх різносторонньо, не допускати фінансових махінацій та вести свою справу прозору, слідкувати за тенденціями світу аби його діяльність була актуальною для даного часу, залучати підтримку з різних секторів економіки та допомагати при можливості та перевіряти діяльність як звичайних робітників так і високопосадовців [4].

Список використаних джерел

1. Грибов В.Д. Економіка підприємства / В.Д. Грибов, В.П. Грузинів. – К.: Фінанси і статистика, 2004. – 343 с

2. Кейнс Дж. М. Трактат про грошову реформу [Реферат – дайджест товарів] /Дж. М. Кейнс. – К.: АУБ, 1999.-189с.

3. Місце та роль фінансів суб'єктів господарювання у фінансовій системі України/Селіверстова Л.С., Єрмакова О.М./ Економіка і суспільство. 2017[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/73.pdf

4. Пеньковський В.С. Формування фінансово-інвестиційних ресурсів розвитку підприємств сільського зеленого туризму в Україні / С.В. Пеньковський // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. – No 2 (34). – С. 58-62.

УДК 330.341:336.71

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Дзюбенко О.Б., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

Банківська система України сьогодні знаходиться в нестабільному стані і вимушена працювати в умовах політичної, фінансово-економічної і банківської криз. Останні п'ять років були досить важкими для банківської системи. Банківський сектор України в процесі реформування 2014 – 2016 рр. зіткнувся з низкою проблем як загальноекономічного і політичного характеру, так і проблем, породжених неправильною політикою регулятора – Національного банку України (НБУ) [3].

Малий та середній бізнес є вкрай необхідним для підтримання ринкової інфраструктури невеликих населених пунктів, оскільки є необхідним джерелом надходжень до місцевих бюджетів. В ідеальному сценарії розвитку вітчизняної економіки на тлі активної модернізації та розвитку великих промислових підприємств мале та середнє підприємництво має стати додатковою ланкою забезпечення сталості економіки країни через сприяння конкурентності ринкового середовища, нарощення ВВП, соціальної захищеності суспільства, формування та підтримки середнього класу.

Досить гостро малий і середній бізнес відчуває труднощі з доступом до кредитних ресурсів через завищені вимоги з боку банків щодо отримання кредитів, що обмежує фінансові можливості і дестимулює підприємницьку активність [1].

За даними звіту МСП Національного банку України "Статистика кредитування малого і середнього бізнесу", станом на 1 вересня 2017 р. на МСБ приходилось 12,4 % (роком раніше - 14,4 %) загального обсягу кредитування бізнесу. Сповільнення темпів видачі нових кредитів, скорочення розмірів портфеля, збільшення частки прострочених зобов'язань — характерні риси кредитування МСП на сьогоднішній день. Тільки у вересні 2017 р. малому і середньому бізнесу було видано на 17% менше кредитів [2].

Нині в Україні відсутній ефективний механізм кредитування суб’єктів малого та середнього бізнесу. З огляду на важливість розвитку малого та середнього бізнесу для економіки України, варто визначити пріоритетним напрям координації кредитної політики банківських установ та кредитної політики держави щодо них.

В основі державної політики стимулювання малого і середнього бізнесу має бути доступне банківське кредитування, спрощення бюрократичних процедур оформлення кредитів, покращення інвестиційного клімату в країні та забезпечення надійності банківської системи.

Практичне розв’язання проблем кредитування суб’єктів малого і середнього бізнесу на перспективу потребує нових підходів щодо вдосконалення наявного механізму банківського кредитування в частині поліпшення умов кредитування (зокрема, зниження вартості кредитів, жорстких вимог до забезпечення) та через вдосконалення інфраструктури кредитного ринку – розширення діяльності небанківських фінансово-кредитних установ, що сприятиме посиленню конкуренції між кредитними установами та розширить доступ до кредитних ресурсів всіх без винятку підприємницьких структур, в тому числі суб’єктів малого та середнього бізнесу.

Список використаних джерел

1. Вдовенко Л.О. Формування ефективного механізму кредитування малого та середнього бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/38.pdf

2. Волкова Н. І. Аналіз проблем кредитування малого та середнього бізнесу в сучасних економічних умовах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/5012-10068-1-SM.pdf

3. Семенча І.Є. Формування ефективного механізму кредитування малого та середнього бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5793

УДК 336.012.23(045)

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Жулін С.О., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах ринкового господарства особливої важливості набуває оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. На багатьох підприємствах України поширеною причиною нестабільної діяльності та кризових явищ є незадовільна структура капіталу та нестача оборотних коштів. У таких випадках основним напрямком діяльності управлінського складу підприємства має бути розробка і впровадження ефективних заходів щодо поліпшення фінансового стану суб’єкта господарювання. Для оцінки фінансового стану підприємства розроблено безліч методик поглибленого аналізу та експрес-аналізу, які ґрунтуються на використанні абсолютних та відносних показників. Такі методики надають можливість виявити проблемні напрями в діяльності підприємства і досліджувати причини, які їх зумовили [1].

Фінансовий стан підприємств – поняття багатогранне, комплексне і достатньо неоднозначне. Загалом змістова характеристика економічної категорії

«фінансовий стан підприємства» подається як результат взаємодії всіх елементів фінансових відносин, визначається сукупністю виробничогосподарських факторів і характеризується системою показників та індикаторів, які відображають наявність, розміщення і використання економічних ресурсів суб'єкта господарювання.

Характеризуючи фінансовий стан, здебільшого спираються на індикативну основу, яка встановлює ефективність взаємодії внутрішніх чинників (наявних економічних ресурсів), хоча у сучасному ринковому середовищі зовнішні фактори можуть спричинювати істотний (інколи визначальний) вплив на фінансово-економічну позицію підприємства [2]. В отриманні достовірного аналізу фінансових результатів діяльності зацікавлені всі суб'єкти господарювання.

Функціонування підприємства супроводжується безперервним кругооборотом коштів, який здійснюється у вигляді витрат ресурсів і одержання доходів, їхнього розподілу й використання. При цьому визначаються джерела коштів, напрями та форми фінансування, оптимізується структура капіталу, проводяться розрахунки з постачальниками матеріальнотехнічних ресурсів, покупцями продукції, державними органами (сплата податків), персоналом підприємства тощо. Усі ці грошові відносини становлять зміст фінансової діяльності підприємства.

Основні завдання фінансової діяльності такі: вибір оптимальних форм фінансування, структури капіталу підприємства і напрямів його використання з метою забезпечення стабільно високої прибутковості; збалансування за часом надходжень і витрат платіжних засобів; підтримування належної ліквідності та своєчасності розрахунків. Головний зміст фінансової діяльності підприємства (організації) полягає в належному забезпеченні фінансування [3].

Фінансовий аналіз має важливе значення в економічній діяльності підприємства, оскільки дає змогу: вишукувати резерви поліпшення фінансового стану підприємства; об'єктивно оцінювати раціональність використання усіх видів фінансових ресурсів; своєчасно вживати заходів, спрямованих на

підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства; забезпечувати оптимальний виробничий та соціальний розвиток колективу за рахунок використання виявлених у результаті аналізу резервів; забезпечити розробку плану фінансового оздоровлення підприємства. Процес фінансового аналізу за інформаційними ресурсами підприємства забезпечують три системотворчих елементи: об'єкт дослідження; суб'єкт дослідження; методика, яка опосередковує відносини між об'єктом, який вивчається та суб'єктом, який пізнає. Предметом фінансового аналізу є діяльність підприємства, спрямована на забезпечення його сталого розвитку і стійкого фінансового стану. Мета фінансового аналізу інформаційно забезпечувати прийняття рішень, на які істотно впливають фактичні або прогнозні дані про фінансовий стан підприємства [2]. Суб'єкти (користувачі) фінансового аналізу – це фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, ефективність функціонування механізмів економічної системи. У практиці вітчизняних вчених досить широко застосовуються горизонтальний, вертикальний, факторний, порівняльний та коефіцієнтний аналіз. При цьому аналіз проводиться як за абсолютними, так і за відносними показниками [4].

Основними показниками для визначення оцінки фінансових результатів за результатами нашого дослідження є: чиста теперішня вартість; внутрішня норма дохідності; модифікована внутрішня норма дохідності; індекс рентабельності. В той же час, наявність формальних методів визначення доцільності оцінки фінансових результатів не є гарантією забезпечення обґрунтованої інформації для прийняття управлінських рішень в цій сфері. Важливе значення в процесі аналізу має врахування окремих методичних вимог. Ситуацію надмірної розбіжності в методах оцінки фінансових результатів є наслідком специфічної особливості поняття «фінансові результати», які відображають багатоаспектну діяльність підприємств [3].

В основі фінансового аналізу, так само як і фінансового менеджменту загалом, лежить аналіз фінансової звітності відповідно до Національного 38 положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Фінансова звітність складається з: Балансу (Звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал і Приміток до фінансової звітності. Відомі десятки цих показників, тому для зручності їх поділяють на кілька груп [1].

Найчастіше виділяють п'ять груп показників за такими напрямами фінансового аналізу:

- Аналіз ліквідності – показники цієї групи дозволяють описати і проаналізувати здатність підприємства відповідати за своїми поточними зобов'язаннями. В основу алгоритму розрахунку цих показників закладена ідея зіставлення поточних активів (оборотних коштів) із короткостроковою кредиторською заборгованістю.

- Аналіз поточної діяльності – ефективність поточної фінансовогосподарської діяльності оцінюється тривалістю операційного циклу, яка залежить від оборотності коштів у різних видах активів.

- Аналіз фінансової стійкості – за допомогою цих показників оцінюють склад джерел фінансування і динаміку співвідношення між ними. Аналіз базується на тому, що джерела коштів відрізняються рівнем собівартості, ступенем доступності, рівнем надійності, ступенем ризику.

- Аналіз рентабельності – показники цієї групи служать для оцінки загальної ефективності вкладення коштів у підприємство.

- Аналіз становища і діяльності на ринку капіталів – у межах цього аналізу виконують просторово-часові зіставлення показників, які характеризують становище підприємства на ринку цінних паперів: дивідендний дохід, дохід на акцію, цінність акції тощо [4].

Список використаних джерел

1. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. Актуальні проблеми економіки, 2012. – № 9. – С. 92-100.

2. Базілінська. О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.

3. Боярко І.М. Стратегічне фінансове управління підприємством: монографія [І.М. Боярко та ін.]. Суми: Університетська книга, 2014. – 175 с.

4. Пітінова А. О. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, 2013. – № 4. – С. 379-389.

УДК 336.201.2

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ

Колодяжна В.О., студентка
Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

На сучасному етапі розвитку економіки дедалі більше посилюється роль підтримки платоспроможності підприємства. Зміцнення платоспроможності підприємства в першу чергу вимагає детального визначення причин її втрати, а надалі і пошуку ефективних шляхів для її відновлення та подальшої підтримки.

Для будь-якого, стабільно працюючого, підприємства високий рівень платоспроможності є однією з основних характеристик його успішної діяльності. Досягнення цієї мети неможливе без проведення постійного аналізу діяльності суб'єкта господарювання, що передбачає вивчення розділів активу і пасиву балансу та оцінку фінансових результатів, також неабияку роль відіграє при цьому і прогнозування розвитку підприємства.

Платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання [2].

Аналіз платоспроможності прийнято здійснювати за рахунок порівняння наявності та надходження грошових коштів із необхідними платежами.

Підприємство вважається платоспроможним, якщо коефіцієнт платоспроможності більший або дорівнює 1, і навпаки, якщо коефіцієнт менший за 1, то слід звернути увагу на причини нестачі коштів [1].

Аналіз платоспроможності ТОВ «Сингента» за 2017-2018 рр. (табл. 1) свідчить, що досліджуване підприємство здатне самостійно здійснювати необхідні платежі для ведення подальшої діяльності, оскільки показник платоспроможності є більшим за 1. Показник швидкої ліквідності перебуває в межах норми, тому підприємство має достатню кількість оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями.

Таблиця 1

Аналіз показників платоспроможності та ліквідності ТОВ «Сингента» за 2017-2018 рр.

Показник	Нормативне значення	2017		2018	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Показник платоспро-можності	≥1	2,8	2,7	2,7	2,1
Показник швидкої ліквідності	0,5-1 і вище	1,8	1,6	1,6	1,4
Показник абсолютної ліквідності	0,1-0,2	0,7	0,3	0,3	0,15
Показник відношення деб. та кредит. заборгованості	=1	1,5	2,1	2,1	2,7

Показник абсолютної ліквідності був дещо завищеним у 2017 році, це могло свідчити про неефективність стратегії управління фінансовими ресурсами, значна частина коштів була направлена на формування непродуктивних активів.

Отже, враховуючи сучасний стан економіки України, підприємствам слід і надалі підтримувати стабільне ведення їх господарської діяльності, тому аналіз платоспроможності, а також розробка шляхів для її зміцнення є однією з основних цілей суб'єктів господарювання на сучасному етапі їх діяльності. Для зміцнення платоспроможності ТОВ «Сингента» пропонуємо оптимізувати управління активами в короткостроковому періоді, у тому числі, враховуючи й дебіторську заборгованість.

Список використаних джерел

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

2. Іоргачова М.І., Коцюрубенко Г.М., Ковальова О.М. Платоспроможність суб'єкта господарювання: напрями її підвищення. Економіка і суспільство, 2018. – № 14. – С. 799 -803

УДК 338.23:336.74

СУЧАСНИЙ СТАН ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Корнієнко А.В., студент
Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування

Сьогодні, як ніколи, Україна потребує прямих іноземних інвестицій. Шляхом накопичення іноземного капіталу, через забезпечення доступу до сучасних технологій, інвестиції сприятимуть реформуванню національних інвестиційних ринків, що позитивно вплине на динаміку його розвитку, і, як наслідок, вирішенню багатьох соціальних проблем.

Європейський банк реконструкції та розвитку відмічає, що іноземні інвестиції позначаються на ефективності економіки шляхом впливу на зайнятість та ефективність діяльності підприємств. Підприємства, в які нерезиденти інвестують кошти, мають можливість придбати нові технології, набувають нові управлінські підходи і в результаті отримують високу економічну ефективність.

Щорічно Європейською Бізнес Асоціацією (ЄБА) проводиться оцінка інвестиційного клімату. Методологія дослідження включає в себе опитування, яке включає 5 основних питань на які відповідають більше ніж ста керівників найбільших компаній. Для оцінки результатів ЄБА використовує шкалу Лайкерта, яка має 5 градацій, де: 1 – негативно, 3 – нейтрально, 5 – позитивно.

За даними ЄБА за 2014 р. та станом на 1 півріччя 2019 р. індекс інвестиційної привабливості маючи тенденцію до зростання покинув негативну площину (рис.1). На це вплинув ряд позитивних факторів таких, як: прийняття нових законів, розвиток електронних сервісів, діджиталізація економіки, вільний доступ до державних даних, відносна стабільність національної валюти та рівня інфляції, початок проведення реформ в сфері освіти, медицини, сільського господарства, послаблення валютного контролю. Проте залишилися і негативні фактори, які не дають індексу досягти максимальної позначки. До них відносяться високий рівень корупції, відсутність земельної реформи, досить великий відсоток тіньової економіки, великий тиск контролюючих органів, воєнний стан на Сході країни, передвиборча кампанія та вибори Президента України, контрабанда, яка перешкоджає легальному веденню бізнесу тощо[4].

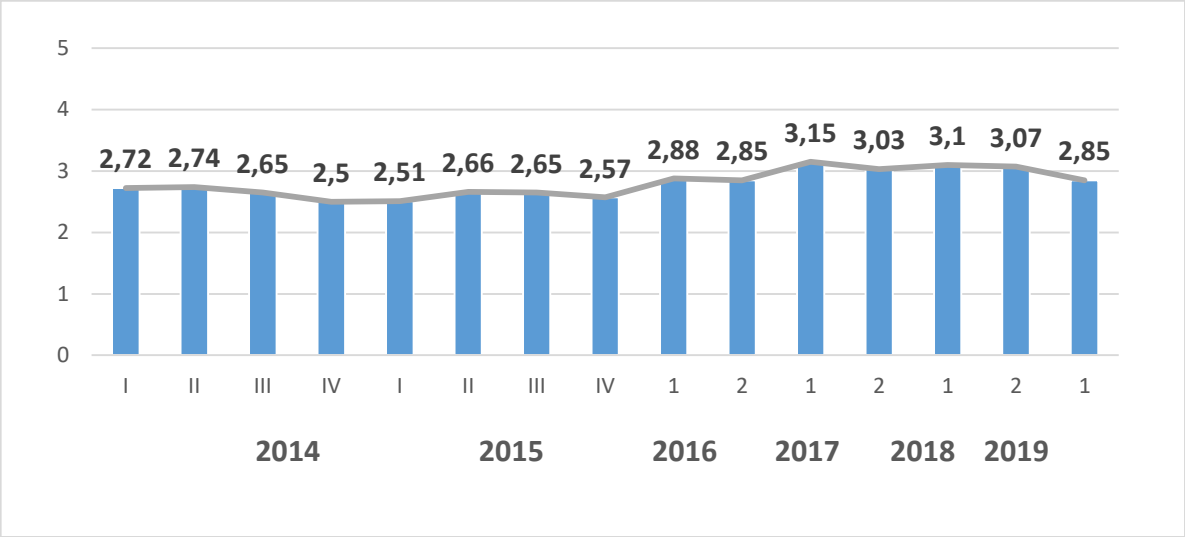

Рис. 1. Динаміка індексу інвестиційної привабливості України [1]

Значна частина прямих іноземних інвестицій потрапляла до України через офшорні компанії і насправді мала українське або російське походження. Щоб підвищити ймовірність залучення справжнього іноземного капіталу, необхідно усунути значні перешкоди на шляху залучення прямих іноземних інвестицій що існували ще задовго до початку конфлікту [2].

Падіння прямих іноземних інвестицій після початку агресії зумовлене різким зменшенням вливань українських та російських підприємців, що проводили свої капітали через офшори. В той же час деякі іноземні компанії не

побоялись військових дій. Наприклад, французька компанія Biocodex інвестує у фармацевтичний ринок, попит на якому менш волатильний. Американська Cargill та китайська Cofco інвестують в логістику сільського господарства. Французька Nexansi та японська Fujikura розпочали промислове виробництво у Львівській області, використовуючи такі переваги України як освічена та дешева робоча сила і близькість до європейських ринків. Успіх цих інвестиції може стати сигналом для інших потенційних інвесторів [2].

Інвестори звертають увагу на чимало чинників як економічного, так і політичного характеру. Згідно з опитуванням MIGA, керівники мультинаціональних корпорацій у країнах із конфліктами більше турбуються непередбачуваними та безсистемними змінами державної політики щодо їхніх інвестицій, ніж питаннями безпеки. 62% опитаних визначили «регуляторні зміни» як основний політичний ризик, тоді як лише 15% та 4% відповіли, що війна та тероризм є основними загрозами для їхніх інвестицій. В країнах, що розвиваються, найбільше інвесторів постраждало саме від втручання уряду – регуляторних змін, невиконання контрактів, обмежень на трансфер і конвертацію прибутків та активів або порушення суверенних гарантій – а не від військових дій [3].

Проведений аналіз залучення іноземних інвестицій в економіку України дозволяє зробити наступні висновки: Інвестиційний клімат в Україні зазнав позитивних змін, про що свідчить зростання індексу інвестиційної привабливості за останні шість років з 2,72 до 2,85, з максимальним значенням в 3,15; не зважаючи на наявність конкурентних переваг, таких, як вигідне географічне розташування, рівень розвитку промислового виробництва, незадоволений попит населення, висококваліфікована та конкурентоспроможна робоча сила, значний потенціал економіки тощо, існують негативні чинники, які впливають на стан інвестиційної діяльності в Україні. Задля усунення проблем, пов’язаних із залученням іноземних інвестицій необхідно виконати ряд змін у законодавчій та податковій системі, здійснити реформування та провести дієву державну інвестиційну політику.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт European Business Association. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eba.com.ua/uk

2. Аверчук Р. Прямі іноземні інвестиції в Україні: війна і мир. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://voxukraine. org/2017/01/12/investments-in-ukraineua/

3. Болдова А. Інвестиційний ринок: соціальний ефект. / А.А. Болдова // Збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. – Lissbon: BaltijaPublishing, 2016р. – Р. 171-172.

4. Козел А. Особливості залучення іноземних інвестицій в економіку України / Т. І. Олешко, А. М. Козел // Ефективна економіка, 2019. – №4, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/ pdf/4_2019/6.pdf

УДК 33:005.57

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Кубрак О.С., студентка
Гриліцька А.В., кандидат економічних наук, доцент
Черкаський державний бізнес-коледж

Цифровий сектор в наш час росте і розвивається з великою швидкістю. Кожного дня, життя все більшої кількості людей тісніше пов’язується з цифровими технологіями. «Цифра» буквально вривається в усі сфери життя людей: торгівля, виробництво, освіта, медицина та ін.. Найбільші компанії світу вважають саме цифровий сектор основним рушієм інноваційного розвитку на даний час. Саме тому, цифрові технології все тісніше переплітаються з таким сектором суспільного життя як економіка. На даний час, саме подальший розвиток цифрової економіки може прискорити розвиток країн та покращити їх взаєморозуміння, що є важливим рушієм розвитку всієї планети в цілому.

Оскільки дана проблема є дуже актуальною, багато вітчизняних та зарубіжних науковців присвячували свої роботи саме цій темі. До них можна

віднести: Н.М. Краус, Д. Лайон, Е. Петерс, С.В. Коляденко, Н.П. Мешко, В.В.Апалькова, Б. Ван Арк та А.О. Маслов.

На даному етапі розвитку цифрової економіки, потрібно якнайбільше досліджувати та спостерігати за всіма процесами, які відбуваються в ній. Ми повинні чітко відслідковувати: як краще і в якому напрямі краще рухатися далі, для максимального покращення даного сектору. Тільки при детальному вивченні даної теми та обміну всіма знаннями в інформаційному суспільстві можна досягнути найкращого результату.

Численні кількісні зміни у сфері інформації привели до виникнення інформаційного суспільства. У процесі розвитку інформаційного суспільства відбувається формування цифрової економіки, для якої є характерним використання інформаційно-комунікативних технологій та Інтернету. Коротко «інформаційне суспільство» можна охарактеризувати так:

- впровадження інформаційних технологій в усі сфери життя людей, що веде за собою зміну інформаційної свідомості та покращення якості життя людей;
- інформація перетворюється в потрібний ресурс, стає джерелом зайнятості;
- свобода доступу до інформації стає основою політичного процесу [1].

Щодо визначення «цифрової економіки», то на даному етапі існує багато різних поглядів в залежності від думок, поглядів та методів дослідження. Але найвлучнішим і найбільш зрозумілим є визначення цифрової економіки як процесів економічного характеру, які засновані на панівному застосуванні цифрових технологій.

Як і для будь-якої іншої системи, цифрова економіка має бути основана на якихось базових принципах, які б дозволяли більш комфортний та зрозумілий процес користування даною системою. На основі аналізу робіт деяких науковців, можна виділити такі основні принципи цифрової економіки [2]:

- доступність;
- цільове призначення;

- незалежність, свобода;
- сфокусованість та комплектність;
- довіра та безпека.

Дані принципи, поряд з правовими принципами, є основними засадами, відповідно до яких має розвиватися взаємодія учасників цифрових економічних відносин. Саме ці принципи мають бути закладеними в плани та стратегії розвитку цифрової економіки будь-якої держави.

Цифрову економіку багато науковців вважають головним рушієм інновацій, економічного розвитку та конкурентоспроможності. Саме тому, треба розуміти, які якісні характеристики вона повинна мати для свого найефективнішого функціонування. До таких можна віднести:

- новий якісний рівень життя людей (характер та умови діяльності);
- нова якість взаємозв'язків між окремими одиницями системи (надання нових послуг та відповідність умов для них);
- заощадження вільного часу.

Організація міжнародного рівня OECD вирізняє три базових компонентів цифрової економіки:

- електронний бізнес;
- електронна комерція;
- підтримуюча інфраструктура.

Саме ці компоненти являються головними складовими цифрової економіки на даний час.

Отже, цифрова економіка, в наш час, дуже тісно переплітається з інформаційним суспільством. Ці дві системи не можуть функціонувати одна без одної, оскільки інформація, в даному випадку інформація економічного характеру, є основним структурним елементом цифрової економіки. Саме економічна інформація повинна ставати доступнішою та легшою у використанні за допомогою використання інформаційно-комунікативних технологій та мережі Інтернет. Для розвитку цифрової економіки потрібно досліджувати всі процеси, які відбуваються в ній та притримуватися головних принципів даної системи.

Тільки спостереження та вибір вдалих шляхів для удосконалення приведуть суспільство до найкращих результатів.

Список використаних джерел

1.Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Київ, 1996. – С.362-380.

2. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. Електронне фахове видання: Ефективна економіка, 2018. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.

3. The Concept of a 'Digital Economy'. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://odec.org.uk/theconcept-of-a-digital-economy/ – Title from.

УДК 336.1

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТІ

Лазаренко М. А., студентка
Навроцький Я.Ф., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Металургія – провідна галузь української промисловості, яка забезпечує створення найбільш використовуваних товарів, поставляючи на ринок необхідну сировину та матеріали для виробництва металевих виробів, машинобудування, будівництва. Ми вважаємо, що ефективний розвиток цієї галузі забезпечує потужний розвиток національного господарства.

Світова галузь розвивається відповідно до своїх тенденцій. Зростання обсягів виробництва відбувається на тлі перевищення виплавки металу над його споживанням з одночасним збільшенням концентрації виробництва. Галузь поставляє продукцію в десять країн-лідерів по виплавці металу, в результаті чого відбувається загострення конкуренції між цими державами і Україна змушена шукати нові, більш вигідні шляхи збуту продукції. На мою думку, центри виробництва та споживання змістилися до азійського регіону, на якому панує

Китай, в результаті чого відбулася втрата позицій у традиційних металургійних районах – ЄС, СНД та Північній Америці.

На нашу думку, в Україні металургія залишається одним із основних видів промисловості, яка надає 16 % обсягу реалізованої продукції, забезпечує п'яту частину експорту, яка становить 10 млрд дол. експортної виручки, створює 200 тис робочих місць, що робить її стратегічно важливою для подальшого розвитку вітчизняної економіки. Ось, якщо взяти обсяг виробництва цієї галузі за 2018 рік, то він становив 56 млн тон, що на 2 тони більше ніж у 2017 році. Із негативної сторони галузь має низький рівень екологічного виробництва (третина шкідливих речовин потрапляє в атмосферу), відзначається низькою, часом навіть від'ємною рентабельною діяльність металопідприємств, малим напливом інвестицій і слабкою інноваційною активністю. Все це підштовхує до пошуку рішучих змін, щодо підвищення рівня ефективності виробництва [2].

Криза 70-х років створила необхідність застосування відповідних програм щодо надання державної підтримки. Протягом певного періоду, заходи державної підтримки зазвичай були спрямовані на розвиток та реструктуризацію галузі, при цьому цілі та терміни виконання були чітко прописані в нормативно-правових актах. Складовою такої державної допомоги є документ під назвою «Меморандум порозуміння між Кабінетом Міністрів України та підприємствами гірничо-металургійного комплексу» (МпП). Цей документ постановив взаємні зобов'язання сторін щодо короткострокових заходів із підтримки виробників сталеливарної галузі та захисту внутрішнього ринку від закордонних економічних впливів внаслідок коливання цін на світовому ринку [1].

В результаті цього держава провела регулювання цін на природний газ для виробничих підприємств металургійної промисловості. Відбулося скасування надбавки до тарифу на природний газ для виробничих підприємств. Крім того, припинилося зростання регульованих роздрібних тарифів на електропостачання для суб'єктів господарювання в цій сфері. Деякі зміни відбулися і в транспортуванні товару: було встановлено фіксований тариф на залізничні перевезення для виробничих підприємств металургійної галузі. Для

промислових потреб деяким електрометалургійним підприємствам були надані пільги на електропостачання. Окрім привілеїв, передбачених МпП, були запроваджені деякі додаткові податкові та митні пільги для інвестиційних проектів виробничих та переробних підприємств металургійної галузі. Наприклад, для суб'єктів господарювання, які здійснювали інвестиційну діяльність передбачалися: знижені податкові ставки та звільнення від сплати податку на прибуток до 31 грудня 2017 року, з подальшою сплатою його за зниженою ставкою, яка становить 8 %, до 31 грудня 2022 року, пільги на прискорення амортизації деяких груп активів, звільнення від обкладання митними зборами обладнання, імпортованого для використання у виробничих процесах сталеливарної галузі [3].

Потрібно пам'ятати, що надаючи заходи щодо відновлення платоспроможності та реструктуризації суб'єктів господарювання у скрутному становищі, особливо, коли це стосується збиткових державних підприємств, українська влада повинна враховувати суворі обмеження по наданню державної підтримки. Щодо можливого приватизування підприємств – держава може вжити різноманітні заходи задля стимулювання покупців (у тому числі, списання боргів та надання податкових привілеїв). При цьому не слід забувати про правила державної підтримки ЄС для чутливих галузей (металургія, суднобудування та гірничодобувна).

Список використаних джерел

1. Економічний огляд металургійної галузі України Рейтинг. Бізнес в офіційних цифрах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://rating.zone/

2. Металургія України ZN, UA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/

Державна допомога в окремих чутливих галузях економіки України Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eupublicprocurement.org.ua/

УДК 658.14.17

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Максименко Б.Ю., студент
Коваль О.М., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах обмеженості власних фінансових ресурсів і високої вартості залучених ресурсів формування та реалізація ефективного механізму управління ними стає основою збереження фінансової стійкості, стабільності функціонування й стратегічного розвитку підприємства.

Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ процесу формування і використання фінансових ресурсів підприємств внесли вітчизняні вчені-економісти І. Бланк, О. Василик, Ю. Воробйов, В. Опарін, А. Поддєрьогін та інші. Оптимізація структури капіталу є однією з найважливіших задач, які вирішують в процесі управління фінансовими ресурсами підприємства [1].

Але на сьогодні не має єдиного універсального методу оптимізації структури капіталу, застосовуючи який підприємство визначило б оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом. Аналіз літературних джерел дає змогу визначити термін «оптимізація структури капіталу» як співвідношення між власним і позиковим капіталом, а якого підприємство отримує максимальний прибуток і має максимальну рентабельність.

Аналіз економічної літератури свідчить, що більшість авторів виділяють три методи оптимізації структури капіталу:

– оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності. Цей метод ґрунтується на багатоваріантних розрахунках рівня фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу) при різній структурі капіталу. Остання виражається через такий показник, як ефект фінансового важеля;

– оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості. Метод ґрунтується на попередній оцінці власного і запозиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговування і здійснення багатоваріантних розрахунків

середньозваженої вартості капіталу і таким чином, пошуку найбільш реальної ринкової вартості підприємства;

– оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Він пов'язаний з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства: необоротних активів, оборотних активів (з розбиттям їх на постійну і змінну частини) [1].

Зазначимо, що в основі кожного з вищезазначених методів знаходиться один конкретний критерій. Як бачимо, не існує єдиного методу раціонального співвідношення власного і позикового капіталу.

Однак існує ряд об'єктивних і суб'єктивних факторів, використання яких дає можливість цілеспрямовано формувати структуру капіталу, яка б забезпечила найбільш ефективне використання фінансових ресурсів підприємством. Серед них можна виділити: форма власності підприємства, організаційно-правовий статус, галузева приналежність, розмір, виробнича та фінансова структури, стадія життєвого циклу підприємства, стан фінансового ринку, на якому функціонує підприємство. Кожен з цих факторів впливає на використовувані оптимізаційні методи та підходи, на специфіку формування структури капіталу підприємства, на особливості здійснення ним фінансово-господарської діяльності, на величину формування структури капіталу та окремих її складових елементів, а також на оптимізаційну політику структури капіталу суб'єкту господарювання.

Список використаних джерел

1. Семенов А.Г. Ефективне управління структурою капіталу акціонерного товариства / А.Г. Семенов, О.О. Плаксюк, О.В. Ярошевська // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 2. – С. 137-144.

УДК 338.43

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСВАХ УКРАЇНИ

Максименко Т.Р., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

У сучасних умовах становлення фінансової економіки підприємства часто стикаються зі станом невизначеності та нестабільності, які впливають на їх становлення та господарську діяльність. Зазначенні процеси, спричиняючи виникнення фінансових ризиків у діяльності підприємств, а саме фермерських господарств, становлять певну загрозу їх банкрутства, та безперечно зумовлюють необхідність управління ними.

Управління ризиками у фермерських господарствах України можна: визначити, що в діяльності фермерських господарств виникнення ризикових ситуацій є неминучим явищем, вони стикаються зі станом невизначеності, яке впливає на успішність ведення бізнесу та може призвести до значних збитків. Звідси можна сформувати поняття ризику – це потенційна загроза втрати ресурсів, недоотримання доходу та появи додаткових витрат. У зв'язку з тим, що немає чіткого трактування поняття «управління фінансовим ризиком у фермерських господарствах», можна вдосконалити сутність терміну управління фінансовим ризиком у фермерських господарствах - це розроблений комплекс дій, методів та заходів, з метою уникнення, мінімізації та контролю можливих несприятливих та ризикованих подій, які можуть виникнути в фінансовій діяльності фермерських господарств.

Проведемо класифікацію фінансових ризиків у фермерських господарствах: виробничі (технічні), маркетингові, фінансові, інституційні та людські,

Виявлено, що кожен з ризиків впливає на ефективність діяльності підприємства, що потребує управління ними, яке дозволить забезпечити фінансову стійкість та не допустити загрозу банкрутства фермерського

господарства.

Проаналізувавши стан сільськогосподарської галузі можна визначити, що вона є однією з пріоритетних та найбільш перспективних в Україні. Останнім часом збільшуються посівні площі, врожайність, валовий збір та інші показники, які вказують на ріст та розвиток даної галузі, також її рентабельність з кожним роком збільшується. Однак фінансові результати сільськогосподарських підприємств є змінними та мінливими через значну кількість ризиків, які важко передбачити чи уникнути і це є великою проблемою, яка заважає розвитку галузі. Тому гострою необхідністю є запровадження розрахунків, аналізу та управління маркетинговими ризиками на фермерських господарствах, які дозволять мінімізувати дані загрози.

Для підвищення ефективності управління фінансовими ризиками у фермерських господарствах і мінімізації їх наслідків потрібно вдосконалювати механізм управління ризиками у фермерських господарствах.

Тому пропонуємо створення або використання послуг на умовах аутсорсингу відділу «швидкого реагування», який дозволить спрогнозувати, систематично перевіряти, уникнути, попередити, мінімізувати вплив основних видів сільськогосподарських ризиків. Вдосконалений механізм управління фінансовими ризиками є оптимальним поєднанням аспектів, які забезпечують зниження рівня ризику, зростання конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Алескерова Ю.В., Терещук І.О. Особливості формування системи контролінгу ризиків на підприємствах. Інфраструктура ринку. – 2018. – Вип. 26. – С. 357-361.

2. Алескерова Ю.В., Терещук І.О. Контролінг фінансових ризиків підприємств. Новий погляд на розвиток економіки країни: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21-22 груд. 2018 р.). – Херсон: «Молодий вчений», 2018. – С. 105-107.

УДК 336.64

ОПТИМІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Максюта К.С., студентка
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В сучасній Україні існує проблема не стабільності їх функціонування підприємств різних форм власності. Проблема дефіциту грошових коштів, обмежена поточна та інвестиційна діяльність призводить до надмірного дисбалансу грошових потоків. Як результат, підприємства масово залучають та використовують позикові кошти.

Оптимізація грошових потоків означає вибір найбільш раціональних форм управління та регулювання їх обсягу у часі та просторі виходячи з умов та особливостей господарської діяльності корпорації. Виділяють такі основні напрями оптимізації грошових потоків підприємства [1]: забезпечення збалансованості обсягів грошових потоків; забезпечення синхронності формування грошових потоків у часі; забезпечення росту чистого грошового потоку підприємства.

Таблиця 1.

Заходи, щодо прискорення залучення та уповільнення виплат коштів у короткостроковому періоді

Заходи, щодо прискорення залучення коштів	***Заходи з уповільнення виплат коштів***
-надання більших цінових знижок при реалізації продукції за готівку	-уповільнення інкасації власних платіжних джерел за допомогою флоута
-при простроченій дебіторській заборгованості, проведення заходів по прискоренню її інкасації	-використання лізингу при придбанні довгострокових активів;
-зменшення строків надання покупцям товарного кредиту	-за згодою з постачальниками збільшення строків надання підприємству товарного кредиту;
-за продукцію, що має великий попит на ринку, передоплата має бути часткової або повною	-переведення кредитів одержаних підприємством шляхом реструктуризації із короткострокових у довгострокові.

В основу оптимізації полягає забезпечення збалансованості об’єму позитивного та негативного грошових потоків, які мають вплив на результат

господарської діяльності та можуть мати прояв у вигляді дефіцитного, або надлишкового грошового потоку [2].

Зростання обсягу позитивного грошового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнуть за рахунок наступних заходів: залучення стратегічних інвесторів з метою збільшення обсягу власного капіталу; додаткової емісії акцій; залучення довгострокових фінансових кредитів; продажу частини фінансових інструментів інвестування; продажу невикористовуваних видів основних засобів.

Методи оптимізації надлишкового грошового потоку підприємства пов'язані з забезпеченням зростання його інвестиційної активності. Для оптимізації збалансованості у часі грошових потоків використовують два методи – вирівнювання і синхронізація [1]. На останньому етапі оптимізації забезпечується максимізація чистого грошового потоку за рахунок здійснення таких заходів: зниження постійних та змінних витрат; здійснення ефективної податкової політики; здійснення ефективної цінової політики; використання методу прискореної амортизації основних засобів.

Таким чином, на кожному підприємстві відповідно до існуючої економічної ситуації та його особливостей доцільно вибирати оптимальні для нього методи оптимізації, сформувати індивідуальний план заходів щодо збалансування грошових потоків та їх подальшого планування, моніторингу та контролю.

Список використаних джерел

1. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів "Магнолія 2006", 2014. - 344с.

2. Майборда О.В. Оптимізація фінансових потоків промислового підприємства: теоретичні аспекти питання / О.В. Майборода // Економіка розвитку. Харків: ХНЕУ. – 2012

УДК 658.14

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Мороз В.В., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет

Страхова компанія відрізняється від промислових, комерційних та інших підприємств та фінансових установ тим, що вона є фінансовою установою специфічного типу, яка концентрує на собі майнові інтереси багатьох своїх клієнтів (страхувальників) – фізичних і юридичних осіб. У зв'язку з цим найважливішою метою організації фінансів страховика є досягнення його стійкого фінансового стану.

Фінансовий стан страхової компанії – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів фінансово-господарської діяльності страхової компанії і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів (капіталу) страховика.

Найважливішою характеристикою фінансового стану страхової компанії є її фінансова надійність. Під фінансовою надійністю підприємства, у тому числі страхової компанії, розуміють його здатність протистояти різноманітним чинникам при здійснені господарської діяльності.

Страхова компанія, задовольняючи загальним вимогам, які висуваються до господарюючих суб'єктів в умовах ринку, характеризується, разом з тим, значною специфікою як зобов'язань, так ресурсів, призначених для покриття цих зобов'язань. Ця специфіка об'єктивно обумовлена, по-перше, самим характером страхових відносин, в основі якого лежить категорія ризику, по-друге – участю страховика у кількох видах діяльності, кожний з яких генерує, з одного боку, фінансові ресурси страховика, а з іншого – певні ризики та певні зобов'язання. Страхувальники сплатою страхової премії забезпечують собі право на страховий захист. Страхова компанія, отримуючи страхову премію, бере на себе

зобов’язання щодо надання такого страхового захисту. Умовою для виконання таких зобов’язань є фінансова надійність страхової компанії.

Загалом зобов’язання страхової компанії поділяють на внутрішні та зовнішні. Внутрішні зобов’язання включають зобов’язання перед персоналом, засновниками. Зовнішні зобов’язання поділяються на страхові та інші. Інші зобов’язання складаються із зобов’язань перед акціонерами, кредитними установами, страховими компаніями.

Страхові зобов’язання – основна складова зовнішніх зобов’язань. Це специфічні зобов’язання страхової компанії перед страхувальниками, страховими посередниками.

Отже, для перспективного забезпечення фінансової стійкості страхових операцій, а отже – фінансової надійності страхової компанії в цілому, важливо досягти й зберігати збалансованість портфеля. Цей стан характеризується, як мінімум, компенсацією тих договорів, строк дії яких закінчується, новоукладеними договорами.

Під збалансованістю страхового портфеля розуміється його стабільність розвитку різних видів страхування, відповідність платежів і виплат компанії, укладених та припинених договорів, зобов’язань. Для збалансування страхового портфеля важливе значення має його величина, рівновага та стабільність. Збалансований страховий портфель надає можливість забезпечувати страхувальникам страховий захист.

Список використаних джерел

1. Алескерова Ю., Сідак О. Управління капіталом страхових компаній. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 18. С. 300–306.

2. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2007. – 328с.

УДК 005.511:631.11/.15

ФЕРМЕРСТВО ЯК БІЗНЕС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Мотрич В.В., Опанасенко І.О., студенти
Рубан О.О., кандидат економічних наук, викладач
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»

В Україні аграрний сектор забезпечує 12% ВВП і близько 40% валютних надходжень від експорту. Найбільший потенціал для його розвитку міститься у сфері малого та середнього бізнесу в селі.

Однією з ефективних форм господарювання на селі, важливим засобом вирішення продовольчих, економічних і соціальних проблем суспільства і сільських територій зокрема є фермерські господарства. Проте, одноосібне ведення сільськогосподарського виробництва, за незначним винятком, не забезпечує високої його ефективності, тому виникає потреба об’єднати зусилля для продуктивної діяльності [1].

Головні проблеми, які турбують фермерів найбільше - це впровадження ринку землі, як їм конкурувати з агрохолдингами та великими покупцями без достатнього фінансового ресурсу; корупція в сфері земельних відносин та рейдерські захоплення.

Також, нагальною проблемою розвитку фермерських господарств України є відставання від сучасних тенденцій запровадження інноваційних технологій ведення сільського господарства. Нові технології та технічне забезпечення виробничих процесів є недоступним для більшості фермерів через їх дорожнечу. Фермери мають обмежене фінансове забезпечення своєї діяльності, якого ледве вистачає для придбання необхідних ресурсів для нового циклу виробництва. У свою чергу, перехід на більш вищий рівень господарювання передбачає додаткове залучення коштів.

У фермерів є можливість залучатися фінансовими ресурсами через банківський кредит. Однак умови кредитування у нинішній період економічної та політичної нестабільності в державі є мало привабливими.

Більш кращим варіантом для фермерів є державні виділення цільових коштів для придбання техніки, обладнання, будівництва виробничих та обслуговуючих об'єктів. Однак такі програми в повному обсязі не задовольняють усіх суб'єктів господарювання.

Реалізація цієї проблеми має здійснюватися шляхом удосконалення державної аграрної політики, інституційного середовища, організаційно-економічного механізму, фінансового та інформаційного забезпечення і державної підтримки фермерських господарств.

Для цього необхідним є визначення критеріїв цільових груп отримувачів державної фінансової допомоги (за площею землекористування та обсягом доходів). За експертними оцінками, в разі визначення критерієм надання державної фінансової допомоги площі землекористування в розмірі 100 гектарів, такий підхід дозволить охопити державною фінансовою підтримкою понад 70 відсотків загальної кількості економічно активних фермерських господарств.

Список використаних джерел

1. Аграрний сектор: час принципово змінити орієнтири розвитку // Фермерське господарство. – 2010. – № 26. – С. 1-3.

2. Макаренко Ю.П. Розвиток кооперації малих аграрних господарств у ринковій економіці / Ю.П. Макаренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №4 (12). – С. 171-176.

УДК 336.67

ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА У СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ

Мошенець О.О., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування

У сучасних умовах господарювання фінансова діагностика слугує основним інструментом прийняття управлінських рішень на підприємстві, спрямованих на досягнення його стратегічних та тактичних цілей. Якість результатів фінансової діагностики залежить від обраних методів, кваліфікації фахівців, що здійснюють діагностичні процедури, інформаційного та програмного забезпечення. При проведені фінансової діагностики використовують велику кількість різноманітних методів. Науково необґрунтований вибір тих чи інших методів залежно від певних особливостей підприємств зумовлює необ’єктивну економічну інтерпретацію результатів діагностики. Етапи фінансової діагностики [1]:

1. Спостереження і збір інформації про об'єкт дослідження. Джерелом такої інформації, у найкращому разі може бути бухгалтерська і статистична звітність, інформація про тенденції розвитку галузі, діяльності галузі підприємства й економіки в цілому, динаміку ринку сировини, засобів виробництва і продукції підприємства.

2. Первинне опрацювання інформації. Кожен зацікавлений аналітик, у міру нагромадження доступної йому інформації, знань і освоєння методології фінансової діагностики визначає фінансові показники й коефіцієнти, які характеризують фінансовий стан.

3. Вироблення гіпотез. Визначені показники порівнюються з показниками подібних типових підприємств. При цьому важливе місце відводиться досвіду й інформованості про економічний стан підприємства. Оцінюється ймовірність труднощів, які можуть виникнути на підприємстві найближчим часом чи у більш віддалений період.

4. Вибір найвірогідніших гіпотез і висновки щодо тенденцій розвитку підприємства.

Основною метою фінансової діагностики в системі оперативного контролінгу є всебічна оцінка фінансового стану підприємства, резервів його діяльності та ділової активності задля пошуку резервів підвищення рентабельності, ефективності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної діяльності підприємства, а також виконанням зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами; своєчасного виявлення та усунення недоліків у господарській діяльності для визначення шляхів підвищення фінансового стану підприємства та його платоспроможності. Стратегічний контролінг спрямований на перспективу розвитку підприємства, а оперативний на забезпечення фактичного виконання запланованих показників діяльності.

Метою діагностики в системі стратегічного контролінгу має бути інформаційне забезпечення управлінських рішень на основі оцінки майбутньої спроможності підприємства генерувати грошові потоки, отримувати прибуток та створювати додану вартість; виявлення змін у фінансовому стані в просторово-часовому розрізі, прогнозування основних тенденцій у фінансовому стані; розробка найвірогідніших передбачень і прогнозів майбутніх умов функціонування підприємства.

Систематична фінансова діагностика підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості є необхідним елементом оперативного фінансового контролінгу. Так, керівництво компанії самостійно встановлює періодичність проведення фінансової діагностики залежно від потреби отримання інформації про фінансовий стан підприємства: щомісяця, щоквартально, щороку. В системі стратегічного контролінгу діагностика фінансового стану підприємства не є систематичною, а проводиться в міру необхідності. Так, в системі стратегічного контролінгу діагностика проводиться в основному під час фінансового планування, оскільки без ретроспективного аналізу не можливо визначити перспективи подальшого розвитку підприємства.

Для досягнення мети фінансової діагностики мають вирішуватись такі основні завдання [2]:

1) дослідження рентабельності підприємства;

2) оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємства;

3) дослідження ефективності використання майна, капіталу підприємства, забезпечення підприємства оборотним капіталом;

4) оцінка конкурентоспроможності підприємства;

5) аналіз ділової активності підприємства;

6) визначення ефективності використання фінансових ресурсів;

7) довго- і короткострокове прогнозування стійкості фінансового стану.

Для виконання цих завдань, вивчають: наявність, склад і структуру оборотних активів підприємства, причини та наслідки їх змін; наявність, склад і структуру джерел власних коштів підприємства, причини та наслідки їх змін; стан, структуру і зміни довгострокових активів; наявність, структуру поточних активів у сферах виробництва й обігу, причини та наслідки їх змін; платоспроможність і фінансову гнучкість; ефективність використання активів; окупність інвестицій.

Отже, уся система показників надходить до сфери контролінгу і ранжується за значимістю. За системою пріоритетів першого рівня відбираються найважливіші показники, потім формуються пріоритети другого рівня, які знаходяться у факторному зв’язку з показниками першого рівня. Такий підхід полегшує аналіз і пояснення причин відхилень фактичних значень показників від передбачених планами, завданнями або нормативами.

Список використаних джерел

1. Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг: навч. посіб. / І.Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне: Волинські обереги, 2015. – 280 с.

2.Порохня В.М. Стратегічне управління: навчальний посібник / В.М. Порохня, Т.О. Безземельна, Т.А. Кравченко. - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.

УДК 334.012.64

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНАХ

Піддубна Л.В., студентка
Грицак М.І., викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії
ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»

Особливості розвитку малого підприємництва в будь-якій країні мають виразну регіональну специфіку. В Україні ж це пов'язано ще й з тим, що наша держава об'єднує неоднорідні території й регіональні господарські комплекси.

Питання розвитку малого підприємництва активно досліджуються українськими вченими: В. Андрушко, О. Барановським, З. Варналієм, О. Кужель. Дослідженням сприянню розвитку малого бізнесу в регіоні займаються такі вчені, як П. Боднар, Н. Малиш, Т. Говорушко, Л. Мартинюк та ін.

Для України значення малого підприємництва є винятково актуальним. На сьогодні, в період економічної кризи, роль малого бізнесу у процесі реформування економіки дуже велика: вирішення проблеми безробіття, формування середнього класу, наповнення бюджетів усіх рівнів, розвиток конкурентного ринкового середовища.

Головною метою дослідження є визначення проблем, що перешкоджають розвитку малого підприємництва на регіональному рівні та внесення пропозицій щодо їх вирішення.

На відміну від великого, малий бізнес – більш мобільний. Через меншу кількість формальностей та погоджень він швидше реагує на вимоги ринку, оперативніше впроваджує новації, звичайно, якщо має на це певні бюджети. Основними видами діяльності у сфері малого підприємництва в регіонах Україні є торгівля, будівництво, фінансова діяльність та сфера послуг (ремонтні роботи, перукарські та освітні послуги, кафе у курортних і придорожніх зонах, ремісництво).

Для визначення перспектив розвитку малого підприємництва в Україні та в регіонах зокрема, необхідно, на нашу думку, визначити, які чинники найбільш негативно на нього впливають. З кожним роком малому бізнесу в Україні стало складніше працювати. Так, за даними опитаних в 2019 році 38,4% виявились незадоволеними поточним станом справ у бізнесі, тоді як 31,6% підприємців ситуація цілком влаштовує. Для порівняння, минулого року переважали позитивні настрої — 45% задоволених проти 26% негативно налаштованих. В той же час, дещо змінилися основні проблеми, які хвилюють бізнес. Якщо серед головних проблем минулого року більшість підприємців назвали інфляцію, то у 2019 році вона за актуальністю посідає лише 4-е місце (43%). Значно більше турбують підприємців високе податкове навантаження — його назвали 56% опитаних, високий рівень корупції (52%), а також війна на сході країни (47%) [2].

Розвиток малого підприємництва на регіональному рівні гальмують наступні проблеми:

1. Недостатнє (негарантоване та несистематичне) фінансування регіональних програм підтримки і розвитку малого підприємництва.

2. Недосконаліть контролю за використанням коштів, виділених малим підприємствам, внаслідок чого частина ресурсів втрачається за нецільовим призначенням.

3. Великий тягар оподаткування, що змушує значну частину суб'єктів малого підприємництва переходити в тіньову економіку.

4. Недостатня допомога з боку держави у просуванні продукції вітчизняних малих підприємств на закордонні ринки, незначне залучення малого бізнесу до виконання державних замовлень.

5. Недосконаліть нормативно-правового забезпечення розвитку малого підприємництва, зокрема, у сфері обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.

6. Низький рівень розвитку ринкової інфраструктури малого підприємництва [1].

З огляду на це, головними перспективами розвитку малого підприємництва на регіональному та місцевому рівнях мають бути:

1. Створення механізму часткового відшкодування з місцевих бюджетів відсоткових ставок за кредитами, залучених суб'єктами малого підприємництва для реалізації інвестиційних проектів.

2. Сприяння самозайнятості безробітних шляхом надання їм одноразової грошової допомоги для започаткування власної підприємницької діяльності, а також при перепідготовці та підвищенні кваліфікації безробітних особливу увагу слід приділяти професіям, що не тільки користуються попитом на ринку праці, але й дають змогу започаткувати власну справу.

3. Вживати заходи щодо розвитку малого підприємництва у сільській місцевості, а саме, розробити механізми надання матеріальної допомоги малим підприємствам, що виробляють екологічно чисту продукцію сільського господарства, займаються її переробкою та експортом.

4. Для інформаційного забезпечення малих підприємців та спрощення їх доступу до необхідної інформації створити у регіонах бази даних, які будуть акумулювати інформацію щодо норм чинного законодавства України, інформаційно-аналітичні матеріали стосовно розвитку підприємництва регіону, цінової ситуації, наявних банківських установ та кредитних спілок з переліком їх послуг у сфері кредитування суб'єктів малого підприємництва.

Процес розвитку малого підприємництва безпосередньо залежить від комунікацій між державою та підприємцями. Всі проблеми необхідно координувати на державному рівні, але вирішувати у взаємозв'язку з процесами ринкової економіки та ресурсними особливостями регіону.

Список використаних джерел

1. Зиза О.О. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні / О.О. Зиза // Молодий вчений. – 2017. – № 12. – С.624-628.

2. Дослідження: Очікування малого бізнесу в Україні погіршились. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agroportal.ua/ua

УДК 65.012.8

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пінчук М.С., студент
Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансова безпека складається з певних елементів, які у своїй сінергетичній дії разом забезпечують фінансово безпечне функціонування підприємства.

На думку І.В. Демченка, перелік складових фінансової безпеки умовно може бути поділений на дві групи [4]:

1. Сутнісні складові, до яких належать наявність достатньої кількості фінансових ресурсів, захищеність наявних фінансових інтересів, збалансованість та якість фінансово-господарської діяльності підприємства, стабільність прояву у часі, протидія деструктивним факторам внутрішньої і зовнішньої природи прояву, а як наслідок, забезпечення досягнення стратегічних цілей підприємства.

2. Функціональні складові фінансової безпеки підприємства, що дають змогу виявити центри відповідальності та конкретні сегменти роботи суб'єкта господарювання, які у своїй сукупності утворюють систему його фінансової безпеки (рис. 1).

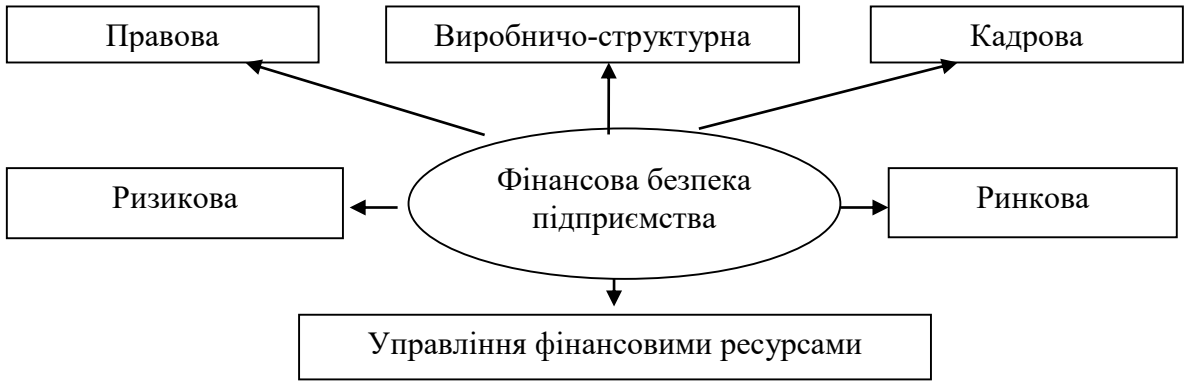

Рис. 1. Функціональні складові фінансової безпеки аграрних підприємств*

** Джерело: складено за [2] та власних уявлень*

Серед основних зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій безпеці підприємства виділимо наступні [3]:

- превалювання фіскальної сторони податкової політики над регулюючим аспектом;

- нецільове використання кредитних ресурсів;

- складність та важкість доступу до кредитних ресурсів через кризовий стан банківської системи України, що поєднує в собі обмеженість сум кредитування, високі відсоткові ставки та значний розмір застави під кредит;

- різкі зміни курсу національної валюти по відношенню до вільноконвертованих валют та систематичне підвищення вартості ресурсів;

- криміналізація та правопорушення, загальна тінізація економіки;

- неспроможність національного банківського сектору до кредитування на довгостроковий період;

- низький освітньо-кваліфікаційний рівень керівного апарату суб'єкта господарювання;

- низька вмотивованість персоналу;

- складність реалізації продукції за бажаною ціною.

Список використаних джерел

1. Бланк І. А. Управління фінансовою безпекою підприємства / І.А. Бланк – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 784 с

2. Бойко В. Концепції економічної безпеки сільськогосподарських підприємств / В. Бойко // Вісник ЛНАУ «Економіка АПК». – 2009. – №16 (2). – с. 251-255.

3. Давиденко Н.М. Фінансова безпека аграрних формувань: монографія. – К.: ЦП «Компринт». – 2013. – 357 с.

4. Демченко І.В. Стратегічне управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання / І.В. Демченко // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – Сімферополь, 2010. – №2 (7). – С. 43-47.

УДК 330.131.5

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ

Приймачук М.В, студент
Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Основною метою діяльності підприємства на ринку є зростання власного капіталу та отримання прибутку шляхом здійснення виробничої та іншої господарської діяльності. На сьогоднішній день в Україні існує жорстка конкурентна боротьба на ринку, яка вимагає від підприємств постійного підвищення ефективної діяльності

Поняття «ефективність діяльності підприємства», в сучасних ринкових умовах, займає одну з важливих характеристик доходності бізнесу та результативності управління. Підвищення ефективності діяльності є однією з основних цілей функціонування будь-якого підприємства і головним критерієм його здатності до подальшого розвитку [1].

Економічна ефективність залежить від економічного ефекту, а також від витрат і ресурсів, які викликали цей ефект. Таким чином, економічна ефективність – величина відносна, одержувана в результаті зіставлення ефекту з витратами і ресурсами.

Економічний ефект передбачає корисний результат, виражений у вартісній оцінці. Він являється абсолютною величиною що залежить від масштабів виробництва продукції і економії витрат.

Для визначення економічної ефективності існує група показників, що застосовуються на практиці:

– узагальнюючі показники (загальна рентабельність, темпи приросту виробництва продукції та ін.);

– показники ефективності використання праці;

– показники ефективності використання основних фондів;

- показники ефективності використання матеріальних ресурсів та ін. [2].

Зазвичай, економічна ефективність діяльності підприємства характеризується показниками рентабельності, норми прибутку, продуктивності праці, собівартості продукції, трудоємності, матеріалоємності, фондоємності тощо Аналізуючи дані показники, можна охарактеризувати економічну ефективність діяльності підприємства.

В оцінюванні ефективності підприємства необхідно враховувати такі характеристики підприємства, як масштаб і специфіка діяльності; етап життєвого циклу, на якому знаходиться підприємство; форма власності; цілі та вид діяльності. Найбільш вагомою з цих характеристик є вид діяльності підприємства. Оцінювання ефективної діяльності підприємств сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності на світовому ринку та високоефективному функціонуванню у довгостроковій перспективі.

Чинники зростання ефективності можна класифікувати за такими ознаками:

– видами витрат і ресурсів (джерелами підвищення);

– напрямками розвитку і удосконалення виробництва;

– місцем реалізації у системі управління виробництвом [2].

Отже, ефективність підприємства передбачає здійснення результативної та конкурентоспроможної господарської діяльності. Лише вміле використання чинників зростання може забезпечити прибутковість та фінансову стійкість підприємства.

Список використаних джерел

1. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. / І.В. Ковальчук. – К.: Знання, 2008

2. Карачина Н. П. Теоретико – методичні засади оцінювання ефективності сучасного підприємства: Економічний простір / Карачина Н. П. – 2019. - № 143. – С. 148 - 159

УДК 330.322:631.1

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

Пятківська І.О., студентка
Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів та природокористування України

В сучасних економічних умовах питання залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, а також раціональне їх використання набуває особливої актуальності. Сучасний стан ринкових перетворень в Україні потребує таких умов, які б гарантували економічну безпеку інвесторам та забезпечували б інноваційний розвиток вітчизняної економіки. Для ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств та виробництва конкурентоспроможної продукції необхідні значні інвестиційні ресурси, що дасть можливість вирішити питання оновлення матеріально-технічної бази.

Інвестиційні є найбільш дефіцитними ресурсами підприємства. Вони визначають процеси інноваційного розвитку, конкурентоспроможність продукції, її якість. Також ці ресурси впливають на зовнішнє середовище підприємства шляхом збільшення рівня його репутації, зростання рівня зайнятості населення та рівня його життя.

Процес формування інвестиційних ресурсів відбувається безперервно у вигляді надходжень від основної виробничої діяльності, від отримання залучених коштів та від позавиробничої діяльності. Конкретно визначені суми коштів, які будуть спрямовані на розвиток підприємства в якості інвестиційних ресурсів, багато в чому залежать від вартості їх залучення, структури та розміру капіталу підприємства та визначаються при стратегічному плануванні діяльності компанії [1].

Динаміка капітальних інвестицій в сільському господарстві України свідчить про стрімке збільшення їх обсягів, особливо за останні два роки. Варта відмітити, що за останні пять років капітальні інвестиції зросли в 3,5 рази і

склали 64243 млн.грн. Варто відмітити, що частка капітальних інвестицій в загальній їх сумі теж зросла. В останні роки прослідковується позитивна динаміка, якщо у 2013 році їх частка становила 7,44% у загальній кількості, то у 2018 році – 11,42%, тобто зросла майже у два рази (рис.1).

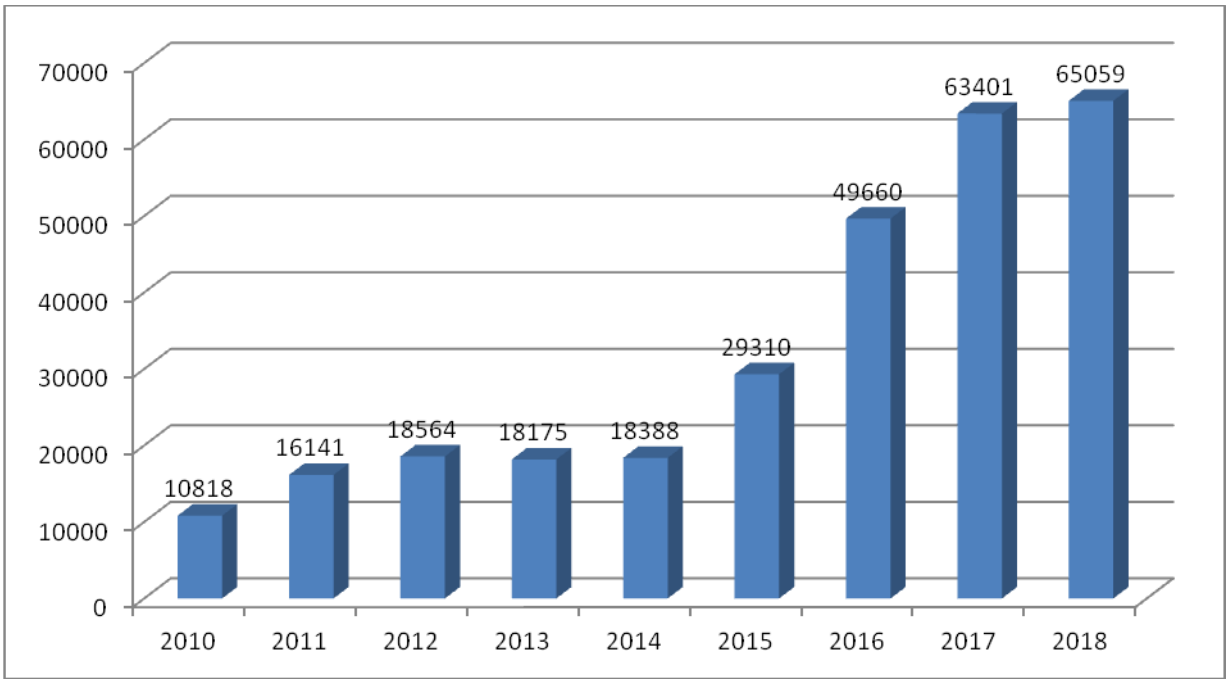

Рис.1 Динаміка капітальних інвестицій в сільському господарстві України, млн. грн

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Стимулювання інвестиційних процесів в сільському господарстві є одним із пріоритетних завдань, яке вимагає вирішення ряду проблем на всіх рівнях господарювання. Інвестиційна стратегія розвитку України має бути планомірно спрямована у сільськогосподарське виробництво, продуктивне функціонування якого забезпечить продовольчу безпеку країни, здоров'я населення, ефективний розвиток переробних галузей, машинобудування для АПК та ін.

Отже, стимулювання інвестиційних процесів в сільському господарстві є одним із пріоритетних завдань, яке вимагає вирішення ряду проблем на всіх рівнях господарювання. Інвестиційна стратегія розвитку України має бути планомірно спрямована у сільськогосподарське виробництво, продуктивне функціонування якого забезпечить продовольчу безпеку країни, здоров'я

населення, ефективний розвиток переробних галузей, машинобудування для АПК та ін.

Список використаних джерел

1. Дзеніс В.О. Міжнародна інвестиційна привабливість підприємства. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2017. №5. с. 23-29

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/.

УДК 338.512

КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Скакун В.В., студент
Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Виникнення контролінгу, як нової галузі економічної науки, зумовлено різними причинами, основні з них узагальнив та сформулював М. Пушкар: зміна технологій, диференціація, диверсифікація, інтернаціоналізація компаній; збільшення числа складових, на основі яких приймаються рішення; ускладнення середовища, в якому функціонує підприємство; ускладнення обсягу та предметного змісту інформації, необхідної для управління; ускладнення комунікацій та циклу прийняття рішень, що вимагає високої компетенції кадрів в галузі організації та системотехніки [2, с.5].

Німецькі вчені Р. Манн та Е. Майєр визначають контролінг як систему регулювання витрат і результатів діяльності, що допомагає при досягненні мети підприємства, та дозволяє уникнути несподіванок і “своєчасно ввімкнути червоний вогник, коли економіці підприємства загрожує небезпека, що вимагає прийняття заходів” [1, с.20]. Автори порівнюють контролінг з природою: вона теж прагне підтримувати необхідну рівновагу (наприклад, температури, вологості і т.д. – в природі; продуктивності, прибутку, тощо – в економіці).

Враховуючи складові контролінгу, слід зазначити, що, по-перше, контролінг базується на плануванні, тобто розробці планових показників з якими потім будуть порівнюватись фактичні дані; по-друге, контролінг здійснює інформаційне обслуговування апарату управління, що стає підґрунтям для прийняття рішення; по-третє, служба контролінгу аналізує звітність і, як наслідок, визначає напрями розвитку підприємства; по-четверте, зважаючи на наслідки аналізу, контролінг забезпечує оперативне та стратегічне управління підприємством і направляє його оптимальним шляхом на досягнення поставленої мети, і, нарешті, по-п’яте, контролінг здійснює контроль за виконанням управлінських рішень щодо отриманням бажаного результату, виявляє відхилення та формує основу для майбутнього планування.

Впровадження технології контролінгу витрат на підприємстві вимагає здійснення економічних заходів в наступному логічному порядку: за етапами, за певними діями та за процедурами.

Основними етапами, притаманними технології контролінгу в сільському господарстві є:

- визначення кінцевої мети діяльності;
- формування інформаційної бази щодо витрат та доходів (формування оперативних, виробничих, зведених звітів та ін.);
- розробка річного та перспективного планів;
- розробка планів для виробничих підрозділів (тракторна бригада, молочно-товарна ферма, автопарк, тощо) в розрізі підперіодів або технологічних процесів (оранка, весняно-польові роботи, збирання урожаю тощо);
- диференціація витрат (за періодами виникнення, за центрами відповідальності, за калькуляційними статтями та за іншими ознаками);
- контроль та аналіз процесу виробництва та факторів, що на нього впливають;
- коригування поточних та стратегічних планів.

Список використаних джерел

1. Манн Р., Майер Э. Контролинг для начинающих: Пер. С нем. Ю.Г. Жукова / под ред. И с предисл. д-ра экон. наук В.Б. Івашкевича. - 2-е изд., пере раб. И доп. - М.: Финансы и статистика, 1995. - 304 с: ил.
2. Пушкар М.С. Контролінг: Монографія.- Тернопіль, 1997.- 146с.

УДК 336.647

МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Сова А.В., студентка
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Правильна стратегія управління капіталом на підприємстві є запорукою його ефективного функціонування. Складовою стратегії управління являється оптимізація структури капіталу.

Оптимізація структури капіталу — це важливий етап аналізу капіталу, який полягає у визначенні оптимального співвідношення між власними коштами, які приносять прибуток, і позиковими коштами, які інверсовано у грошовій формі, в обмін на обов'язки їх повернення, за умови якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства.

У науковій літературі відомі три основні методи оптимізації структури капіталу. Оптимізація структури капіталу здійснюється за такими методами:

1) Максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності. Цей метод ґрунтується на розрахунках рівня рентабельності власного капіталу при різній структурі капіталу. Доцільність і обсяги залучення позикового капіталу обґрунтовуються і обмежуються позитивним значенням ефекту фінансового важеля.

2) Мінімізації середньозважених витрат на капітал. В основу методу покладена оцінка витрат на власний і позиковий капітал за різних умов їх

формування та обслуговування. Визначення оптимальної структури капіталу здійснюється за найменшими витратами на його залучення.

3) Мінімізації рівня фінансових ризиків. Даний метод дозволяє визначити, скільки позикових і власних коштів можна залучити без порушення фінансової стійкості і платоспроможності компанії, а також як зміна пропорцій власного і позикового капіталу позначиться на прибутку.

Кожен з представлених методів не являється ідеальним і має свої переваги і недоліки (табл.1) [2].

Таблиця 1

Переваги і недоліки методів оптимізації структури капіталу підприємства

Переваги	Недоліки
Метод оптимізації за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності	
1. Широта практичного застосування механізму фінансового левериджу обумовлюється тим, що цей показник можна розрахувати за всім обсягом позикового капіталу, і в розрізі кожного з його джерел. 2. Можна визначити вплив зміни прибутку на динаміку фінансової рентабельності	1. Значна частка позикового капіталу у порівнянні з власним капіталом може призвести до зменшення фінансової стійкості підприємства. 2. Не враховує вартість власного капіталу
Метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості	
1. Можливість визначення найменш вартісного джерела фінансування компанії. 2. При розрахунку враховується частка кожного з джерел фінансування.	1. Найменш вартісне джерело капіталу підприємства не завжди здатне забезпечити прибуткову діяльність компанії. 2. Використання методу може нести загрозу фінансовій стійкості підприємства. 3. Складність визначення вартості власного капіталу підприємства
Метод оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків	
1. Передбачає процес диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства. 2. Дозволяє врахувати особливості кожного підприємства.	1. Мінімізуючи рівень фінансових ризиків підприємство не завжди може отримати прибуток. 2. Складність оцінки фінансових ризиків та їх впливу на підприємство.

Отже, оптимізація структури капіталу є важливим елементом стратегії розвитку підприємства, і передбачає визначення єдиного критерію оптимальної

структури капіталу в довгостроковій перспективі з використанням розглянутих методів.

Список використаних джерел

1. Дуда С. Т. Узагальнення методичних підходів до оптимізації структури капіталу підприємства / С. Т. Дуда // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2014/24_2/227_Dud.pdf.

2. Грицино О.М., Бусленко В.В. Оптимізація структури капіталу підприємств України / О.М. Грицино, В.В. Бусленко // Збірник наукових праць Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана. – 2017. – №1 (29). – с. 91-92.

УДК 658.15: 658.87

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Сорокотяга Д.О., студентка
Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів та природокористування України

Враховуючи сучасні тенденції розвитку бізнесу та напрямки розвитку економіки України та її євроінтеграції, для успішності і отримання максимального прибутку, ми маємо розробити ефективну і адаптовану під вимоги сучасності модель управління фінансовими ресурсами підприємства. Ми маємо сформувати таку систему оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами, яка б дозволяла би нам приймати правильні рішення в конкретні моменти щодо напрямків руху управління фінансовими ресурсами.

Фінансові ресурси - це загальна сума власного, позиченого й залученого капіталу, що використовується підприємствами для формування своїх активів і здійснення виробничо-господарської діяльності з метою одержання прибутку.

Для визначення ефективності управління фінансовими ресурсами варто визначити ключові показники, які допоможуть максимально ефективно

впровадити рекомендації щодо управління фінансовими ресурсами підприємства.

Метою нашого дослідження є розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, оскільки неефективне управління саме фінансами є основною проблемою сучасного бізнесу. Від розв'язання цих проблем на підприємстві залежить його стійке, стабільне функціонування і розвиток, в цьому і полягає *актуальність нашого дослідження*.

Аналізуючи статистичні дані, ми приходимо до висновку, що прибуток підприємства залежить від організації витрат, в призмі нашого дослідження ми говоримо про персонал та його чисельність. Не потрібно збільшувати штат працівників, необхідно вкладати в навчання та розвиток персоналу, що призводить до явного збільшення прибутку.

Визначаючи управління фінансовими ресурсами через персонал як одну із ключових проблем в управлінні фінансовими ресурсами, ми пропонуємо:

- планове навчання персоналу;
- підвищення кваліфікації працівників;
- використання аутсорсингових послуг, послуг аутстафінгу.

Це дозволить якісно зменшити витрати і максимізувати прибуток.

Ефект від навчання та розвитку песоналу оцінюється не тільки за витраченим на нього коштам та отриманням більшого прибутку, а й зачіпає важливі чинники соціальної ефективності. Підвищення професійної майстерності позитивно відбивається на гарантії збереження робочого місця, можливості підвищення на посаді, розширенні зовнішнього ринку праці, на величині доходів організації, на почутті власної гідності і можливості самореалізації.

Прибуток підприємства прямо пропорційно залежить від витрат на навчання та розвиток персоналу.

Список використаних джерел

1. Балашов О.В. Фінансові важелі управління фірмою / О.В. Балашов // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 35–39.

2. Ванькович Д.В. Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств / Д.В. Ванькович // Фінанси України. – 2014. – № 9. – С. 112-117.

3. Сторонянська І. З. Фінансова спроможність регіонів у контексті бюджетно-податкової децентралізації / І. З. Сторонянська, Л. Я. Беновська // Фінанси України. – 2015. – №6. – С. 44-57.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

УДК 336

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Сукач І.П., студентка
Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В сучасних умовах розвитку ринкового середовища фінансова стійкість набуває все більш важливого значення. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для ефективного функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу.

Багато вчених розглядали поняття фінансової стійкості як невід'ємної складової фінансового стану успішно діючого підприємства і тому у кожного науковця свій підхід до визначення сутності фінансової стійкості.

Фінансова стійкість підприємства аграрної сфери розглядається через необхідне і достатнє для досягнення поставленої мети кількісне та якісне співвідношення ресурсів підприємства й компетенція менеджменту щодо ефективного їх використання. На основі цієї концепції важливу роль у поглибленні категорії «фінансова стійкість підприємства» повинно відігравати також і відповідне до базових засад цієї концепції методологічне забезпечення. Цей методологічний інструментарій об'єднує показники фінансової стійкості в

єдину динамічну систему, створюючи передумови для адекватної імплементації їх в інтегральний показник. При цьому для визначення категорії фінансової стійкості доцільно акцентувати увагу не лише на ресурсній концепції, але і на інших підходах та засадних умовах формування цієї економічної категорії [1].

Критерієм стійкості можна вважати достатню наявність фінансових ресурсів для забезпечення відтворення аграрного виробництва та нарощення діяльності підприємства в майбутньому періоді.

Проте, фінансові ресурси мають свою ціну залучення в господарську діяльність підприємства та, сформовані в масштабах, що перевищують потребу в певному проміжку часу, не генерують додаткового прибутку і супроводжуються нарощенням фінансових ризиків у часі, тобто потребують фінансового захисту, що об'єктивно притаманне саме аграрним підприємствам внаслідок специфіки функціонування фінансових потоків в аграрній сфері [2].

Категорійний апарат фінансової стійкості аграрного підприємства визначається переліком складових, які впливають на рівновагу підприємства з урахуванням взаємозв'язків між ними.

Методологія визначення адаптованого до умов сучасного ринку переліку складових фінансової стійкості передбачає такі критерії: повною мірою включати базові фактори впливу на економічну систему; враховувати складові економічної стійкості, які мають реальний і суттєвий вплив на суб'єкт господарювання; акцентування не тільки на особливостях галузі, але й на специфіці функціонування підприємства; врахування академічних знань у конкретній предметній сфері дослідження [3].

Таким чином, для поліпшення фінансової стійкості підприємствам необхідно збільшити обсяг власних фінансових ресурсів, визначити найбільш оптимальне співвідношення складників капіталу, за якого підприємство зможе вільно маневрувати та ефективно використовувати грошові кошти, забезпечуючи тим самим безперебійний процес виробництва та реалізації продукції.

Список використаних джерел

1. Бержанір І.А., Вінницька О.А., Гвоздєй Н.І. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Молодий вчений. 2018. № 2(54). С. 682–686.
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с
3. Костирко Л.А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2015. – № 4 (221). – С. 122-128.

УДК 631.11:658.8

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Тесленко К.С., студентка
Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Процеси глобалізації вітчизняної економіки зумовлює необхідність удосконалення методів, пов’язаних із дослідженням основних джерел формування фінансово-економічних результатів діяльності суб’єктів господарювання, відповідно до законів ринку в забезпеченні задоволення інтересів працівників, підприємств та держави.

У ринковій системі господарювання категорія доходів (прибутків) посідає одне з центральних місць. Одержання доходів є головною метою підприємницької діяльності, основним спонукальним мотивом будь-якого бізнесу. Закони ринкової економіки не дозволяють виробляти продукцію, реалізація якої завдає збитків. Ситуація, яка складається останнім часом у сільському господарстві, не є природною.

Формування і використання прибутку є досить складним і неоднозначним у зв’язку із специфікою аграрної галузі. Надзвичайна важливість прибутку для розвитку підприємства вимагає формування дієвого механізму управління ним.

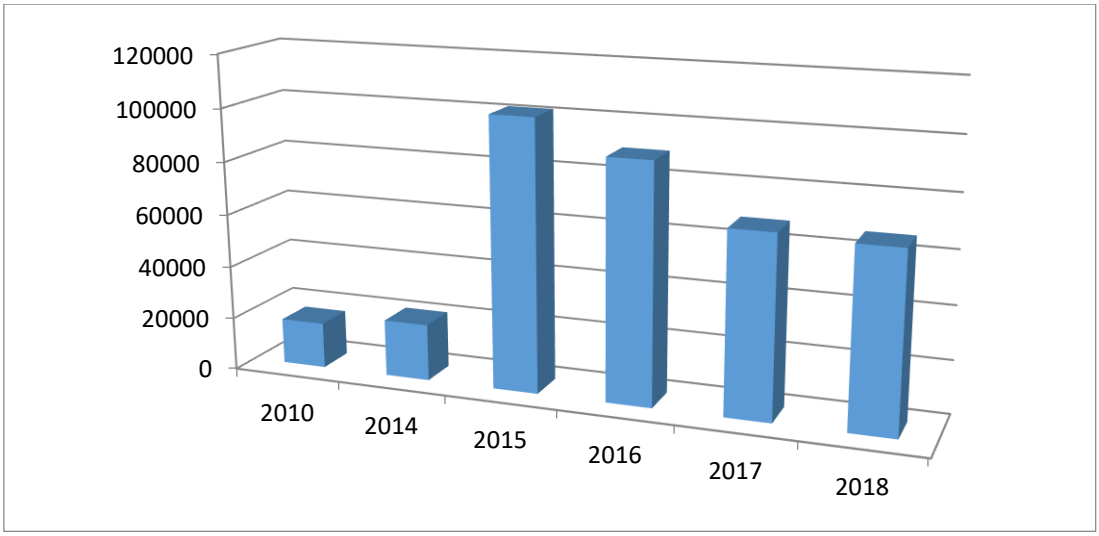

Рис. 1. Чистий прибуток сільськогосподарських підприємств України, млн. грн

Аналіз прибутку сільськогосподарських підприємств України свідчить про позитивну динаміку, зокрема прослідковується суттєве зростання прибутку у 2015 році до 101912,2 млн. грн, проте з 2016 році зазначений показник дещо зменшився і в 2018 році склав 66878,1 млн. грн (рис.1).

Управління прибутком представляє собою процес розробки, прийняття та реалізації ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу та використання на підприємстві. Управління прибутком передбачає оцінку та досягнення оптимального розміру прибутку й ефективності діяльності організації [1, с. 319].

Для того, щоб рівень прибутковості покращувався на підприємстві повино проводити ряд заходів, зокрема: організаційні (удосконалення виробничої та організаційної структури управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва); технічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляється); економічні важелі та стимули (удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів) [2].

Отже, метою діяльності сільськогосподарських підприємств є отримання максимального прибутку, основним джерелом якого є виробництво конкурентоспроможної продукції. При цьому важливу роль відіграє державна

підтримка сільськогосподарських виробників шляхом встановлення цін на сільськогосподарську продукцію та зменшення податкового тиску.

Список використаних джерел

1. Березівський П.С. Проблемні аспекти управління прибутком сільськогосподарських підприємств. Економічний простір, 2009. – № 21. – С. 312 –320.

2. Биба В.В. Чинники, що впливають на прибуток сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2016. №5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4960

УДК 336.67

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Холостих К.О., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В сучасних умовах розбудови суспільства, розвитку реального сектору економіки важливого значення набуває науковий підхід до ефективної побудови механізму збалансування фінансових потоків підприємств з метою досягнення врівноваження інтересів учасників системи фінансових відносин, забезпечення стійкого розвитку суб’єктів господарювання в довгостроковій перспективі.

Організаційна структура системи управління фінансовими потоками підприємства певною мірою відображає організаційну структуру управління підприємством, оскільки рух фінансових потоків здійснюється не сам собою, а регулюється відповідними управлінськими структурами підприємства. Це суб’єктивна сторона побудови фінансової системи підприємства, яка має свої закономірності.

Теоретико-методологічні, організаційні, практичні проблеми функціонування системи управління фінансовою діяльністю вітчизняних підприємств та її подальшого реформування розглядалося в працях вітчизняних

вчених: М. Білик, О. Білоусової, І. Бланка, В. Забродського, І. Запатріної, В. Зінченко, І. Зятковського, Т. Смовженко, В. Сутормінної, В. Федосова та інших [1].

Управління фінансами підприємств – це дотримання відповідних пропорцій фінансових потоків по фазах циклу кругообігу фінансових ресурсів з метою реалізації стратегії розвитку підприємств у поточному й перспективному періодах. Відповідно, механізм збалансування фінансів підприємств представляє цілісну систему управління фінансовими потоками, яка призначена для організації взаємодії об'єктів та суб'єктів господарювання у сфері фінансових відносин з метою впливу через ці пропорції на результати діяльності.

Механізм управління фінансовими потоками підприємств є найбільш динамічним елементом управління фінансами суб'єктів господарювання, що дозволяє забезпечувати ефективну фінансову діяльність в умовах внутрішньої та зовнішньої організації фінансових відносин. Ефективність механізму залежить від цілеспрямованого вибору дієвості їх впливу на окремі напрямки господарської діяльності.

Сучасна система управління фінансовими потоками вітчизняних підприємств значно розширилась й певною мірою набула ознак, елементів, що притаманні ринковим принципам; врахувала нові умови господарювання. Досвід організації фінансових відносин в умовах трансформаційної економіки засвідчує про досить широкий спектр методів, інструментів управління фінансами підприємств, маючи на меті досягнення визначених результатів розвитку як підприємств, так і національної економіки в цілому.

З метою підвищення ефективності управління фінансовими потоками підприємств, покращення фінансового стану суб'єктів господарювання, збереження потенціалу фінансово-економічної стійкості в умовах невизначеності потребує удосконалення система управління фінансами підприємств за напрямами: раціоналізація складу фінансових ресурсів по періоду залучення і використання, прискорення фінансово-операційного циклу, підвищення рентабельності активів і капіталу.

Оптимізація фінансового циклу підприємств забезпечується ефективним механізмом управління оборотним капіталом та його елементами. З огляду на певні недоліки вітчизняної практики управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання та з метою удосконалення механізму збалансування фінансів підприємств доцільним є: запровадити в господарську практику систему розробки й реалізації політики управління поточним капіталом на основі дотримання основних правил фінансування, умов фінансової рівноваги; посилити внутрішній контроль за заборгованістю на основі застосування відповідних умовам розвитку підприємства індикаторів-критеріїв ефективності управління заборгованістю, кредитних стандартів надання товарних кредитів, методів оцінки кредитоспроможності контрагентів, механізмів інкасацій та рефінансування дебіторської заборгованості [2].

Застосування теорії управлінських систем до управління фінансовими потоками дозволило побачити процес управління рухом фінансових ресурсів підприємства в єдності складових його частин: обліку, аналізу, планування і контролю. Вдосконалена діюча на підприємствах система оперативного обліку фінансових потоків, шляхом впровадження фінансових рахунків, дає можливість класифікувати фінансові потоки за видами господарської діяльності відповідно до міжнародних стандартів обліку, дозволяє одержати додаткову інформацію про фінансові операції, що проводяться. Дана система рахунків дозволяє упорядкувати і привести до єдиної системи оперативний облік в частині фіксації інформації про фінансові потоки, що беруть участь у фінансових операціях, що реалізовуються підприємством в ході своєї господарської діяльності. Класифікація фінансових операцій в систему фінансових рахунків зробила прозорішими фінансові потоки підприємства, оскільки дозволяє фіксувати інформацію, що раніше залишалася неврахована, і акцентувати увагу на ній.

Список використаних джерел

1. Грачев А.В. Организация и управление финансовой устойчивостью. Роль финансового директора на предприятии / А.В. Грачѐв // Финансовый менеджмент. – 2015. – № 1. – С. 56-69.

Турило А.М. Методологічні підходи до оцінки фінансової діяльності підприємства / А.М. Турило // Фінанси України. – 2012. – № 3. – С. 1

УДК 336.77

ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Чубанова М.С., студентка
Файчук О.В., кандидат економічних наук, доцент
Національного університету біоресурсів і природокористування України

Значення сільського господарства зростає не лише в державному, але і у світовому обсягах, що обумовлено закономірністю забезпечення продовольчої безпеки в умовах зростання світових цін на продукти на фоні постійно нарощуючого попиту на сільськогосподарську продукцію, об'єктивному зменшенні ресурсів для її виробництва. Таке становище речей обумовлює осягнення того, що сільське господарство є однією з ключових галузей сучасної економіки, а перспективи його піднесення все частіше виходять за межі окремої держави, стають предметом суперечок на інтернаціональному рівні, призводять до більш тісної кооперації держав в царині напрацювань стратегії і тактики стосовно нарощування кількості виробництва сільськогосподарської продукції. Примноження аграріями розмірів виробництва сільськогосподарської продукції досягається способом забезпечення безперервного процесу виробництва, за рахунок як особистих джерел фінансування, або ж залучення альтернативних – у виді банківських кредитів. Це обумовлено специфічними рисами аграрного виробництва. Останнім часом аграрії залучають в процес виробництва банківські кредити в невеликих обсягах, що ні теоретично, ні практично не доведено. Банківські кредити є і будуть переважаючим джерелом фінансування операційної галузі функціонування суб'єктів господарювання аграрної сфери [1].

Кредитування аграрних підприємств ґрунтується на таких самих принципах, як і кредитування підприємств інших сфер економіки, але має суттєві ознаки, які визначаються підрядністю відтворювального процесу в сфері від

природних умов. А це спричиняє, передусім, тверду періодизацію процесу виробництва та робить неможливим перерви в ньому, що викликає прагнення в забезпеченні надання кредитів діяльність товаровиробників галузі в чітко вказаний час і в повному розмірі; по-друге, уповільнений обіг капіталу потребує підвищення термінів залучення кредитних ресурсів та зменшення плати за кредит; по-третє, низький рівень технічного устаткування виробництва при високому рівні ослаблення техніки та використанні застарілої технології потребує значного обсягу кредитного забезпечення інвестиційного спрямування; по-четверте, підвищений рівень небезпечності галузі вимагає застосування адекватного рівня страхової оборони. Якраз специфіка аграрного виробництва робить аграріїв не конкурентними на кредитному ринку та обумовлює потрібність їх державної підтримки [2, с.34].

Головна причина динамічного розвитку банківського кредитування агросфери – забезпечення віддання кредиту за умови дотримання переваг кредиторів та позичальників. Неповернення кредитів аграріями сьогодні зумовлене різноманітними причинами, визначальні з яких, висока загрозливість ведення господарської діяльності в галузі, несвоєчасне одержання ними банківських кредитів їх неефективне користування та брак грошей для розрахунків за цими кредитами. З огляду на це доцільно запропонувати ввести страхування ризиків неповернення кредитів банкам сільськогосподарськими виробниками.

Замкнутий цикл виробничого процесу у таких типах сільськогосподарських підприємств слугує тому, що за рахунок диверсифікації виробництва ризик, споріднений із сезонними особливостями аграрної сфери, значно нижчий [3, с.91].

Таким чином, на основі аналізу чинників, що діють на організацію кредитування сільського господарства можна підсумувати те, що суб’єкти господарювання аграрної галузі через специфічні особливості їх методу виробництва є потенційними користувачами банківських кредитів. Водночас, умови господарювання суб’єктів господарювання аграрної сфери, особливість

майна, що перебуває у їх розпорядженні і яке може бути в якості забезпечення за кредитами не повною мірою допомагає їх доступу до банківських кредитних ресурсів. Результативність банківського кредитування аграріїв залежить від введення передових, прогресивних технологій, які впливають на сезонність виробництва та на спільний виробничий процес.

Список використаних джерел

1. Особливості банківського кредитування суб'єктів господарювання аграрної галузі. // Ефективна економіка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=902

2. Воронкова А.А. Проблеми банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників в Україні / А.А. Воронкова, Л.В. Куцина // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 2 (5).– С. 33-37

3. Колотуха С.М. Кредитування сільськогосподарських підприємств як ефективне джерело інвестиційної діяльності / С.М. Колотуха, І.П. Борейко // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 89-96

УДК 339.727

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ: ОГЛЯД СУЧАСНОГО СТАНУ

Шевчук Д.В., студент
Муравський О.А., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Прямі іноземні інвестиції являються надзвичайно важливим фактором розвитку національної економки, особливо для України, яка страждає від економічних труднощів, які мали місце в Україні Іноземні інвестиції в Україні є не лише вагомим фактором розвитку вітчизняної економіки, але й водночас важливим індикатором умов ведення підприємницької діяльності у нашій державі [4, с.189]. Цим і зумовлена та увага, яка приділяється питанням іноземного інвестування в Україні як у професійному середовищі, так і у ЗМІ. Особливої гостроти проблеми іноземного інвестування в Україні набувають саме

зараз, коли українське суспільство, а не лише вітчизняна економіка, опинилось у стані гострої кризи [1]. Тому пріоритетним завданням інвестиційної політики нашої держави залишається стимулювання іноземної інвестиційної діяльності, яка тісно пов'язана з оцінкою стану розвитку інвестиційного ринку. За рахунок іноземних вливань в нашу економіку та забезпечення використання сучасних технологій може бути вирішено питання розвитку інвестиційних ринків, що потягне за собою ряд нових наслідків. Наприклад, зростання мінімальної та середньої заробітних плат, підвищення купівельної спроможності громадян, зміцнення курсу національної валюти та інше.

Суттєве збільшення рівня іноземних інвестицій в Україну стримує військовий конфлікт, оскільки після його початку їх кількість суттєво скоротилася. Проте важливо розуміти, що значна частина довоєнних прямих іноземних інвестицій потрапляла до України через офшорні компанії і насправді мала українське або російське походження. Звісно, невизначеність навколо військового конфлікту з Росією стримуватиме інвестиції в Україну. Щоб підвищити ймовірність залучення справжнього іноземного капіталу, необхідно усунути значні перешкоди на шляху прямих іноземних інвестицій, що існували ще задовго до початку конфлікту [2]. Такими перешкодами, які стримують приплив інвестицій являються політичні негаразди, недосконале законодавство, та неефективна робота державних інститутів.

За рахунок прямих іноземних інвестицій фінансуються вкладення іноземними компаніями ресурсів в національну економіку задля створення і будівництва підприємств, формування акціонерного та статутного капіталів.

Динаміку надходження прямих іноземних інвестицій протягом 2010-2018 рр. наведено в таблиці 1.

Спираючись на вище представлені дані можна припустити про те, що однією із причин зменшення надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну стала російська агресія, яка мала місце в 2014 році. Починаючи з 2015 року відбувається поступове покращення ситуації, завдяки приросту прямих іноземних інвестицій.

Таблиця 1

Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України та прямих інвестицій з України в економіку країн світу у 2010 – 2018 рр., млн. дол. США

Рік	Прямі іноземні інвестиції в Україну	Приріст/падіння за рік	Прямі інвестиції з України	Сальдо
2010	6495	+1679	736	5759
2011	7207	+712	192	7015
2012	8401	+1194	1206	7195
2013	4499	-3902	420	4079
2014	410	-4089	111	299
2015	2961	+2551	-51	3012
2016	3284	+323	16	3268
2017	2202	-1082	8	2194
2018	2870	+668	1	2869

Примітка: 2014-2018 рр. без АРК і тимчасово окупованих територій Донбасу
Побудовано автором за даними джерела [3]

Лише 2017 рік показав негативний результат: на кінець 2017 року обсяг прямих іноземних інвестицій скоротився відносно 2016 року на 1082 млн. дол. У 2018 році прослідковується позитивна динаміка щодо збільшення обсягу прямих іноземних інвестицій на 668 мільйонів доларів. У 2012 році обсяг залучення прямих іноземних інвестицій мав найвищий рівень за аналізований період. Зважаючи на труднощі, з якими Україні довелось мати справу, за останні 6 років країна не досягла такого значного розміру приросту іноземних залучень. Дана тенденція до зниження обсягу іноземних інвестицій є наслідком невирішеної низки причин недовіри інвесторів, серед яких: високий рівень корупції в країні, недовіра до судової системи, нестабільність національної валюти, монополізація ринків і, звичайно ж, військовий конфлікт України з Росією.

Отже, якщо внутрішня ситуація в економіці України буде залишатися незмінною, то на значне зростання реальних прямих іноземних інвестицій в Україну очікувати не варто.

Список використаних джерел

1. Свистун Л.А., Мороховець І.О Перспективи іноземного інвестування в економіку України у контексті загроз її економічній безпеці / Л.А. Свистун, І.О. Мороховець // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. № 18. – С. 483–489.

2. Аверчук Р. Прямі іноземні інвестиції в Україні: війна і мир / Ростислав Аверчук [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://voxukraine.org/uk/investments-in-ukraine-ua/.

3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

4. Словник довідник з фінансового ринку для підготовки фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» / О.А. Муравський // Миронівка: ПрАТ «Миронівська друкарня», – 2017. – 868 с.

УДК 631.14

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Шкуропатська А.І., магістр
Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування

Однією з актуальних проблем агропромислового комплексу України є інноваційний шлях розвитку сільськогосподарського виробництва. Широке впровадження інновацій в усіх напрямах діяльності сільськогосподарських підприємств сприяє: зростанню продуктивності праці, економії різних видів ресурсів, скороченню витрат і зниженню собівартості аграрно-продовольчої продукції, нарощуванню обсягів і підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва.

Основні теоретичні і методологічні положення, пов’язані з розкриттям сутності й змісту інновацій, інноваційних процесів та інноваційної діяльності, особливостями і закономірностями їх прояву в сільськогосподарських підприємствах досліджувались у працях науковців: В.Г. Андрійчука, В.І. Благодатного, В.О. Василенка, О.І. Дація, О.В. Донця, В.О. Заготова, М.В. Зубця, М.І. Кісіля, М.Ф. Кропивка, М.І. Лобанова, М.Й. Маліка, Л.І. Михайлової, Ю.Н. І.А. Павленка, П.Т. Саблука та ін.

На інноваційні процеси в сільському господарстві мають безпосередній вплив особливості сільськогосподарського виробництва, які визначаються сезонністю сільськогосподарської праці, наявністю живих організмів, залежністю від природних і кліматичних умов, різними технологіями виробництва продукції рослинництва і тваринництва, розривом у часі між створенням нових розробок і їх масовим освоєнням тощо.

Слід відзначити, що у сільському господарстві розробка інновацій і їх впровадження пов'язано переважно з новими сортами рослин, виведенням нових порід тварин, нової техніки, новими ресурсозберігаючими технологіями, застосування яких у більшості випадків змінює характерні властивості сільськогосподарської продукції, що виробляється, але не призводять до появи нових видів продукції.

Аграрна інновація – це різновид інновації, що реалізується в аграрному секторі економіки з метою підвищення ефективності його діяльності та забезпечення стабільного розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва.

Основною метою інновацій в аграрній сфері є забезпечення економічності та екологічності сільськогосподарського виробництва [1].

За предметом і сферою застосування у сільському господарстві виділяють наступні типи інновацій (табл. 1).

Інноваційна діяльність у ринкових умовах є вирішальним чинником ефективного розвитку й нарощування обсягів аграрного виробництва. Вона зумовлює якісні зміни технологій виробництва, суттєві зрушення в його структурі, переоцінку системи мотивації. Найбільшим попитом на ринку інноваційної продукції користуються нові високопродуктивні сорти й гібриди сільськогосподарських культур, породи племінних тварин і птиці, машини та механізми, знаряддя й устаткування, сучасні засоби організації виробництва та ін. У забезпеченні цього попиту важливе місце відводиться аграрній науці як найпотужнішому джерелу створення та впровадження інновацій.

Таблиця 1

Класифікація інновацій за предметом та сферою застосування у сільському господарстві [2]

Ознака класифікації	***Вид інновацій***
Біологічні	- нові сорти і гібриди сільськогосподарських рослин; - нові породи, типи тварин і птиці; - створення рослин і тварин, стійких до хвороб і шкідників, несприятливим факторам навколишнього середовища
Технічні	- використання нових видів техніки і обладнання
Технологічні	- нові технології обробки сільськогосподарських культур; - нові технології в тваринництві; - науково – обумовлені системи землеробства і тваринництва; - нові ресурсозберігаючі технології виробництва і зберігання сільськогосподарської продукції; - екологізація землеробства.
Хімічні	- нові добрива і їх системи; - нові засоби захисту рослин;
Економічні	- нові форми організації, планування і управління; - нові форми і механізми інноваційного розвитку підприємства
Соціальні	- забезпечення сприятливих умов для життя, праці і відпочинку сільського населення
Інновації в менеджменті	- нові форми організації і мотивації праці; - нові методи ефективного управління персоналом
Маркетингові	- вихід на нові сегменти ринку; - удосконалення якості продукції та розширення асортименту; - нові канали розподілу продукції

Безперечно, сьогодні інноваційна діяльність аграрних підприємств в Україні не у найкращому стані. Багато експертів вважають, що головною причиною гальмування інноваційного розвитку є брак фінансових ресурсів. Насправді існує низка інших не менш важливих причин, таких як спад платоспроможного попиту на вітчизняну продукцію з боку держави та підприємницького сектора. Непривабливість вітчизняних підприємств для іноземних інвесторів через невміння держави фінансово грамотно спрямувати грошові потоки та інші економічні та політико-правові проблеми.

Одним із найважливіших елементів діяльності аграрних підприємств має бути розроблення його інноваційної політики, яка міститиме у собі важливі стратегічні й тактичні аспекти. Метою інноваційної політики повинно бути запровадження інновацій у діяльність підприємств для забезпечення

оптимального завантаження виробництва. Вона повинна відбуватися у двох напрямах:

1) акцент на потребах ринку і споживачів, яким відповідає маркетингова політика підприємства;

2) концентрація на ресурсах, тобто досягнення в науковій і виробничій сферах, технологіях, управлінських механізмах, оптимізуючи цим самим використання матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів суб'єкта господарювання [3].

Розвиток інноваційної діяльності в сільському господарстві України – важливий напрям по нарощуванню конкурентних переваг, оскільки аграрна галузь економічно розвинутих країн поступово перетворюється в наукомістку галузь виробництва.

Отже, можна зробити заключення, що у контексті існування необхідності нарощування обсягів виробництва та рівня конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції одним із перспективних напрямів розвитку аграрних підприємств України є використання інноваційних підходів до здійснення господарської діяльності в сільському господарстві.

Список використаних джерел

1. Чабан В.Г. Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору / В.Г. Чабан // Економіка АПК. – 2006. – № 7. – С. 68.

2. Опружак С.С. Інноваційна діяльність в сільському господарстві // Наукове мислення: Восьма всеукраїнська практично-пізнавальна конференція. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/38

3. Полегенька М.А. Особливості інноваційної діяльності в агропромислових підприємствах України / М. А. Полегенька // Агросвіт. – 2017. – № 6. – С. 49 - 54.

УДК 338.2

ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Шнайдер А.В., студентка
Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів та природокористування України

В умовах функціонування ринкової економіки України механізм розподілу прибутку має велике значення, адже у ньому відображається ефективність господарської діяльності, від нього залежить дієвість господарської самостійності й самофінансування підприємств.

Розподіл прибутку є важливим економічним важелем, що забезпечує гармонізацію економічних інтересів держави, підприємства як господарюючого суб'єкта ринку, його трудового колективу. Порядок розподілу прибутку підприємства залежить від чинного законодавства, яке регулює взаємовідносини підприємства з бюджетом, формами власності й організаційно-правовим статусом підприємства. Отриманий підприємством прибуток направляється на виплату податків та обов'язкових платежів, що сплачуються з прибутку, і на утворення чистого прибутку.

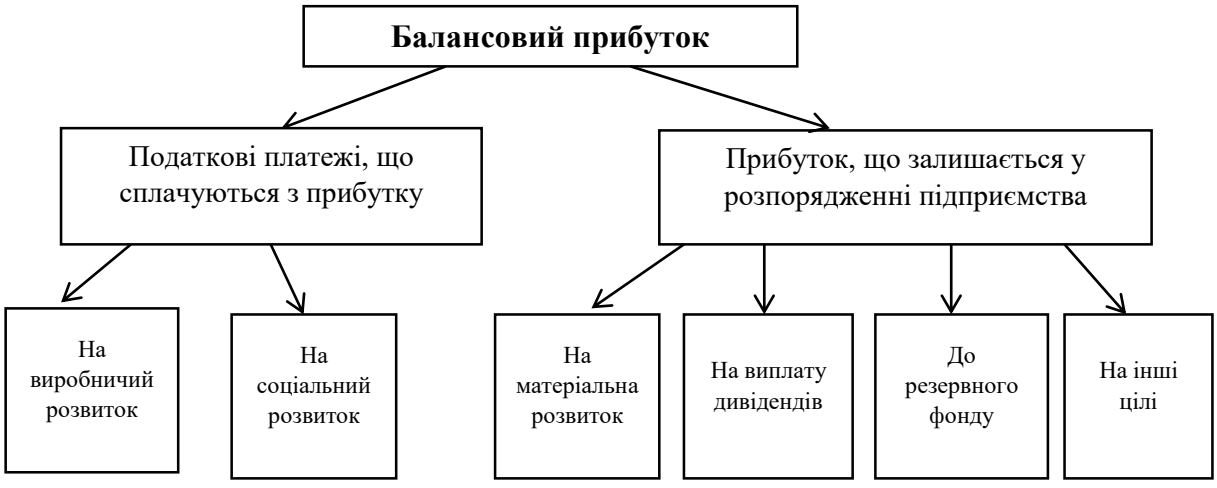

Рис.1. План розподілу прибутку підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [1]

Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, використовується для матеріального заохочення і соціального розвитку,

формування резервного фонду, фондів комерційного ризику, виробничого розвитку, виплати дивідендів, поповнення інших фондів, що формуються за рішенням підприємства.

Розмір фондів фінансових коштів, що утворюються підприємством за рахунок чистого прибутку, не регламентується, за винятком резервного фонду (для акціонерних товариств) (рис.1).

Планування розподілу прибутку здійснюється в такому порядку:

1. Визначення потреби у прибутках за напрямами його використання.

2. Формування цільової структури розподілу прибутку.

3.Визначення пріоритетності у використанні прибутку за окремими напрямами використання.

4. Збалансування потреби в прибутку за напрямами його використання з можливостями отримання прибутку при здійсненні господарсько-фінансової діяльності підприємства [2].

Заключне рішення про плановий розподіл прибутку приймається після затвердження плану формування прибутку підприємства. Якщо даний план формування прибутку менший за сумарну потребу в прибутку за окремими напрямами його використання, то слід переглянути розміри його використання на різні потреби з урахуванням визначення пріоритетів у розвитку підприємства.

Отже, прибуток виступає не лише стимулом господарської діяльності підприємств, а й основним джерелом розвитку їхньої діяльності. Таким чином, великої значущості набуває оптимальність розподілу прибутку підприємства з урахуванням його впливу на фінансовий стан підприємства.

Список використаний джерел

1. Марцин В. С. Економіка торгівлі: підруч. К.: Знання, 2006. – 402 с.

2. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. «Молодий вчений», 2017. – №2(42) – С. 299-303

СЕКЦІЯ 4
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

UDC 336.7

STATE AND PROSPECTS OF LEASING DEVELOPMENT IN UKRAINE

Olifer D.O., student
Titenko Z.M., Ph.D in Economics, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences

Ukraine's foreign economic policy is oriented now toward building a socially oriented market economy and integrating our country into the world economic space. Under these difficult conditions, leasing should play an important role, which is designed to create a receptive environment for the introduction, effective use of modern progressive technology and technology, the replenishment and renewal of the existing fleet of machines and farm mechanisms. Leasing in Ukraine has started to develop rapidly relatively recently, therefore analysis of the leasing market in Ukraine will allow to determine the reasons of such rapid development and problems, it is held back.

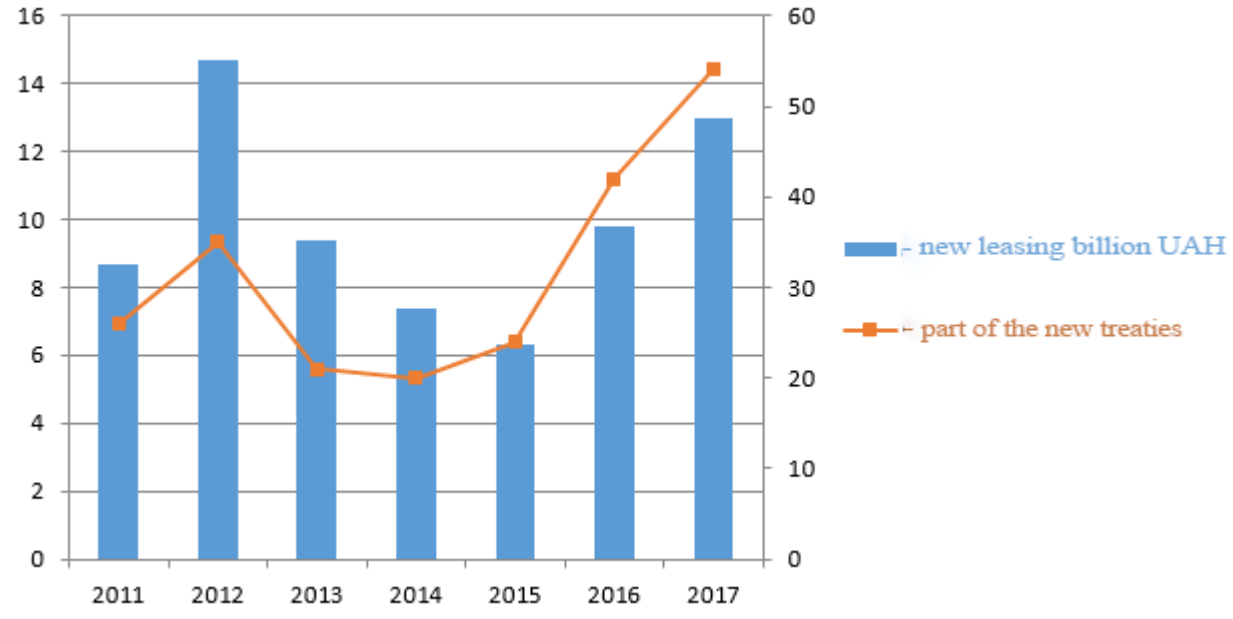

Fig. 1 Volume of new leasing contracts in Ukraine

Research shows that the demand for leasing companies' services in Ukraine and the volume of leasing transactions began to grow in 2016 (Fig.1) and according to experts' forecasts in 2020 will amount to 42.1bn. UAH and the share of new contracts made 65%.

According to experts, the next 4-5 years we should expect growth of volumes of new business in 3-4 times. First of all, this will be due to the significant delayed demand of enterprises. In addition, commercial banks are significantly increasing in the provision of financial leasing services, which, having direct access to financing and can rapidly increase their portfolios [2]

Currently, the leasing market in Ukraine is slowly recovering after a sharp decrease in the number of leasing transactions by 42% in 2015. In early 2017, the number of new treaties concluded increased 2.2 times, and the volume of all treaties reached 12800000000 UAH as of January 1, 2018.

In early 2018, the number of leasing contracts in Ukraine amounted to 50% of the 2013 level, while the total value of these contracts decreased threefold. The same situation with the volume of new business: In 2013, 11,000 contracts were concluded for the amount of 3947000000 dollars In the same year, the total amount of $1,867 million was paid to the United States dollar, compared to $7,752 in 2017. uah 10,600000000 was the cost of leasing contracts concluded by leasing companies - non-bank institutions in the first half of 2018. This is 80% of last year's total volume. At the same time, in 6 months the total portfolio of leasing contracts has already grown by 3300000000 (+ 14%) and amounted to 26 billion UAH. [1]

Limited financing of the industry in Ukraine, lack of modern favorable legislative base and absence of special tax incentives, low awareness of entrepreneurs about modern business financing instruments are the biggest obstacles to the development of leasing in the country. This limits businesses to financing. Ukrainian small and medium-sized enterprises are underreceiving about $9300000000 a year, and among many reasons underfinancing is precisely the lack of additional incentives for the development of various types of financing, alternative to bank credit - such as leasing.

Thus, the analysis testifies to rapid development of leasing in Ukraine in recent years. The main reason for this situation is the activation in the provision of financial leasing services to commercial banks. It is worth noting that the increase in demand for leasing operations positively influenced the development of two industries, transport and agriculture, contributes to the growth of demand for leasing services. And in order to ensure relatively favorable development of leasing it is necessary: To update the legislative base, to increase tax incentives, to destroy corruption and to ensure penetration of leasing into new segments of the economy.

References

1. Financial leasing in Ukraine: Current status and prospects of development Financial leasing in Ukraine: Current status and prospects of development https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2541156-finansovij-lizing-v-ukraini-potocnij-stan-ta-perspektivi-rozvitku.html.

2. Chiganok A. What does the leasing market look like in Ukraine and whether there is hope for its expansion. Electronic Resource Access Mode: https://agroday.com.ua/2018/02/09/lizung-oriyentyry-ta-shansy-na-rozvytok-lizyngu

УДК 658

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ В ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЦЕПОЧКАХ

Вихристюк О.Е., аспирант
Димитрова А.М., кандидат экономических наук, гл. ассистент
Университет „Проф. Асен Златаров“-Бургас, Болгария

При осуществлении взаимодействия малых и крупных предприятий решается задача максимально эффективного использования потенциала каждого из них, чего невозможно было бы достичь при независимом функционировании участников процесса [1]. Экономика нового времени характеризуется многообразием взаимосвязей между предприятиями. Конкурентная среда стимулирует субъекты экономики к поиску новых форм сотрудничества, стимулирует появление интеграционных образований, различающихся управлением и способами взаимосвязи. Экономическое развитие современных

государств, выражает оптимальное соотношение крупных, средних и малых предприятий. Большие и малые предприятия не являются обособленными сегментами экономики: они имеют тесную взаимосвязь про покупку продукции друг друга, опираются на инновации друг друга.

Возрастающая значимость и расширяющиеся возможности использования современного рынка, процессы слияний и поглощений обуславливают необходимость оценки форм и эффективности взаимодействия крупных и малых предприятий. При анализе эффективного взаимодействия бизнеса в плане интеграции малых с крупными, позволяет выделить большое количество форм и механизмов их взаимодействия, самые распространённые: франчайзинг аренда, аутсорсинг, венчурный бизнес, инкубаторство, интрапренерство, кластерные технологии, лизинг, научные парки, технопарки, сателлитная форма, субподряд (контракт) и другие.

Венчурный бизнес как особая форма взаимодействия малых предприятий предназначен для осуществления долгосрочных и потенциально высоко прибыльных рисковых инвестиционных проектов [2]. Данный тип бизнеса используется для создание новых типов компаний, опирающихся на новые инновации. Венчурное финансирование осуществляется в двух основных формах: путем приобретения акций новых фирм, либо посредством предоставления кредитов различного вида (обычно - с правом конверсии в акции). Часто встречающейся формой взаимодействия предприятий является лизинг.

Лизинг — это долгосрочная аренда машин и оборудования, которая позволяет предприятиям (арендаторам) получать у специализированных лизинговых компаний (арендодателей) за определенную плату в долгосрочное пользование с последующим выкупом широкий перечень основных средств производства. В сделках, как правило, участвуют промышленные лизинговые, страховые и другие компании, а также коммерческие и инвестиционные банки, которые обеспечивают мобилизацию денежных средств и финансирование операций. Лизинг охватывает чрезвычайно широкий перечень объектов от

мелкого конторского инвентаря до сложных ЭВМ, от токарных станков до бурового оборудования, от автотранспортных средств до реактивных авиалайнеров и океанских танкеров; сельскохозяйственное, строительное, горнодобывающее и другое оборудование, включая комплектные поставки для промышленных предприятий [3].

Аутсорсинг охватывает все сферы деятельности современной организации, включая основные производственные процессы [4]. Неизменяющимися для организации, вовлеченной в процесс аутсорсинга, остаются ее основные (ключевые) компетенции. Уникальное оборудование, опыт и квалификация специалистов, существующая система знаний и умений создают основу высокой специфичности внутренних бизнес-процессов, залог успеха и фактор долговременной конкурентоспособности. При этом эффективность деятельности организации в целом зависит от возможности привлечения для реализации всех прочих процессов услуг внешних исполнителей, владеющих «лучшими в своем классе» решениями конкретных проблем. В отличие от других форм кооперационного взаимодействия, аутсорсинг основан на установлении взаимовыгодных отношений между заказчиком и исполнителем, когда результат выполнения исполнителем обособленной части общего процесса создания ценности приобретается заказчиком в виде услуги. Данный процесс предполагает установление особых экономических и правовых взаимоотношений хозяйствующих субъектов, а также использования специальных управленческих технологий. Аутсорсинг логистической деятельности оказал существенное влияние на формирование глобальной системы распределения, делая любой продукт доступным в любой точке земного шара. Расширение производства, внедрение инновационных технологий требуют значительных капиталовложений. В своей хозяйственной практике крупные предприятия стремятся минимизировать объем производственных операций, сопряженных с повышенными издержками. Среди путей решения этой проблемы наиболее перспективным является развитие контрактных, субподрядных отношений. Малые предприятия-субподрядчики крупных

компаний работают в режиме подетальней, поузловой, модульной и иной специализации, где они достигают высоких результатов за счет эффекта технологического разделения труда. Часто они берут на себя выполнение одной-двух операций в сложном технологическом процессе, который в комплексе ведется головной крупной компанией.

Часто встречающийся вид взаимодействия двух предприятий из механизмов взаимодействия двух предприятий - малого и крупного на основе ***двустороннего контракта,*** в соответствии с которым крупной компанией выдается лицензия на производство или продажу товара под ее маркой малой фирмой, является система франчайзинга. Выплачивая лицензию (франчизу) и «связывая» себя обязательствами по соблюдению установленных стандартов качества, малое предприятие получает взамен значительную поддержку от «родительской» фирмы — в сфере маркетинга, повышения квалификации кадров и их обучении опыту менеджмента, технического содействия (в том числе совместного использования части оборудования), в более широком доступе к сырью и т.д. [5]. К редким формам взаимодействия малых и крупных предприятий можем отнести (инкубаторство, интрапренерство), Эти типы взаимодействия встречаются чаще всего в сфере работы крупных индустриальных производств. Субконтрактация представляет собой систему хозяйственных связей, включающую одно крупное предприятие – заказчика (контрактора) и круг малых и средних предприятий (субконтракторов), выполняющих конечные производственные операции и оказывающих по его заказам услуги. Структура субконтрактации состоит в следующем: контрактатор поручает одному или нескольким предприятиям производство деталей, комплектующих или узлов, необходимых для производства конечного продукта. Субконтрактор производит работы в соответствии с техническими спецификациями и требованиями, предоставленными контрактором.

Для детальной оценки эффективности взаимодействия малых и крупных предприятий, применяют термин «синергизм», предложенный известным экономистом и теоретиком в области стратегического менеджмента И. Ансофф,

охарактеризовавшим его как разницу между совокупным эффектом совместного использования ресурсов и суммой частных эффектов от использования тех же ресурсов по отдельности [6]. Применительно к рассматриваемой проблеме, это решение вопроса взаимосвязи между крупными и малыми предприятиями, которая приводит к достижению больших результатов, чем в тех случаях, когда они же функционируют автономно [7].

Данные факторы и инновационные системы взаимодействия малых и крупных предприятий показывают, что экономика нового времени дает нам понять о том, что без точного выстроенного плана по взаимодействию в экономических процессах ни одно крупное или малое предприятие не может существовать. Если одно из предприятий по цепочке взаимодействия находится в кризисном этапе, это отражается на работе и развитие всей сгруппированной, взаимосвязанной цепочке.

Список использованных источников

1. Егорова Н.Е. Формы и экономические механизмы взаимодействия малых и крупных предприятий. – М.: ЦЭМИ РАН, 2001. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.nisse.ru/business/article/article_1190.html?effort

2. Мацнев О. Венчурное предпринимательство: мировой опыт и отечественная практика. // Вопросы экономики. – 2006. – № 5. – С. 122 –131

3. Горемыкин В.А. Лизинг. – М.: ИНФРА - М, 1997. – 384 с.

4. Рудая И.Л. Аутсорсинг: методология и практика. – Самара: Изд-во «Универс-групп», 2009. – 320 с.

5. Стэнворт Д., Брайан С. Франчайзинг в малом бизнесе. – М.: «Аудит: Юнити», 1996. – 200 с.

6. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.

7. Дорошенко А. В. Эффективность взаимодействия крупного и малого бизнеса в современной российской экономике // Молодой ученый. – 2013. – № 3. – С. 212-216. – URL https://moluch.ru/archive/50/6426/

УДК 336.012.324

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бабич М.А., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У розвинутих країнах корпоративні фінанси – розвинута сфера знань з потужним аналітичним інструментарієм, фінансовою математикою і диверсифікованими реінжиніринговими технологіями, що дозволяє корпораціям позиціонувати себе не тільки в якості автономних і самодостатніх суб'єктів господарювання, а й у якості органічної і невід'ємної складової ринкового середовища.

В Україні корпоративний сектор є основним джерелом ресурсів для функціонування особистих і публічних фінансів, що обумовлює необхідність наукового обґрунтування функціонування та подальшого розвитку корпоративних фінансів.

Варто зазначити, що у різних країнах світу термін «корпорація» має різний зміст або відсутній зовсім. Однак, навіть у тих країнах, де корпорації визначені законодавчо, вони мають специфічну мету функціонування та відповідні характерні ознаки. Так, у англосаксонських країнах (США, Канада, Велика Британія, Австралія, Нова Зеландія) до корпорацій відносять лише приватні та публічні акціонерні товариства. У країнах континентальної Європи (Німеччина, Франція, Австрія, Нідерланди, Швеція, Норвегія) корпорації ототожнюються з юридичними особами, створеними у вигляді акціонерних товариств, товариств неакціонерного типу та інших організаційних об'єднань капіталів.

В Україні, відповідно до законодавства, корпорація являє собою таку юридичну особу, учасниками якої є лише підприємства, а їхні права як членів корпорації мають договірну природу, оскільки засадничим для такого об'єднання є договір. Корпоративним підприємством варто вважати відповідним

чином юридично оформлений та зареєстрований суб'єкт господарювання, капітал якого відокремлений від особистої власності засновників (учасників) [2].

Майже всі управлінські рішення на корпоративних підприємствах спричиняють рух фінансових ресурсів, і, відповідно, фінансові відносини. Правильний вибір конкурентної стратегії на ринку, напрямів діяльності, форм взаємовідносин з контрагентами й працівниками визначають фінансову структуру підприємства та його фінансову стратегію. Зазначене знаходить відображення у ключових фінансових показниках діяльності корпоративного підприємства та фінансових вигодах учасників корпоративних відносин. Відсутність належного контролю за рухом фінансових ресурсів, непродуманість короткострокових і довгострокових рішень дезорганізовують управлінську систему та можуть призвести до втрати конкурентних переваг на ринку. Тому корпоративні фінанси, пов'язані з ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, являються однією із найбільш динамічних сфер фінансової науки та практики. Корпоративні фінанси – результат еволюції фінансової науки та практики, обумовлений системними макроекономічними трансформаціями, змінами у фінансовій поведінці та мисленні, зміною парадигми корпоративного управління [1].

Входячи до складу економічного базису, корпоративні фінанси є економічним поняттям, що відображає закономірності розвитку економіки та конкретного корпоративного підприємства. Товарно-грошові відносини та закон вартості, що покладені в основу організованого зустрічного руху товарів і грошей, забезпечують можливість купівлі-продажу за гроші і за цінами, які відображають кількість праці, втіленої в товарі. Зумовивши можливість такого руху за допомогою обороту грошей, корпоративні фінанси залишаються, насамперед, економічними відносинами.

На нашу думку, максимізація вартості корпоративних підприємств передбачає досягнення низки інших завдань:

1) підтримка ліквідності й платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності;

2) максимізація прибутку з використанням резервів і факторів його збільшення;

3) досягнення якісного зростання за рахунок посилення ринкових позицій, збереження навколишнього природного середовища, раціональної політики управління витратами;

4) оптимізація структури капіталу та його розміщення у активах;

5) запобігання банкрутству шляхом розробки та реалізації системи антикризового управління;

6) підвищення рівня капіталізації.

Орієнтація корпоративних фінансів на максимізацію вартості створює умови для розвитку корпоративних підприємств у довгостроковій перспективі, забезпечує значні конкурентні переваги, підвищує добробут власників, тобто сприяє досягненню головної мети їх функціонування.

Отже, дослідження особливостей розвитку корпоративних фінансів в умовах нестабільної ринкової економіки, швидких змін зовнішнього і внутрішнього середовища, ірраціональної фінансової поведінки та мислення, свідчить про необхідність постійного удосконалення та пошуку методичних прийомів обґрунтування управлінських рішень у зазначеній сфері, фінансових технологій та інструментів їх реалізації.

Список використаних джерел

1. Руденко В. В. Корпорації в Україні та за кордоном: сутність і характерні ознаки / В.В. Руденко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2015. – Вип. 4. – С. 145-148.

2. Зимовець В. В. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки / В. В. Зимовець, О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2015. – №9. – С. 78-95

УДК 336:77

ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Бандура Ю.В., магістр
Дем'яненко І.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет харчових технологій

Кредитний портфель (creditportfolio) є сукупністю усіх банківських позик, що структуровані за певними параметрами відповідно до завдань визначеної банком кредитної політики. Обсяг кредитного портфеля оцінюється за балансовою вартістю всіх кредитів банку, в т.ч. прострочених, пролонгованих і сумнівних. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку, яка має свій рівень дохідності та відповідний рівень ризику. Обсяг і структура кредитного портфеля банку визначаються такими чинниками: розмір банку (капіталу); правила регулювання банківської діяльності; офіційна кредитна політика банку; досвід і кваліфікація менеджерів; рівень дохідності різних напрямів розміщення коштів.

Структура кредитного портфеля банку залежить від суб'єктів кредитування (юридичні та фізичні особи); стану обслуговування боргу (високий, добрий, задовільний, слабкий, незадовільний); класу боржника; категорії якості кредиту (від I до V, з урахуванням стану обслуговування боргу та класу боржника – юридичної особи); показника ризику кредиту, який залежить від фактичних значень інтегрального показника фінансового стану боржника-юридичної особи, коефіцієнта покриття боргу, якості менеджменту боржника – юридичної особи, ринків збуту продукції, наявності бізнес-планів, рейтингів боржника – юридичної особи та інших подій та обставин, що можуть вплинути на своєчасність та повноту погашення боргу; видів економічної діяльності; валюти кредитування; строків кредитування тощо. За даними НБУ, на конкурентоспроможність кредитного портфеля банку впливають такі чинники: ризиковість, ліквідність, дохідність, швидкість відновлення; ступінь оновлення кредитного портфеля [1]. Надання кредитів є однією із найдохідніших банківських операцій, яка забезпечує стабільність існування банку в

майбутньому. Також кредити мають найбільшу питому вагу в банківських активах. Управління кредитним портфелем комерційного банку – це сукупність цілей, принципів, функцій, методів, інструментів і специфічних прийомів цілеспрямованого безперервного впливу керуючої підсистеми на керовану для своєчасної оцінки та моніторингу кредитного портфеля з метою мінімізації кредитних ризиків та досягнення заданих параметрів доходності від кредитної діяльності банку [2]. Кредитний ризик (creditrisk) є наявним або потенційним ризиком для надходжень і капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання. Під час оцінки кредитного ризику розрізняють індивідуальний та портфельний кредитний ризик (табл. 1).

Таблиця 1

Джерела та способи оцінки кредитного ризику

Індивідуальний к.р.	Портфельний к.р.
Джерело	
Окремий, конкретний контрагент банку – позичальник, боржник, емітент цінних паперів	Сукупна заборгованість банку за операціями, яким притаманний к.р., – кредитний портфель, портфель цінних паперів, портфель дебіторської заборгованості тощо
Оцінка	
Оцінка кредитоспроможності окремого контрагента, тобто його індивідуальну спроможність своєчасно та в повному обсязі розрахуватися за взятими зобов'язаннями	Оцінка концентрації та диверсифікації активів банку

Структуроване автором за даними нормативних документів НБУ

В свою чергу, зростання кредитного ризику, як показника невиконання зобов'язань позичальника перед банківською установою, викликане явищем «недіючий кредит (NPL)», значення якого описують нормативи НБУ наступним чином. Недіючі кредити (nonperforming loans (NPL) – відповідно до діючої класифікації це сумнівні та безнадійні до повернення кредити. Згідно з рекомендаціями МВФ, кредити вважають недіючими, якщо сплата основної суми та процентів за ними прострочені: 1) на три місяці (90 днів) або більше; 2) менше ніж на 90 днів. Проте відповідно до національних норм нагляду

вважається, що обслуговування такого кредиту є «слабким» або «незадовільним». Якщо кредит був кваліфікований як недіючий, то він повинен залишатись у цій категорії до списання або отримання виплат. Будь-який кредит, який заміщує кредит, що був кваліфікований як недіючий кредит(реструктуризація, переоформлення, рефінансування кредиту) повинен залишатись у цій категорії до отримання виплат процентів та повернення суми кредиту. До обсягу недіючих кредитів включається загальний обсяг заборгованості за ними, а не тільки прострочена сума.

Сьогодні у вітчизняній практиці до недіючих кредитів відносять сумнівні та безнадійні кредити та кредити, які їх заміщують. Поряд з недіючими кредитами виділяють поняття «проблемні кредити», до складу яких включають прострочені та сумнівні кредити. Проте, фактично до проблемних кредитів відносять виключно суму прострочених платежів за кредитом згідно даних бухгалтерської звітності, а не загальний обсяг кредитів, за якими допущено прострочення. Прострочені кредити – це заборгованість, яка не погашена в термін (строк), встановлений договором [1].

Отже, контроль за якістю формування кредитного портфеля банку з одного боку пов’язаний із забезпеченням умов та об’єктивних нормативів Національним Банком України, з іншого, ця частина відповідальності значною мірою покладена на керівництво комерційного банку. Адже основні засади кредитної політики, що безпосередньо включає в себе заходи з формування якісного кредитного портфеля, будуються всередині банку на основі рішень, підходів, методів та у відповідності до загальної стратегії діяльності конкретного банку.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua

2. Коваленко В.В. Управління кредитним портфелем в умовах фінансової невизначеності функціонування банків [Текст] / В.В. Коваленко // Регіональна економіка та управління. – 2016. – №1(08). – С. 60-63.

УДК 336.011

СУТНІСТЬ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ ТА ЇХ ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ

Гаркуша-Омельченко К.С., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Корпоративні фінанси займають важливе місце у розвитку фінансової системи. Саме в цій сфері формується основна частина фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів, які служать основним джерелом економічного зростання та соціального розвитку суспільства. Доходи корпорацій, підприємств і установ є основою формування державних фондів (у формі податків, обов'язкових відрахувань, неподаткових надходжень). Суб'єкти корпоративних фінансів є активними учасниками фінансового ринку та беруть участь у проведенні приватизації державного майна.

В Україні корпоративний сектор є основним джерелом ресурсів для функціонування особистих і публічних фінансів, що обумовлює необхідність наукового обґрунтування функціонування та подальшого розвитку корпоративних фінансів [1]. Основними функціями фінансів корпорацій виступають: формування капіталу; розподіл і використання капіталу та контроль за формуванням.

Сутність першої функції проявляється у формуванні капіталу корпорації шляхом залучення коштів на фінансовому ринку. Під час створення корпорації приймаються управлінські рішення стосовно емісії акцій. При формуванні стартового капіталу корпорації слід враховувати мінімальну потребу в активах і дотримуватись вимог чинного законодавства щодо мінімально допустимого розміру статутного капіталу. У процесі діяльності приймаються управлінські рішення щодо вибору джерел фінансування активів і визначається співвідношення між акціонерним капіталом і зобов’язаннями. Залучення капіталу в господарський оборот корпорації є платним. Головна мета корпорації

у визначенні структури капіталу - досягнення оптимальної структури, за якої ціна капіталу буде найнижчою, а вартість корпорації – найвищою [2].

Економічний зміст другої функції корпоративних фінансів проявляється в процесі розподілу і використання капіталу, тобто його інвестування відповідно до поточних і перспективних планів господарської діяльності корпорації. Ця функція пов'язана з розробленням інвестиційної політики корпорації з відповідним наступним прийняттям управлінських рішень. Прийняття рішень визначається поставленою метою – одержанням прибутку та його спрямуванням на подальше зростання капіталу.

Призначення контрольної функції полягає в забезпеченні збалансованості між сформованим капіталом і його витрачанням, тобто інвестиціями корпорації. Забезпечення фінансової рівноваги корпорації можливе за умови збалансування фінансових потоків, які утворюються в процесі формування капіталу і його використання [2].

Отже, виступаючи важливою частиною фінансової системи, корпоративні фінанси потребують удосконалення та здійснення контролю за їх функціонуванням. І тоді в ідеальному варіанті корпоративні фінанси будуть сприяти оптимальному використанню всіх фінансових ресурсів, активно знаходити способи поліпшення фінансового стану корпорації, і підтримувати такий рівень активів, що необхідний для безперебійного здійснення операційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Руденко В.В. Корпоративні фінанси: сутність і особливості розвитку в сучасних умовах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/4817-9672-1-SM%20(3).pdf

2. Пташенко Л.О. Управління корпоративними фінансами: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 296 с.

УДК 658.14

ДИСПРОПОРЦІЇ В УПРАВЛІННІ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Дзюблик А.А., магістр
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах ведення бізнесу капітал підприємства відіграє надзвичайно важливу роль, оскільки його обсяг, структура та вартість залучення мають істотний вплив на результати діяльності господарюючих суб'єктів. Процес формування та ефективного управління різними джерелами фінансування набуває провідного значення для досягнення стратегічних цілей підприємств, забезпечення їх фінансової стійкості та платоспроможності [3].

Зауважимо, що розвиток фінансів підприємств корпоративного сектору України відбувається за специфічним сценарієм, що характеризується наявністю низки особливостей його функціонування та значним впливом інституційних чинників на результати діяльності вітчизняних підприємств. Перманентні кризові явища, слабкий розвиток фінансового ринку України, висока вартість й обмежений доступ до фінансових ресурсів зумовили появу певних диспропорцій у структурі капіталу підприємств корпоративного сектору національної економіки. У зв'язку з цим визначення оптимальної структури капіталу підприємства як одного з найважливіших показників ефективності фінансового менеджменту набуває особливої актуальності.

На практиці вартість кредиторської заборгованості включає в себе такі витрати [1]:

1) втрачені знижки за отримання відстрочки платежу за товари або послуги;
2) сплата неустойки (пені, штрафів) за порушення строків оплати;
3) інші різні процентні платежі, дизажіо, збори тощо.

Отже, підсумовуючи результати дослідження, можна стверджувати, що структура та вартість капіталу підприємств корпоративного сектору України формуються під впливом таких чинників [2]:

– висока вартість та низька частка власних джерел фінансування діяльності суб'єктів господарювання;

– обмежена пропозиція кредитних ресурсів на українському ринку капіталу;

– збільшення обсягів короткострокового фінансування підприємств за рахунок кредиторської заборгованості;

– ризикована структура капіталу підприємств та їх суттєва залежність від кредиторів.

Як напрями подальших досліджень рекомендовано визначити комплекс основних заходів загальнодержавного характеру, які б дали змогу зменшити диспропорції у структурі капіталу українських підприємств [4].

1) Розвиток фондового ринку України через вдосконалення його нормативно-правової регламентації. Це дасть змогу розширити доступ до відповідних джерел фінансування (акцій, облігацій тощо) та забезпечить прозорість функціонування вітчизняного фондового ринку.

2) Коригування ставок податків для підприємств шляхом їх диференціювання (наприклад, залежно від виду діяльності підприємства, рівня його інноваційної активності).

3) Розробка заходів щодо зниження вартості боргового фінансування через надання пільгових кредитів для здійснення підприємствами інноваційних інвестицій особливо в пріоритетних і стратегічних сферах розвитку національної економіки.

4) Встановлення більш жорстких критеріїв реєстрації фінансових посередників на ринку України з метою підвищення прозорості їх взаємодії з господарюючими суб'єктами.

5) Спрощення процедури залучення капіталу через емісію корпоративних прав, популяризація інституту андерайтерів, що стимулюватиме зростання частки власних джерел фінансування українських компаній.

6) Стабілізація курсу і зміцнення національної валюти, що дадуть змогу мінімізувати негативний вплив валютних коливань на результати діяльності підприємств та забезпечать їх фінансову стабільність у довгостроковому періоді.

Список використаних джерел

1. Зимовець В.В. Деформована фінансова модель ведення бізнесу в Україні: інституційний / В.В. Зимовець // Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку: зб. матеріалів І Всеукр. наук.-практ. конференції. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/zvit_ks/22_06_2016_MATED0A0_KONF.pdf.

2. Ткачик Л.П. Методи оптимізації структури позикового капіталу підприємства / Л.П. Ткачик, В.В. Пфайфер // Молодий вчений. – 2015. – № 12 (2). – С. 173–176.

3. Damodaran A. Applied Corporate Finance / A. Damodaran. – 4th ed. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://people.stern.nyu.edu/adamodar/pdfiles/acf4E/acf4Ebook.pdf.

4. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua.

УДК 336.221

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

Євтушенко А.С., студентка
Муравський О.А., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах нової, інформаційно-інноваційної економіки (економіки знань) конкурентну боротьбу виграють суб’єкти господарювання, управлінські рішення яких ґрунтуються на новітніх інструментах збору, обробки та інтерпретації фінансово-економічної інформації. Сучасні технології прийняття рішень у сфері корпоративних фінансів ґрунтуються на глибоких теоретичних моделях та аргументаціях. Радниками з фінансово-економічних питань крупних корпорацій

є провідні науковці-економісти, які допомагають імплементувати на практиці передові наукові know how у відповідній сфері [1].

Галузь програмного забезпечення сконцентрована на розробці та впровадженні інформаційних систем. Спеціалісти галузі виробляють тиражовані програмні продукти та складні програмно-апаратні комплекси в тому числі і для аграрної сфери.

Аграрна галузь в свою чергу - найважливіша складова частина економіки країни, пріоритет якої визначається незамінністю і особливою роллю продовольства в фінансовій системі держави, функціональним значенням сільського господарства.

Аграрна сфера - не ізольоване явище, а органічна ланка економіки в цілому. Вона пов'язана безпосередньо або побічно з усіма галузями господарства.

Якщо ви працюєте в галузі програмного забезпечення і аграрній , ваша робота полягає в тому, щоб надати фінансовому директору хороше уявлення про те, що відбуватиметься з різними позиціями протягом кварталу, року та наступних п’яти років. Наприклад: виходячи з ваших прогнозів, чистий продаж буде рости швидше чи повільніше, ніж очікувалося; збільшиться вартість собівартості, що продається (COGS), або витрати на збут та маркетинг, не збігаючись зі збільшенням доходу за певний період часу; які "разові" витрати ви очікуєте, і як вони будуть витісняти підсумкові протягом певного періоду [4].

Ви також даєте кожному оперативному підрозділу, включаючи збут або виробництво, мету, яку слід досягти у плані доходів та витрат. Потім ви збираєте інформацію по дорозі, щоб побачити, як далеко відділи знаходяться від своїх цілей. Робота з корпоративних фінансів у галузі програмного забезпечення та аграрії передбачає багато консолідації даних та аналізу дисперсії, щоб побачити, що пішло не так чи правильно у попередньому кварталі [3].

Ви також створюєте спеціальні звіти про ключові показники, такі як обсяг продажів порівняно з планом або витрати на компенсацію працівникам порівняно з прогнозами. Цей відділ є одним із основних, оскільки ви визначаєте, де буде компанія через п’ять років [2].

Контроль або фінансовий облік зазвичай мають найгіршу репутацію у світі фінансів: багато хто вважає, що працювати у фінансовому обліку означає кропітку бухгалтерську роботу, де ви цілий день переглядаєте записи журналів. Щоразу, коли виникає проблема бухгалтерського обліку, ви повинні приймати рішення, щоб ваші фінансові звіти чітко та точно відображали стан бізнесу. Ваша робота як аналітика - це зв'язок між світом бухгалтерів та іншими фінансовими відділами [5].

Аудити також є важливою частиною завдань з корпоративних фінансів, оскільки ви надасте аудиторам необхідні бухгалтерські документи.

Отже, виступаючи сучасною формою організації виробництва та управління, корпоративні підприємства покликані вирішувати стратегічні й оперативні завдання, забезпечуючи стійкий фінансовий стан, максимізацію прибутку та власної ринкової вартості, віддачу власного капіталу, зростання обсягу продажів і лідерство у конкурентній боротьбі.

Різноманітність цілей і завдань вимагає системного, комплексного підходу до їх вирішення. Одним з найважливіших інструментів забезпечення досягнення поставлених цілей є корпоративні фінанси, оскільки ефективне управління з їхньою допомогою означає широке використання фінансів на всіх стадіях відтворювального процесу [2].

Отже, раціональне управління фінансами підприємства, автоматизація управлінської звітності, можливість оперативно відстежувати рух і цільове використання коштів дозволяють планувати і прогнозувати розвиток компанії, дають можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення. Основне завдання фінансового менеджменту по мобілізації і використання грошових фондів підприємств полягає в максимізації їх реальних пасивів і активів. Система фінансового менеджменту повинна створювати умови для розвитку фінансових відносин, які проводять інноваційні процеси в економіці, і формування реальних фінансових механізмів інноваційного економічного зростання. Для того щоб лідирувати на ринку, виробничі підприємства повинні йти в ногу з інноваціями і оптимізувати внутрішні технологічні процеси.

Список використаних джерел

1. Руденко В. В. Корпорації в Україні та за кордоном: сутність і характерні ознаки / В. В. Руденко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2015. – № 4. – С. 145-148.

2. Зимовець В. В. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки / В. В. Зимовець, О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 78-95.

3. Корпоративні фінанси в контексті викликів сучасної інноваційної економіки [Текст] / А. І. Крисоватий В. М., Федосов, Н. С. Рязанова // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С. 8.

4. Крисоватий А. І. Корпоративні фінанси в контексті викликів сучасної інноваційної економіки / А. І. Крисоватий, В. М. Федосов, Н. С. Рязанова // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С. 7–27.

5. Заєць Т.О. Корпоративні структури в умовах економічної нестабільності / Т.О. Заєць // Вісник Хмельницького національного університету, 2009. – № 3, Т. 2. – С.199-202.

УДК 336.7

ВИТРАТИ БАНКІВ, ЇХ СКЛАД І СТРУКТУРА

Ігнатенко І.А., студентка
Муравський О.А., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Витратами банку є альтернативні та грошові витрати, що призводять до зменшення економічної вигоди внаслідок проведення банком фінансових та господарських операцій та проведення операцій по забезпеченню функціонування банку [1, 2, 3].

Як свідчать наведені дані, витрати банків України за період аналізу зменшились на 66,6 % 2019 року склали 182 663 млн. грн. Це зменшення відбулось внаслідок зменшення статей витрат, що займають найбільшу частку, а саме: процентних витрат та витрат на формування резервів.

Найбільш значущою статтею витрат банків України є процентні витрати. Їх частка у загальних витратах на останню звітну дату склала 40,1 %, що на 5,4 процентних пунктів більше, ніж у 2017 році та 5,1 процентних пунктів більше,

ніж на кінець 2016 року.

Таблиця 1

Витрати банків України та їх структура за період 2016-2017 рр.

Дата		Процентні витрати	Комісійні витрати	Адміністративні та інші операційні витрати	Витрати на формування резервів	Податок на прибуток	Разом
2016	млн.грн.	83594	6476	53365	46614	1545	185027
	%	45,2	3,5	15,2	25,2	0,8	100,0
2017	млн.грн.	70 971	9 650	59 318	49 206	3 681	192 826
	%	34,7	4,7	29	24,1	1,8	100,0
2018	млн.грн.	67 760	13 159	55 681	23 758	5 057	165 415
	%	37,2	7,2	30,6	13,0	2,8	100,0
2019	млн.грн.	74 014	18 089	74 030	11 847	4 683	182 663
	%	40,1	9,8	40,1	6,4	2,5	100,0

Побудовано автором за даними джерела [4]

Зменшення процентних витрат банків, насамперед, обумовлено зменшенням залишків зобов'язань банків України на 4,62 % за період аналізу.

Аналіз даних, наведених у таблиці 1, дає підстави стверджувати, що структура витрат банківської системи України в цілому відображає такі основні тенденції: процентні витрати, питома вага яких коливається в межах 34,7–45,2 %, є основною статтею банківських видатків; питома вага адміністративних та інших операційних витрат (що включають витрати на персонал, оренду, утримання основних засобів, господарські, комунальні, транспортні витрати тощо) становить 15,2–40,1%; комісійні витрати стабільно становлять 3,5-9,8 % валових витрат, упродовж 2019 року було сплачено 4683 млн. грн. податку на прибуток. Іноді виникають ситуації, коли деякі статті банківських доходів можуть бути від'ємними. Насамперед це стосується результату від торговельних операцій. У цьому випадку аналіз структури доходів певного банку суттєво ускладняється внаслідок того, що питома вага інших дохідних статей може невиправдано зростати.

За результатами проведеного аналізу визначено, що за період дослідження простежується скорочення обсягів витрат банків України. У структурі витрат найбільша питома вага належить процентним витратам, частка яких у 2017 році зросла майже до 48 %. Здатність банків України отримувати прибуток від залучення та розміщення ресурсів за період дослідження підвищилась, оскільки

показник співвідношення процентних доходів та витрат зріс.

Значну питому вагу мають також адміністративні й інші операційні витрати, частка яких у 2019 році зросла до 30,4 %. У 2014-2017 роках більшість банків України зіштовхнулися з проблемою високого рівня адміністративних витрат у порівнянні з обсягами їх діяльності. Причинами цього слугували одночасно як складна економічна ситуація у країні, так і зниження рентабельності окремих напрямів діяльності. Ці фактори поєдналась зі скороченням ефекту віддачі від масштабу, спричиненого, зокрема, неспроможністю вести операційну діяльність на територіях анексованих східно-південних областей.

В 2016 році в структурі витрат банків значна питома вага належить також відрахуванням до резервів, частка яких сягнула 43,1 % внаслідок значного зростання проблемної заборгованості та необхідність через це покриття втрат за нею за рахунок формування спеціальних резервів. Після очищення балансів банків України від проблемних активів частка цієї статті у витратах знизилась у 2017 році до 15,5 %.

Список використаних джерел

1. Стойко О. Я. Способи і методи оптимізації затрат банку // Банківський менеджмент. – 2009. – № 1. – С. 24–35.

2. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник / В. М. Шелудько; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 375 с.

3. Словник довідник з фінансового ринку для підготовки фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» / О.А. Муравський // Миронівка: ПрАТ «Миронівська друкарня», – 2017. – 868 с.

4. https://bank.gov.ua/files/stat/Inc_Exp_Banks_2020-02-01.xlsx

УДК 368

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ В МАЙНОВОМУ СЕКТОРІ ПІДПРИЄМСТВА

Капран Я.В., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Діяльність підприємства пов'язана з численними ризиками. Рівень їх впливу збільшується за ринкових умов. Підприємницьким ризиком є ризик, який виникає при будь-якій підприємницькій діяльності та пов'язаний з виробництвом та реалізацією продукції, товарів і послуг, товарно-грошовими й фінансовими операціями тощо. Тому ризики підприємницької діяльності потребують страхового захисту.

В Україні стає поширеною серед підприємств саме корпоративна програма страхування, яка охоплює страхуванням не лише майнові інтереси підприємства, але й інтереси її працівників. Програма може включати комплексне страхування майна та відповідальності підприємства, страхування різних категорій працівників підприємства, а також бонус-про-грами страхування для персоналу. Корпоративна програма формується для кожного окремого підприємства — клієнта страхової компанії залежно від того, якою діяльністю воно займається. Найактивнішими вітчизняними підприємствами, які використовують страховий захист, є підприємства з іноземними інвесторами чи західним менеджментом. Друге місце за активністю посідають підприємства, які купують договір страхування, спричинений умовами кредитування (наприклад, страхування предметів застави), вимогами законодавства чи вимогами партнерів за бізнесом.

Найменш активна група страхувальників — підприємства державної форми власності та підприємства, в яких акції не належать стратегічному інвесторові. Більшість керівників державних підприємств не вважають потрібним витрачати кошти на страхування, оскільки у разі виникнення непередбачуваних подій держава покриває всі збитки. В Україні при страхуванні ризиків державного підприємства ще жодного разу страхова компанія, з якою

укладався договір на страхування, не визначалася на відкритих конкурсних засадах.

П'ятивідсоткове обмеження не поширюється щодо обов'язкових видів страхування майна, що зазначені у Законі України "Про страхування".

Витрати з обов'язкових видів страхування майна у повній сумі зараховуються до валових витрат підприємства. Для підприємств залежно від кількості та характеру ризиків пропонують [1]:

- чисте страхування від вогню (стандартний поліс): передбачає захист від пожежі, удару блискавки, вибуху газу;
- комплексне страхування або розширене страхування від вогню й інших небезпек: крім вищезазначених ризиків, передбачає захист від стихійних лих, навмисних дій третіх осіб, крадіжки зі зломом і пограбування тощо. Воно більш поширене в Україні.

З підприємствами страхові компанії можуть укладати:

- основний договір — договір страхування всього майна, що належить підприємству;
- додатковий договір — договір страхування майна, одержаного підприємством згідно з договором найму (оренди, лізингу, прокату);
- договір вибіркового страхування — договір страхування окремого виду майна підприємства чи окремого об'єкта страхування;
- спеціальний договір страхування — договір страхування майна на час проведення експериментальних чи дослідницьких робіт.

Об'єктами страхування є майнові інтереси, які пов'язані з володінням, користуванням та розпорядженням підприємством такими видами майна: будівлями, виробничими спорудами, устаткуванням, інвентарем; товарно-матеріальними цінностями; готовою продукцією, сировиною та матеріалами; об'єктами незавершеного та капітального будівництва, що належать підприємству та відображені у балансі; майном, отриманим за договором лізингу, оренди (якщо воно не застраховане в орендодавця); майном, придбаним у кредит.

Страхова компанія перш ніж укласти договір страхування здійснює огляд майна, що страхується, та проводить експертизу щодо оцінки ризику настання страхового випадку, а також отримує від страхувальника всю необхідну інформацію про майно. Страхувальник несе повну відповідальність за достовірність наданої інформації. У разі виявлення неправдивих даних страхова компанія має право відмовити у виплаті всього або частини страхового відшкодування. Оцінка майна і ризиків підприємства здійснюється переважно від одного до трьох місяців. В окремих випадках — може тривати до півроку.

Страхова вартість майна підприємства визначається залежно від виду майна: основні фонди, товарно-матеріальні цінності, продукція у процесі виробництва тощо. Для оцінювання основних фондів застосовується їх повна балансова вартість за вирахуванням величини зносу. Товарно-матеріальні цінності як власного виробництва, так і придбані підприємством оцінюються за розміром фактичної собівартості або за цінами, що діяли на день укладання договору з вирахуванням зносу; об'єкти в стадії незавершеного будівництва — за розміром матеріальних і трудових витрат, фактично здійснених на час страхового випадку; продукція в процесі виробництва або оброблення — за вартістю витрачених на момент страхового випадку сировини, матеріалів і вкладеної праці; для майна, отриманого за договорами оренди, лізингу — дійсна (балансова) вартість за даними бухгалтерського обліку підприємства, якому належить це майно, але не більше суми, в межах якої страхувальник несе відповідальність перед власником.

Якщо певна частина майна належить державному підприємству, то до оцінки можуть залучатися представники Фонду державного майна.

Договір страхування може укладатися на строк до одного року, на один рік або на більший строк. В останньому випадку страхові компанії щорічно переглядають страхову оцінку майна та регулюють розмір страхової суми. Підставою для укладення договору страхування є заява встановленого зразка, підписана керівником підприємства чи його заступником та головним бухгалтером. Заява обов'язково скріплюється печаткою. До заяви додається опис

майна, що розглядається як об'єкт страхування. Опис підписується керівником підприємства та головним бухгалтером, також скріплюється печаткою. На основі Закону України "Про страхування" у договорі страхування визначено коло обов'язків суб'єктів страхових відносин. Окремі вимоги страхова компанія для конкретного підприємства може подавати і зазначати у договорі страхування.

Страхове відшкодування за умовами договору страхування майна підприємств у більшості випадків базується на системі пропорційної відповідальності, тобто страхове відшкодування визначається в такій пропорції, в якій майно було застраховане, але не вище страхової суми. Страхове відшкодування виплачується [2]:

- у разі повного знищення майна — у розмірі дійсної вартості з вирахуванням зносу та вартості залишків майна, придатного для подальшого використання, але в межах страхової суми;

- у разі часткового пошкодження майна — у розмірі різниці між заявленою страховою сумою та вартістю залишків майна, придатних для подальшого використання.

Таким чином, при підписанні договору страхування майна підприємства необхідно звертати увагу на таке: укладання договору страхування великого майнового комплексу не може бути швидким; з'ясувати, як буде здійснюватися оцінка майна; страхові тарифи за такими договорами не можуть бути низькими, бо це пояснюється низьким рівнем страхового захисту чи низьким рейтингом страхової компанії на ринку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96

2. Яворська Т.В. Страхові послуги: підручник: Знання, 2008. – 350.

УДК 657.01:005

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ДО ПОКРАЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Клименко О.А., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Вчені-економісти розглядають економічну безпеку суб'єктів з різних ракурсів, використовуючи поєднання характеристик самого ж суб'єкта задля досягнення позитивного ефекту в його діяльності. Так, наприклад, використовується підхід поєднання потенціалу і безпеки, що говорить про досягнення синергічного ефекту. Хоча такий підхід і є досить дискусійним та все ж таке трактування дає можливість переконатися у індивідуальності даних понять. В свою чергу С. Шкарлет в своїх працях визначає потенціал економічної безпеки як множинну сукупність здатностей суб'єкта господарювання, що говорить про можливість реалізації ним деяких функцій господарської діяльності, які є важливими для досягнення цілей поставлених перед суб'єктом, який функціонує в умовах конкурентного і нестабільного зовнішнього середовища і передбачає продукування різного типу засобів для даної реалізації. У запропонованому визначенні використання потенціалу фактично є внутрішньою функцією, що гарантує економічну безпеку суб'єкта, а отже доводить вужчий характер і якості економічного потенціалу порівняно з економічною безпекою [1].

Доволі часто науковців співставляють понятійний апарат безпеки із стійкістю суб'єкта, цим самим вимірюючи рівень економічної безпеки через рівень стійкості суб'єкта до різного роду ризиків та загроз. Так З. Герасимчук та Н. Вавдіюк розглядають систему економічної безпеки як певну сукупність елементів, що характеризують вплив негативних чинників на стан безпеки. Проте більш вагомим з огляду на вдосконалення теорії системи економічної безпеки суб'єкта господарювання є трактування економічної безпеки як складної динамічної системи, що забезпечує стійке функціонування і розвиток суб'єкта за

допомогою своєчасної мобілізації і найбільш раціонального використання трудових, фінансових, техніко-технологічних та інших ресурсів суб'єкта в умовах дії зовнішніх і внутрішніх загроз [2].

Саме в таких умовах функціонування суб'єктів існує об'єктивна передмова створення ефективно діючої системи контролінгу, яка б використовуючи власний інструментарій та методи була б націлена на створення умов для стабільного функціонування та на систематичне задоволення потреби суб'єкта у безпеці на всіх стадіях його життєвого циклу. Контролінг піднімає управління суб'єктом, на якісно новий рівень, інтегруючи, координуючи і направляючи діяльність різних служб і підрозділів суб'єкта на досягнення оперативних і стратегічних цілей, які зрештою забезпечуватимуть відповідний рівень економічної безпеки суб'єкта.

Система контролінгу в контексті забезпечення належного рівня економічної безпеки суб'єкта передовсім орієнтована на інформаційну підтримку всіх процесів прийняття управлінських рішень, та водночас покликана забезпечувати своєчасне надання потрібної інформації, яка буде використовуватись в ході прийняття управлінських рішень. Вона являє собою синтез елементів обліку, аналізу, контролю, планування, реалізація яких забезпечує вироблення альтернативних підходів при здійсненні оперативного і стратегічного управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності суб'єкта господарювання [3].

Враховуючи велику кількість загроз економічної безпеки, які системно з'являються в процесі функціонування суб'єкта, захисту повинні підлягати всі види ресурсів, які приймають пряму або опосередковану участь в діяльності суб'єкта і саме в цьому напрямі ефективне функціонування системи контролінгу є критично важливим.

Слід розуміти, що специфіка системи контролінгу полягає в тому, що він приймає участь в управлінні суб'єктом, без фактичного процесу управління. Тобто контролінг слугує допоміжним методом, інструментом, а в окремих випадках і формою управління. Проте сам контролінг, як система не може

змінити цілісну систему управління суб'єктом. Контролінг виступає предметом орієнтування системи управління. Головний концепт функціонування системи контролінгу в контексті підвищення рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання є покращення здатності керуючої системи приймати оптимальні стратегічні та тактичні управлінські рішення [4].

Отже, система контролінгу є вкрай важливою складовою цілісної системи управління суб'єктом, особливо коли мова йде про забезпечення належного рівня економічної безпеки суб'єкту господарювання. Безумовно, що центральним елементом всієї системи контролінгу є наявність відповідного та достатнього інструментарію збору, аналізу та оцінки інформації, що зрештою і визначає типологію кожної із можливих варіантів моделей системи контролінгу. Комплексна побудова системи контролінгу із якісним та ефективним обігом необхідної кількості бухгалтерської, фінансової та управлінської звітності сприятиме якісному та оперативному управлінню економічною безпекою суб'єктів господарювання різних форм власності.

Список використаних джерел

1.Грант Р. Современный стратегический анализ. [пер. с англ., 5-е изд.] Р. Грант.– СПб.: Питер, 2008. – 560 с.

2.Кяран У. Ключевые показатели менеджмента: полное руководство по работе с критическими числами, управляющими вашим бизнесом [пер. с англ., 4-е изд.] У. Кяран. – К.: Companion Group, 2006. – 400 с.

3. Орлов П.І. Духов В.Є. Основи економічної безпеки фірми П.І. Орлов, В.Є. Духов.– Х.: Прометей-Прес, 2004. – 284 с.

4. Лозовицький Д.С. Контролінг: навчальний посібник / Д.С. Лозовицький – Львів: ЛьвДУВС, 2012. – 240 с.

УДК330.8

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

Кобилинська К.О., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Корпоративні фінанси виступають економічною категорією, особливість якої полягає у сфері її дії і властивих їй функцій. Як і фінанси організацій (підприємств), корпоративні фінанси являють собою опосередковану в грошовій формі сукупність економічних відносин, що виникають в процесі виробництва, розподілу і використання сукупного суспільного продукту, внутрішнього валового продукту і національного багатства, за допомогою розподілу і використання валового доходу, грошових нагромаджень і фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта. Входячи до складу економічного базису, корпоративні фінанси є економічною категорією, що відбиває закономірності розвитку економіки і конкретного виробництва. Входячи в загальне поняття фінансів організацій, корпоративні фінанси, тим самим, є складовою частиною єдиної системи фінансів держави, обслуговуючи сферу матеріального виробництва, формуючи національне багатство, сукупний суспільний продукт, внутрішній валовий продукт держави. Беручи участь в процесах виробництва, розподілу, обміну та споживання корпоративні фінанси є індикатором стану економіки як окремого суб'єкта, так і економіки держави в цілому. Особливості кожної корпоративної організації знаходять відображення в специфіці формування грошових фондів, що мають різне функціональне призначення в рішенні задач виробничого, постачальницько-збутового і соціального характеру і відкладають відбиток на корпоративні фінанси.

Цілі управління корпоративними фінансами можуть бути дуже різними. У довгостроковій перспективі вони повинні відповідати загальній стратегії розвитку корпорації, в короткостроковій – забезпечити максимізацію прибутку і

стійке фінансове становище. Відповідно до класичної теорії управління головною метою підприємництва є перевищення отриманих вигод над понесеними витратами, що знаходять форму прибутку.

Визначення стратегічних і тактичних цілей і шляхів їх досягнення за умови обмеженості ресурсів, оцінка можливих пріоритетів розвитку на основі ефективного використання капіталу і всіх видів наявних ресурсів, визначення напрямків інвестиційної діяльності стають реальним і можливим при ефективному управлінні корпоративними фінансами. Стратегія фінансового менеджменту визначає загальний напрямок і способи використання фінансових ресурсів для досягнення поставлених цілей.

Вибір варіантів фінансових рішень, що забезпечують досягнення мети, означає наявність умов для проведення тактичних заходів. Прийнятних у даній господарській ситуації, включаючи відповідні методи та прийоми фінансового управління. Керуючі фінансові рішення є функцією взаємодії фінансового планування, фінансового та управлінського обліку, економічного аналізу.

Управління фінансами передбачає кілька напрямків цілепокладання, що визначають в подальшому постановку конкретних завдань, що забезпечують досягнення наміченого. Така система цілей передбачає:

- забезпечення зростання добробуту власників корпорації;
- максимізацію ринкової вартості корпорації;
- максимізацію обсягів одержуваного прибутку;
- забезпечення зростання обсягів продажів;
- підтримання фінансової стійкості та стабільності;
- активну позицію в конкурентній боротьбі;
- створення передумов і умов фінансування інноваційного розвитку.

Інформаційна складова управлінських рішень в основі своїй містить ділову обізнаність курівників з відповідних питань, що формується завдяки відбору, концентрації, аналізу та оцінці початкової первинної інформації, що подається у тому числі і фінансовою службою. Завдання фінансових менеджерів полягає не тільки в постійному контролі за величиною прибутку, рентабельність

капіталу, оборотністю активів, але і в своєчасному поданні інформації про зміни, що відбуваються вищому керівнику. Поточні фінансові рішення формують майбутню картину стану фінансів і з цієї причини інформація і показники, що формуються в ході аналізу, вимагають високого ступеня відповідальності фінансових менеджерів.

Список використаних джерел

1.Шаститко А.Е. Нова інституціональна економічна теорія / А.Е. Шаститко. – 4-е перераб. і доп. изд. – М.: ТЕИС, 2010. – 828 с.

2. Бекетов Н. В. Інституційний підхід до теорії сучасної корпорації / Н. В. Бекетов // Економічний аналіз: теорія і практика. – 2008. – № 21. – С. 13-15

УДК 336.647

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

Кожановський Ю.А., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ефективний розвиток економіки України залежить від формування корпоративного сектору, який потребує детального розгляду питань, що стосуються динаміки розвитку вітчизняних акціонерних товариств, напрямів їх фінансово-господарської діяльності, ефективності здійснення емісійної та дивідендної політики товариства, управління прибутком та капіталом. В Україні корпоративний сектор переважно сформувався в результаті перерозподілу державної власності і проведення процедури приватизації.

В сучасних економічних умовах є досить актуальним питання, що пов’язано з дослідженням особливостей діяльності акціонерних товариств в Україні та необхідністю визначення та усунення факторів, які негативно впливають на подальше їх функціонування.

Під час переходу і встановлення ринкової економіки в Україні особлива увага була приділена саме акціонерній формі господарювання, яка стала могутнім способом побудови та розвитку господарської системи, а також дала змогу брати участь в інвестиційному процесі підприємцям та значній кількості пересічних громадян, спираючись на перерозподіл капіталу в економіці країни у найбільш ефективних сферах господарювання.

Акціонерні товариства виступають однією з найпоширеніших форм здійснення господарської діяльності саме завдяки функції повного забезпечення централізації капіталу, яка дає змогу швидко регенерувати капітал в період економічного зростання та володіти широкими можливостями поповнення фінансового капіталу товариства.

Аналізуючи процес створення акціонерних товариств в Україні, необхідно зазначити, що господарські товариства виникли внаслідок здійснення великої державної приватизації, яка була проведена шляхом створення акціонерних товариств на базі державних підприємств.

В сучасній Україні акціонерні товариства вперше виникли в 1988 році, тобто під час здійснення спроб формування акціонерних відносин в рамках державного сектору СРСР. Зазначена спроба здійснювалась через механізм випуску акцій підприємств, які були закріплені Постановою Ради Міністрів «Про випуск підприємствами й організаціями цінних паперів» від 15 жовтня 1988 року № 1195 [1]. Правовою основою розвитку акціонерних товариств в Україні був Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року [2], який визначав акціонерне товариство як самостійну форму діяльності, де були закріплені правові основи його створення та функціонування. Під час створення перших акціонерних товариств в 90-х роках регламентування їх діяльності здійснювалось Законами «Про власність» та «Про господарські товариства», а також Законом України «Про цінні папери і фондову біржу», що набрав чинності у 1991 році. Фактично ці документи були законодавчою базою, які супроводжували діяльність акціонерних товариств.

Слід зазначити, що значний поштовх акціонерний рух отримав в період прийняття Закону України «Про приватизацію державного майна» від 4 березня 1992 року [3], в якому чітко регламентувався процес продажу акцій відкритих акціонерних товариств, який визначався як один із ключових засобів приватизації, що стало вагомим каталізатором у створенні таких товариств.

Отже, необхідно зазначити, що в Україні більшість акціонерних товариств була створена саме під час приватизації. Акціонерний капітал створювався не класичним шляхом, тобто за допомогою об'єднання різних індивідуальних капіталів в один акціонерний капітал, а шляхом приватизації – розподілу статутного фонду державних підприємств на прості акції.

Враховуючи численні проблеми функціонування цієї організаційно-правової форми господарювання, доцільно запропонувати низку удосконалень, що сприятимуть зростанню ефективності існування акціонерних товариств в Україні та підвищать їх привабливість як форму ведення бізнесу.

Основними напрямами змін слід вважати:

1) забезпечення захищеності прав акціонерів шляхом змін законодавства;
2) стимулювання діяльності публічних акціонерних товариств;
3) підвищення рівня розвитку фондового ринку;
4) удосконалення рівня кваліфікації керівного складу;
5) забезпечення добросовісної конкуренції;
6) підвищення рівня інвестиційного клімату в Україні;
7) забезпечення прозорості та відкритості ведення діяльності;
8) активізація державного моніторингу і регулювання діяльності акціонерних товариств;
9) стимулювання емісійної політики.

На нашу думку, застосування вищенаведених змін дасть поштовх для нового рівня розвитку акціонерних товариств, що вплине на фінансово-економічний клімат в Україні, адже акціонерні товариства відіграють важливу роль в економіці будь-якої держави.

Список використаних джерел

1. Публічні акціонерні товариства: проблеми розвитку та управління / [О. Леось, Д. Дегерменджи, А. Хазах] // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_4_5.

2. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.

3. Про приватизацію державного майна: Закон України від 4 березня 1992 року № 2163-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2163-12.

УДК 334.711

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Кулікова М.В., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах господарювання інновації виступають одним із ключових факторів, що визначають перспективи соціального та економічного розвитку підприємств. В Україні проблема ефективного економічного розвитку на основі інноваційних розробок є надзвичайно актуальною, оскільки активізація інноваційної діяльності може стати рушійною силою забезпечення розвитку агропромислових підприємств через удосконалення існуючих виробничих процесів, підвищення ефективності всіх аспектів виробничої та господарської діяльності, виявлення нових перспективних форм і напрямів ведення бізнесу. Значення активізації інноваційної діяльності на сучасному етапі розвитку ринкових відносин важко переоцінити, оскільки сучасний економічний розвиток відбувається переважно на інноваційній основі.

Питанням інноваційного розвитку економіки присвячена значна кількість фундаментальних досліджень. Перш за все, варто виокремити праці таких вчених: А.М. Амоша, О.Г. Білоруса, К.О. Дорошкевича, Б.І. Валуєва, Т.Г. Васильціва, Б.М. Данилишина, І.О. Дергачова, О.О. Маслака, та ін. Вчені

вважають, що Україна може вийти з кризового стану насамперед за рахунок власних сил і коштів, якщо спрямовуватиме їх на інноваційну діяльність.

Управління інноваційною діяльністю підприємства слід розглядати як складову загальної системи управління підприємством та звертати увагу на інтегрованість із загальною системою управління підприємством, комплексність у процесі формування управлінських рішень щодо впровадження інновацій у взаємозв'язку з кінцевими результатами фінансової діяльності підприємства [1, с.26]. Головною метою управління інноваційною діяльністю підприємства є отримання максимального прибутку не тільки в поточному, але і у перспективному періодах [3, с.272].

В Україні створено умови для розвитку інноваційної діяльності, сформовано основи нормативно-правової бази та механізми здійснення інноваційної політики, що слугує підґрунтям для успішної реалізації інноваційних проектів [2]. АГП «ПАН КУРЧАК»є показовим прикладом сучасного підприємства, на якому втілюються найкращі досягнення українських та європейських спеціалістів. На базі обладнання, яке виготовлене найкращими європейськими виробниками, в 2001 році українські фахівці збудували сучасне господарствопо вирощуванню с/г культур та виробництву і переробці продукції рослинництва і тваринництва. Перебуваючи в постійному пошуку оптимальних шляхів виготовлення та реалізації агропромислової продукції найвищої якості, АГП «ПАН КУРЧАК» за роки свого існування створила замкнутий цикл виробництва. Постійне запровадження інновацій АГП «ПАН КУРЧАК» дозволяє компанії впевнено утримувати лідируючу позицію в аграрному сегменті на українському ринку. Складовими агропромислової групи є: ПП «Західна аграрна компанія», ТзОВ «Агротехніка», ТзОВ «Агідель», ТзОВ «Птахокомплекс Губін», ТзОВ «ВІРА 1», ТзОВ «Нововолинський м'ясокомбінат».

М'ясна продукція ПАТ «ПАН КУРЧАК» під торговою маркою «Katkut» була представлена на XXII Міжнародній виставці «Gulfood-2017» в Дубаї. Продуктова виставка є наймасштабнішою в країнах Близького сходу.

Варто зауважити, що АГП «ПанКурчак» поєднує виробничу діяльність із реалізацією соціальних проектів. П'ятий рік поспіль на Волині стаціонарні відділення територіальних центрів соціального обслуговування населення отримують м'ясну та ковбасну продукцію безкоштовно. Крім того, курятина та ковбасні вироби є складовими меню вихованців дитячого табору «Лісова застава», що розташований поблизу Києва. Вихованцями табору є діти переселенців, діти, які живуть у звільнених чи прифронтових населених пунктах, діти учасників АТО. У таборі вони не тільки відпочивають, а і проходять психологічну реабілітацію [5].

На сьогодні інноваційна діяльність перетворилася на один із найважливіших чинників ефективного функціонування та розвитку підприємств України в умовах ринку. Саме тому постійне оновлення в ринковому середовищі є нормою, а не винятком із правил, а інновації для підприємства повинні стати не лише неперервним, а й ефективно керованим процесом [4, с. 18].

Отже, для України пріоритетним напрямком розвитку є проведення інноваційної діяльності, яка приносить новітні технології для оновлення економіки країни. Інновації — це один із ключів до інтеграції ринково орієнтованої й демократичної України в Європу. Формування ефективної політики у сфері запровадження інновацій сприяє становленню України як високорозвиненої, стабільної і процвітаючої європейської держави.

Список використаних джерел

1. Амоша А. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / А. Амоша // Економіст. –2015. – № 6. – С. 28-32.

2. Закон України "Про інноваційну діяльність" // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – 266 с.

3. Маслак О.О. Чинники впливу на інноваційну діяльність промислових підприємств / О.О. Маслак, К.О. Дорошкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип.22.8. – С.269-274.

4. Федулова Л.І. Проблеми і передумови формування в Україні економіки новітнього технологічного укладу / Л.І. Федулова // Управлінські інновації. – 2012. – Вип. 1. – С. 9-20.

5. АГРОПРОМГРУПА «ПАН КУРЧАК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pankurchak.ua/pro_nas

УДК 336.647

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Кульпач Х.М., студентка
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Правильна стратегія управління капіталом на підприємстві є запорукою його ефективного функціонування. Важливою складовою стратегії стає оптимізація структури капіталу. Від співвідношення власного і позикового капіталу на підприємстві, залежить результат діяльності та майбутні перспективи.

Термін "оптимізація структури капіталу" визначається як співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого підприємство отримає максимальний прибуток і рентабельність.

Оптимізація структури капіталу — це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю власного капіталу підприємства та вартістю коштів, залучених на основі повернення їх у майбутньому, за якого досягається максимальна ефективність діяльності компанії. У процесі оптимізації структури капіталу необхідно враховувати кінцевий результат діяльності підприємства, тобто фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування. Оптимальне співвідношення між власним і позичковим капіталом визначається для кожного підприємства індивідуально в залежності від його особливостей.

Основними завданнями оптимізації структуру капіталу є:

— формування структури капіталу, яка забезпечила б розвиток підприємства;

— створення умов, за яких підприємство отримує максимальний прибуток.

Аналіз джерел формування капіталу починається з оцінки динаміки їх складу та структури. Розглянемо їх на прикладі ПАТ «Новоград-Волинський

завод сільгоспмашин», у зв'язку з чим була складена та проаналізована таблиця 1.

Таблиця 1

Аналіз динаміки структури капіталу ПАТ «Новоград-Волинський завод сільгоспмашин»

	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення 2018/2014, +/-	Відхилення 2018/2014, %
Власний капітал всього	44645	45855	47336	44645	48729	+4,08	+9
В тому числі: Статутний капітал	12253	12538	12538	12538	12 538	+285	+2%
Резервний капітал	2270	2270	2270	2270	2270	0	0
Нерозподілений прибуток	43922	33359	30986	29837	32193	-11729	-27%
Позиковий капітал	40114	32147	6384	33541	15476	-24638	-61%

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що аналіз структури власних і залучених коштів необхідний для оцінки раціональності формування джерел фінансування діяльності підприємства та його ринкової стійкості. Цей момент дуже важливий, по-перше, для зовнішніх користувачів інформації при вивченні ступеня фінансового ризику; по-друге, для самого підприємства при визначенні перспективного варіанта організації фінансів та розробці фінансової стратегії.

Список використаних джерел

1. Білоченко А.М. Фінансовий капітал в Україні: особливості формування та перспективи розвитку // Фінанси України, 2008. – № 3. – С. – 94-100.

2. Бланк І.О. Управління формуванням капіталу. Ніка-Центр, 2002. – 512 с.

3. Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства // І. Викиданець// Вісник ДонНУЕТ. Сер. Економ науки. – 2009. – №2. – С. 208 – 215.

УДК 336.77:338.437

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Мєєрзон Г.Д., магістр
Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Визначальна роль у фінансовому забезпеченні виробничої та інвестиційної діяльності підприємства належить самофінансуванню. Дослідження фінансового забезпечення підприємств агропродовольчої сфери свідчить про те, що вони в основному працюють за рахунок власних ресурсів, які нині за питомою вагою є значними, проте недостатніми для самофінансування. Обмеженість власних коштів змушує підприємства сподіватися на підтримку з боку держави й зумовлює необхідність розвивати як банківські, так і партнерські форми кредитування.

Фінансово-кредитна система повинна забезпечувати фінансування усіх етапів бізнесової діяльності корпоративного сектору економіки. Корпорації агропродовольчої сфери можуть отримати його на фондовому ринку, з бюджету, в банківському секторі. Щодо джерел поповнення фінансових ресурсів, то слід відмітити, що вітчизняний фондовий ринок розвинений недостатньо. Тому агропродовольчих підприємствам складно залучати кошти через випуск облігацій та акцій, особливо це стосується сільськогосподарських підприємств. Одним з джерел фінансування можуть стати бюджетні кошти, але отримати їх теж досить непросто.

Тому найважливішу роль у стимулюванні відтворювальних процесів у агропродовольчій сфері відіграє кредит насамперед банківський.

Кредит для аграріїв є одним із найважливіших зовнішніх джерел інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств поряд із бюджетним фінансуванням. Характерні особливості аграрного виробництва більшою мірою вимагають залучення довгострокових банківських кредитів.

Проте довгострокове кредитування є джерелом лише тієї інвестиційної діяльності, яка найбільше відповідає вимогам банківської системи, суспільному прогресу і в недалекому майбутньому може принести економічний або соціальний ефект [1].

Враховуючи специфіку агропродовольчої сфери, формування кредитних відносин має свої особливості, характерні лише для цієї галузі, це: не ритмічність процесу виробництва, а отже, і неритмічність потреби у кредитних ресурсах; подовжений цикл виробництва у більшості випадків, що передбачає підвищену кредитоємність галузі; підвищена потреба у кредитах у певні періоду року; залучення кредитних ресурсів на відносно тривалий період [2].

Найбільш ефективним кроком у фінансовому забезпеченні аграрних підприємств є створення кредитних спілок та кооперативів, які повинні відігравати важливу роль у мікрокредитуванні аграрного сектору, через розширення доступності до кредитних ресурсів, пільгове кредитування, а також ефективного використання і своєчасного повернення кредитів. Це є одним з оптимальних шляхів вирішення проблеми кредитного забезпечення аграрних підприємництва, як корпоративного так і не корпоративного сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Андрос С.В. Фінансово-кредитне забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. // Університетські наукові записки – 2018. – №67-68. – С.346-356.

2. Іртищева І.О., Крамаренко І.С. Фінансово-кредитне забезпечення агропродовольчої сфери України: сучасний стан та перспективи розвитку. // Агросвіт – 2012. – №3 – С.14-16.

УДК 336.368.1

МАЙНОВЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Назаренко В.В., студентка
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Однією з підгалузей страхування є майнове страхування. Економічне значення цього страхування зумовлене відшкодуванням збитків, заподіяних страхувальнику внаслідок знищення або пошкодження майна в разі настання страхових випадків.

Майнове страхування – це галузь страхування, у якій об'єктом страхових відносин є майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з володінням, користуванням та розпорядженням майном юридичних або фізичних осіб, що здійснюються на підставі добровільно укладеного договору між страховиком та страхувальником.

Залежно від того, хто виступає у ролі страхувальника, ця галузь страхування охоплює дві підгалузі, також, цей вид страхування здійснюється у добровільній і обов'язковій формах.

На сучасному етапі кількість страхових компаній, що займаються ризиковими видами страхування постійно змінюється через нестабільність економічного середовища в державі (табл.1).

Таблиця 1

Кількість страхових компаній

Кількість СК	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018	Станом на 30.06.2018	Станом на 30.06.2019
Загальна кількість	294	281	291	249
в т.ч. non-Life	261	251	260	223

Джерело: [2]

Страховий захист включає виключно те коло матеріальних інтересів, яке зумовлене потребою збереження власності через можливість його знищення, затоплення, крадіжки внаслідок раптових ситуації та інших непередбачуваних

подій, але не отриманням в такому разі вигід або переваг, пов'язаних з володінням, користуванням чи розпорядженням цим майном.

Відповідно до даних журналу "Insurance Top", за першу половину 2019 року страховики зібрали 1,082 млрд. грн. премій у майновому страхуванні. А виплати склали 187 655 млн. грн. Лише один страховик відзначився перевищенням виплат над преміями – PZU Україна: 67,4 млн грн премій та 90 млн грн виплат. Серед страхових компаній в топ-3 за рівнем виплат увійшли PZU Україна (134%), Еталон (58%) і Брокбізнес (41%). У решти страховиків рівень виплат нижче 25% (табл. 2).

Таблиця 2

ТОП – 5 СК за рівнем страхових виплат у майновому страхуванні станом на 30.06.2019 р.

№ п/п	Назва СК	Рівень виплат,%	Премії, тис. грн.	Виплати, тис. грн.
1	PZU УКРАЇНА	134	67 400	90 088
2	ЕТАЛОН	58	48 197	28 090
3	БРОКБІЗНЕС	41	6 052	2 508
4	ОРАНТА	24	3 190	756
5	ПРОВІДНА	15	4 228	628

Джерело: [2]

Отже, стан майнового страхування в Україні за останні роки показує, що добровільне страхування майна має нереалізований потенціал. Рішенням цієї проблеми може стати підвищення страхової культури громадян та юридичних осіб та удосконалення законодавчої бази.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про страхування" від 07.03.1996 р., № 85/96–ВР / Верховна Рада України. Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 1996. – № 18. – С. 78

2. Підсумки діяльності страхових компаній за І півріччя 2019 року. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://forinsurer.com/files/file00665.pdf

УДК 336.012.324

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

Нікітіна В.В., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Корпоративні фінанси (фінанси підприємств) займають важливе місце у розвитку фінансової системи. В цій сфері створюються матеріальні блага та послуги. Підприємства є суб'єктами із забезпечення зайнятості, формування фондів оплати праці. Тут розподіляють та перерозподіляють ВВП між галузями та регіонами. З використанням корпоративних фінансів проводяться операції з іншими країнами. Доходи підприємств і установ є основою формування державних фондів (у формі податків, обов'язкових відрахувань, неподаткових надходжень). Суб'єкти корпоративних фінансів здійснюють емісію цінних паперів та є активними учасниками фінансового ринку, беруть участь у проведенні приватизації державного майна. На підприємствах використовуються різноманітні фінансові інструменти: оренда, лізинг, концесії та інші [1].

Корпоративне підприємство як форма господарювання наділене низкою ознак, до яких належать:

1) наявність статусу юридичної особи, відповідно до якого майно, створене за рахунок внесків засновників (учасників), а також вироблене і придбане ними в процесі діяльності, належить їм на праві власності;

2) досягнення комерційних цілей як головна мета діяльності (що відповідає статусу комерційної підприємства);

3) колективна власність з розділеним на частки засновників (учасників) статутним капіталом, що обумовлює можливість приймати ризики, які не може собі дозволити індивідуальний інвестор, та наявність корпоративної соціальної відповідальності;

4) обмежена відповідальність індивідуальних інвесторів, в тому числі засновників (учасників), що обумовлює: можливість індивідуальних інвесторів не відповідати за зобов'язаннями корпоративного підприємства, а тільки нести ризик збитків, пов'язаних з його діяльністю, в межах вартості внесених ними акцій (корпоративних прав); можливість вільної передачі іншим особам акцій (корпоративних прав), що належать індивідуальним інвесторам; наявність у інвесторів можливості диверсифікувати ризики інвестування; виникнення потенційного конфлікту інтересів «власник – інвестор (кредитор)»;

5) відокремлення прав власності від функцій безпосереднього управління, що обумовлює: виникнення потенційного конфлікту інтересів «власник (принципал) – менеджер (агент)»; централізоване управління, чітку організаційну структуру, що включає структуру органів управління корпоративним підприємством, вищим органом якої є загальні збори її учасників (членів) [2].

Виступаючи сучасною формою організації виробництва та управління, корпоративні підприємства покликані вирішувати стратегічні й оперативні завдання, забезпечуючи стійкий фінансовий стан, максимізацію прибутку та власної ринкової вартості, віддачу власного капіталу, зростання обсягу продажів і лідерство у конкурентній боротьбі. Різноманітність цілей і завдань вимагає системного, комплексного підходу до їх вирішення. Одним з найважливіших інструментів забезпечення досягнення поставлених цілей є корпоративні фінанси, оскільки ефективне управління з їхньою допомогою означає широке використання фінансів на всіх стадіях відтворювального процесу. Корпоративні фінанси – це наука, що вивчає сукупність економічних відносин, що виникають в процесі формування, розподілу і використання фінансових ресурсів з метою максимізації ринкової вартості корпоративних підприємств. Дослідження особливостей розвитку корпоративних фінансів в умовах нестабільної ринкової економіки, швидких змін зовнішнього і внутрішнього середовища, ірраціональної фінансової поведінки та мислення, свідчить про необхідність постійного удосконалення та пошуку методичних прийомів обґрунтування

управлінських рішень у зазначеній сфері, фінансових технологій та інструментів їх реалізації [3].

Список використаних джерел

1. Зимовець В. В. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки / В. В. Зимовець, О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 78-95.

2. Руденко В. В. Корпорації в Україні та за кордоном: сутність і характерні ознаки / В.В. Руденко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2015. – № 4. – С. 145-148.

3. Федосов В. М. Концептуальні питання теорії корпоративних фінансів / В. Федосов, Н. С. Рязанова // Ринок цінних паперів України. − 2013. − № 3/4. − С.39-55.

УДК 658.14

МОТИВАЦІЙНА ПРИРОДА КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН В АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ

Нікітова Л.С., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Економічний розвиток загалом та розвиток підприємства зокрема являє собою результат складного процесу взаємодії виробничих сил і виробничих відносин, рушійною силою якого стає зростання й ускладнення матеріально-духовних потреб та інтересів членів суспільства. З цієї точки зору, в кожному конкретному випадку спосіб здійснення виробничих відносин, формами виявлення якого стають певні соціальні, економічні, організаційно-розпорядні, правові відносини між людьми, буде виступати важливим фактором інтенсифікації розвитку підприємства.

Так, акціонерне товариство (корпорація) є найбільш поширеним способом організації та розвитку колективної підприємницької діяльності, досягнення максимальної ефективності використання якого відбувається при створенні великих підприємств, що потребує залучення значних інвестицій у формування основного капіталу.

Форма акціонерного товариства надає можливості акціонерам – власникам АТ – не брати також безпосередньої участі в управлінні підприємством, отримуючи при цьому належну ним певну частку прибутку. Таким чином, виникнення і розвиток корпоративних відносин зумовлене насамперед необхідністю розв'язання проблем накопичення капіталу, скорочення підприємницького ризику, оптимального розподілу відповідальності за прийняття управлінських рішень в процесі розвитку підприємства [1]. Акціонерне товариство є корпорацією, учасники якої поєднують власні капітали з метою одержання прибутку за умови обмеження господарських та інших ризиків, тобто АТ – це форма організації підприємницької діяльності, що засновано на певному типі корпоративних відносин між її учасниками. Проте серед науковців (юристів та економістів) існує велике різноманіття поглядів на співвідношення між реальними корпоративними відносинами та організаційно-правовою формою їх здійснення. Цілком природно, що в юриспруденції більше уваги приділяється правовому механізму функціонування корпорації (нормам та практиці використання корпоративного права), в той час як економічна наука зосереджується на економічній природі корпоративних відносин, що лежать в основі діяльності акціонерного товариства.

Мотиваційний механізм господарювання спрямований на максимізацію прибутку, його оптимальний розподіл і найбільш вигідне використання на основі трансформації форм власності і демократизації управління підприємством. Основу цього механізму складають мотиви відповідальності за результати виробниче-господарської діяльності і за розвиток підприємства, мотиви активної участі в управлінні виробництвом і справами акціонерного товариства, мотиви професійного зростання, мотиви раціоналізації організаційної структури акціонерного товариства і системи корпоративного управління. Відношення числа мотивів (конкретних мотивів або підмножин однорідних мотивів), направлених на досягнення тієї або іншої мети (підмножини цілей), до числа потенційно можливих корисних мотивів будемо називати відносною щільністю мотивації [2].

Мотиви є усвідомленням відношення до своїх дій, вчинків, тобто внутрішнім обґрунтовуванням особою її поведінки, стану готовності до певних дій. Цінності - це уява людини про значення для неї різних явищ, предметів, мети життя, праці, а також про заходи досягнення цілей. Однією з форм цінностей є ідеали, як вища ціль, як абсолютне поєднання позитивних якостей явищ, предметів, особистостей. Ціннісні орієнтири - це стале відношення до сукупності матеріальних та духовних благ, цінностей, ідеалів, які спонукають людину до їх досягнення та служать орієнтиром у поведінці і діях. Стимули - це сили, які оказують зовнішній вплив на людину та її трудову поведінку.

На формування мотивації корпоративного соціально-економічного розвитку впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. До об'єктивних факторів належать: соціально-політичний стан в країні, економічний стан в галузі, де працює робітник, умови праці на конкретному підприємстві, змістовність праці та її безпека, санітарно-гігієнічний стан виробничого середовища, рівень організації та оплати праці, соціально-демографічна структура колективу, морально-психологічний клімат у ньому. Суб'єктивні фактори - це особистісні характеристики самого робітника: його стать, вік, освіта, професія, стаж роботи, його особистий досвід, загальна та професійна культура, цінності орієнтири. Відношення робітника до праці проявляється через систему показників, яка характеризує його діяльність та соціальну активність. Суб'єктивними показниками являються рівень виконання виробничих завдань, якість роботи, стан дисципліни праці робітника, а також його ініціативність, сумлінність творчий підхід та ін.

Основними складовими, які забезпечують дієвість функціонування мотиваційного механізму є мотиваційний комплекс діяльності та умови корпоративних ситуацій, що виникають в процесі корпоративного розвитку.

Список використаних джерел

1. Пайванд С. Різноманітність і управлінське різноманіття в міжнародних організаціях - Сприйняття і розуміння економічної значимості / С. Пайванд. - Мюнхен, 2010 – С. 77

2. Коппель П. Використання різноманітності в якості ресурсу / П. Коппель // Людські ресурси. – 2006. - № 59 (1) – С.12-14.

УДК 334.73.01

ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТИЦІЙ КОРПОРАЦІЙ І ШЛЯХИ ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ

Охріменко О.В., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В європейських країнах світу, корпоративні фінанси є достатньо розвинутою сферою, яка формує фінансові відносини і є основою економічного розвитку в країні. Проте в Україні поняття корпоративних фінансів є досить молодим. Повноцінно корпоративний сектор почав функціонувати після прийняття незалежності, але вже є основним джерелом ресурсів особистого і публічного фінансування.

Вважається, що корпоративне господарювання є найбільш прогресивною сферою економіки. Вона забезпечує стабільність та міцність державного бюджету, формує більш розгорнуті зовнішньоекономічні відносини, суттєво збільшує частку ВВП та сприяє поліпшенню інвестиційної привабливості країни.

Іноземні інвестиції зіграють важливу роль в розвитку корпоративних фінансів та безпосередньо національної економіки. Не дивлячись на нестабільне економічне і політичне становище, Україна залишається інвестиційно привабливою. Основними факторами привабливості є багаті природні ресурси, вигідне розташування транспортних шляхів, достатньо розвинена інфраструктура, сприятливі погодні умови, кваліфікована і водночас дешева робоча сила. Більшість інвестицій спрямовані на вже розвинені галузі. Пріоритетними вважаються: роздрібна торгівля, будівництво, переробне виробництво, операції з нерухомим майном.

Для залучення іноземного капіталу в 2014 році Українським урядом було розроблено стратегію сталого розвитку «Укрїна-2020», яка включала в себе 62 реформи та 10 першочергових заходів. ЇЇ метою було збільшення ПІІ в Україну і таким чином розширення економічних можливостей та виведення країни з кризового становища. Планувалось залучення ПІІ за 2015-2020 рр. на рівні 40 млрд USD. Проте ця стратегія виявилась недосконалою і обсяг реальних показників був в рази меншим від запланованих.

За даними Міністерства фінансів за останні 4 роки в Україну надійшло майже 12 млрд USD прямих іноземних інвестицій. За 2 квартал 2019 року додався ще 1 млрд USD, а за підсумками року спостерігався приплив ПІІ на рівні 2 млрд USD.

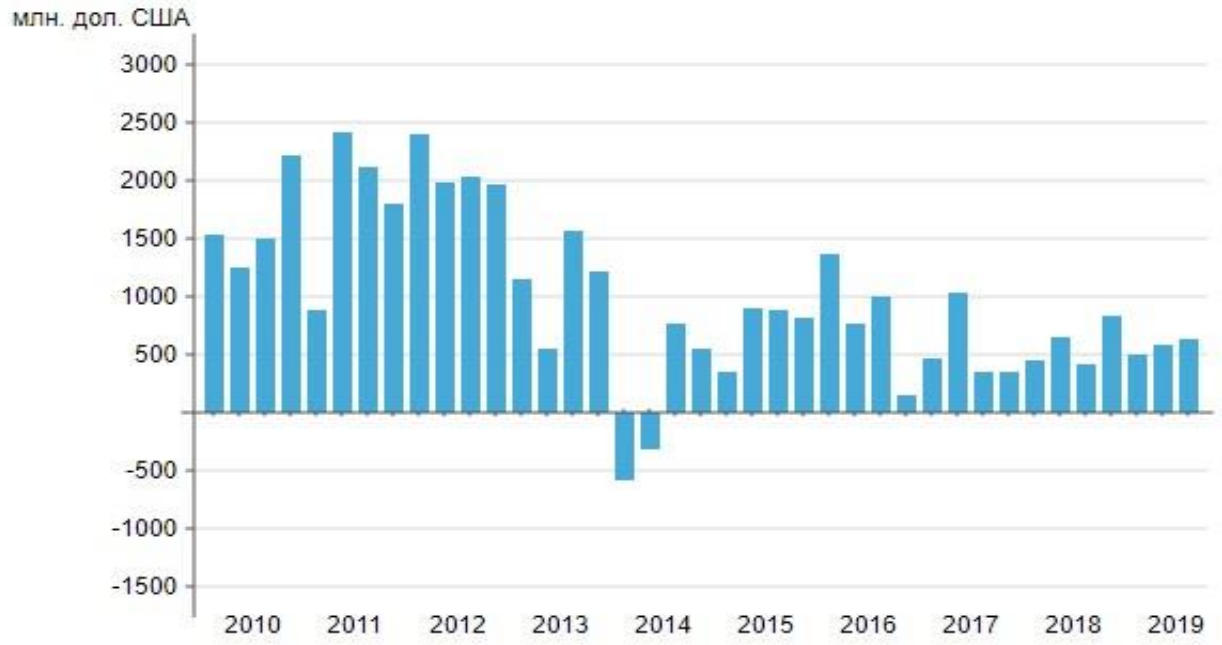

Рис. 1. Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України [1]

У 2019 році Кабінетом Міністрів було представлено нову програму до 2024 року, в якій планується залучити ПІІ на рівні 50 млрд USD, в результаті чого показник української економіки зросте на 40% [2].

Найбільшою країною-інвестором для України є Кіпр та Нідерланди, а як відомо ці країни мають досить гнучкі системи оподаткування. Ухиляючись від податків, українські олігархи переводять (реінвестують) капітал в економічно

вільну зону, після чого повертають його назад на свої підприємства у вигляді інвестицій. Тому таке інвестування не йде на користь української економіки, а тільки погіршує її становище.

Отже, ми вважаємо, що для того, щоб продемонструвати інвесторам переваги України як потенційного об'єкта фінансування і збільшити обсяг фінансування, потрібно створити додаткові інституції, організації та програми, ключовим завданням яких буде підвищення інвестиційної привабливості держави на світовому ринку. При успішній реалізації такого завдання, країна може розраховувати на зазначені 50 млрд USD.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov. ua
2. Сайт Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua

УДК 338.27

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Пастушенко А.В., студентка
Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Первинною ланкою економіки усіх країн світу є підприємство. Саме воно виробляє продукцію, організовує робочі місця, створює додаткову вартість, що формує валовий національний продукт та багатство цілої країни. Тому є пряма залежність між ефективною діяльністю підприємства та станом економічного розвитку держави й рівня добробуту населення в цілому.

На сьогоднішній день значна кількість підприємств в Україні мають досить вагомі проблеми з фінансовою стійкістю, що характеризується браком оборотних коштів, незадовільною структурою капіталу, не платоспроможністю та збитковістю.

На даний час підприємства функціонують в умовах невизначеності та мають обмежені фінансові ресурси. Важливим завданням для кожного з них є визначення власної межі фінансової стійкості, адже недостатня фінансова стійкість може вплинути на платоспроможність підприємства, а надлишкова – сформувати занадто велику кількість резервів та запасів, які в подальшому вплинуть на збільшення витрат, недоотримання прибутку та зменшення темпів економічного розвитку підприємства.

У наш час існує багато визначень "фінансової стійкості", це свідчить про багатогранність поняття, проте всі зазначають, що це спроможність підприємства стабільно працювати та розвиватися, підтримуючи оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу, з урахуванням змін внутрішнього та зовнішнього середовища [1].

Таблиця 1

Показники оцінки фінансової стійкості ПРАТ «Аграрний дім»

Показники	Роки			+/-, 2018/ 2016
	2016	2017	2018	
Коефіцієнт фінансової автономії	0,48	0,67	0,67	0,19
Коефіцієнт фінансової залежності	0,44	0,26	0,28	-0,16
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,08	2,59	2,38	1,3
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,82	0,86	0,92	0,1
коефіцієнт фінансової стійкості	0,56	0,74	0,72	0,16

Джерело: розраховано автором на основі [3]

Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства здійснюється за допомогою системи економічних категорій, якими він визначається. Дані показники є самостійними і водночас тісно взаємопов'язаними, що доповнюють один одного і можуть використовуватися як комплексно, так і кожен зокрема зовнішніми і внутрішніми інвесторами, кредиторами, діловими партнерами, управлінцями тощо [2].

На прикладі ПРАТ "Аграрний дім" прослідуємо таку ситуацію, коефіцієнт фінансової автономії протягом аналізованого періоду зріс і в 2018 склав 0,67, що

свідчить про фінансову стабільність. Коефіцієнт фінансової залежності знаходиться в нормі, і становить в 2018 році - 0,28, що говорить про не залежність ПРАТ "Аграрний дім" від позичальників. Підприємство має достатню кількість власних ресурсів, оскільки коефіцієнт фінансової стабільності є вище нормативного значення, як і коефіцієнт маневреності власного капіталу.

Отже, в сучасних економічних умовах більшість підприємств мають дуже складне фінансове становище, значна частина прибутку носить інфляційний характер, не поліпшується положення і з платоспроможністю. Такий стан економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом.

Список використаних джерел

1. Доля В.В., Касарєва І.П. Фінансове планування та прогнозування як основа фінансової стійкості підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. №3. С.381-386

2. Мосьондз О.Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. Ефективна економіка, 2012. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/ ?op=1&z=1016

3. Офіційний сайт ПРАТ "Аграрний дім" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agro-dom.pat.ua/documents/finansova-zvitnist

УДК 336.64

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ КОРПОРАЦІЇ: СУТЬ ТА ПРИНЦИПИ

Пінчук А.С., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Управління фінансами корпорації є важливою складовою загального управління і основою господарської діяльності підприємства. Головною метою управління корпоративними фінансами є зростання вартості капіталу, максимізація прибутків забезпечення добробуту акціонерів.

Фінанси корпорацій – це економічні відносини, які виникають в корпорації як основній формі організації підприємства в ринковій економіці, з приводу утворення і використання фінансових ресурсів для досягнення цілей, що стоять перед корпорацією [2].

Управління фінансами – це вироблення політики щодо формування капіталу корпорації та його розподілу, прийняття рішень відповідно до цієї політики, планування фінансової діяльності, складання й аналіз фінансової звітності, організація контролю за виконанням рішень [3].

Науковці Н. В. Колчин та Т. С. Новашіна в своїх працях виділяють основні принципи ефективного управління фінансами корпорацій [1].

Принцип господарської самостійності припускає, що корпорація самостійно визначає свою економічну діяльність, у тому числі і напрямки вкладень фінансових ресурсів з метою отримання прибутку.

Але окремі сторони діяльності корпорації, наприклад відносини з бюджетами та позабюджетними фондами, регулює держава.

Принцип самоокупностіпередбачає відшкодування всіх витрат, вкладених в поточну діяльність і розвиток корпорації, тобто дохід від діяльності повинен перевищувати всі витрати на її здійснення.

Принцип самофінансування – одна з головних умов підприємницької діяльності. Він передбачає повну окупність витрат на виробництво і реалізацію

продукції з метою розширення виробництва за рахунок власних коштів і залучених джерел.

Принцип матеріальної відповідальностіу корпорації реалізується через певну систему відповідальності за ведення і результати фінансово-господарської діяльності. Фінансові методи реалізації цього принципу різноманітні для корпорацій, їх керівників і працівників.

Основною метою підприємницької діяльності, а значить, і більшості корпорацій, є отримання прибутку. В цьому виражається принцип зацікавленості в результатах діяльності. Для збільшення даного показника керівництво корпорації розробляє форми, системи і розміри оплати праці, стимулюючі і компенсуючі виплати. Подібні заходи допомагають зацікавити працівників у кінцевих результатах діяльності.

Принцип здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю реалізуєтьсякожною корпорацієючерез фінансовий контроль, що є засобом забезпечення законності її фінансової та господарської діяльності. Для здійснення контролю створюється спеціальний орган - ревізійна комісія, а також може залучатися аудиторська організація.

Підприємницька діяльність в сучасних умовах пов'язана з ризиком внаслідок коливань ринкової кон'юнктури. Наслідки численних ризиків лягають безпосередньо на корпорації, які вимушені створювати фінансові резерви за рахунок чистого прибутку для забезпечення безперервності господарської діяльності, що передбачено принципом формування фінансових резервів.

Реалізація принципів організації фінансів на практиці повинна здійснюватися при розробці фінансової політики й організації системи управління фінансами господарюючих суб'єктів.

Управління фінансами суб’єкта господарювання потребує ретельної підготовчої роботи, метою якої є отримання і аналіз всієї існуючої інформації про предмет дослідження, а результатом – достовірні знання про нього. Процеси, що відбуваються у фінансовому навколишньому середовищі, тісно пов’язані з надзвичайно рухливою економічною кон’юнктурою. Тому найважливішими

питаннями в управлінні фінансами корпорації є: вивчення стану фінансового ринку, руху процентних ставок, принципів державного регулювання тощо.

Список використаних джерел

1. Колчина Н.В. Фінанси організацій (підприємств). Учебник / Под ред. Колчина Н.В. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2016. - 399 с.

2. Гаркуша Н.М., Руденко І.В. Фінанси корпорацій. Опорний конспект лекцій. – Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2018. – 77с.

3. Терещенко О. Фінансовий контролінг: навч. посіб. / О.О. Терещенко, Н.Д. Бабяк. – КНЕУ, 2013. – 407 с.

УДК 658.1

КОНЦЕПЦІЯ СТРАТЕГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО КОНТРОЛІНГУ

Погорілий Я.В., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Основними вимогами проведення ефективного сучасного бізнесу є: швидкість адаптування підприємства до постійно змінних умов господарювання та правильність прийнятих управлінських рішень щодо діяльності у відношенні стратегічної перспективи розвитку організації.

Невідповідність стратегії процесу розвитку підприємства та обраних інструментів і механізмів її реалізації породжують такі групи управлінських проблем як: комплексного інформаційного забезпечення системи менеджменту; функціональної неузгодженості діяльності підсистем підприємства; коректності визначення, координування та взаємодії обраних управлінських інструментів. Контролінг як інструмент та філософія управління дає методологічну, методичну та інструментальну можливість вирішення питання інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління діяльністю підприємства. Водночас із активним розвитком цієї науково-практичної галузі знань існує ряд

дискусійних питань щодо концептуального бачення системи стратегічного орієнтованого контролінгу. Таким чином, стратегічний контролінг - орієнтована на ринок і конкуренцію концепція стратегічного управління, забезпечує здійснення системи цілей організації за рахунок створення її конкурентної переваги за допомогою координації та інтеграції всіх функцій і об'єктів сучасного менеджменту.

На думку авторів, завданнями стратегічного контролінгу є:

1) збір даних, що надходять зі служб управління першого рівня, про стратегічні зони господарювання (СЗГ), передбачуваних до включення в ринковий портфель, про зони стратегічних ресурсів (ЗСР) і про групи стратегічного впливу (ГСВ);

2) оцінка СЗГ на предмет можливості досягнення на них конкурентної переваги;

3) вибір базових стратегій і стратегічних альтернатив поведінки організації на відібраних СЗГ;

4) складання ефективних ринкових портфелів, беручи до уваги життєвий цикл і вплив синергії;

5) вибір «оптимального» (точніше бажаного в умовах обмеженої раціональності) ринкового портфеля із застосуванням критерію В. Парето;

6) конкретизація базових стратегій, вироблення портфельної стратегії і побудова інформаційного та монетарного ланцюжків цінностей;

7) розробка стратегічного плану як способу організації ланцюжка цінностей компанії, перевірка стратегічного плану на повноту, взаємозв'язок, формальну і матеріальну консистентність (якісну місткість, наповненість);

8) вибір підконтрольних показників і визначення зон контролю, розробка плану дії в критичних ситуаціях, багаторівневий контроль, який здійснює «відстеження» виконання завдань стратегічного плану та найбільш раннє виявлення відхилень;

9) прийняття «задовільних» заходів з контруправління, що усувають відхилення, а при необхідності, повторення всього циклу коригувань;

10) за необхідності, прийняття рішень щодо трансформації організаційної, функціональної, процесної та інформаційної підсистем у відповідності до потреб та завдань системи стратегічного контролінгу [1].

Як випливає з перелічених вище завдань стратегічного контролінгу, в його завдання не повинен, безпосередньо, входити збір первинної інформації про зовнішнє і внутрішнє середовище, а також підготовка первинної інформації для аналізу [2]. Це повинно бути включено в компетенцію областей управління першого рівня на підприємстві, що знаходяться «на передньому краї» конкурентної боротьби – стратегічного маркетингу, стратегічного фінансового менеджменту, стратегічного загального менеджменту, складають так званий «трикутник стратегічного контролінгу». Такий підхід найбільше відповідатиме досягненню конкурентної переваги, так як він дозволяє врахувати всі сім сил конкуренції. Крім того, такий підхід стимулює творчу активність лінійних фахівців, робить їх генераторами ідей, орієнтує їх на зовнішнє середовище, а в результаті призводить до виникнення організації, орієнтованої на ринок, і, в кінцевому рахунку, на споживача і суспільство.

Отже, загальна концепція стратегічно-орієнтованого контролінгу повинна базуватися на роботі інформаційної системи контролінгу – CIS (controlling information system). В свою чергу інформаційна система контролінгу – CIS має включати в себе п’ять взаємопов’язаних підсистем: підсистему визначення привабливих для організації з точки зору досягнення конкурентної переваги стратегічних зон господарювання, підсистему контрольних показників для забезпечення взаємозв'язку стратегічного і тактичного рівня управління підприємства, підсистему стеження, що забезпечує моніторинг змін підконтрольних показників у стратегічних зонах господарювання, підсистему прийняття стратегічних рішень у контурі управління, підсистему аналізу організаційних змін та перетворень у контурі стратегічного управління.

Така побудова інформаційної системи контролінгу дасть змогу формування механізму створення та утримання стійких конкурентних переваг у

діяльності підприємства та прийняття швидких і адекватних управлінських рішень, щодо завдань стратегічного управління діяльністю.

Список використаних джерел

1. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: монографія. К.: Книжкове вид-во НАУ, 2007. – 436 с.

2. Герасимчук З. В., Вавдіюк Н. С. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення: Монографія. Луцьк: Надстир'я, 2006. – 244 с.

3.Назаренко В. Укріплюємо безпеку бізнесу: створення режиму інформаційної дисципліни Баланс. – 2011. – №21. – С. 40 – 4

УДК 336.7

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ В УКРАЇНІ

Салюк Д.О., студент
Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

На сьогоднішній день лізинг у розвинених країнах є основним механізмом, через який реалізуються інвестиції, тоді як для України лізинг є лише перспективним інструментом оновлення і розширення матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання.

Але, останнім часом, господарюючі суб'єкти все більше уваги приділяють перевагам лізингу порівняно з іншими джерелами фінансування своєї діяльності. Популярність зростання ваги лізингових послуг підтверджується статистичними даними. Зокрема, за даними експертів Проекту USAID «Трансформація фінансового сектору», динаміка збільшення обсягів фінансування лізинговими компаніями в Україні майже вдвічі перевищує світову [1].

Якщо у підприємства бракує коштів на придбання власних об'єктів основних засобів, воно може знайти вихід, уклавши договір фінансового лізингу.

Фінансовий лізинг (оренда) передбачає придбання орендодавцем за замовленням орендаря основних фондів з подальшим їх переданням у користування орендарю на строк, що не перевищує строку повної амортизації

таких основних фондів з обов'язковою подальшою передачею права власності на такі основні фонди орендарю [2].

Найбільше договорів фінансового лізингу укладається з лізингоодержувачами, які представляють транспортну галузь, будівництво, сільське господарство та сферу послуг. Найменшими споживачами лізингових послуг є легка та хімічна промисловості, машинобудування (табл.1.) Основними користувачами лізингових послуг є юридичні особи (90%), і лише 10% – це фізичні особи. Біля 70% активних клієнтів лізингу – це малий та середній бізнес.

Таблиця 1

Вартість договорів фінансового лізингу за галузями,%

Назва галузі	Вартість договорів, %			
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Будівництво	5,8	4,0	4,6	4,7
Легка промисловість	0,2	0,1	0,0	0,0
Машинобудування	1,2	1,3	1,2	1,0
Сільське господарство	25.1	24,3	24.1	20,8
Сфера послуг	3,7	5,2	5,9	6,5
Транспорт	31,2	33,9	31,6	27,1
Хімічна промисловість	1,0	0,5	0,5	0,6

Джерело: [2]

Міжнародний досвід говорить про те, що ринок лізингу значно ширший у сферах галузевого використання. У США, де ринок лізингу найбільший у світі переважають ІТ та офісне обладнання 31%, транспорт 26%, сільське господарство 10%, будівництво 9%, промислове обладнання 5%, медицина 4%. В країнах ЄС найбільшого розвитку ринки лізингу досягли в Німеччині, Британії та Польщі. У цих країнах 48% підприємств малого бізнесу є користувачами лізингових послуг [3].

Серед головних перешкод для розвитку лізингу в Україні є відсутність допрацьованої законодавчої бази, спеціальних державних програм розвитку, недостатній об’єм фінансування, недостатнє розуміння інструментів лізингу з боку бізнесу та ін. Отже, фінансовий лізинг має високий галузевий потенціал однак в Україні використовується недостатньо.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про фінансовий лізинг». [Електронний ресурс]. –Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-

2. А. Краковська, І. Вишневський, Н. Педос. Лізингова галузь в Україні: тенденції та рекомендації для зростання, Проект USAID «Трансформація фінансового сектору», 2018, – 36 с.

3. М. Дученко. Стан та перспективи розвитку лізингової галузі в Україні. // Ефективна економіка. – 2019. – № 1.

УДК 336.77:334.012.64

РОЗВИТОК КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сорока А. В., студентка
Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів та природокористування

Розвиток будь-якої країни потребує зайнятості працездатного населення і стабільного економічного зростання, що сприятиму розвитку соціальної сфери та економіки безпосередньо. Мале підприємництво є одним із ключових факторів стабільного функціонування економіки.

Основними напрямами держави на шляху підтримки розвитку малого бізнесу у світовій практиці є: створення раціональної нормативно-правової бази; запровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності малих підприємств; фінансова підтримки малого бізнесу; забезпечення малих підприємств інформацією та підготовленими кадрами [1].

Однією з найбільших перепон для розвитку мікро та малого бізнесу є відсутність доступного фінансування, адже ставки кредитів для них є вищими, а вимоги до застави більшими, ніж для середнього бізнесу. З метою вирішення цих проблем малого бізнесу, в Україні у 2020 році почала діяти державна програма «Доступні кредити 5-7-9%», за якою підприємці отримуватимуть державну підтримку. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» реалізується Фондом підтримки підприємництва при Міністерстві фінансів України. На підтримку

держави через програму «5-7-9%» може розраховувати кожен українець, який тільки планує відкрити власну справу, або вже має власний бізнес, що зараз приносить не більше 50 мільйонів гривень виручки на рік, і хоче його масштабувати. Підтримка буде надаватися за двома напрямами.

Перший – здешевлення кредитів шляхом компенсації відсоткової ставки до рівня 5, 7 та 9 відсотків річних за кредитами у національній валюті. Відсоток залежить від розміру та типу бізнесу**:** 5 % річних **–** якщо виручка до 25 млн грн і створюються мінімум 2 робочих місця; 7 % річних – для бізнесу з виручкою до 25 млн грн, який не створює нових робочих місць, але за кожного нового працівника ставка знизиться на 0,5 %; 9 % річних – для бізнесу з виручкою до 50 млн грн.

Другий – надання часткових гарантій за кредитами, наданими мікро та малому бізнесу, якщо у них не вистачає застави. Це дозволить вирішити проблему відсутності або недостачі застави у позичальника. За допомогою запуску другого компоненту програми «Доступні кредити 5-7-9%» фактично розблоковується інструмент доступного кредитування для тих підприємців, які вирішили створити власну справу з нуля і окрім ідеї не мають ані прийнятного заставного майна, ані звітності й історії діяльності. У разі необхідності, діючий бізнес теж зможе отримати часткову кредитну гарантію, що покриватиме до 50% його кредиту за програмою «Доступні кредити 5-7-9%».

На сьогодні вже є чотири банки-партнери Фонду підтримки підприємництва, який є оператором Програми, – АТ «УКРЕКСІМБАНК», АТ «ПРИВАТБАНК», АТ «ОЩАДБАНК», АБ «УКРГАЗБАНК». Безпосередньо банк, у який звернеться підприємець буде перевіряти якість та достовірність наданої підприємцем інформації, та відповідність потенційного позичальника критеріям програми. Якщо рішення банку позитивне, то підприємець отримає позику на суму до 1,5 мільйона гривень на термін до 5 років за відсотковою ставкою 5, 7, або 9%, відповідно до умов програми.

Фонд розвитку підприємництва компенсуватиме банкам різницю між ставкою за кредитом для учасника програми та базовою ставку за кредитом.

Таким чином кошти платників податків дозволять трансформувати ліквідність банківської системи у робочі місця, модернізацію обладнання, зростання продуктивності праці та, як результат, структурні перебудови національної економіки у бік приватного підприємництва.

Список використаних джерел

1. Табінський В.А. Деякі аспекти розвитку малого підприємництва в Україні / В.А. Табінський, А.П. Сімон, А.В. Стасюк // Економіка і суспільство, 2016. – №2. – С.36-39

2. Програма «Доступні кредити 5-7-9%» з 1 березня передбачатиме можливість скористатися частковими кредитними гарантіями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/programa_dostupni_krediti_

УДК 336:334.78 (477)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Федчик М. В., студентка
Кожемяко Є.А., викладач
ВП НУБіП України «Боярський коледж екології і природних ресурсів»

Категорія «фінанси» включає в себе три субкатегорії: особисті фінанси, корпоративні фінанси та публічні фінанси. Не применшуючи ролі особистих та публічних фінансів, зазначимо, що фундаментом фінансової системи країни є корпоративні фінанси. Останні десятиріччя корпоративні фінанси розвиваються під впливом процесів глобалізації, експансіє нової, інформаційно-інноваційної економіки та перманентних фінансових криз. З цілого ряду об'єктивних та суб'єктивних причин фінанси підприємств у сучасній Україні, досить часто розглядаються як «придаток» до державних фінансів, що є наслідком домінування пострадянської фінансової школи. Цілком очевидно, що інтерпретація фінансової систему «зверху», з позицій державних фінансів, як це прийнято у вітчизняній фінансовій науці є односторонньою і недостатньою. Як

наслідок, має місце значний розрив між запитами фінансової практики та пропозицією фінансової науки та освіти [1].

Корпоративним підприємством варто вважати відповідним чином юридично оформлений та зареєстрований суб'єкт господарювання, капітал якого відокремлений від особистої власності засновників (учасників). Корпоративне підприємство як форма господарювання наділене низкою ознак, до яких належать: наявність статусу юридичної особи, відповідно до якого майно, створене за рахунок внесків засновників (учасників), а також вироблене і придбане ними в процесі діяльності, належить їм на праві власності; досягнення комерційних цілей як головна мета діяльності; колективна власність з розділеним на частки засновників (учасників) статутним капіталом, що обумовлює можливість приймати ризики, які не може собі дозволити індивідуальний інвестор, та наявність корпоративної соціальної відповідальності; обмежена відповідальність індивідуальних інвесторів, в тому числі засновників (учасників); відокремлення прав власності від функцій безпосереднього управління [2].

Рішення, що стосуються фінансової сфери діяльності корпоративних підприємств, здійснюють значний вплив на вибір напрямів їх розвитку, стійкість фінансового стану та можливості зростання. Відсутність належного контролю за рухом фінансових ресурсів, непродуманість короткострокових і довгострокових рішень дезорганізовують управлінську систему та можуть призвести до втрати конкурентних переваг на ринку.

На нашу думку, максимізація вартості корпоративних підприємств передбачає досягнення низки інших завдань: підтримка ліквідності й платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності; максимізація прибутку з використанням резервів і факторів його збільшення; оптимізація структури капіталу та його розміщення у активах; запобігання банкрутству шляхом розробки та реалізації системи антикризового управління; підвищення рівня капіталізації.

Орієнтація корпоративних фінансів на максимізацію вартості створює умови для розвитку корпоративних підприємств у довгостроковій перспективі, забезпечує значні конкурентні переваги, підвищує добробут власників, тобто сприяє досягненню головної мети їх функціонування [3].

Список використаних джерел

1. Зимовець В.В. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки / В.В.Зимовець, О.О. Терещенко // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 78-95.

2. Ильин В. В. Современные тенденции в управлении корпоративными финансами / В. В. Ильин, В.Н. Жуков // Финансовая аналитика: проблемы и решения. – 2013. – №32. – С. 11-17.3.

3. Принципи корпоративного управління ОЕСР (OECD Principles of Corporate Governance) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36989.

УДК 658.155.2(043)

ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ КОРПОРАТИВНОГО РОЗВИТКУ

Цесар В.В., магістр
Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування

Проблема ефективності розподілу прибутку підприємств – одна з найбільш дискусійних у сфері фінансового менеджменту в останні роки. Процес розподілу прибутку підприємства має багаторівневий характер і залежить від багатьох чинників. Важливим етапом даного процесу є виплата дивідендів. Дивідендна політика відіграє важливу роль у визначенні вартості підприємства, реалізації його фінансової стратегії, визначає джерела формування власних фінансових ресурсів, впливає на інвестиційну привабливість, поточний курс акцій і вартість бізнесу в цілому.

Питання дивідендної політики розглядалося в роботах багатьох науковців – як іноземних, так і вітчизняних. У цьому контексті слід відзначити праці В.

Бабіченко [1], А. Гавриша [2], Т. Григораш [3], І. Свідерської [4], Г. Циганенко [5].

Дивідендна політика підприємства включає в себе два основних питання – яку частку прибутку слід виплачувати в середньому протягом певного часу, і якого виду політики виплати дивідендів варто дотримуватися. Питання вибору дивідендної політики все більш актуальними для вітчизняних компаній. Ми ставимо перед собою завдання розглянути теоретичні аспекти дивідендної політики українських і західних підприємств з урахуванням їх специфічних особливостей, її вплив на вартість компанії, фактори, що впливають на вибір тієї або іншої стратегії.

Дивідендна політика визначає частку дивідендів, а також утримує прибуток підприємства. Існує взаємозв'язок між нерозподіленим прибутком і дивідендами, що має на увазі той факт, що чим більше нерозподілений прибуток, тим менше дивіденди, і навпаки.

Аналіз західного підходу до класифікації дивідендів дозволив виділити наступні види: грошовий дивіденд (cash dividend), бонусні акції, іменовані якості дивідендів за акціями в США (Bonus Shares referred to as stock in dividend USA), майновий дивіденд, річний (Property dividend interim dividend, annual dividend), спеціальний дивіденд, додатковий дивіденд (Special dividend, extra dividend), регулярні грошові дивіденди (Regular Cash dividend), дивіденд, виплачуваний цінними паперами корпорації (Scrip dividend)[2, с.157].

Таким чином, ми бачимо, що існують різні види дивідендів, і кожен має цінність для акціонерів. Зазначимо, що дивідендна політика повинна враховувати дві основні цілі: максимізація добробуту власників і забезпечення достатнього фінансування. І як вже зазначалося раніше, менеджери повинні знайти баланс між поточним доходом для акціонерів і майбутнім зростанням компанії. Тому дивідендна політика повинна враховувати такі аспекти як кількість готівкових грошей, доступних для виплати інвесторам, так і якою мірою майбутні запропоновані проекти будуть корисними для фірми.

Говорячи про Україну, виділяємо три основних підходи до виплати дивідендів:

1. Консервативний підхід, який має на меті головним чином розвиток підприємства. Вчені відзначають, що згідно з однією з його різновидів дивіденди виплачуються за залишковим принципом, тобто в першу чергу фінансується діяльність самого підприємства, і тільки після цього розподіляються дивіденди.

2. Помірний підхід, який передбачає мінімальний стабільний розмір виплачуваних дивідендів, і в той же час дозволяє підвищення їх розмірів, у тих випадках, коли підприємство отримує великий прибуток.

3. Агресивний підхід. При такому підході пріоритетними є дивіденди, їх постійне зростання. Інвестиції в розвиток підприємства при такому підході відходять на другий план [3, с.556].

Залежно від власних стратегічних цілей, акціонерне товариство може застосовувати наступні види дивідендної політики (рис.1).

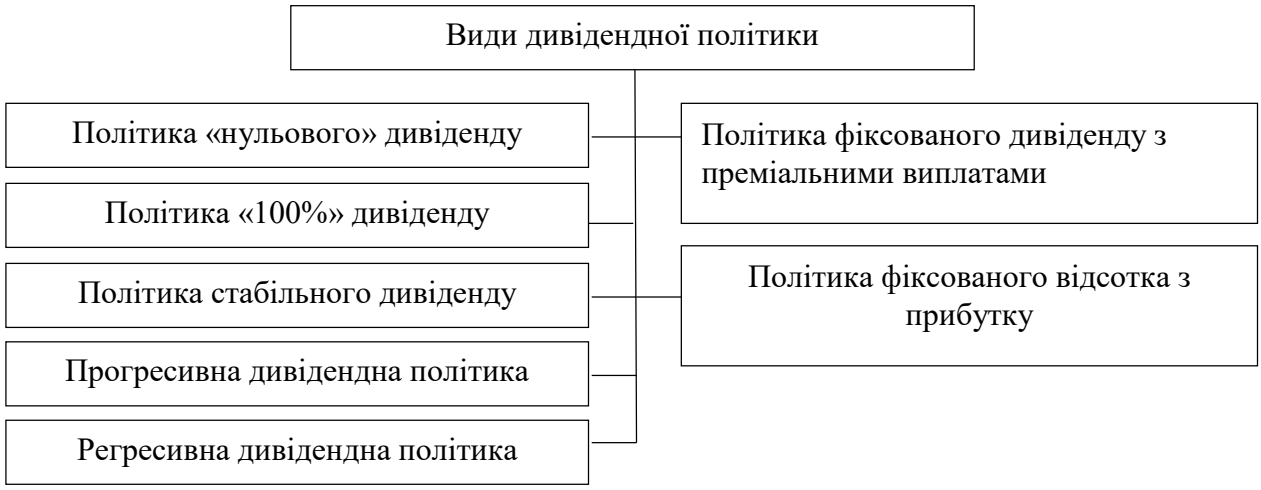

Рис.1. Види дивідендної політики підприємства [1]

Дивідендна політика того чи іншого підприємства, повинна бути доступна для інвесторів, в цілях підвищення доступності інформації. Також зазначається, що вид дивідендів повинен бути грошовий, а не в майновій формі, так як його складніше оцінити.

В цілому вчені-економісти вважають, що по Україні відзначається низький рівень дивідендів порівняно з іншими країнами. Так, у нашій країні вони складають тільки 10-20% від прибутку, а в усьому світі їх розмір досягає 40% [5].

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що дивідендна політика в Україні більше відповідає консервативному підходу, а на Заході це більше агресивний підхід.

Часто розмір дивідендів змінюється разом з прибутком фірми. В Україні керуючі вибирають між трьома основними видами дивідендної політики, а саме консервативний, помірний і агресивний підходи.

У всьому світі формуванню дивідендної політики підприємства присвячено багато різних досліджень. Зазначимо, що не існує єдиної думки про те, якого виду дивідендної політики варто дотримуватися тій або іншій фірмі. Теорії, розглянуті нами вище, можуть бути застосовні не у всіх країнах, так як це залежить від різних факторів, які впливають на вибір тієї або іншої дивідендної стратегії для підприємства [2, с.159].

Якщо ми звернемося до України, то тут ми також можемо сказати, що різні фірми вибирають різні підходи у формуванні їх дивідендної політики. Необхідно відзначити, що багато вітчизняних дослідників розглядають питання правомірності дивідендної політики по відношенню до вартості фірми. Вони вивчають теорії дивідендної політики і досліджують, чи застосовні вони до української практики.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що дивідендна політика підприємства відіграє особливу роль, так як виплата дивідендів впливає на ринкову вартість підприємства. Крім того, керуючі за допомогою обраної ними дивідендної політики можуть розподіляти прибуток компанії. Також не варто забувати, що дивіденди залучають інвесторів, а, отже, і інвестиції. Так, ми бачимо, що вона має стратегічне значення в розвитку фірми і безперервної її діяльності. Керуючі різних компаній вибирають політику розподілу прибутку у відповідність з їх основними цілями і завданнями, які вони хочуть досягти. На

думку дослідників, в Україні вплив дивідендної політики на вартість компанії може або проявлятися, або не проявлятися. Те ж саме стосується і інших країн.

Список використаних джерел

1. Бабіченко В.В. Дивіденди в інформаційній моделі вітчизняного фондового ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4590

2. Гавриш А.О. Вибір оптимального типу дивідендної політики як інструмент управління прибутком українських підприємств/ О.А. Гавриш // Науковий вісник НУБіП України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181(5). – С. 154 - 160.

3. Григораш Т.Ф. Теоретичні підходи до розуміння поняття «дивідендна політика» як фактора управління власним капіталом/ Т.Ф. Григораш, В.В. Артеменко, А.О. Бондаренко// «Молодий вчений». – № 5 (45) – 2017. – С.556 - 560.

4. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) SMIDA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uaport.net/uk/cat/site/smida-gov-ua

5. Свідерська І.М. Проблеми реалізації дивідендної політики підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_PNR_2013/Economics/3_143876.doc.

УДК 658.589.009.12

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ УКРАЇНИ

Цицюра В.В., студент
Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кредитні операції займають провідне місце у фінансовій діяльності комерційних банків, впливаючи на формування прибутку та зростання власного капіталу. Ефективність здійснення кредитних операцій пов’язана з управлінням кредитним ризиком, що виникає при здійсненні таких операцій.

Кредитний ризик – це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе

зобов’язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди з банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов’язання [1].

Організація управління кредитним ризиком починається з виявлення можливих випадків появи кредитного ризику. Потім проводиться його оцінка і, обирається оптимальний набір інструментів управління.

Процес управління кредитним ризиком здійснюється в кілька етапів:

- ідентифікація кредитного ризику,

- оцінка ризику; якісна оцінка ризику (оцінка кредитоспроможності позичальника);

- ймовірнісна (ймовірність дефолту) оцінка ризику;

- кількісна (VaR-аналіз кредитного портфеля) оцінка ризику; вплив на ризик через утримання власними силами або за допомогою передачі ризику третій особі;

- моніторинг ризиків [2].

Розрізняють дві групи методів управління кредитним ризиком: на рівні однієї окремої позики; на рівні всього кредитного портфеля банку [2].

Для ефективного управління ризиками застосовують різноманітні інструменти для запобігання виникненню кредитних ризиків та управління наслідками. Останні можуть бути активними (застосовуються для обмеження втрат) і пасивними (пов'язані зі страхуванням збитків) (табл. 2).

Таблиця 2

Інструменти управління кредитними ризиками

№ п/п	Активні інструменти	Пасивні інструменти
1	Обмеження ризиків	Утворення резервів ліквідності
2	Диверсифікація	Утворення резервів власного капіталу
3	Управління проблемними кредитами	Контроль якості кредитного портфеля

Джерело:[3]

Важливу роль в оцінці рівня кредитного ризику належить нормативам, які встановлює Національний банк України, тому необхідно їх дотримуватись.

Отже, ефективність банківської системи залежить від якісного управління кредитними ризиками. Для їх уникнення потрібно вдаватися до таких заходів, як

вдосконалення оцінки визначення кредитоспроможності позичальника, подальше поліпшення усіх аспектів кредитної діяльності й оптимізацію організаційної структури, планування діяльності банків, оптимізацію кредитних вкладень, поліпшення маркетингової діяльності.

Список використаних джерел

1. Дзюблюк О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці / Олександр Дзюблюк // Журнал європейської економіки. - 2010. - № 1. - С. 108-124.

2. Коваленко В.В. Діагностика кредитного ризику та його вплив на кредитну активність банків України / в.в. коваленко, О.М. Звєряков, Д.С. Гайдукович // Фінанси україни. – 2016. – № 2. – с. 84–98.

3. Методи управління кредитним ризиком та їх місце у забезпеченні платоспроможності банків // Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – № 3. – С.- 272

УДК 336.7

ОСНОВИ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

Яременко В.І., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Останні десятиріччя корпоративні фінанси розвиваються під впливом процесів глобалізації, експансіє нової, інформаційно-інноваційної економіки та перманентних фінансових криз. Водночас, вітчизняною фінансовою наукою досить часто ігноруються сучасні тенденції розвитку корпоративних фінансів, наукові методи вивчення фінансових процесів та новітні напрямки досліджень.

З цілого ряду об’єктивних та суб’єктивних причин фінанси підприємств у сучасній Україні, досить часто розглядаються як «придаток» до державних фінансів, що є наслідком домінування пострадянської фінансової школи. Цілком очевидно, що інтерпретація фінансової систему «зверху», з позицій державних фінансів, як це прийнято у вітчизняній фінансовій науці є односторонньою і недостатньою. Як наслідок, має місце значний розрив між запитами фінансової

практики та пропозицією фінансової науки та освіти. З огляду на появу новітніх методів і технологій оцінювання ризиків, залучення капіталу, раціоналізації інвестицій оновлених підходів вимагає не лише трактування економічної природи та суспільного призначення корпоративних фінансів, а й розуміння їхніх функцій та взаємозв'язків з ринком капіталів.

Під корпоративними відносинами маються на увазі відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав. Слід розрізняти терміни корпоративне «підприємство» та «корпорація». Господарські об'єднання утворюються як асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, інші об'єднання підприємств, передбачені законом.

Корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

Корпоративні фінанси характеризують фінансові відносини, що виникають у процесі функціонування корпоративних підприємств та здійснення корпоративного управління.

Під поняттям «корпоративні фінанси» розуміється спеціальна сфера фінансів, яка включає в себе комплекс питань із аналітичного, методичного та інформаційного забезпечення фінансової та інвестиційної діяльності компаній.

Ключові напрямками корпоративних фінансів авторами вважаються:

1) інвестиційна політика компаній,

2) політика фінансування та підтримки ліквідності,

3) фінансовий контролінг,

4) оцінювання ризиків,

5) вартісноорієнтоване управління,

6) фінансова комунікація,

7) фінансові аспекти злиття та поглинання бізнесу.

Що стосується терміну фінансового менеджменту, то автори вважають, що це процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових

ресурсів суб’єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів, до основних цілей якого відносяться:

1) забезпечення стабільної ліквідності (платоспроможності);

2) максимізація рентабельності (як власного так і сукупного капіталу);

3) мінімізація ризиків [1].

Отже, фінансовий менеджмент це управління фінансуванням, управління інвестиційною діяльністю, фінансове управління операційною діяльністю, основними функціональними блоками якого є:

1) фінансування;

2) оптимізація вкладення коштів в інвестиційну та операційну діяльність;

3) фінансовий контролінг.

Вважаємо, що важливою характеристикою корпоративних фінансів є те, що вони передбачають активне використання ринку капіталів як інструменту залучення та використання фінансових ресурсів. Ця властивість корпоративних фінансів проявляється у численних фінансових відносинах підприємств, що так чи інакше пов’язані з функціонуванням ринку капіталів.

Список використаних джерел

1.Терещенко О.О. Фінансовий контролінг / О.О. Терещенко, Н.Д. Бабяк. – Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2013. – 407 с.

СЕКЦІЯ 5
ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

УДК 336.201

ПРИНЦИПЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ

Вакарчук Михаела, мастерантка
Мокану Наталия, доктор экономических наук, профессор
Государственный аграрный университет Молдовы, Молдова

В современной финансовой теории можно выделить два подхода к обоснованию принципов налогообложения [1, с. 46].

Первый – основанный на положениях теории оптимального налогообложения, одним из главных требований которой является минимизация избыточного налогового бремени (*excess burden*) и обусловленных этим потерь благосостояния. В рамках этого подхода главным принципом является налоговая нейтральность – то есть налоги должны оказывать минимальное искажающее воздействие на экономические решения хозяйственных агентов на конкурентных рынках. *"An ideal tax system* – отмечают *P. Fogarasi and D. Lange, – would be as neutral as possible towards business decisions. Income from all sources should be taxes equally; otherwise, resources will be allocated to activities subject to the lower taxes"* [3, с. 98].

Второй подход, сформированный в традициях неклассической финансовой теории, выдвигает в качестве ключевых известные еще со времен А. Смита принципы выгоды (соответствие уплаченных налогов выгодам, полученным от использования произведенных за их счет товаров – *benefit principle*) и платежеспособности (взимание налогов в соответствии со способностью плательщиков нести податное бремя – *ability-to-pay principle*).

Согласно теории оптимального налогообложения промежуточные товары и услуги не должны облагаться налогами, поскольку это приводит к искажениям рыночного равновесия и возникновению омертвелых убытков, и поэтому такая теория *"… left no scope for intermediate good taxation"* [2, с. 75]. Это означает, что

налогообложение доходов на капитал, в том числе процентных доходов кредитных организаций, является излишним.

Однако, закономерно возникает вопрос об адекватности исходных предпосылок теории оптимального налогообложения в контексте возможностей практического использования ее выводов. Если принять во внимание более широкий спектр факторов (прежде всего институциональных), определяющих функционирование налогово-бюджетной системы, и снять ограничения, которые явно или неявно положены в основу математических моделей фискальных отношений, то полученные на их основе результаты могут быть оспорены. При этом, помимо критики, основанной на анализе имманентных недостатков оптимальных налогов, большое значение имеют соображения, связанные с необходимостью решения таких социально-экономических задач, как использования налогов на доходы от капитала с целью воздействия на общий уровень сбережений и перераспределение доходов. С позиций издержек администрирования важно учитывать также то обстоятельство, что освобождение от налогообложения отдельно взятого вида доходов (в данном случае – на капитал) открывает налоговые лазейки (*"loopholes"*), через которые фактические прибыли высокооплачиваемых когорт населения будут выводиться за пределы досягаемости фискальной системы. По крайней мере на практике налоги на капитал повсеместно являются одним из признанных элементов налоговых систем многих стран, в том числе развитых.

По этой причине бóльшее прикладное значение имеют принципы неоклассической теории. При этом, что касается принципа выгоды, то обычно специалисты отмечают относительно узкую сферу его применения, ограниченную теми немногими случаями, когда можно достоверно установить зависимость между реально полученными выгодами от потребления общественных товаров и суммами уплаченных для их финансирования налогов (известный пример такого рода – налог на моторное топливо, который в целом соответствует размерам выгод, получаемой автомобилистами от пользования общественными дорогами).

Принцип платежеспособности получил несомненно более широкое распространение. Ему в целом соответствуют подоходные налоги с предприятий и граждан (когда платежеспособность измеряется размерами полученных доходов), а также НДС (когда платежеспособность измеряется размерами средств, потраченных на потребление).

Принимая во внимание весь комплекс указанных аспектов рассматриваемой проблемы, можно утверждать, что современная финансовая теория не дает универсального рецепта в части принципов налогообложения. В целом можно считать так, что рациональные основания для взимания с них налогов имеются.

Список использованных источников

1. Хубер Б. Формирование налоговой системы и теория оптимальных налогов // Politeconom. – 2000. – № 12. – С. 46-51.

2. Diamond P., Mirrlees J. Optimal taxation and Public Productions //Public Finance. Worth Series in Outstanding Contributions. Ed. by A. Auerbach. – New York: Worth Publisher, 1999. – P. 53-105.

3. Fogarasi A., Lange D. The 1986 U.S. tax reform act: its motivation and implications for economic development // Taxation and Economic Development: A Conference in Hungary. – Knoxville, Tennessee: The University of Tennessee, 1988.

УДК 336.025

ОБЩИЕ ПРИНЦИПЫ НАЛОГОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Кэлдаре Константин, мастерант
Мокану Наталия, доктор экономических наук, профессор
Государственный аграрный университет Молдовы, Молдова

В решении проблем обеспечения устойчивого развития национальной экономики важная роль принадлежит коммерческим банкам. Выполняя роль финансового посредника между конечными инвесторами и предприятиями реального сектора, они из года в год наращивают объемы выданных им кредитов, которые в настоящее время составляют главный внешний источник

финансирования капитальных вложений в расширенное воспроизводство.

Одним из основных рычагов влияния на функционирование коммерческих банков является система налогообложения, которая помимо своей обычной фискальной функции, призвана направлять их деятельность в русло общественных интересов. Вместе с тем сформировать эффективную систему налогообложения коммерческих банков – очень сложная задача. Это, в частности, объясняется особой ролью банковской системы в современной экономике, спецификой основного вида банковской продукции – финансовых услуг, возможностью применения по отношению к ним имплицитных способов налогообложения (обязательного резервирования, отчислений для гарантирования вкладов физических лиц и др.).

Поэтому, в отличие от налогообложения обычных предприятий, эта сфера финансовой науки все еще остается относительно малоисследованной. В западной финансовой литературе можно назвать работы R. Boadway, R. Caminal, P. Honohan, M. Keen, M. Levin, S. Poddar, P. Ritter, J. Whalley.

При этом спектр представленных точек зрения на проблему очень широк – от исходящих из теории оптимального налогообложения представлений о нецелесообразности взимания налогов с финансовых посредников вообще, до основанных преимущественно на институциональных аргументах требований их повышенного (по сравнению с обычными коммерческими предприятиями) налогообложения.

Проблемы обоснования принципов налогообложения коммерческих банков относятся в финансовой науке к числу наиболее сложных. Спектр представленных по этому вопросу точек зрения очень широкий – от позиции, основанной на теории оптимального налогообложения, согласно которой коммерческие банки в условиях совершенной конкуренции вообще не должны платить налогов, или, по крайней мере, что на практике они чрезмерно обременены фискальными обязательствами [4], до основанного преимущественно на институциональных аргументах утверждения, что

коммерческие банки обязаны вносить на общественные нужды существенно больше, чем в настоящее время.

В этой связи целесообразно обратиться к исследованию проблемы с учетом тех аспектов, которые возникают в специфических институциональных условиях, сопровождающих процесс экономических трансформаций.

На практике указанные функции налогов реализуются с учетом специфики субъектов фискальных отношений, в данном случае – коммерческих банков.

Первая из таких особенностей – *функциональная*. Обусловлена она тем, что коммерческие банки – это не обычные предприятия, а финансовые посредники между хозяйствующими субъектами реального сектора экономики и конечными инвесторами (физическими и юридическими лицами). Они аккумулируют их свободные денежные средства с целью проведения активных операций, предполагающих в конечном счете производительное использования привлеченных ресурсов.

Одна из главных ролей финансового посредника – снижение издержек функционирования рыночного хозяйства. Подобно тому, как использование денег в качестве инструмента обслуживания рыночных трансакций может быть экономически выгоднее прямого товарообмена (бартера) [3, с. 78-82], так и обеспечение расширенного воспроизводства предприятий реального сектора экономики через финансовых посредников может быть выгоднее прямого его финансирования или самофинансирования (по крайней мере в условиях несовершенной конкуренции), что подтверждается в том числе и статистическими данными (Например, в США по некоторым оценкам финансирование через финансовых посредников покрывает более 95% потребностей бизнеса). И хотя такая роль финансовых посредников оспаривается в рамках отдельных классических и неклассических концепций (гипотеза Д. Рикардо, модель экономического равновесия Эрроу-Дебре [1, с. 22-26], теорема Модильяни-Миллера [2]), с учетом более широкого круга факторов она получила широкое признание.

С одной стороны, если характеризовать институциональные аспекты проблемы, то обычно считается, что банки снижают трансакционные издержки функционирования хозяйственной системы, поскольку они имеют особые стимулы и хорошие технические возможности сбора информации с использованием современных технологий и накопленного опыта, а также эффективного отбора и мониторинга заемщиков. В результате уменьшается степень асимметрии информации между кредиторами и заемщиками и устраняются отдельные недостатки функционирования ценового механизма.

С другой стороны, это связано с тем, что коммерческие банки реализуют капиталотворческую функцию – формируют новый дополнительный капитал для общества, который не может быть получен, если предприниматели будут действовать самостоятельно. В терминах неоклассической теории, они выполняют полезные функции трансформации активов: *количественной* (преобразования небольших по размеру депозитов многочисленных вкладчиков в крупные суммы для кредитования инвестиционных проектов), *качественной* (снижения рисков инвестирования путем эмиссии собственных обязательств и/или заключения депозитных договоров за счет диверсификации портфеля активов и контроля за поведением дебиторов) и *временно́й* (преобразования относительно краткосрочных депозитов вкладчиков в кредиты с более длительными сроками возврата и компенсацией дополнительных рисков с помощью специальных финансовых инструментов – межбанковских кредитов, свопов, фьючерсов и т.п.) [1, с. 17].

С учетом указанного в нормальных институциональных условиях смешанной экономики коммерческие банки действуют как мультипликаторы ликвидности (хотя, при определенных обстоятельствах, могут также действовать как механизм ее изъятия).

Список использованных источников

1. Конюховский П.В. Микроэкономическое моделирование банковской деятельности. – СПб: Питер, 2001. – 224 с.

2. Модильяни Ф. Миллер М. Сколько стоит фирма? Теорема ММ: Пер. с англ. – 2-е изд. – М.: Дело, 2001. – 272 с.

3. Харрис Л. Денежная теория: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. В.М. Усоскина. – М.: Прогресс, 1990. – 750 с.

4. Хубер Б. Формирование налоговой системы и теория оптимальных налогов // Politeconom. – 2000. – № 12. – С. 46-51.

УДК 336.221.4

РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Барабаш А.О., студентка
Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Найдієвішим інструментом державного регулювання соціальних та економічних процесів у суспільстві виступає податкова система. Згідно Податкового кодексу України, податкова система – це сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Кодексом порядку [1]. Важливим завданням будь якої країни при формуванні податкової системи є досягти того рівня оподаткування, який буде забезпечувати розвиток економіки та соціальної сфери. Країна з розвиненою системою оподаткування та одночасно з високим рівнем податкової культури платників спроможна дієво конкурувати у світовому фіскальному просторі.

В сучасній Україні діє податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Проте, вона не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави та не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Підтвердженням невтішної ситуації в податковій площині є місце України у міжнародних рейтингах, що включають показники, пов'язані з оподаткуванням в країні.

Міжнародний індекс податкової конкурентоспроможності (The International Tax Competitiveness Index) прагне виміряти ступінь того як податкова система країни дотримується двох важливих аспектів податкової

політики: конкурентоспроможності та нейтральності. Конкурентна податкова система – це та, яка забезпечує низькі граничні ставки податку. У сьогоднішньому глобалізованому світі капітал є дуже мобільним. Суб'єкти господарювання можуть інвестувати в будь-яку кількість країн світу, щоб знайти найвищу норму прибутку. Це означає, що бізнес шукатиме країни з нижчими ставками оподаткування інвестицій для максимізації їх прибутку після оподаткування. Якщо в країна ставка податку зависока, це призведе до скорочення інвестицій та уповільнення економічного зростання. В крім того, високі граничні ставки податку можуть призвести до ухилення від сплати податків.

Нейтральна податкова система – це система яка формує найбільший дохід за допомогою найменшої кількості економічних викривлення. Це означає, що вона не сприяє споживанню чи економії, а також відсутність цільових податкових пільги для конкретних видів діяльності.

Рейтинг Індексу конкурентоспроможності податкових систем вимірює ступінь конкурентоспроможності та нейтральності податкової системи країн ОЕСР. Індекс розглядає корпоративні податки, податки на доходи фізичних осіб, податки на споживання, податок на майно та режим отримання прибутку за кордоном (табл. 1).

Таблиця 1

ТОП 5 країн за рейтингом Індексу конкурентоспроможності податкових систем у розрізі податків, 2017 р.

Місце у рейтингу	Загальний рейтинг	Корпоративний прибутковий податок	Податок на доходи фізичних осіб	Податок на споживання	Податок на майно
1	Естонія	Естонія	Нова Зеландія	Швейцарія	Естонія
2	Нова Зеландія	Латвія	Туреччина	Японія	Словаччина
3	Швейцарія	Угорщина	Чехія	Корея	Нова Зеландія
4	Латвія	Ірландія	Швейцарія	США	Мексика
5	Люксембург	Фінляндія	Словаччина	Люксембург	Австралія

Джерело: [2]

Отже, українське податкове законодавство, не дивлячись на прийняття єдиного кодифікованого нормативно-правового акту – Податкового кодексу України – залишається нестабільним, а в деяких моментах навіть тим, що має певні протиріччя.

Вважаємо, що реформування податкової системи має, в першу чергу, бути направлена на вирішення таких завдань як: побудова стабільної, зрозумілої та єдиної податкової системи; встановлення правових механізмів взаємодії усіх її елементів та учасників у межах єдиного податкового простору; створення раціональної податкової системи, що забезпечує збалансованість загальнодержавних і приватних інтересів, сприяє розвитку підприємництва, активізує інвестиційну діяльність та є каталізатором нарощування національного багатства країни та добробуту населення; зниження загального податкового навантаження; формування єдиної податкової правової бази; удосконалення системи відповідальності за недотримання податкового законодавства; спрощення адміністрування податків та зборів тощо.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 2.12.2010 р.№ 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

2. International Tax Competitiveness Index 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://files.taxfoundation.org/20171030112339/TaxFoundation-ITCI-2017.pdf

УДК 352.07

ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДУ БЮДЖЕТУ М. ІРПІНЬ

Барабаш В.С., студентка
Іванова С.М., викладач
ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, став новим елементом вітчизняної податкової системи з моменту прийняття у 2013 р., проте нараховувати його почали з 2014 р. Незважаючи на те, що він тільки почав діяти, вже було внесено багато змін. Оскільки значна частина громадян є власниками нерухомості, питання оподаткування нерухомості є актуальним та суспільно важливим. Необхідність пошуку оптимальної моделі цього податку та резервів зростання його податкової бази для забезпечення фінансової незалежності місцевих бюджетів, що загалом вплине на зростання розвитку регіонів та України в цілому, обумовлює актуальність вибраної теми.

Податок на нерухоме майно – один із найбільш значущих джерел наповнення місцевих бюджетів, який є одним із видів податку на майно (поряд із транспортним податком та платою за землю).

Порядок справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, регулюється Розділом XII, зокрема статтею 266. Разом з тим, враховуючи рівень справляння податку – місцевий, істотний вплив на справляння цього податку мають органи місцевого самоврядування, встановлюючи ставки податку та пільги з його сплати.

Згідно із законодавством об’єктом оподаткування є об’єкти житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх частки, базою оподаткування – загальна площа об’єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток [1].

База оподаткування об’єктів житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. База

оподаткування об’єкта/об’єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізичної особи платника податку, зменшується:
– для квартири (квартир) незалежно від їх кількості – на 60 м2 ;
– для житлового будинку (будинків) незалежно від їх кількості – на 120 м2;
– для різних типів об’єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток) – на 180 м2 [1].

Ставки податку для об’єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об’єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 1,5 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 м2 бази оподаткування.

Слід зазначити, що з 01.01.2016 р. запроваджено додатковий податок у 25 тис. грн. для квартир, площа яких перевищує 300 м2 та будинків у понад 500 м2.

Податкове повідомлення-рішення про сплату фізичними особами податку надсилаються (вручаються) платнику податку контролюючим органом за місцем його податкової адреси (місцем реєстрації) до 1 липня року, що настає за базовим податковим (звітним) періодом (роком). Платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 20 лютого цього ж року подають контролюючому органу за місцезнаходженням об’єкта оподаткування податкову декларацію з розбивкою річної суми рівними частками поквартально. У разі, якщо контролюючий орган не надіслав (не вручив) податкове повідомлення-рішення до 1 липня, фізичні особи звільняються від відповідальності за несвоєчасну сплату податкового зобов’язання. Роль податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, у формуванні місцевих бюджетів розглянемо на прикладі виконання бюджету м. Ірпінь Київської області.

До доходів міського бюджету м. Ірпінь у 2019 році надійшло 93,7 млн.грн., з яких податкові надходження склали 48,8 млн.грн. або 52,08%. У порівнянні з

аналогічним періодом 2019 року, зростання податкових надходжень становить 14,3 млн.грн або +10,39%.

З огляду на вагомість податкових надходжень у доходах місцевого бюджету важливо детально дослідити структуру і динаміку основних статей податкових надходжень.

Результати аналізу продемонстрували, що податкові надходження формуються в основному за рахунок податку на доходи фізичних осіб – 70,01%, проте і місцеві податки займають питому вагу у структурі доходів місцевого бюджету і склали в 2019 році – 24% (рис. 1) [3].

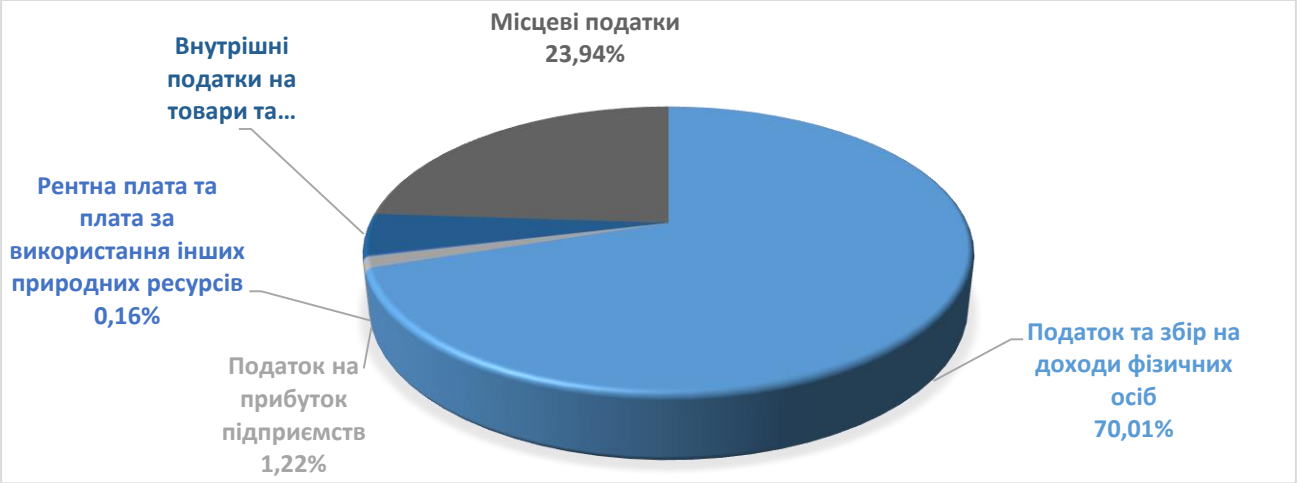

Рис. 1. Структура податкових надходжень до міського бюджету м. Ірпінь за 2019 рік

Проаналізуємо обсяги податкових надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в міському бюджеті м. Ірпінь за 2019 рік (рис. 2).

Загальний обсяг надходжень до місцевого бюджету податку на нерухоме майно становив 5,97 млн.грн., що на 1,19 млн. грн. більше ніж за минулий 2018 рік [2]. Найменшу частку в 2019 році становив податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості – 5,86%, найбільшу частку – податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об’єктів нежитлової нерухомості, майже 55,3%. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об’єктів житлової нерухомості становив

28,4% загального обсягу податку і склав 1,7 млн. грн. у порівнянні з 2018 р. надходження зросли на 17,6%. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості – 0,62 млн. грн. тобто 10,3%. Загалом можна зробити висновок про незначне зростання цього податку в структурі місцевого бюджету м. Ірпінь [2].

Рис.2. Динаміка надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в міський бюджет м. Ірпінь за 2018-2019рр., тис. грн.

Однак розвиток системи майнового оподаткування гальмується незавершеністю процесу повної інвентаризації об'єктів оподаткування та проведення їх грошової оцінки. Ще й досі не запропоновано альтернативи складному, обтяжливому механізму стягнення податку на нерухомість, який полягає у поданні до органів Державної фіскальної служби декларацій про майновий стан та доходи, наданні протягом року відомостей про зменшення бази оподаткування (зокрема, про народження дітей, одруження). Не визначено порядок проведення оцінки нерухомого майна, не передбачено функціонування органу, який вестиме Державний реєстр прав власності на нерухоме майно, існує можливість масових зловживань з метою ухилення від сплати податку тощо. Чинний підхід оподаткування площі нерухомого майна не враховує ступінь його

фізичного зносу, що порушує принципи справедливості та економічної обґрунтованості оподаткування. З огляду на це вважаємо цілком слушними пропозиції А. Дулько щодо відходу від практики оподаткування площі нерухомого майна та переходу до оподаткування його вартості [3]. Обов'язковою умовою реалізації такого переходу повинно стати впорядкування інформаційної бази щодо наявності та вартості об'єктів нерухомого майна, а також представлення та оновлення такої інформації у відкритому доступі. Податок на нерухомість щодо житла повинен враховувати, з одного боку, рівень суспільно необхідної якості житла як блага (наприклад, через норму займаної площі), а з іншого – забезпечувати перерозподіл доходу (в тому числі ренти за місцезнаходженням).

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.

2. Міський бюджет м. Ірпінь на 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://imr.gov.ua/prozore-misto/byudzhet-mista

3. Міський бюджет м. Ірпінь на 2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://imr.gov.ua/prozore-misto/byudzhet-mista

4. Дулько А. Становлення і розвиток оподаткування нерухомого майна в Україні: автореф. дис.канд. екон. наук. Київ, 2017. – 20 с.

УДК 336.221.4

СУЧАСНА ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Козюк О.В., студентка
Навроцький Я.Ф., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сучасна податкова система України характеризується низкою негативних рис. Незважаючи на визначені в Податковому Кодексі України принципи та засади формування, вона є непрозорою, з неефективним механізмом

адміністрування, у результаті чого податки не виконують повноцінно ні фіскальної, ні стимулюючої функцій.

В умовах євроінтеграції Україна зобов'язана дотримуватися світових стандартів щодо економічного розвитку. Успішного економічного розвитку можна досягти за умови наявної міцної, надійної фінансової основи, визначальну базу якої становлять доходи бюджетів, зокрема податкові надходження. В Україні розроблено законодавчу базу, яка регламентує справляння податків, і створено адміністративні органи, які контролюють виконання законодавства суб'єктами господарювання, але сказати, що податкова система є ефективною й досягає свого функціонального призначення, не можна [3]. Податкова і бюджетна системи завжди піддавалися і піддаватимуться критиці, оскільки в їх основі мають бути закладені механізми подолання значної маси суспільних та особистих суперечностей, досягти оптимальності у розв'язанні яких практично неможливо, особливо з огляду на те, що економіка в кожний період знаходиться на різних стадіях розвитку, залежно від яких зміст і податкової, і бюджетної політики відрізняється, загострюючи при цьому згадані суперечності і збільшуючи суспільну напруженість щодо оцінки як справедливості, так і ефективності системи (передусім у частині оподаткування: між державою, з одного боку, та господарюючими суб'єктами і населенням як платниками податків – з іншого). Фактично такий стан справ часто призводить до порушення окремих, навіть загальновизнаних, принципів фіскальної політики, таких як справедливість, ефективність, стабільність [2].

Практика розвитку податкових систем європейських країн свідчить про зростаючу роль прямого оподаткування, насамперед прибуткового оподаткування доходів громадян. Зростаючі податкова культура і свідомість платників прямих податків дають змогу забезпечувати сталі надходження до бюджету і використовувати податки як інструменти, що стимулюють прискорення науково-технічного прогресу, збільшення зайнятості, рівномірний розвиток територій та ін. Нині в Україні переважають непрямі податки, оскільки в умовах низького рівня доходів фізичних осіб та неналежного рівня податкової

культури неможливо забезпечити переважання у структурі податкової системи прямих податків. Поряд із цим вітчизняні ставки податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств (18%) є одними з найнижчих в Європі, а це мало б стати важливою передумовою залучення іноземних інвестицій, створення нових робочих місць та підвищення ділової активності. Незважаючи на те що протягом 2012–2018 рр. Україна поліпшила рейтинг за простотою податкової системи (зі 181-го до 43-го місця), вітчизняна податкова система залишається складною і несприятливою для ведення бізнесу. На підготовку і подання податкової звітності та сплату податків вітчизняний бізнес вимушений затрачати набагато більше часу (327,5 год.), ніж у країнах ЄС [1].

Для забезпечення розвитку національної економіки та зростання добробуту громадян податкова система повинна перебувати в процесі трансформації з урахуванням вітчизняного та світового досвіду, вимог часу та розвитку національної економіки. Серед наявних недоліків у функціонуванні вітчизняної податкової системи основними є: наявність неоптимальної структури прямих та непрямих податків, відсутність стабільної і чіткої нормативно-законодавчої бази, складність процедур адміністрування податків та непрозорий контроль їх використання, недостатньо ефективна робота контролюючих органів у сфері оподаткування. Підвищення ефективності податкової системи України вимагає:

– посилення стимулюючої ролі прямих податків шляхом застосування обґрунтованої диференціації податкових ставок та податкових пільг як одних з основних способів податкового регулювання діяльності підприємств реального сектору;

– забезпечення стабільності податкового законодавства з максимально чітким і несуперечливим формування норм податкового права;

– спрощення процедур адміністрування податків та підвищення прозорості контролю їх використання;

– підвищення ефективності роботи контролюючих органів із посиленням контролю над платниками податків, які умисно приховують об’єкти від оподаткування, та рівня відповідальності за податкові правопорушення.

Реалізація вказаних заходів підвищить ефективність функціонування вітчизняної податкової системи, що дасть можливість активізувати господарську діяльність суб’єктів господарювання, забезпечити динамічне економічне зростання з підвищенням рівня та якості життя населення.

Список використаних джерел

1. Геєць В. Формування дохідної частини бюджету: підсумки, проблеми, перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eip.org.ua/docs/EP_04_1_09_uk.pdf.

2. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні. Тернопіль: Карт-бланш, 2015. – 371 с.

3. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Бобрівець С.В. Податковий облік: Навч. посіб. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 260 с.

УДК 336.012.324

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Кононенко Н.О., студентка
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Податкова підтримка агропромислового комплексу суттєво покращує умови його діяльності, що зумовлює розширення масштабів агропромислового виробництва. За цих умов збільшуються податкові платежі до державного бюджету. Тому актуальним постає питання визначення шляхів удосконалення податкової підтримки в агропромисловому комплексі. Удосконалення непрямої державної підтримки агропромислових підприємств зумовлюватиме більш значне зростання діяльності в цій сфері економіки.

Основними передумовами, котрі повинні враховуватися в процесі формування податкового механізму у сільському господарстві є залежність галузі від природніх факторів, сезонність виробництва, нерівномірне надходження доходів, невисокий рівень техніко-економічного розвитку, велике розшарування підприємств за розмірами, соціально-економічними показниками діяльності. Також потрібно врахувати те, що сільськогосподарське товарне виробництво безпосередньо створює продовольчу безпеку країни, визначає ступінь соціальної стабільності у суспільстві. Водночас податкові інструменти повинні відповідати існуючому економічному становищу, стану розвитку економіки у цілому або певній галузі, рівню розвиненості податкового адміністрування [1].

На сьогодні є необхідність реформування системи оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств, у першу чергу із ціллю забезпечення її результативної ролі у досягненні стратегічних цілей розвитку аграрної економіки в найближчій перспективі. В процесі опрацювання напрямів реформування системи оподаткування діяльності сільгоспвиробників потрібно врахувати значення аграрної галузі для економіки України [2].

При проведенні аграрної реформи в аграрній галузі потрібно врахувати кілька основних аспектів:

1) спрямованість податкових пільг для аграрних підприємств і вплив діючої податкової політики на структуру аграрного сектору економіки;

2) своєчасність здійснення податкової реформи, зважаючи на незадовільний поточний фінансовий стан більшості аграрних суб'єктів господарювання у кризові явища в економіці;

3) спроможність держави забезпечити роботу загальної системи оподаткування в галузі агропромислового виробництва, зважаючи на наявні проблеми з податковим адмініструванням у галузі і недопущення ускладнення податкових відносин;

4) прогнозованість економічної ефективності від скасування спеціальних режимів оподаткування для аграрного сектору економіки і для держави у цілому;

5) спроможність держави забезпечити роботу проєвропейської системи дотування сільськогосподарських суб'єктів підприємництва в межах взятих Україною зобов'язань внаслідок євроінтеграційних процесів;

6) непередбачуваність позиції аграрних підприємств, небажання їх йти на компроміс в питанні зміни податкової політики, від чого залежить результативність відповідного рішення [3].

Здійснення реформування системи оподаткування сільськогосподарських компаній на якісно новому рівні буде мати тільки тоді позитивний результат, коли одночасно буде здійснюватися реформування інших елементів державного фінансового регулювання роботи підприємств в сільському господарстві: відродження пільгового кредитування для оновлення основних виробничих фондів, надання бюджетних дотацій, регулювання ціноутворення та розвитку ринку страхових послуг.

Отже, податкова підтримка повинна здійснюватися в поєднанні із державною інвестиційною діяльністю. Тобто, суб'єкт господарювання може отримати податкову підтримку за умови використання певного обсягу державних інвестиційних ресурсів. Для цього підприємство укладатиме інвестиційний договір з державою на отримання в тимчасове користування капітальних інвестицій. Також господарюючий суб'єкт буде укладати із державою угоду про надання йому податкової підтримки. Інвестиції будуть спрямовуватися на придбання основних засобів, які не підлягатимуть продажу іншим юридичним і фізичним особам в межах терміну їх експлуатації. У випадку відчуження цих основних фондів, розмір державних фінансових ресурсів, який був спрямований на податкову підтримку підлягатиме поверненню до державного бюджету. Податкова підтримка та державні капітальні інвестиції не будуть надаватися підприємствам агропромислового комплексу, якщо проти них буде порушено справу про банкрутство, які перебуватимуть на етапі ліквідації чи в яких буде наявна заборгованість більш ніж пів року перед місцевими бюджетами, державним бюджетом, Пенсійним фондом України та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Така податкова

підтримка повинна відбуватися в добровільному порядку. Пропорції податкової підтримки та обсягів державних капітальних інвестицій повинні бути в такому співвідношенні, щоб забезпечували покриття державних витрат на податкове стимулювання і в перспективі давали б доходи до державного бюджету.

Система оподаткування сільськогосподарських виробників потребує реформування з метою забезпечення її ефективної ролі в досягненні стратегічних цілей розвитку аграрного сектору економіки. В процесі формування податкового механізму потрібно враховувати особливості сільськогосподарського виробництва, формування ним продовольчої безпеки та рівня стабільності в суспільстві, а також державних можливостей і поведінки суб'єктів господарювання.

Досягнути ефективності в реформуванні системи оподаткування агропромислового комплексу можна за умови одночасного реформування інших елементів державного фінансового регулювання агропромислових суб'єктів господарювання. Таким чином, податкову підтримку агропромислового комплексу можна здійснювати за умови використання суб'єктами підтримки деякого обсягу державних інвестиційних ресурсів. Тобто, податковий тягар буде зменшуватися для тих фірм, котрі будуть нарощувати діяльність. Це дасть можливість покривати державні видатки на податкове стимулювання і в перспективі отримувати доходи. Такий підхід дасть змогу вирішувати не тільки проблему податкової підтримки агропромислових підприємств, а й проблему дефіциту державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Колеснік Я. В. Оподаткування аграрних підприємств: минулий досвід та реалії сьогодення / Я. В. Колеснік, А. В. Ніколаєнко // Агросвіт . – 2018. – № 20. – С. 37 – 42.

2. Лупенко Ю.О. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів / Ю. О. Лупенко, Л. Д. Тулуш // Економіка АПК. – 2016. – № 1. – С. 5 – 17.

3. Тулуш Л. Д. Податкова реформа у сільському господарстві: ризики та перспективи / Л.Д. Тулуш // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2016. – Вип. 88(2). – С. 20 – 33.

4. Аверіна М.Ю. (2012)Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки.— No 9. – С. 92–100.

УДК 336:221

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Корнієнко М.В., студент
Дем'яненко І.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет харчових технологій

Проблеми податкової системи все ще залишаються найвагомішими серед перешкод для ведення бізнесу. Глибокі інституційні реформи податкової та митної служби відкладено на невизначений термін, а відповідні концепції, підготовлені фахівцями під наглядом Мінфіну й ухвалені Кабміном України, - скасовано. Податкова політика завжди була важливим знаряддям впливу на розвиток економіки і соціальної сфери. З її допомогою держава, розподіляючи і перерозподіляючи валовий внутрішній продукт, здійснює вплив на формування структури виробництва, результати господарювання, проведення соціальних перетворень. В сучасних умовах господарювання роль податкової політики значно підвищується, вона стає основним інструментом регулювання діяльності суб'єктів господарювання та держави [1]. Відсутність справжніх реформ митної та фіскальної служб не дозволяє зменшити обсяги зловживань - контрабанди, порушення митних правил та великомасштабної податкової оптимізації із використанням офшорів, які залишаються найбільшими «прогалинами» в податковій системі після знищення більшості «податкових ям», які давали можливість масово оминати ПДВ.

Основними недоліками податкової системи України є наступні: 1) недосконалість та нестабільність законодавства. Питання оподаткування все ще регулюється підзаконними нормативними документами, постанови Кабінету Міністрів, Указами Президента. Податкове законодавство має схожість з

європейським законодавством, але тільки в назвах податків. Неоднозначність тлумачення податкового законодавства негативно впливає на діяльність суб'єктів господарювання, знижує привабливість національної економіки для іноземних інвесторів; 2) система митно-тарифного регулювання не дозволяє оперативно реагувати на зміни кон'юнктури світового ринку, а також на торгівельних режимів в інших державах та структури економіки в Україні; 3) складна система адміністрування 4) витрати на адміністрування окремих податків вищі, ніж доходи бюджету, отримані під час їх збирання; 5) податки в Україні не є інструментом підвищення конкуренто-спроможності держави. Це проявляється у тому, що система формування державних надходжень має в основному фіскальний характер, а регулююча функція податків не орієнтована на стабільне економічне зростання [2].

Україна повинна стати більш привабливою і безпечною для інвестування. Значне податкове навантаження разом з простотою ведення бізнесу та гарантіями безпеки капіталу можуть створити умови для притоку інвестицій. Окрім цього, податки на землю та інше нерухоме майно потребують удосконалення та впорядкування, що дозволить підвищити надходження від них та використати їх для по дальшого скорочення податків на працю та доходи. Також не менш важливою є реформа корпоративного податку – перехід до оподаткування тільки виведеного з бізнесу капіталу (ПнВК), яка є необхідною передумовою для перебудови ДФС. Отже, питання щодо реформування податкової системи України є як ніколи актуальним.

Список використаних джерел

1. Теоретичні аспекти податкової політики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.inter-nauka.com/uploads/public/14798326959835.pdf

2. Основні недоліки податкової системи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://conf.ztu. edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/57.pdf

УДК 330.34

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ЇЇ НЕДОЛІКИ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

Малюк О.О., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Проблема оподаткування в усі часи була надзвичайно актуальною, адже саме податки є тим джерелом надходження коштів до державної скарбниці, без якого неможливо уявити процвітаючу та стабільну країну. Податки є дуже складною фінансовою категорією, яка впливає на всі економічні явища та процеси. Можна без перебільшення сказати, що, з одного боку, податки – це фінансове підґрунтя існування держави, мірило її можливостей у світовому економічному просторі щодо розвитку науки, освіти, культури, гарантування економічної безпеки, зростання суспільного добробуту народу. З другого боку, податки – це знаряддя перерозподілу доходів юридичних і фізичних осіб у державі, а їх мобілізація й використання зачіпає інтереси не тільки кожного підприємця чи громадянина, а й цілих верств населення і соціальних груп. Нині податки – це найефективніший інструмент впливу держави на суспільне виробництво, його динаміку і структуру, на розвиток науки і техніки, масштаби соціальних гарантій населенню [1]. Держава не може існувати за рахунок лише добровільних, благодійних надходжень. Вона повинна мати бюджет із стабільним джерелом надходжень, роль яких виконують, у першу чергу, податки.

Податкова система має відображати конкретні умови країни: рівень розвитку економіки, соціальної сфери, зовнішньої і внутрішньої політики, традицій народу, географічне положення і безліч інших чинників. У зв’язку з цим склад податкової системи, структурні співвідношення окремих податків, порядок їх обчислення, форми розрахунків, організація податкової служби можуть значно відрізнятися в різних країнах.

Система оподаткування в Україні, як і будь-яка інша система, має свої недоліки: це і її нестабільність, яка зумовлюється частими змінами в законодавчих актах, що негативно впливає на розвиток підприємництва в цілому, і надто громіздка організація системи оподаткування, і надзвичайно ускладнені розрахунки окремих податків.

Податкова система є однією з найскладніших в правовій системі України. При цьому спостерігається тенденція щодо її нестабільності. Проте, як показує практика правозастосування податкового законодавства, зміни, що вносяться до законів України з питань оподаткування, досить часто спричиняють нові проблеми.

Як відомо, в Україні справляються загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі) та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі).

За ринкових умов господарювання роль податків як основного джерела поповнення доходів державного бюджету, а також знаряддя регулювання соціально-економічних процесів у суспільстві зростає. Водночас податки мають велике значення не тільки на макрорівні, але й є важливим інструментом впливу на господарську діяльність підприємств та організацій на макрорівні. Приклад розвинених країн Заходу свідчить, що податки можна ефективно використовувати і на благо громадян. Для виконання цих завдань система оподаткування повинна мати міцну наукову базу та кваліфікованих фахівців на всіх рівнях [2].

Податкова система є різновидом відкритої динамічної системи, яка являє собою сукупність законодавчо встановлених у країні податків. Її відкритість означає необхідність аналізу, передусім зовнішніх чинників, під впливом яких відбувається її становлення. Вимога системності полягає у тому, що податки мають бути взаємопов'язані, органічно доповнювати один одного, не суперечити системі в цілому та її окремим елементам. Системний підхід означає, що мають реалізовуватися обидві функції податків: і фіскальна, і регулювальна. З позиції фіскальної функції податкова система має забезпечити гарантоване і стабільне надходження доходів до бюджету, з позиції регулювальної – забезпечувати

державі можливість впливу на всі сторони соціально-економічного розвитку суспільства.

Податкова система повинна включати досить широке коло податків різної цілеспрямованості, оскільки на практиці неможливо щоб одночасно в одному податку цілком реалізувалися обидві функції [3].

Проблема побудови ефективної податкової системи – одна із найбільш актуальних в Україні. Її вирішення повинно здійснюватися шляхом вивчення і аналізу як існуючої в Україні законодавчої бази, так і накопиченого у світі досвіду у сфері оподаткування.

Створення податкової системи, адекватної потребам соціально орієнтованої конкурентоспроможної ринкової економіки, повинне передбачати:

1) комплексність;
2) цілеспрямоване «портфельне» формування системи податків;
3) наукове визначення податкового потенціалу;
4) формування адекватної правової основи.

Ефективність податкової системи визначається тим, наскільки цілеспрямовано вона вирішує комплекс завдань, пов’язаних із скерованістю економіки як системи, розвитком виробництва, підвищенням життєвого рівня населення.

Чинна система оподаткування в Україні формувалась протягом багатьох років. На жаль, поки що вона не є досконалою і не повністю відповідає вимогам часу. Сьогодні ще існують неузгодженість і протиріччя окремих норм податкових законів, їх нестабільність, безсистемне надання пільг та перекручування суті податків. Все це доводить, що й податковий тиск на платників податків необхідно знижувати.

Отже, система оподаткування – це продукт діяльності держави, її важливий атрибут. Кожна держава формує свою систему оподаткування з урахуванням досвіду інших країн, стану економіки, розвитку ринкових відносин, необхідності вирішення конкретних економічних і соціальних завдань, власних національних особливостей.

Список використаних джерел

1. Білик М. Д., Золотько І. А. Податкова система України: навч.-метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2015. – 190 с.

2. Василик О. Д. Податкова система України: навч. посіб.: для студ. екон. спец. вищих закл. освіти /Українська держ. фінансова академія. – К.: ВАТ «Поліграфкнига», 2014. – 447 с.

3. Система оподаткування в Україні: Зб. законодав. актів зі змінами та доп. за станом на 15 січня 2004 р. / М.П. Кучерявенко (упоряд.), М.В. Жернаков (упоряд.). – Х.: Легас, 2014. – 694 с.

УДК 336.221.2

ПРОБЛЕМИ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Мацарська С.Г., студентка
Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів та природокористування

Податок на прибуток відіграє ключову роль при регулюванні діяльності суб'єктів господарювання, оскільки прибуток традиційно розглядають як ключову характеристику діяльності таких суб'єктів і фактичним джерелом сплати податків. Особливість податку на прибуток полягає й у тому, що механізм його сплати дає змогу найбільш органічно забезпечувати практичне поєднання фіскальної та регуляційної функцій податків.

Протягом останніх років податок на прибуток підприємств в Україні знаходиться на четвертій позиції за сумами надходжень до державного бюджету, поступаючись податку на додану вартість, податку на доходи фізичних осіб та акцизному податку. Але при цьому спостерігається тенденція до зниження фіскального значення податку на прибуток підприємств: хоча за останні роки його частка має тенденцію до збільшення (рис. 1).

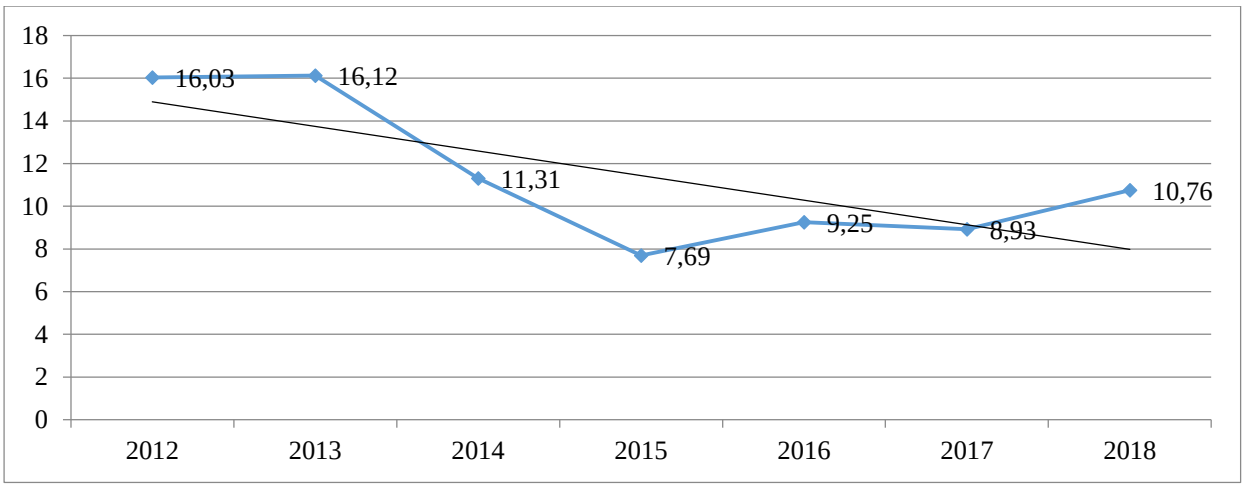

Рис. 1. Динаміка частки податку на прибуток підприємств у податкових надходженнях зведеного бюджету України, %

За своєю природою податок на прибуток є потужним фіскальним інструментом для стимулювання інвестицій та економічного розвитку країни. Економічна криза в країніспровокувала низку реформ щодо механізму функціонування податку. Так, з 2015 р., діє порядок адміністрування податку на прибуток підприємств, який за своєю будовою є досить стандартною системою в міжнародній практиці. Така класична європейська модель оподаткування прибутку підприємств є найпоширенішою серед країн ЄС (окрім Естонії). Крім того до основних позитивних аспектів проведених реформ можна віднести спрощення механізму справляння податку та запровадження розподілу частини податкових надходжень між державним бюджетом та місцевими бюджетами.

Проте існуюча на сьогодні в Україні система оподаткування прибутку підприємств має суттєві недоліки, які пов’язані як з недостатніми фіскальними значенням цього податку, так і з необхідністю посилення його стимулюючої функції. Збалансування потребує також розмір податкових ставок, податкова база та система пільг при оподаткуванні прибутку підприємств. Нагальною є розробка науково-обґрунтованої величини сітки ставок податку в залежності від розміру отриманого суб’єктом господарювання прибутку, визначення оптимальної бази оподаткування прибутку підприємств, розробку системи цільових (але не особистих) стимулюючих пільг та податкових знижок. При розробці оптимальних ставок оподаткування прибутку суб’єктів

господарювання потрібно додатково враховувати еластичність податкових надходжень.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 2.12.2010 р.№ 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

2. Державна казначейська служба України. [Електронний ресурс]. – Режимдоступу:https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu

3. Зайцев О.В., Могильний В.В. Проблеми оптимізації оподаткування прибутку підприємств в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / О.В. Зайцев, В.В. Могильний // Причорноморські економічні студії. – Одеса, 2017. – Вип. 22. – С. 177-182.

УДК 336.221.4

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

Морбицер А.Р., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Податкова система України виявилася неадекватною щодо умов перехідної економіки, створила значні податкові навантаження на суб'єкти господарювання, призвела до невиправданого вилучення обігових коштів підприємств, виникнення додаткової потреби в кредитних ресурсах.

Значними є деформації та нестабільність у ставках, визначенні бази й періодів оподаткування. Негативно вплинули на результати господарської діяльності підприємницьких структур значні нарахування на фонд оплати праці. Надмірна кількість податкових пільг зумовила необґрунтований перерозподіл валового внутрішнього продукту, створила неоднакові економічні умови для господарювання Усе це призвело до виникнення значного неофіційного сектору економіки, ухилень від оподаткування, створення податкової заборгованості.

Вітчизняна податкова система має свої організаційні особливості. За її допомогою вирішуються питання формування не лише доходів бюджету, а й впливу держави на економіку, на всі сторони суспільного життя, тобто на основні макроекономічні процеси та пропорції. Разом із тим через оподаткування відбувається тісний зв’язок між державою та юридичними і фізичними особами щодо формування, розподілу й використання доходів.

Офіційно визначений еволюційний підхід до розбудови податкової системи України передбачає формування ефективної правової бази, створення сприятливих умов для вдосконалення механізму обрахування і сплати податків, оптимізації податкових ставок і системи пільг, а також усвідомлення об'єктивної логіки еволюції.

В умовах ринкових відносин роль податків як активних фіскальних регуляторів економічного зростання й важелів управління суспільним розвитком дедалі істотно посилюється. Розбудова цивілізованого демократичного суспільного ладу потребує також створення адекватної йому податкової системи, спроможної через перерозподільний механізм забезпечити соціальну гармонію та фінансово-економічну рівновагу в країні. Сьогоднішній стан національної податкової системи є далеко не ідеальним, що засвідчує його невідповідність дійсним запитам та можливостям суспільства. Необхідність здійснення кардинальних реформ у податковій системі держави диктується нагальністю вимог виправлення кризової соціально-економічної ситуації.

З проголошенням незалежності, Україна прагнула створити власну податкову систему, становлення якої відбувалося в непростий час розбудови державності, за умов економічної нестабільності та гіперінфляції. Податкове законодавство формувалося на основі нормативної бази, успадкованої від адміністративно-командної системи, а засади національної податкової політики розроблялись під тиском не тільки об’єктивних економічних, а й політичних чинників без належного наукового обґрунтування та аналізу мікро- і макроекономічних наслідків запровадження різних податків та величини їх ставок оподаткування. До того ж, бачення загального, закономірного крізь

призму історії становлення податкових систем дасть змогу правильно прорахувати наслідки пропонованих змін для економіки, суспільно-політичного життя, окремих громадян і суб'єктів господарювання.

При організації податкової системи України в її основу було покладено класичну схему оподаткування, характерну для економічно розвинутих країн. Власне створення вітчизняної податкової системи пов’язують з прийняттям Закону України «Про систему оподаткування» у 1991 році до проголошення Акту про незалежність України, в якому було визначено принципи побудови і призначення системи оподаткування, дано перелік податків, зборів, названо платників та об’єкти оподаткування. Звичайно, що перша спроба виявилась не досить вдалою, але даним кроком було закладено основи нової системи оподаткування, створено передумови для її наступного розвитку. У 1990 оці разом з набуттям нашою державою незалежності, почали зароджуватись підприємництво, нові форми власності та різні форми організації виробництва. Тоді на базі регіональних відділів державних доходів у фінансових органах були створені податкові інспекції, які підпорядковувались Міністерству фінансів України. Цілеспрямоване формування власної податкової системи в Україні почалося з 1992року. Умовно процес становлення податкової системи в Україні можна поділити на три етапи: І етап - 1991-1993 роки; ІІ етап - 1994-1999 роки; ІІІ етап – 2000 р. – по сьогоднішній день.

Удосконалення системи оподаткування має відбуватися шляхом поступового зниження податкового тягаря в процесі поетапної податкової реформи. Основними відправними елементами цієї реформи повинні бути [2]:

- податкова система повинна мати інвестиційну й соціальну спрямованість;

- зміни в системі оподаткування мають здійснюватися одночасно з реформуванням системи оплати праці, пенсійного забезпечення, вдосконаленням соціальної сфери;

- розширення неподаткових форм і методів мобілізації доходів бюджету за рахунок оренди та продажу державного майна;

- основу податкової системи мають становити прямі податки, тобто податки, де об'єктом оподаткування є дохід фізичної особи, прибуток юридичної особи, земля, майно та капітал;

- непрямі податки повинні використовуватися лише у формі акцизів для обмеження споживання деяких видів товарів, можливостей виробника-монополіста в одержанні необґрунтовано високих доходів, а також для оподаткування предметів розкоші, захисту власного виробника;

- потрібно збільшити перелік податків за забруднення навколишнього середовища, наприклад, засмічення місць суспільного призначення;

- застосування при оподаткуванні обґрунтованої різності ставок податків залежно від видів діяльності й розміру одержуваного прибутку або доходу;

- умови оподаткування мають бути прості й зрозумілі платникові, податок має стягуватися у зручний для платника час і прийнятним методом;

- чітке розмежування податків, що зараховуються до державного і місцевих бюджетів, розширення прав органів самоврядування у сфері оподаткування [1].

Податкова система України не повною мірою відповідає вимогам ринкової економіки та суспільних взаємовідносин і вимагає кардинальної заміни окремих елементів податкових механізмів. Для цього не обов'язково повністю замінювати чинні елементи податкової системи, оскільки це може призвести до хаосу, знищення звичних для платників податків механізмів. Тому для розвитку податкової системи доцільно ставити головні цілі, а саме послабити податкове навантаження на платників податків за рахунок зниження ставок окремих податків; здійснити податки нейтральними по відношенню до всіх категорій платників податків шляхом скасування цілої низки пільг та винятків в оподаткуванні, а також спростити адміністрування всіх податків.

Список використаних джерел

1. Державна казначейська служба України / Офіційний портал ДКСУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

УДК 336.227:341

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПЛАНУ ДІЙ BEPS В УКРАЇНІ ТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ КОНТРОЛЬОВАНИХ ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ

Парасочка П.П., магістр
Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування

Base erosion and Profit Shifting (BEPS) (розмивання бази і зміщення прибутку) стосується стратегій агресивного корпоративного податкового планування, які використовуються міжнародними компаніями для «перенесення» прибутку з юрисдикцій з вищим рівнем оподаткування на низькоподаткові юрисдикції, таким чином «розмиваючи» податкову базу корпоративного податку.

Організація економічного співробітництва та розвитку запропонувала план BEPS – глобальний проект для боротьби з ухиленням від оподаткування та виведенням грошей в офшори, який передбачає системні заходи спрямовані, зокрема, на боротьбу з зловживаннями, пов'язаними з використанням спеціальних режимів оподаткування, та застосуванням конвенцій про уникнення подвійного оподаткування.

З 1 січня 2017 року Україна приєдналася до Програми розширеного співробітництва, головною ціллю якого є позбутися ухиляння від сплати податків великими підприємствами за допомогою офшорів. Україна взяла зобов’язання імплементувати в національне законодавства мінімальні 4 з 15 запропонованих обов’язкових заходів (табл. 1).

Окрім цього проводиться запровадження концепції оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній на рівні контролюючої особи – фізичної або юридичної, що є контролюючою особою такої компанії.

Контрольована іноземна компанія (КІК) – це іноземна компанія, що контролюється податковим резидентом держави [2].

Таблиця 1

Імплементація Плану BEPS в Україні [1]

Захід та пояснення	***Необхідно імплементувати***
Захід 5 «Узгодженість» Підвищення ефективності протидії шкідливим податковим практикам з урахуванням принципу прозорості та сутності	– Аналіз режимів, пов'язаних з інтелектуальною власністю – Обмін інформацією щодо роз'яснень – Процес перегляду - пільгові режими – Актуальна юрисдикція
Захід 6 «Сутність» Запобігання наданню пільг, передбачених угодами про уникнення подвійного оподаткування за невідповідних обставин	– Розробка модельних положень угоди та рекомендацій щодо проекту внутрішніх правил для запобігання наданню податкових привілеїв за неналежних обставин – Роз'яснення того, що податкові угоди не спрямовані на використання для спричинення подвійного неоподаткування – Визначення міркувань податкової політики, на які в цілому країни мають зважати перед підписанням податкової угоди з іншою країною
Захід 13 «Прозорість» Документація з трансфертного ціноутворення та звітність в розрізі країн	– Звіт містить інформацію щодо: – Глобального розподілу доходу БНК Сплачених податків – Певних ознак географічного розташування економічної діяльності в межах багатонаціональної групи
Захід 14 «Прозорість» Підвищення ефективності механізмів урегулювання спорів	– Забезпечувати сумлінне та повне виконання обов'язків за угодою, пов'язаних з процедурою досягнення взаємних домовленостей (ДВД). і своєчасне урегулювання випадків ДВД – Забезпечувати дотримання адміністративних процесів. що просувають запобігання та своєчасне урегулювання спорів, пов'язаних з угодою – Забезпечувати можливість доступу платників податків до ДВД. коли вони мають на це право

Головна суть концепції наступна: прибуток КІК не підлягає включенню до загального оподатковуваного доходу контролюючої особи у разі додержання таких умов:

а) між Україною та іноземною юрисдикцію місцезнаходження (реєстрації) КІК є чинний договір про уникнення подвійного оподаткування або про обмін податковою інформацією;

б) зазначена іноземна юрисдикція не входить до переліку держав (територій), що затверджені Постановою Кабінету міністрів України [3].

Верховною Ради України прийнято Проект Закону України №1210 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» [4], в якому проводиться імплементація плану дій BEPS в Україні та запровадження концепції оподаткування прибутку КІК. Наразі закон ухвалено, він знаходиться на підписі у Президента.

Отже, Україна починає реалізувати міжнародне податкове законодавство в національне. Обрано шлях імплементації програми Організації економічного співробітництва та розвитку – план BEPS, що означає відкритість національної податкової системи до світу та робить безсенсовою діяльність з ухиляння від оподаткування для великих компаній. Додатково проводиться запровадження концепції оподаткування прибутку КІК, що в свою чергу означає що при визначених умовах, з доходів іноземного суб'єкта господарювання будуть стягуватись податки податковими органами тої держави, в якому цей суб'єкт є резидентом. Метою цих заходів є створення сприятливого податкового клімату задля залучення іноземних інвесторів та великих іноземних корпорацій.

Список використаних джерел

1. План BEPS в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bakertilly.ua/news/id45106

2. Україна і план BEPS: чому офшори відходять у минуле. [Електронний ресурс].– Режимдоступу: https://www.epravda.com.ua/projects/offshore/2019/10/29/652879/

3. Про затвердження переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим підпунктом 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Податкового кодексу України, та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09. 2015 р. № 977: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. № 1045 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2017-%D0%BF#n10

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: проект Закону України № 1210 від 10.09.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66520

УДК 336.14(043.3)

РОЛЬ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ У ЗМІЦНЕННІ ФІНАНСОВОЇ БАЗИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Поронюк Н.З., студент
Замасло О.Т., доктор економічних наук, професор
Львівський національний університет імені Івана Франка

Ефективність структурних перетворень та загальний стан розвитку на місцях багато залежать від того, які бюджетні ресурси отримають у своє розпорядження місцеві органи влади. У зв'язку з цим пошук форм і методів зміцнення фінансів місцевих органів влади в Україні є актуальним завданням. Потребує розв'язання проблема створення соціально-економічних умов і правових основ для того, щоб місцеві органи влади мали достатні кошти для виконання своїх функцій і повноважень. Основним джерелом таких коштів повинні стати місцеві податки і збори.

Вивченню закономірностей місцевого оподаткування присвячено чимало праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Втім, не всі аспекти цієї актуальної проблеми з'ясовано та обґрунтовано, багато положень є дискусійними.

Основою фінансової бази органів місцевого самоврядування є надходження до місцевих бюджетів, які уособлюють економічну самостійність місцевих органів влади. Зазначимо, що база оподаткування місцевими податками і зборами досить нерівномірно розподілена на території України [1].

Необхідність розширення поточних і перспективних можливостей для збільшення обсягів фінансування територіального розвитку в контексті децентралізації бюджетної системи держави, в свою чергу, вимагає від органів самоврядування реалізації на місцевому рівні активної фіскальної політики, пріоритетом якої має виступати належне та повноцінне виконання завдань щодо забезпечення стабільності життєдіяльності та підвищення якості життя мешканців певної території.

На думку Кузькіна Є.Ю., ключовими параметрами, які мають бути враховані при визначенні доцільності та обранні варіанту децентралізації є такі: особливості локалізації в межах певної території благ, що виступають ключовим джерелом для формування доходної бази бюджетів різного рівня; рівень диференціації потреб, ресурсної бази життєдіяльності та інших параметрів, що характеризують буття населення територіальних громад в рамках існуючого державного устрою [2].

Зростання обсягів місцевих податків і зборів впродовж 2015-2018 рр. підвищило їхню фіскальну роль. Удосконалення механізму функціонування місцевих податків і зборів тенденційно пов'язується із розширенням прав фіскальної ініціативи на місцевому рівні управління як одного з напрямів бюджетної децентралізації, яка забезпечила перші кроки в цьому напрямі. Проте, і надалі існують проблеми, які потребують свого вирішення для зміцнення фінансової основи розвитку місцевих бюджетів.

Вирішення цих проблем лежить в площині удосконалення системи адміністрування податків в напрямі її спрощення, оптимізації та прозорості; забезпечення соціальної справедливості при справлянні податків; максимізації надходжень податкових платежів до місцевих бюджетів.

Розвиток самоврядування в Україні неможливий без адекватного реформування системи місцевого оподаткування, оскільки остання є не лише методом формування доходів місцевих бюджетів, але й ознакою фінансової незалежності місцевих органів влади, а також важливим інструментом регулювання соціально-економічного розвитку на місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Замасло О. Т. Податкова система України: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 420 с.

2. Кузькін Є Ю. Фінансове забезпечення фіскального простору місцевого самоврядування: монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця ПП «Технологічний Центр», 2019. – 260 с.

УДК 336.22.02(477)

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Скіданова Д.О., студентка
Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Постановка проблеми. Податкова система України почала своє становлення в 1991 р., але й до наших днів цей процес не можна назвати завершеним. Проводяться постійні направлені на вдосконалення зміни в податковій системі, хоча насправді тільки руйнують її. Для забезпечення сталого економічного розвитку країни необхідно постійно аналізувати всі зміни, що відбуваються в податковому законодавстві країни, оцінювати їх вплив як на платників податку, так і на формування місцевих і державного бюджетів України.

Виклад основного матеріалу. Податкова система представляє собою сукупність загальнодержавних та місцевих податків і зборів, що справляються в установленому законодавством порядку до бюджетів різних рівнів.

Формування самостійної податкової системи України почалося ще вчаси колишнього СРСР. У 1991 році був прийнятий Закон УРСР «Про систему оподаткування». У цьому законі був приведений перелік загальнореспубліканських податків, зборів і обов'язкових платежів, стягнутих з юридичних і фізичних осіб. Згодом у цей Закон був внесений ряд змін і доповнень [2].

Податки – дуже складна й надзвичайно впливова на всі економічні явища та процеси фінансова категорія. Сучасні податки – це найефективніший інструмент впливу держави на суспільне виробництво, його динаміку і структуру, на розвиток науки і техніки, масштаби соціальних гарантій населенню [7].

Хоча в Україні вже створено законодавчу базу, яка регламентує справляння податків, і адміністративні органи, які контролюють виконання

законодавства, але податкова система досі не є ефективною і не досягла свого функціонального призначення. У процесі реформування системи оподаткування в Україні важливою проблемою є не лише рівень податкового тягаря, а й оптимальне поєднання прямих і непрямих податків [5].

Роль непрямих податків зростає, коли є економічний спад і це дає можливість закріпити і стабілізувати базу оподаткування, а от роль прямих податків зростає завдяки економічному зростанню, набуваючи домінуючого фіскального впливу.

Слід зазначити, що в останні роки у системі оподаткування спостерігається збільшення частки непрямих податків, що не відповідає практиці розвинутих країн світу. У сучасних умовах економічного розвитку прямі податки є базисом податкових систем держав із розвиненою ринковою економікою, тому що вони мають значні переваги порівняно з непрямими. Як відомо, прямі податки майже не впливають на ціни, не змінюють структуру попиту, але зменшують доходи платників і тим самим впливають на обсяги інвестиційного та споживацького попиту. Пряма залежність між сумою прямих податків і обсягом доходу сприяє збільшенню можливостей держави в регулюванні економічних процесів та вирішенні проблем соціальної справедливості за рахунок прогресивних ставок оподаткування [6].

Законодавчі акти щодо встановлених податків складні і не доступні для простого розуміння, розрахунки окремих податків стали заплутаними і незручними для платників та контролюючих органів.

Проведена систематизація змін у податковій системі України показала, що значні зусилля реформаторів були спрямовані на значне скорочення податків і зборів. Варто звернути увагу на те, що деякі податки і збори начебто скасовані, але вони лише трансформовані (фіксований сільськогосподарський податок) або включені до складу нового «великого» податку (рентна плата). Зокрема, рентна плата включає в себе податкові платежі за користування корисними копалинами, радіочастотним ресурсом, водними та лісовими ресурсами тощо. Плата за землю як окремий податок сьогодні входить до складу податку на

нерухоме майно. Фіксований сільськогосподарський податок трансформований у четверту групу єдиного податку. Результати такої роботи не знизили податкове навантаження на суб'єктів господарювання, не вивели з «тіні» об'єкти оподаткування, не поліпшили взаємовідносини платників податків із фіскальними органами [1].

Через обтяжливе оподаткування підприємств, процеси економічного відтворення гальмуються, а підприємства можуть працювати рентабельно, приховуючи свої доходи від оподаткування. Більшість підприємців також вважає, що, якщо ситуація з податками в Україні не зміниться, то ділова активність суб'єктів підприємницької діяльності і надалі буде призводити до негативних наслідків. Унаслідок цього будуть знижуватися надходження до бюджету, зростати соціальна напруженість у суспільстві.

На сьогоднішній день, податкова система являється однією з головних проблем для досягнення ефективного конкурентоспроможного стану економіки нашої держави.

Висновки. Для забезпечення розвитку національної економіки та зростання добробуту громадян податкова система повинна перебувати в процесі трансформації з урахуванням вітчизняного та світового досвіду, вимог часу та розвитку національної економіки.

Список використаних джерел

1. Геєць В. Формування дохідної частини бюджету: підсумки, проблеми, перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eip.org.ua/docs/EP_04_1_09_uk.pdf.

2. Закон України «Про систему оподаткування» від 25.06.2001 р. № 1251-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

3. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні. Тернопіль: Карт-бланш, 2015. 371с

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

5. Соскін О.І. Трансформація податкової системи в контексті формування сучасної економічної моделі України / О.І. Соскін // Економічний часопис-XXI. – 2010. – № 3-4. – С. 7–14.

6. Ярема Б.П., Ролько А.В. Сучасна податкова система України: проблеми та перспективи/Б.П. Ярема, А.В. Ролько// Стаття-Львів: Випуск 34. 2018

7. Міністерство юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_6905

УДК 336.226.322

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В СФЕРІ БІОЕНЕРГЕТИКИ

Ткач Н.М., магістр
Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Біоенергетика в сьогоденні України – це перспективна галузь, де можуть швидко розвиватися як вже існуючі підприємства, шляхом впровадження енергозберігаючих технологій, так і новостворені, з метою зайнятості саме у виробництві енергії з альтернативних джерел. А податкова політика держави повинна бути спрямована на підтримку суб'єктів господарювання, що здійснюють виробництво та/або споживання біоенергії.

Податкова політика держави - це діяльністю у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави.

Одним з головних завдань податкової політики є забезпечення державою стабільного розвитку підприємницької діяльності шляхом встановлення оптимального рівня їх оподаткування [1].

Основним нормативним документом, що регулює питання оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, які займаються вирощуванням біоенергетичних культур, підприємців, що займаються виробництвом біоенергії, а також суб'єктів господарювання, які використовують сировинну базу з метою виробництва і використання готової продукції у вигляді біопалива є Податковий кодекс України (ПКУ).

Відповідно до ПКУ, платники податку на доходи фізичних осіб, які переобладнали власний транспортний засіб з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизелю та інших видів біопаливо, мають право включити до складу податкової знижки суму коштів, сплачених ними у зв'язку із переобладнанням транспортного засобу.

Платники акцизного податку сплачують даний податок за ставкою 0% за 1 літр 100-відсоткового спирту виробленого із біоетанолу, який використовується для виробництва біопалива, бензинів моторних сумішевих із вмістом біоетанолу, етил-третбутилового етеру та інших добавок на основі біоетанолу.

Проте більшість положень ПКУ були введені тимчасово, а саме:

- відповідно до п. 15 підрозд. 4 Перехідних положень ПКУ тимчасово, до 1 січня 2020 року, було звільнено від оподаткування податком на прибуток:

1. Прибуток виробників біопалива, отриманий від продажу біопалива.

2. Прибуток підприємств, отриманий ними від діяльності з одночасного виробництва електричної і теплової енергії з використанням біологічних видів палива;

3. Прибуток виробників техніки, обладнання, устаткування, визначених статтею 7 Закону України "Про альтернативні види палива" для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин та енергетичних установок, які споживають біологічні види палива, одержаний від продажу зазначеної техніки, обладнання та устаткування, що були вироблені на території України.

- відповідно до п.17 підрозд. 4 Перехідних положень ПКУ тимчасово, строком на 10 років, починаючи з 1 січня 2011 року звільняється від оподаткування прибуток, підприємств галузі електроенергетики (клас 40.11 група 40 КВЕД ДК 009:2005), які виробляють електричну енергію виключно з відновлювальних джерел енергії [2].

Отже, податкове регулювання у сфері біоенергетики свідчить про зацікавленість держави у розвитку даної галузі, але відсутність запровадження

вище наведених норм на постійній основі є значним недоліком податкової політики держави.

Список використаних джерел

1. Мета і завдання податкової політики //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studfile.net/preview/5013755/page:39/

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

УДК 69.003:339.03

ПРІОРИТЕТИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Троян М.І., студентка
Сидорович О.Ю., доктор економічних наук, професор
Тернопільський національний економічний університет

Заходи удосконалення податкової політики в країнах ЄС на сьогоднішній день носять комплексний і різноманітний характер, націлений на стимулювання економічного зростання за усіма можливими напрямками. В загальному, ключові напрямки податкової політики країн ЄС для досягнення економічного підйому полягають в наступному:

1. Реформування системи прибуткового оподаткування. На сьогоднішній день в країнах ЄС розмір податкового навантаження на заробітну плату фізичних осіб знаходиться на досить високому рівні, проте спостерігається зниження рівня оподаткування заробітної плати, зокрема, для малозабезпечних та низькодохідних верств населення. Суттєве скорочення податкових ставок на заробітну плату передбачається компенсувати іншими податковими надходженнями, наприклад, за рахунок податків на споживання, перегляду податків на нерухомість, екологічних, та за рахунок скорочення витрачання бюджетних коштів.

Відмітимо, що в ЄС лише три країни збільшили податкове навантаження на заробітну плату впродовж останніх років. Для прикладу, Болгарія збільшила свій прибутковий податок з фізичних осіб шляхом скасування неоподатковуваного мінімального розміру доходу, а також розширення оподаткування процентних доходів і збільшення внесків до фондів соціального страхування. Латвія збільшила максимальні граничні значення для нарахування внесків до пенсійних фонди, а в Люксембурзі був введений новий додатковий прибутковий податок. Такі країни як Бельгія, Болгарія, Естонія, Франція, Хорватія, Італія, Мальта та Великобританія знизили рівень прибуткового оподаткування за допомогою переорієнтації оподаткування на певні групи населення і зниження податкового тягаря на низькооплачувані верстви населення та осіб, що мають дітей.

2. Стимулювання інвестиційної активності. Оскільки оподаткування є інструментом впливу на інвестиційну активність, і впливає на вибір способів і місця розміщення інвестицій, співвідношення розміру інвестованого капіталу і чистого доходу по здійснюваному проекту, то в країнах ЄС існують різні види податкових пільг для стимулювання інновації, шляхом: надання податкових кредитів, застосування повішеного коефіцієнта при обліку витрат на науково-дослідні розробки (НДР), звільнення прибутку від виробництва інноваційної продукції від оподаткування, прискореної амортизації капітальних вкладень вкладень в в межах науково- дослідних розробок, звільнення від прибутких і соціальних податків зарплати науково-дослідних співробітників.

3. Протидія ухилення від оподаткування. Цей напрям передбачає реалізацію практичних кроків спрямованих на вдосконалення співпраці між податковими і іншими адміністраціями країн в сфері протидії ухиленню від оподаткування та податкового шахрайства. Більшість країн уже посилили кооперацію та співпрацю між фіскальними органами. У ряді країн (Італія, Латвія, Литва, Польща, Словенія, Швеція) було імплементовано законодавство, яке зобов'язує фізичних і юридичних осіб подавати інформацію в національні

податкові органи про свої фінансові рахунки, відриті за кордоном, а також зобов'язує повідомляти про наявні закордоном активи і фінансові рахунки.

Підсумовуючи вищеозначене, зазначимо, що використання позитивного досвіду реформування податкових систем зарубіжних держав при побудові вітчизняної податкової системи дозволило б прискорити здійснення демократичних та ринкових перетворень, запровадити ефективні, перевірені часом і практикою механізми оподаткування.

Список використаних джерел

1. Main national accounts tax aggregates [Electronic resource]. – Access mode: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_10a_taxag&la ng=eng.
2. PayingTaxes 2018 [Electronic resource]: PwC Global – Access mode: https://www.pwc.com/

УДК 336.22

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Фурчак Е.А., студент
Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Формування та функціонування податкової системи в різні часи та епохи було та залишається в центрі дослідження вчених та науковців. Для сучасної податкової системи залишаються актуальними питання теорії оподаткування та методологічних засад її формування, які є важливою складовою побудови оптимальної системи оподаткування. Разом із тим сьогодні недостатньою мірою досліджено проблеми оптимальності функціонування системи вітчизняного оподаткування. Потребує глибокого дослідження й питання самого процесу розвитку оподаткування, теоретичного обґрунтування процесів становлення податкових систем та формування економічних поглядів на процеси оподаткування.

Насамперед слід зазначити, що податки є необхідною та невід'ємною ланкою всіх економічних відносин у світі. Вони є найдієвішим інструментом примусу держави, який дозволяє їй функціонувати. Саме тому дослідження засад формування податкової системи є важливою частиною сучасної економічної науки.

Податки виникли на певному етапі історичного розвитку суспільства разом із появою держави. Саме необхідність виконання державою своїх функцій спричинила формування нового специфічного типу економічних зв'язків, і з розвитком ринкових відносин податки стають фінансовим інструментом державного регулювання економічних відносин.

Виходячи з сутності податків, вони виконують три функції: фіскальну, регуляторну та контрольну. Фіскальна функція полягає у тому, що податки послуговують основним джерелом наповнення дохідної частини бюджету.

Регуляторна функція податків полягає в тому, що за допомогою податків держава може регулювати (стимулювати або, навпаки, стримувати) підприємницьку діяльність у різних сферах економіки. Контрольна функція податків розкривається шляхом оцінювання податкової системи, здійснення дієвого контролю джерел доходів і витрат.

Свідоме використання податків для досягнення відповідних цілей проходить у рамках податкової політики, яку проводить держава, – це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави. Формуючи свою податкову політику, держава шляхом збільшення або скорочення державної маси податкових надходжень, зміни форм оподаткування та податкових ставок, звільнення від оподаткування окремих галузей виробництва може сприяти зростанню чи спаданню господарської активності, створенню сприятливої кон'юнктури на ринку, умов для розвитку пріоритетних галузей економіки, реалізації збалансованої соціальної політики. Використовуючи ті чи інші податкові пільги, держава регулює пропорції в економічній структурі виробництва й обміну, пропорції у розвитку

продуктивних сил. Організація оподаткування справляє значний вплив на реалізацію суспільного продукту, темпи нагромадження капіталу і технічного оновлення виробничого потенціалу держави [1].

Отже, зробимо узагальнення:

1. система податків і зборів – це сукупність встановлених чинним законодавством держави податків і зборів;

2. система оподаткування – це сукупність встановлених чинним законодавством держави податків і зборів, а також механізмів і способів їхніх розрахунку і сплати до бюджету та інших державних цільових фондів;

3. податкова система − це сукупність податків і зборів; механізмів і способів їхніх розрахунку та сплати, а також суб'єктів податкової роботи, які забезпечують адміністрування й надходження податків і зборів до бюджету та інших державних цільових фондів [3].

Необхідно зазначити, що методологія дослідження податкової системи – це теоретичне, науково-практичне та правове обґрунтування суті, поняття податку з одночасним дослідженням податку як економічної категорії та конкретної форми взаємовідносин між суб'єктом та об'єктом оподаткування.

Методологія оподаткування є поєднанням податкової теорії, утворення податкової системи, різних форм податків, методів їхнього справляння, контролю їхнього використання тощо. Головною метою оподаткування є розроблення економічного змісту, складу, форм, а також відповідного механізму їхніх обчислення та сплати, встановлення відповідних прав і обов'язків платників, відповідальність за порушення цих обов'язків [2].

Таким чином, можна стверджувати, що в основі теоретико-методологічних засад формування сучасної податкової системи лежить поняття податку, його функцій, дотримання головних принципів оподаткування задля вибору економічно обґрунтованої податкової політики держави. Саме тому в економічно важких умовах сьогодення важливий саме науковий підхід до встановлення конкретної величини податків, при цьому слід особливу увагу приділити гармонійному поєднанню цілеспрямованої фіскальної ролі податків із

безумовним дотриманням принципу справедливості для досягнення балансу інтересів держави і платників податків, уникнувши соціальної напруги та надмірного податкового навантаження, забезпечуючи стабільність економічного зростання з метою стимулювання розвитку підприємницької діяльності.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В.Л. Податкова система: навч. посіб. / за заг. ред. В.Л. Андрущенка. Київ: ЦУЛ, 2015. – 416 с.

2. Бечко П. К., Захарчук О.А. Основи оподаткування: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2012. – 167 с.

3. Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Податкова система: підручник. Київ: Атіка, 2016. – 920 с.

УДК 336.226.2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Чепчак Д.Р., магістр
Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У процесі нестабільного економічного середовища проблема ефективного оподаткування землі в Україні стає все більш актуальною.

Згідно з пунктом 14.1.147 статті 14 Податкового Кодексу України, плата за землю – обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності [1].

З метою оцінки ефективності оподаткування землі, розглянемо динаміку та структуру плати за землю (табл. 1).

З табл. 1 видно, що у структурі плати за землю переважає орендна плата. Це пов'язано з тим, що темпи зростання орендної плати були вищі ніж темпи зростання земельного податку, оскільки ставки орендної плати постійно переглядалися у бік їх збільшення на відміну від земельного податку.

Таблиця 1

Динаміка та структура плати за землю у 2013–2019 рр.

Показники	Рік						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Січень-вересень 2019
Земельний податок, млрд. грн	3,4	3,2	4,1	8,1	9,6	9,9	10,2
Орендна плата, млрд. грн	9,4	8,9	10,8	15,2	16,7	17,5	14,8
Плата за землю, млрд. грн.	12,8	12,1	14,8	23,3	26,4	27,3	24,9
Частка земельного податку в структурі плати за землю, %	28,7	26,3	25,2	26,3	36,6	36,1	40,9
Частка орендної плати в структурі плати за землю, %	73,7	73,7	73,7	73,7	63,4	63,9	59,1
Доходи місцевих бюджетів, млрд грн	105,2	101,1	120,5	170,7	229,5	263,5	216,8
Частка плати за землю в доходах місцевих бюджетів, %	12,2	12,2	12,2	10,0	11,5	10,4	11,5

Джерело: [2]

І лише в 2017 році відбулося значне збільшення частки земельного податку в структурі плати за землю. Позитивна динаміка надходжень плати за землю обумовлюється збільшенням кількості земель, де проведена грошова оцінка.

До проблем земельного оподаткування в Україні належать: занижена грошова оцінка земельних ділянок та повільний процес інвентаризації; незаконне використання земельних ділянок; значна кількість пільг; ухилення платниками податку від необхідної реєстрації земельних ділянок та інші.

Дані проблеми зменшують податкову ефективність податку на землю та надходження до місцевих бюджетів.

Отже, для удосконалення земельного оподаткування потрібно вирішити такі завдання: здійснити оцінку земель на основі ринкової вартості; впровадити значні штрафні санкції для запобігання тіньових операцій із землею; переглянути пільги щодо даного податку.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17Р

2. Річні звіти про виконання державного бюджету за 2013-2019 роки / Офіційний веб-сайт державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/

УДК 336.226.32

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ АКЦИЗНИМ ПОДАТКОМ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

Шмонденко М.В., студентка
Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом України (ПКУ) як підакцизні, що входить до ціни таких товарів (продукції) [1].

Зобов'язання зі сплати акцизного податку виникає, коли відбувається реалізація підакцизних товарів (продукції).

Згідно з ПКУ до підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія [2].

Надходження від акцизного податку з тютюнових виробів формують майже 60% надходжень з вироблених в Україні підакцизних товарів. У 2016 р. даний показник становив 31,8 млрд. грн. (57,7%), у 2017 р. – 39,3 млрд. грн. (58,1%), у 2018 р. – 42,9 млрд. грн. (59,1%).

Особливістю оподаткування тютюнових виробів є те, що обчислення сум податку здійснюється одночасно за адвалорними та специфічними ставками.

Крім того, при визначенні податкового зобов'язання на сигарети одного найменування сума акцизного податку, обчислена за встановленими адвалорною та специфічною ставками акцизного податку, не повинна бути меншою встановленого мінімального акцизного податкового зобов'язання. Мінімальне податкове зобов'язання зі сплати акцизного податку на сигарети без фільтра, цигарки (код 2402 20 90 10) та сигарети з фільтром (код 2402 20 90 20) з 01.07.2019 становить 1011,35 грн. за 1000 шт. сигарет, а станом на 31.12.2024 буде становити 2 516,54 грн [3].

Проте через збільшення ставок акцизного податку у 2018 році нелегальний ринок сигарет становив близько 4,5%. Через це до державного бюджету тільки акцизного податку не було сплачено близько 2 млрд грн.

Але, позитивним моментом поступового зростання ставок акцизного податку є те, що у періоди економічного спаду в Україні частка акцизного податку у доходах бюджету мала стабільну тенденцію до зростання, незважаючи на те, що база оподаткування у такі періоди дещо скорочувалася.

Навіть якщо тютюновий ринок держави скоротиться орієнтовно до 40 млрд штук сигарет (завдяки скороченню контрабанди сигарет із України та зменшенню споживання тютюну), річні надходження до бюджету сягнуть не менше 100 млрд грн.

Проте, з метою збереження стабільних надходжень від акцизного податку необхідним є поліпшення адміністрування даного податку, а з метою скорочення тіньового ринку тютюнових виробів – якнайшвидше запровадження електронної акцизної марки.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru2#Stru

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2245-19.

3. Ставки акцизного податку на тютюнові вироби та алкоголь у 2019 році. //[Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://medoc.ua/uk/blog/stavki-akciznogo-podatku-na-tjutjunovi-virobitaalkogol-u-2019-roci.

UDC 336.76

THE DEVELOPMENT OF MODERN STOCK MARKETS

Gongalo N., master's student
Kravchenko A., Ph.D., Associate professor
University of banking management

Abstract. The development of the world economy depends heavily on the effective functioning of the stock market, in today's stock markets, funds whose volume may exceed the budgets of states, according to their territory, are rotating [1-3]. The value of the stock market in the financial system is significant, and therefore the processes that take place on it can make the economy of the country stably successful, or vice versa, destroy it. That is why the problem of stock market development is of significant scientific and practical importance [1-3].

Literature review. The question development of stock market, various scientists were engaged, in particular: G. Markovitz, B. Graham, A. Kravchenko, I. Shkolnik, V. Sheludko and others.

Methodology. The article is applied methods: abstract-logical, as well as analysis, synthesis, comparison.

Results. The process of globalization has spread most widely in the financial sector. Information technologies have made it possible to connect financial centers of the world together, reduce the time of concluding agreements and reduce their cost. The wave of mergers and acquisitions in developed countries and the unregulated economy in the last decades of the last century have led to the emergence of financial holdings. The stock market began to develop at the expense of sources of active market participants. A new global mechanism of decision-making in the stock market on a new composition of participants is formed.

The stock market is undergoing digitization and globalization. Thus, national

markets are part of the global stock market, trading in such a market continuously, and the basis of which is the securities of multinational companies. There is a consolidation of financial market institutions [4]: banks, financial companies, funds, exchanges and OTC trading systems and more. Integrated international structures have become an important factor in integrating national markets towards the creation of a global stock market.

The determinants of stock market development are institutional, legislative, and economic changes (fig.1).

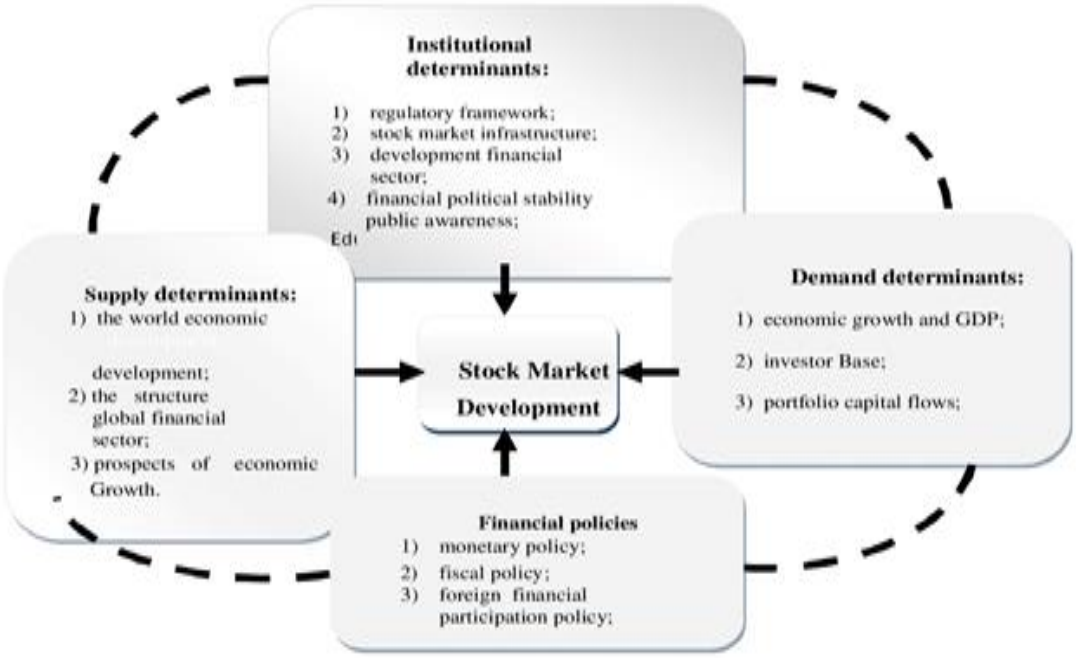

Fig. 1.The Development of Stock Markets

*Source: it`s formed on the basis of [1-3], [5]

The trend of stock market is digitization it`s a result of widespread use of information technologies in all spheres of human life in the modern period, without it the stock market in its modern forms and sizes would simply be impossible. Digitalization has revolutionized both the service of the market, above all, with the help of modern systems of high-speed and comprehensive calculations for market participants and in its means - trade. Digitalization is the foundation for all innovations in the securities market. Innovations are new tools of the market, first of all, numerous types of derivative papers, creation of new kinds of them and varieties; new trading

systems are computer-based and state-of-the-art communications systems that allow you to trade automatically without intermediaries. At the present stage, securitization has become quite widespread - the tendency to transfer money from its traditional forms to new types of securities. Thus, there are two major components to the development of the stock market, globalization and digitization.

Conclusion. The analysis showed the need qualitative changes in the national stock market, it's factors such as: low capitalization, non-compliance with international standards, underdevelopment infrastructure elements, weak legal framework for the protection of interest's market participants, extremely low level of integration into the world and European financial markets [1-3].

References

1.Kravchenko A.S. Status and prospects of development of the stock exchange financial market. Bulletin of the Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University / Kravchenko A.S., 2017.-Issue №4 (46) .- P.103-109 [Electronic resource]. - Mode of access: http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/vestnik/article/ download/1036/901.

2. Kravchenko A.S. Analysis of the functioning of the stock exchange financial market // Scientific Bulletin of NULES / A.S. Kravchenko, 2016(247). - P. 166-172.

3. Kravchenko A.S. Functioning of the stock exchange financial market: monograph. /A.S.Kravchenko. - K.: Comprint, 2015. - 190 p.

4. Pirov O.V. Development of the world securities market and prospects for Ukraine to access it // Financial system of Ukraine (Part 3) / Pirov O.V. - 2008.- P.354-362.

5. Kamal A. The Stock Markets Development: In Search of a Theory / Kamal A.- [Electronic recourse]. - Mode of access: https://www.econjournals.com.

УДК 336.2

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Люшненко О., студентка
Рубанець Д.О., викладач
Житомирський агротехнічний коледж

Податкова система України яка постійно реформується протягом останніх десятиліть нажаль не є досконалою і має ряд проблем, які потребують негайного вирішення. Стягування податків в Україні є достатньо високим і гальмує розвиток економіки, що в свою чергу створює загрозу для економічної безпеки держави. Нерівномірність податкового навантаження на підприємства різного розміру, а також на окремі галузі економіки демонструє не достатню ефективність системи оподаткування, яка існує на даний момент, що в свою чергу продукує високий рівень ухилення від податків.

Також негативним проявом сучасної системи оподаткування в Україні є велике документальне навантаження, так як ідуть великі затрати часу на підготовку та подання звітності по сплаті податків, на відміну від країн Європи та інших розвинених країн. Безумовно за останні роки Україна здійснила значний прорив в питанні адміністрування та сплати податків, наприклад, запровадивши електронний кабінет платника податків. Але в той же час фіскальними органами постійно доповнюються різного роду так звані «поліпшення», як наприклад сумнозвісні критерії ризикованості, які іноді повністю блокують всю господарську і фінансову діяльність підприємств. В свою чергу підприємствам, заміть того, щоб здійснювати свою основну підприємницьку діяльність, доводиться витрачати значну частину часу на доведення своєї правоти та розблокування діяльності.

Аналізуючи макроекономічні показники податкового навантаження на економіку, можна дійти висновку, що ВВП зростав більш високими темпами, ніж податкове навантаження в країні.

Для того, щоб детальніше проаналізувати показники податкового навантаження, слід дослідити рівень податкового навантаження в зарубіжних країнах з розвинутою економікою, та здійснювати заходи з поступового зниження податкового навантаження з урахуванням міжнародного досвіду, адаптуючи його до специфіки та умов розвитку нашої країни та створення умов, в яких майже неможливо буде ухилитися від сплати податкових зобов'язань, що в свою чергу призведе до поступового збільшення надходжень до державного бюджету і відповідного росту ключових економічних та соціальних показників. За умови ефективного реформування податкової системи в частині зниження реального податкового навантаження Україна матиме шанси стати серйозним суб'єктом податкової конкуренції на світовому просторі.

Для пошуку збалансованості та рівноваги між тягарем і вигодами оподаткування, необхідно забезпечити баланс потреб і можливостей держави і громадян, а також рівновагу між публічними і приватними інтересами [1].

Для досягнення таких завдань необхідно:

1. Прийняття та закріплення на законодавчому рівні єдиної стратегії розвитку податкової системи із чітким недопущенням її регулювання підзаконними актами, які штучно створюють перешкоди господарській діяльності підприємств.

2. Зниження податкових ставок та розширення баз їх оподаткувань. Зростання надходжень до бюджету має здійснюватись за рахунок збільшення числа платників податків та розширення податкової бази.

3. Помірне зниження, а також рівномірність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності.

4. Вдосконалення систем податкового контролю, які запобігали б ухиленню платниками сплати податкових платежів.

5. Зменшення та ефективне використання податкових пільг, які дуже часто лобіюють інтереси зацікавлених осіб, а особливо інтереси великих платників податків. Зниження загальної кількості податкових пільг сприятиме формуванню справедливої податкової системи.

6. Створення умов для активізації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки. Збільшення кількості інвестицій у господарську діяльність підприємств розширить масштаби їх діяльності та доходи суб'єктів господарювання [2].

Зростання доходів призведе до збільшення ВВП і зменшення податкового навантаження. Такі заходи допоможуть вивести з "тіні" значну частину економіки, зменшать кількість порушень податкового законодавства та значно підтримають подальший розвиток підприємницької діяльності, тобто будуть створювати сприятливі умови для економічного розвитку країни та добробуту її населення [3].

Список використаних джерел

1. Цимбалюк І.О. Податкове навантаження як визначальний чинник розвитку бізнесу/ І.О. Цимбалюк // Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 9. 2016 с.715-718.

2. Онищенко О. В., Омельченко Д. О. Оптимізація податкового навантаження в Україні / О. В. Онищенко, Д. О. Омельченко // Вісник ОНУ ім. Мечникова. 2015. Вип.5 с. 240-244.

3. Червінська О. С. Аналіз податкового навантаження в Україні та шляхи його оптимізації / О. С. Червінська //НУ "Львівська політехніка" Науковий вісник НЛТУ України. — 2014. — Вип. 24.6.

УДК 336.14:352

ОСОБЛИВОСТІ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Плахотнюк В. В., магістр
Козій Н.С., кандидат економічних наук, доцент
Університет державної фіскальної служби України

Доходи місцевих бюджетів є важливим індикатором соціально-економічного стану регіону, який показує рівень розвиненості економіки та рівня життя територіальних одиниць. Ефективне використання дохідної та видаткової частини місцевих бюджетів сприяє розвитку територіальних громад.

Реформа бюджетної децентралізації є основною умовою децентралізації влади, становлення результативної системи місцевих фінансів і, що найважливіше, дієвим організаційно-економічним засобом державного регулювання регіонального розвитку країни. Реформування бюджетної системи шляхом децентралізації стимулює регіони до фінансової автономії, пошуку додаткових фінансових джерел на місцях, а також активізації збільшення власного потенціалу регіонів, ефективного і цільового використання бюджетних коштів, збалансування потреби на фінансові ресурси з реальними можливостями регіонів.

Серед науковців не існує єдиного підходу до визначення поняття «місцевий бюджет». Основними джерелами наповнення місцевого бюджету є податкові, неподаткові надходження, трансферти та інші надходження (рис.1).

На сьогоднішній день в Україні ключова роль у розвитку системи фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) належить саме реалізації політики бюджетної децентралізації, оскільки основу цієї системи складають місцеві бюджети. При цьому, слід зауважити, що процес становлення та імплементації положень бюджетної децентралізації в Україні проходить достатньо повільно та з певними складнощами [1].

Впродовж 2014–2018 років частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті значно збільшилась, причиною цього є реформа фінансової децентралізації, відповідно до якої ОМС отримали додаткові джерела фінансування. Причиною збільшення обсягів бюджетів є високий рівень інфляції. Станом на 2018 рік сукупний обсяг доходів місцевих бюджетів становив 232 млрд грн, а у 2014 році – 89 млрд грн, це свідчить про те, що доходи регіонів, у відсотковому значенні, зросли на 260 %. Відповідно до реформи бюджетної децентралізації ОМС отримали додаткові джерела наповнення місцевих бюджетів, проте в структурі доходів місцевих бюджетів за період до реформи децентралізації (2014 рік) та під час її впровадження, основну частку становлять офіційні трансферти [2].

Рис. 1. Структура джерел наповнення місцевого бюджету

Джерело: складено автором [3]

Вдало проведена реформа бюджетної децентралізації сприяє нарощенню фінансового потенціалу регіонів, активізації інвестиційної діяльності, стимулюванню підприємницької активності, що в підсумку зміцнює економічний потенціал та забезпечує «ґрунт» для росту й розвитку. Проте варто

зазначити, що маючи додаткові джерела фінансування та ширші повноваження, органи місцевого самоврядування не здійснюють ефективну політику розвитку регіонів, що свідчить про низький рівень фінансової грамотності ОМС.

Отримавши додаткові джерела фінансування, а також більш ширші права, ОМС мали б проводити політику розвитку регіонів. Зауважимо, що в багатьох областях України все ще не утворилися об'єднанні територіальні громади, а це ускладнює проведення реформи й не дає можливостей реалізувати її максимально результативно. В досліджуваних областях виявлено суттєву різницю в показниках виконання бюджету, що свідчить про диспропорційний розвиток об'єднаних територіальних громад та областей. В результаті чого виникає проблема непропорційного розвитку регіонів в Україні. Разом з тим зазначимо, що не всі ОМС повністю компетентні в управлінні бюджетними коштами, а це має негативні наслідки.

Отже, вдало проведена реформа бюджетної децентралізації сприяє нарощенню фінансового потенціалу регіонів, активізації інвестиційної діяльності, стимулюванню підприємницької активності, що в підсумку зміцнює економічний потенціал та забезпечує базис для росту і розвитку. Варто зазначити, що маючи додаткові джерела фінансування та ширші повноваження, органи місцевого самоврядування не здійснюють ефективну політику розвитку регіонів, що свідчить про низький рівень їхньої фінансової грамотності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» : від 21.05.1997 р., № 280/97-ВР // ВВР України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

2. Нечипоренко А. В. Практика формування та виконання місцевих бюджетів України (на прикладі бюджету міста Луцьк) / А. В. Нечипоренко, А. Г. Качула // Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. – №5. – С. 106–111.

3. Кужелєв М. О. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації / М. О. Кужелєв, В. В. Плахотнюк // Економічний вісник університету: Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Переяслав Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди, 2018. – Вип. 36/1. – С. 302–312.

УДК 338

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ярова Л.С., студентка
Козій Н.С., кандидат економічних наук, доцент
Університет державної фіскальної служби України

Ключовою проблемою діяльності підприємств є їх управління. Значний прояв кризових явищ у системі господарювання зумовили події економічного і політичного життя України. Потужними чинниками зниження ефективності господарюючих суб'єктів держави є політична нестабільність, її економічний курс, нераціональне реформування та військові дії в країні. Причини збитковості та пошук шляхів підвищення ефективності управління підприємством породжують актуальність дослідження.

Розглянемо динаміку кількості збиткових підприємств відносно загальної кількості підприємств України протягом 2011-2018 років (рис.1):

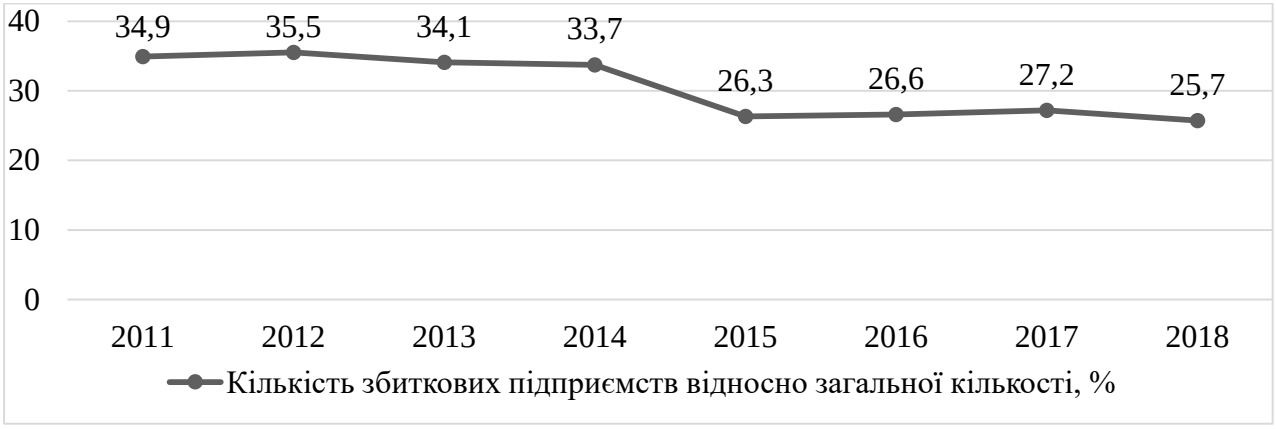

Рис.1 Кількість збиткових підприємств відносно їх загальної кількості в Україні протягом 2011-2018 рр. [1]

За даними Державної служби статистики України кількість збиткових підприємств відносно загальної кількості підприємств України у 2018 році становила 25,7%, що на 0,6% менше ніж у 2015 році та на 9,8% менше ніж у 2012.

Ними допущено 99,96 млрд. грн збитків, що майже на 20% більше, ніж за січень–червень попереднього року. За окремими видами економічної діяльності частка збиткових підприємств на 30.09.2019р. перевищувала 22%, зокрема у мистецтві, спорті, розвагах та відпочинку – 40,0%; освіті – 33,3%; транспорті,

складському господарству, поштовій та кур'єрській діяльності – 31, 4%; та діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 29,9%.

При цьому у 2019 році найбільш збитковими є сільське, лісове та рибне господарство (50,0%) що, очевидно, зумовлено монополістичністю та складним економічним становищем України. Найменше збиткових підприємств було за такими видами економічної діяльності як фінансова та страхова (14,3%) [1].

Як зазначала Козій Н. С: «подолання цих дисбалансів можливе за рахунок активнішого застосування регулятивних заходів НБУ щодо дедоларизації, регулювання ліквідності банківської системи, гасіння інфляційних тенденцій і підтримки валютного курсу» [2, с.100].

Отже, наведені статистичні показники свідчать про значне послаблення економічної безпеки держави на мікро- та макрорівнях. Загрозлива тенденція спонукає до активного пошуку шляхів покращення результатів діяльності через максимальне використання внутрішніх інструментів. Важливими внутрішніми засобами покращення результатів діяльності підприємства є оптимізація управлінського процесу, підвищення його ефективності, прийняття обґрунтованих, своєчасних і виважених управлінських рішень у напрямі досягнення прийнятного рівня економічної безпеки, а це можливо завдяки повноцінному використанню аналізу із його методологічним апаратом.

Розглянемо механізм взаємозв’язку етапів функціонування системи аналізу в управлінні підприємством: завдання системи аналізу та її підсистем, цільове спрямування елементів системи аналізу, ключові інструменти підсистем аналізу, результати аналізу та їхнє практичне значення, прийняття рішень [3].

Необхідність прийняття управлінського рішення ставить перед системою аналізу та його відповідними елементами конкретні управлінські завдання, які, своє чергою, зумовлюють цільове спрямування аналізу. Останнє обумовлює вибір адекватних інструментів, тобто сукупності показників і міток їхньої обробки, в результаті чого формується інформація, яка має практичне значення для прийняття управлінського рішення.

При тривалому терміну процесу виробництва аналіз показників роботи підприємства за цілий рік не може дати вичерпної інформації про ефективність і рентабельність окремих заходів. Про це можна робити висновки тільки після кількох років господарювання. Тому аналіз господарської діяльності підприємств доцільно проводити в такі терміни: за зміну, добу, декаду, місяць – операційний; за квартал, рік – поточний; 1 р. в рік, 3, 5 чи 10 років – стратегічний. Тобто, вміле поєднання аналізу стратегії розвитку підприємства, операційного аналізу виробничо-господарських показників з аналізом його роботи за тривалий період дозволяє використовувати його результати для пошуку резервів покращення роботи підприємства та зміцнення його економічної безпеки.

За результатами дослідження системи аналізу в управлінні підприємством, зроблено висновок, що забезпечення потреб менеджерів операційного, тактичного й стратегічного рівнів управління в достовірній і своєчасній інформації у потрібному зрізі можливе за умови розвинутої системи аналізу на підприємстві та застосування спеціальних інструментаріїв підсистем операційного, поточного та стратегічного аналізу. Практичне значення має встановлення конкретних завдань підсистем аналізу, що є перспективою подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств України у 2019 році: випуск ДССУ (від 30.09). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/fin/fin_rez/fr_ed/fr_ed_u/fr_ed_319_u.htm

2. Козій Н.С. Причини виникнення і заходи подолання дисбалансів грошового обігу в Україні //Black Sea Scientific Journal of Academic Research. – 2014. – Т. 16. – №. 9. – С. 100-105.

3. Олійничук О. І. Система аналізу в управлінні підприємством, спрямованому на досягнення економічної безпеки / О. І. Олійничук. // Ефективна економіка. - 2015. - № 6. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_6_36.

УДК 336.221

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ 2020 РОКУ

Козачишина Д.В., магістр
Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Удосконалення податкової системи України є важливим завданням сьогодення. В державі неодноразово проводилися податкові реформи тому впровадження реформи 2020 року не є виключенням.

Слід зазначити, що в Україні за всі роки незалежності було проведено чотири податкові реформи: 1991, 1995, 1999 та 2011 рр., а використані інструменти їх реалізації не завжди були адекватними соціально-економічному стану країни, що пов'язано із невідповідністю виду податкової політики та завданням економічної стратегії держави.

Метою змін до Податкового кодексу України у 2020 році, є вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві. Реформа передбачає велику низку змін та новацій: змінюється стиль проведення і строки перевірок, збільшуються штрафи, реформується інститут відповідальності тощо[2].

Вже прийнято законопроекти №1210 і №1209-1 про вдосконалення адміністрування податків та усунення окремих неузгодженостей у податковому законодавстві. Однак головні рішення ще повинні бути прийняти. Отже, податкова реформа запрацює лише в 2021 році.

На думку урядовців запровадження нових стандартів сприятиме вдосконаленню процедури адміністрування податків та зборів, дотриманню принципу справедливості оподаткування, підвищить іміджевий рівень України у міжнародних відносинах.

Зазначеними законопроєктами передбачено [1]:

– в частині адміністрування податків: запроваджено принцип винної відповідальності платника податку за податкові правопорушення; визначено

вимоги щодо вмотивованості рішення контролюючих органів про накладення штрафів; закріплено перелік податкових правопорушень контролюючих органів; закріплено матеріальну відповідальність органу за неправомірні діяння його посадових осіб та безвинну відповідальність контролюючих органів тощо.

– в частині імплементації положень Плану дій BEPS: запроваджено концепції оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній на рівні контролюючої особи; запроваджено трирівневу структуру документації для міжнародних груп компаній; імплементовано положення 8-10 кроків плану BEPS; визначено порядок проведення процедури взаємного узгодження; запроваджено концепцію оподаткування прирівняних до дивідендів платежів.

– стосовно місцевих податків і зборів: запроваджено уніфіковану форму інформації щодо ставок та пільг за всіма місцевими податками і зборами; скасовано обов'язок органів місцевого самоврядування щодо щорічного прийняття рішень про встановлення місцевих податків і зборів; скасовано пільги по платі за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки на території населених пунктів на лінії зіткнення; скасовано для платників I – III групи єдиного податку звільнення від сплати земельного податок у разі провадження діяльності з надання земельних ділянок та/або нерухомого майна, що знаходиться на таких земельних ділянках, в оренду (найм, позичку).

Проте на думку Федерації роботодавців України прийнятий законопроєкт поряд із необхідними змінами містить низку неприйнятних норм, які є економічно необґрунтованими, потенційно корупціогенними та такими, що несуть ризики для економічного розвитку України у цілому, зокрема, через розширення прав та повноважень податкових органів та ускладнення податкового адміністрування для платників податків. Це впровадження концепції «винної відповідальності» платників податків, застосування оподаткування «конструктивних дивідендів» а також механізму коригування фінансового результату на основі концепції визначення наявності чи відсутності «ділової мети», нерівність у оподаткуванні платників податків, зокрема, щодо незастосування контролю над трансфертним ціноутворенням щодо платників

єдиного податку IV групи, підвищення розмірів штрафних санкцій у 2 рази та введення нових штрафів [3].

Отже, для успішної реалізації податкової реформи, безпосередньо в системі удосконалення адміністрування податків, повинно й надалі здійснюватися в напрямі вдосконалення процедур обліку платників податків і податкових платежів. Однак, основними ризиками є ускладнення процедур адміністрування податків та збільшення витрат платників, збільшення адміністративного тиску на платників за рахунок надання контролюючим органам нових повноважень.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465-20

2. Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2020/01/23/656152/

3. Федерація роботодавців закликала Президента ветувати Закон №1210. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://news.dtkt.ua/taxation/common/60693